

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης

& Καταπολέμησης της Φτώχειας

***Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική
Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας***

Αθήνα, Ιούλιος 2022

Περιεχόμενα

1. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ 2021-2027	1
2. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	2
3. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ	3
3.1 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ	3
3.1.1 Πρώτα βήματα για τη ρύθμιση του δικαιώματος της κοινωνικής ένταξης	3
3.1.2 Εισαγωγή της διάστασης της κοινωνικής ένταξης στο πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ και η εξέλιξή της 3	
3.1.3 Η θεμελίωση της ενεργού ένταξης στις πολιτικές της ΕΕ	4
3.1.4 Η κοινωνική διάσταση στη Στρατηγική «Ευρώπη 2020» και ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων	5
3.2 ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027	10
4. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ	20
4.1 Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ 2014-2020	20
4.2 ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020.	22
4.3 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020/23	
4.4 ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ	24
5. Η ΝΕΑ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	26
5.1 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	26
5.2 ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	28
5.3 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ (EXPOST) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020 ΠΟΥ ΛΗΦΘΗΣΑΝ ΥΠΟΨΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΦΑΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	31
5.4 ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	32
5.5 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	34
5.6 ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ	34
5.6.1 Εσωτερικές συνέργειες	34
5.6.1.1 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία	34
5.6.1.2 Εθνική Στρατηγική για την Αποϊδρυματοποίηση	35
5.6.1.3 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού	35
5.6.1.4 Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη πολιτών τρίτων χωρών	36
5.6.1.5 Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας	37
5.6.1.6 Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά	38
5.6.1.7 Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020 και Κοινωνική Ένταξη	38
5.6.2 Εξωτερικές συνέργειες	38
5.6.2.1 Ενισχυμένη Εγγύηση για τη Νεολαία	38
5.6.2.2 Εγγύηση για το Παιδί	39
5.6.2.3 Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021 – 2030	42
5.6.2.4 Σχέδιο Δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα για τα Κοινωνικά Δικαιώματα	42
5.7 ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	43
5.8 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	44
5.9 Η ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	48
6. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε.	50
6.1 Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ	50
6.2 Η ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ	51
7. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	53

7.1	ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	53
7.2	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	54
7.3	ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΩΝ ΚΛΙΜΑΚΑΣ	55
8.	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	57
8.1	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ/ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΑΞΟΝΑ, ΕΣΚΕ 2021-2027	57
8.2	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ/ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΑΞΟΝΑ, ΕΣΚΕ 2014-2020	71
8.3	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	77
8.4	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	143
8.5	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V: ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ (ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ ΑΡΧΕΙΟ)	147
8.6	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI: ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	147
	8.6.1. Θεσμικά όργανα διαβούλευσης.....	147
	8.6.2. Υποστηρικτικά όργανα διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο.....	153
	8.6.3. Συμπληρωματικά υποστηρικτικά εργαλεία του Εθνικού Μηχανισμού	154
	8.6.4. Αναθεώρηση Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας	155

Πίνακας Σχημάτων/Διαγραμμάτων

ΣΧΗΜΑ 1. ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε.....	21
ΣΧΗΜΑ 2. ΣΤΟΧΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ Ε.Σ.Κ.Ε.	22
ΣΧΗΜΑ 3. ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020.....	22
ΣΧΗΜΑ 4. ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020 ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥ.....	23
ΣΧΗΜΑ 5. ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε.	33
ΣΧΗΜΑ 6. ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΕΣΚΕ 2021-2027.....	48
ΣΧΗΜΑ 7. ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ ΕΣΚΕ 2021-2027 ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥ.....	49
ΣΧΗΜΑ 8. ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ	50

Πίνακας Πινάκων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020 ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΥΠΟΨΗ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ.....	31
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ.....	43

1. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ 2021-2027

Οι συνθήκες υπό τις οποίες καθορίζεται το όραμα της νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και τη Φτώχεια είναι ιδιαίτερες. Η πανδημία του κορωνοϊού COVID-19 επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τον σχεδιασμό σήμερα αλλά και στο μέλλον, καθώς οι επιπτώσεις, αν δεν αντιμετωπιστούν μεθοδικά, θα είναι αρνητικές για την οικονομία και την κοινωνία. Το πλαίσιο πολιτικής που έχει διαμορφωθεί στην ΕΕ δίνει ένα πλέγμα μέσα στο οποίο μπορεί να διαμορφωθεί το Στρατηγικό Σχέδιο, μαθαίνοντας από την προηγούμενη εμπειρία και τροποποιώντας την προτεραιοποίηση βάσει των αναγκών του σήμερα και του αύριο.

Τρεις είναι οι άξονες που καθορίζουν το όραμα της Στρατηγικής:

- Να αμβλυνθούν κάθε μορφής ανισότητες, δίνοντας προτεραιότητα στις πιο ευάλωτες ομάδες. Η πολυμορφία/ποικιλομορφία (diversity) και η κοινωνική ένταξη αποτελούν πλεονεκτήματα για την κοινωνία στο σύνολο της.
- Το κράτος πρέπει να στηρίζει ενεργά τους πολίτες και τις πιο ευπαθείς ομάδες, όχι μόνο με παθητικές παρεμβάσεις, όπως γινόταν μέχρι πρόσφατα, αλλά και με εφόδια ώστε οι πολίτες να ωφεληθούν και να αποκτήσουν (ξανά) ενεργό ρόλο στην κοινωνία και την οικονομία.
- Να υπάρχει ανοικτός διάλογος κράτους και πολιτών, ώστε ο σχεδιασμός να αντανakλά τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας. Απαραίτητος είναι και ο διάλογος των διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης και φορέων που ασκούν κοινωνική πολιτική.

2. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Το παρόν κείμενο εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων δια της αρμόδιας Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής (ΔΚΕΚΣ), σε συνέχεια της επικαιροποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης του 2018. Η συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία, τους εποπτευόμενους φορείς και τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, για την ενσωμάτωση της συνεισφοράς τους στο κείμενο, έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4445/2016 (Α' 236) που θεσμοθέτησε τον Εθνικό Μηχανισμό Παρακολούθησης Συντονισμού και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και καθόρισε το πλαίσιο εκπόνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της Ε.Σ.Κ.Ε..

Με αφετηρία το γεγονός ότι η «*ύπαρξη και εφαρμογή Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Πολιτικής για Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας (National strategic policy framework for social inclusion and poverty reduction)*», αποτελεί αναγκαίο πρόσφορο όρο στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027, τον Νοέμβριο του 2020, ξεκίνησε από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, η διαδικασία σχεδιασμού της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης και Μείωσης της Φτώχειας, αξιοποιώντας τις συστάσεις της εκ των υστέρων (expost) αξιολόγησης της Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020. Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης και Μείωσης της Φτώχειας, εντούτοις, δεν περιορίζεται και δεν εξαντλείται αποκλειστικά στην εκπλήρωση του αναγκαίου πρόσφορου όρου. Επεκτείνεται πέραν αυτού, συνιστώντας το εθνικό κείμενο στρατηγικού σχεδιασμού που επιχειρεί να απαντήσει στη συντριπτική πλειοψηφία των ήδη διαπιστωμένων ή διαφαινόμενων αναγκών των ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, μετά από μια δύσκολη και παρατεταμένη περίοδο οικονομικής και υγειονομικής κρίσης.

Στόχος της νέας Εθνικής Στρατηγικής είναι η οριοθέτηση και τεκμηρίωση των στρατηγικών επιλογών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κατά τη νέα προγραμματική περίοδο, μέσω της ανάπτυξης μίας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης και καταπολέμησης του εργασιακού και κοινωνικού αποκλεισμού, κυρίως των ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, που διαβιούν στην Ελλάδα. Η νέα Εθνική Στρατηγική θέτει πρωτίστως:

1. τις κύριες μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες και δράσεις προς την κατεύθυνση της ανασυγκρότησης της χώρας και της αναβάθμισης του κοινωνικού της ιστού,
2. τις νέες στρατηγικές προτεραιότητες για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και
3. τους νέους στόχους και τις γενικές κατευθύνσεις της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης.

Η νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, σε κάθε περίπτωση, αποτελεί ένα κείμενο δυναμικής φύσεως, της οποίας τα Μέτρα και οι σχετικές δράσεις δεν είναι εξαντλητικά. Ο εθνικός και ευρωπαϊκός προσανατολισμός και σχεδιασμός, οι τυχόν νέες εθνικές και ευρωπαϊκές συνθήκες και προκλήσεις, καθώς και η ετήσια παρακολούθηση των πολιτικών προτεραιοτήτων και η αξιολόγησή των μέτρων και δράσεων της νέας Στρατηγικής, ενδεχομένως να επιφέρουν, κατά τη διάρκεια της νέας προγραμματικής περιόδου, τροποποιήσεις αυτών ή και προσθήκη νέων παρεμβάσεων, ώστε η ελληνική πολιτεία να ανταποκρίνεται άμεσα και αποτελεσματικά στις επίκαιρες κάθε φορά ανάγκες των ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Παράλληλα, δράσεις των συναρμόδιων Υπουργείων που θα σχεδιάζονται και εξειδικεύονται κατά την διάρκεια της νέας προγραμματικής περιόδου, θα ενσωματώνονται σε αυτήν και θα καθίστανται αντικείμενο παρακολούθησης και αξιολόγησης.

3. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

3.1 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η ενσωμάτωση της διάστασης της κοινωνικής ένταξης στις πολιτικές της ΕΕ αποτελούσε πάντα πεδίο έντονων και εξελικτικών προσεγγίσεων μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων και παραγόντων της ΕΕ.

Πρωταρχικός στόχος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, που ιδρύθηκε με τη **Συνθήκη της Ρώμης**, αποτέλεσε **η εγκαθίδρυση της ενιαίας αγοράς και η προαγωγή των σχετικών δικαιωμάτων** (ελεύθερη μετακίνηση εργαζομένων, ελευθερία εγκατάστασης, απαγόρευση των διακρίσεων και ίση μεταχείριση των αντρών και γυναικών ως προς τις αμοιβές). Στην ιδρυτική Συνθήκη περιλαμβάνονταν επιμέρους διατάξεις για την κοινωνική πολιτική, όπως αναγνώριση της ανάγκης βελτίωσης των όρων διαβίωσης και εργασίας του εργατικού δυναμικού, προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στους τομείς της απασχόλησης, εκπαίδευσης, κοινωνικής ασφάλισης, υγιεινής της εργασίας και προστασίας από ατυχήματα, συνδικαλιστικών ελευθεριών, εφαρμογής της αρχής της ισότητας των αμοιβών για όμοια εργασία μεταξύ εργαζομένων ανδρών και γυναικών. **Στην ιδρυτική Συνθήκη δεν υπήρξε αναφορά στην καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού ή στην κοινωνική ένταξη.**

3.1.1 Πρώτα βήματα για τη ρύθμιση του δικαιώματος της κοινωνικής ένταξης

Σημαντικά βήματα στην κατεύθυνση της ρύθμισης του δικαιώματος της κοινωνικής ένταξης αποτέλεσε η **Απόφαση του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 1989** για την καθιέρωση μεσοπρόθεσμου προγράμματος κοινοτικής δράσης για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των λιγότερο ευνοημένων κοινωνικών ομάδων (89/457/ΕΟΚ, L 224) και το **Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Κοινωνικών Υποθέσεων της 29ης Σεπτεμβρίου 1989** (89/C 277/01) σχετικά με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και την παρότρυνση για την ανάληψη μέτρων στους τομείς της εκπαίδευσης, της εργασίας, της στέγασης, των κοινωνικών υπηρεσιών και της ιατρικής φροντίδας.

Παρά την έλλειψη δεσμευτικότητας των δύο κειμένων, η **καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού** αναγνωρίστηκε ως **σημαντική παράμετρος της κοινωνικής διάστασης της ενιαίας αγοράς.**

Παράλληλα στον **Κοινοτικό Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων**, που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Στρασβούργου της 8ης και 9ης Δεκεμβρίου 1989, υπογραμμίσθηκε η ανάγκη ισορροπίας ανάμεσα στην κοινωνική και την οικονομική διάσταση της ενιαίας αγοράς, ενώ παράλληλα γίνεται αναφορά στα δικαιώματα και την ανάγκη ένταξης ίσης μεταχείρισης χωρίς διακρίσεις (δικαίωμα επαρκούς κοινωνικής προστασίας, ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών, προστασία παιδιών και εφήβων, ρήτρες/μέτρα για ηλικιωμένους/άτομα με αναπηρία). Έμφαση εξακολουθεί να δίνεται στην αντιμετώπιση του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας και όχι στον κοινωνικό αποκλεισμό, εμμένοντας σε μια προσανατολισμένη στην απασχόληση προσέγγιση.

Σε συνέχεια και για την εφαρμογή του Χάρτη η **Σύσταση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1992** σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν στην επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας (92/441/ΕΟΚ), καλούσε τα κράτη μέλη «να αναγνωρίσουν, στα πλαίσια ενός σφαιρικού και ολοκληρωμένου μηχανισμού καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, το θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα επαρκών πόρων και παροχών που να εξασφαλίζουν αξιοπρεπή ανθρώπινη διαβίωση και να προσαρμόσουν αναλόγως, στο βαθμό που απαιτείται, το σύστημα κοινωνικής προστασίας τους». Παράλληλα, η Σύσταση του Συμβουλίου της 27ης Ιουλίου 1992 (92/442/ΕΟΚ), για την σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας, καλούσε τα κράτη μέλη να εκσυγχρονίσουν τα εθνικά συστήματα κοινωνικής προστασίας, συμβάλλοντας μεταξύ άλλων «στην κοινωνική ενσωμάτωση όλων των νομίμως διαμενόντων στο έδαφος του κράτους μέλους ατόμων, καθώς και στην ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας όσων εξ αυτών μπορούν να ασκήσουν αμειβομένη δραστηριότητα».

3.1.2 Εισαγωγή της διάστασης της κοινωνικής ένταξης στο πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ και η εξέλιξή της

Με τη Συμφωνία για την Κοινωνική Πολιτική του Πρωτοκόλλου για την Κοινωνική Πολιτική, που προσαρτήθηκε στη **Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση** (92/C 191/01), εισήχθησαν για πρώτη φορά στο πρωτογενές δίκαιο διατάξεις και ρήτρες για την καταπολέμηση του αποκλεισμού και τέθηκαν οι βάσεις για μια υπερεθνική προσέγγιση στα ζητήματα κοινωνικής προστασίας.

Παράλληλα, στη **Λευκή Βίβλο για την Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική** (COM 94/333) εισάγεται η **έννοια των ενεργητικών μέτρων προώθησης στην απασχόληση**, σε αντιδιαστολή με τα παθητικά μέτρα διατήρησης του εισοδήματος και υπογραμμίζεται η ανάγκη για ένα νέο μίγμα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, η οποία δεν

θα πρέπει απλά να επικεντρώνεται στην αγορά εργασίας αλλά να εντάσσει όλα τα άτομα στην οικονομία και στην κοινωνία.

Στη **συνθήκη του Άμστερνταμ** (97/C 340/01), αν και η καταπολέμηση του αποκλεισμού δεν περιλήφθηκε μεταξύ των στόχων της ΕΕ, εντοπίζονται διατάξεις, όπου η ένταξη αποτελεί αντικείμενο ρύθμισης, η Συμφωνία για την Κοινωνική Πολιτική ενσωματώθηκε στο κύριο σώμα της με ορισμένες βελτιώσεις (κατάργηση της ρήτρας αυτο-εξαίρεσης), ενώ η κοινοτική μέθοδος εφαρμόζεται έκτοτε σε σημαντικούς τομείς, οι οποίοι μέχρι τότε ενέπυπταν στον «τρίτο πυλώνα», όπως είναι το άσυλο και η μετανάστευση.

Με τη **Συνθήκη της Νίκαιας** (2001/C 80/01), στις υποστηρικτικές και συμπληρωματικές αρμοδιότητες της ΕΕ πέραν της ένταξης των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας προσώπων εντάσσεται ρητά η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού (στοιχείο ι' παρ. 1 άρθρου 137).

Παράλληλα, με τον **Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ** (Συμβούλιο της Νίκαιας, 2000) για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας αναγνωρίζονται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, καθώς και άλλα δικαιώματα που επηρεάζουν την ομαλή ένταξη ή αφορούν ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (δικαίωμα στην απασχόληση, την εκπαίδευση την επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση και την υγεία, δικαιώματα παιδιού/ηλικιωμένων/ατόμων με αναπηρίες, δικαίωμα της οικογένειας και προστασία της μητρότητας).

Τέλος, στη **Συνθήκη της Λισαβόνας** (2007/C 306/01), προβλέπεται ρητά ότι «*η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού*» (Άρθρο 3 παρ. 3).

Συνολικά στο πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ δεν εντοπίζονται δεσμευτικές ρυθμίσεις γενικής εφαρμογής ως προς τις εθνικές δράσεις καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ δεν υπάρχει σαφής αναφορά στην ενεργητική ένταξη. Παρόλ' αυτά είναι εμφανής διαχρονικά η σταδιακή μετατόπιση της εστίασης από τις πολιτικές ενίσχυσης αποκλειστικά της απασχόλησης, στην κοινωνική και ενεργητική ένταξη των πολιτών των χωρών μελών της ΕΕ.

3.1.3 Η θεμελίωση της ενεργού ένταξης στις πολιτικές της ΕΕ

Σε συνέχεια των διεργασιών και των συζητήσεων στα όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ για τις ενδεδειγμένες πολιτικές ένταξης, ορόσημο στην θεμελίωση και την εφαρμογή της προσέγγισης της ενεργού ένταξης αποτέλεσε η **Ανακοίνωση της Επιτροπής το 2008** σχετικά με σύσταση της Επιτροπής **για την ενεργητική ένταξη των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας ατόμων** (COM/2008/0639 τελικό), με την οποία **αναγνωρίστηκε η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας ως μια από τις προτεραιότητες της ΕΕ**, ενώ επισημάνθηκε η **ανάγκη υιοθέτησης μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την ενεργητική ένταξη**, που θα διασφαλίζει τη συνεκτικότητα με τους ακόλουθους στόχους:

- 1) στήριξη του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων·
- 2) προαγωγή της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών·
- 3) λήψη υπόψη της πολυπλοκότητας των πολλαπλών μειονεκτημάτων και των συγκεκριμένων καταστάσεων και αναγκών των διαφόρων ευάλωτων ομάδων·
- 4) βελτίωση της εδαφικής συνοχής, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών που επικρατούν σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και
- 5) εφαρμογή μιας προσέγγισης, που βασίζεται στον κύκλο ζωής σχετικά με τις κοινωνικές πολιτικές και τις πολιτικές απασχόλησης, έτσι ώστε να μπορούν οι πολιτικές αυτές να ενισχύσουν την αλληλεγγύη των γενεών και να διακόψουν τη μεταβίβαση της φτώχειας από γενιά σε γενιά.

Επισημάνθηκε ότι για την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας είναι απαραίτητο να σχεδιαστεί και να εφαρμοστεί μια **στρατηγική** που θα συνδυάζει με ολοκληρωμένο τρόπο την **επαρκή ενίσχυση του εισοδήματος, αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες**.

Στη συνέχεια τον Απρίλιο του 2017, η Επιτροπή δημοσίευσε **έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της** (SWD(2017) 257 final), με το οποίο αξιολογείται κατά πόσο κάθε κράτος μέλος έχει αναπτύξει μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση των ενεργητικών πολιτικών ένταξης. Το συμπέρασμά ήταν ότι η πρόοδος που έχει σημειωθεί ως προς την εφαρμογή των συστάσεων ποικίλλει από χώρα σε χώρα και ο αντίκτυπος της σύστασης ήταν άνιστος στα κράτη μέλη, εξαιτίας της ποικιλομορφίας των εθνικών συστημάτων πρόνοιας, των θεσμικών ρυθμίσεων και των

ευρύτερων συνθηκών της αγοράς εργασίας. Άλλωστε, η δημογραφική αλλαγή και οι προκλήσεις που θέτει η μετανάστευση, ασκούν πρόσθετη πίεση στα εθνικά συστήματα κοινωνικής προστασίας, όπως βεβαίως και η παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση που έχει σαφή αντίκτυπο, ιδίως στα επίπεδα ανεργίας και φτώχειας.

Τα συμπεράσματα ανά σκέλος ενεργητικής ένταξης είναι τα ακόλουθα:

α) Επαρκής εισοδηματική ενίσχυση

Συνολικά τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει εθνικά συστήματα ελάχιστου εισοδήματος για όσους έχουν μεγαλύτερη ανάγκη, στην πλειοψηφία των οποίων το ύψος του είναι πολύ χαμηλό για να καταφέρει να απομακρύνει τους ανθρώπους από τη φτώχεια. Ορισμένες χώρες δίνουν μεγάλη έμφαση στα επαρκή μέσα διαβίωσης, ενώ σε άλλες οι περικοπές δαπανών έχουν επηρεάσει τις δαπάνες πρόνοιας.

β) Αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς

Η Σύσταση ενεργού ένταξης επανέλαβε την κοινή προσέγγιση για όλα σχεδόν τα κράτη μέλη να εξαρτήσουν την παροχή ελάχιστου εισοδήματος από τη συμμετοχή σε προγράμματα ενεργοποίησης. Τα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος άλλαξαν κυρίως την εστίασή τους, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην απασχόληση. Τα μέτρα ενεργοποίησης προσπαθούν να συνδέσουν τα οφέλη του ελάχιστου εισοδήματος με την ετοιμότητα για εργασία, εκπαίδευση ή ανάπτυξη δεξιοτήτων. Συχνά, η λήψη των εισοδηματικών παροχών έχει συνδεθεί με υποχρεώσεις ενεργού αναζήτησης εργασίας ή συμμετοχής σε πρόγραμμα ενίσχυσης της ετοιμότητας για απασχόληση.

γ) Πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες

Αναγνωρίζοντας την αυξανόμενη σημασία μιας ολιστικής υποστήριξης για εκείνους που βρίσκονται πιο μακριά από την αγορά εργασίας, πολλά κράτη μέλη εφάρμοσαν μεταρρυθμίσεις για τον καλύτερο συντονισμό των πολιτικών πρόνοιας και απασχόλησης. Πολλές χώρες έχουν δοκιμάσει μορφές αποκέντρωσης ή ολοκλήρωσης υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο (για παράδειγμα Αυστρία, Γερμανία και Κάτω Χώρες), ενώ επτά κράτη μέλη (Βέλγιο, Κύπρος, Γερμανία, ορισμένες περιοχές της Ισπανίας, του Λουξεμβούργου, των Κάτω Χωρών και της Σλοβακίας) έχουν επίσημες συμφωνίες για τη συνεργασία μεταξύ των φορέων προώθησης της απασχόλησης και των κοινωνικών φορέων, με το εύρος αυτής της συνεργασίας να ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των χωρών ή των περιοχών εφαρμογής της.

Η συνοχή στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και παροχών σε χρήμα παραμένει πρόκληση σε πολλά κράτη μέλη, καθώς συχνά εμπλέκονται διαφορετικές αρχές και διοικητικές βαθμίδες. Μέχρι στιγμής, υπάρχουν στενά συντονισμένες ή πλήρως ολοκληρωμένες και αποτελεσματικές υπηρεσίες απασχόλησης και παροχής κοινωνικών υπηρεσιών για όσους βρίσκονται μακριά από την αγορά εργασίας σε ορισμένα κράτη μέλη (Γερμανία, Δανία, Φιλανδία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες και Ηνωμένο Βασίλειο). Το είδος του ολοκληρωμένου συστήματος, το οποίο διευθύνεται από έναν μόνο διαχειριστή υποθέσεων και παρέχει υπηρεσίες μιας στάσης, δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί σε πολλές χώρες.

3.1.4 Η κοινωνική διάσταση στη Στρατηγική «Ευρώπη 2020» και ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Η χρηματοπιστωτική κρίση που παρουσιάστηκε στην παγκόσμια οικονομία το 2008 και η συνακόλουθη κρίση χρέους της ζώνης του ευρώ εξουδετέρωσε πολλά χρόνια οικονομικής και κοινωνικής προόδου και έφερε στην επιφάνεια τις διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας της Ευρώπης, ενώ εντάθηκαν οι μακροπρόθεσμες προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, της στενότητας των πόρων και της δημογραφικής γήρανσης.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων και των προβλημάτων υιοθετήθηκε η **Στρατηγική «Ευρώπη 2020» (Ε2020)**¹ προκειμένου να δώσει στην ΕΕ τη δυνατότητα να αποκτήσει ανάπτυξη, που θα έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά/προτεραιότητες:

- **Έξυπνη ανάπτυξη:** ανάπτυξη μιας οικονομίας βασιζόμενης στη γνώση και την καινοτομία.
- **Διατηρήσιμη ανάπτυξη:** προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.
- **Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς:** μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής: ΕΥΡΩΠΗ 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη - COM(2010) 2020 τελικό

Ο σχεδιασμός της E2020 ανανέωσε την αρχιτεκτονική της Αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισαβόνας, συμπεριλαμβανομένης της ενδυνάμωσης της κοινωνικής της διάστασης. Πέραν του γεγονότος ότι επανάφερε την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής πολιτικής ατζέντας, θέσπισε για πρώτη φορά ποσοτικούς στόχους και κατευθυντήριες γραμμές για την καταπολέμηση τους. Ειδικότερα από τους **πέντε (5) πρωταρχικούς ποσοτικούς στόχους** της E2020 οι ακόλουθοι **τρεις (3) σχετίζονται με την κοινωνική ένταξη**:

- 75% του πληθυσμού μεταξύ 20-64 ετών πρέπει να έχει **απασχόληση**.
- Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν **πρόωρα την σχολική εκπαίδευση** πρέπει να είναι μικρότερο από 10% και τουλάχιστον 40% των νέων πρέπει να έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ο αριθμός των ατόμων που **κινδυνεύουν από φτώχεια** πρέπει να μειωθεί κατά 20 εκατομμύρια.

Καθώς οι κοινωνικές πολιτικές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής "Ευρώπη 2020", η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών για αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων με δράσεις που προβλέπονται στην πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, στη δέσμη μέτρων για κοινωνικές επενδύσεις, καθώς και στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Ταμείων, και ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας

Στην κατεύθυνση της εφαρμογής των προτεραιοτήτων της E2020 και της επίτευξης των σχετικών στόχων της υιοθετήθηκαν **επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες** που θα ενεργήσουν ως καταλύτες για την επίτευξη προόδου σε κάθε βασική προτεραιότητα, μεταξύ των οποίων και η πρωτοβουλία «**Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας**».

Στόχος της πρωτοβουλίας είναι να διασφαλιστεί η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή ούτως ώστε να εξαπλωθούν ευρέως τα οφέλη της ανάπτυξης και της απασχόλησης και τα άτομα που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού να αποκτήσουν τα μέσα αξιοπρεπούς διαβίωσης και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία.

Η πλατφόρμα έχει σχεδιαστεί για να δημιουργήσει μια σύμπραξη μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, περιλαμβανομένων των εθνικών κυβερνήσεων, των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των περιφερειακών και τοπικών αρχών, των ΜΚΟ και των ατόμων που ζουν οι ίδιοι υπό συνθήκες φτώχειας.

Η σύμπραξη τους έχει ως στόχο την ανάπτυξη πανευρωπαϊκών προσεγγίσεων σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με την κοινωνική ένταξη, ιδίως:

- την **πρόσβαση στην απασχόληση**, μέσω της αξιολόγησης των εθνικών στρατηγικών ένταξης και της ευρωπαϊκής στρατηγικής, με στόχο την ανάπτυξη θέσεων εργασίας και των δεξιοτήτων των εργαζομένων,
- την **πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και την κοινωνική προστασία**, ιδίως στο πλαίσιο της γήρανσης του πληθυσμού και της αύξησης του κοινωνικού αποκλεισμού,
- τον **τομέα της εκπαίδευσης και της νεολαίας**, για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και των ανισοτήτων στην εκπαίδευση,
- την **οικονομική και κοινωνική ένταξη μεταναστών**, μέσω μιας νέας ευρωπαϊκής στρατηγικής,
- την **καταπολέμηση των διακρίσεων**, ιδιαίτερα σε βάρος των μειονοτήτων, των ατόμων με αναπηρία και των αστέγων, αλλά και τη βελτίωση της οικονομικής ανεξαρτησίας και της ισότητας των φύλων,
- την **πρόσβαση στις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών**, στις υπηρεσίες δικτύου, καθώς και στις οικονομικές (βασικές τραπεζικές) και τις ενεργειακές υπηρεσίες (φωτισμός και θέρμανση).

Η πλατφόρμα περιλαμβάνει **πέντε (5) τομείς δράσης**:

- δράση για την **καταπολέμηση της φτώχειας σε όλους τους τομείς πολιτικής**, αλλά ιδιαίτερα στους τομείς της αγοράς εργασίας, της ελάχιστης στήριξης του εισοδήματος, της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης και της στέγασης,
- **καλύτερη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ**, συμπεριλαμβανομένων των διαρθρωτικών ταμείων, με στόχο τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης,
- **εκτεταμένες δοκιμές και αξιολογήσεις** των αποδοτικών και μη αποδοτικών ενεργειών όσον αφορά στις **καινοτομίες στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής** (μέθοδοι και μέσα που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ζητημάτων) πριν από την ευρύτερη εφαρμογή τους,

- **συνεργασία με ΜΚΟ και ομάδες συμφερόντων** με στόχο την αποτελεσματικότερη υποστήριξη της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής,
- **βελτίωση του συντονισμού των πολιτικών** μεταξύ των χωρών της ΕΕ μέσω της χρήσης της ανοικτής μεθόδου συντονισμού για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη (**Κοινωνική ΑΜΣ**), που αποτελεί μια εθελοντική διαδικασία πολιτικής συνεργασίας, η οποία βασίζεται σε συμφωνημένους κοινούς στόχους και στη μέτρηση της προόδου για την επίτευξη των στόχων αυτών με βάση κοινούς δείκτες.

Δέσμη μέτρων για κοινωνικές επενδύσεις

Με την ανακοίνωσή της, τον Φεβρουάριο του 2013, υπό τον τίτλο «Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή — Δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις»², η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρότρυνε τα κράτη μέλη να δώσουν προτεραιότητα στις κοινωνικές επενδύσεις προς όφελος των πολιτών, και ειδικότερα να επενδύσουν στα παιδιά, προκειμένου να σπάσει ο κύκλος της ανισότητας.

Η δέσμη των μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις βασίζεται στην ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και συμπληρώνει άλλες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δηλαδή τη δέσμη μέτρων για την απασχόληση, τη δέσμη μέτρων για την απασχόληση των νέων και τη λευκή βίβλο για τις συντάξεις. Οι πρωτοβουλίες αυτές έχουν προσφέρει στα κράτη μέλη πρόσθετη καθοδήγηση για τις εθνικές μεταρρυθμίσεις που χρειάζονται για να τηρήσουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει για την επίτευξη των συμφωνημένων στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Προτεραιότητες δράσεων και χρηματοδότηση τους

Στην κατεύθυνση της βέλτιστης αξιοποίησης των πόρων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 και της συμβολής τους στην επίτευξη των στόχων της Ε2020 υιοθετήθηκαν έντεκα (11) θεματικοί στόχοι, μεταξύ των οποίων και ο **θεματικός στόχος 9 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων»** (άρθρο 9 του Γενικού Κανονισμού 1303/2013).

Το κύριο χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για την επίτευξη του θεματικού στόχου 9 την προγραμματική περίοδο 2014-2020 είναι το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**, το οποίο διαθέτει κονδύλια της ΕΕ για τη συγχρηματοδότηση δράσεων που έχουν στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων και την παροχή συνδρομής σε άτομα που βρίσκονται σε πλέον μειονεκτική θέση, ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο του θεματικού στόχου 9, το **ΕΚΤ**, την προγραμματική περίοδο 2014-2020, στηρίζει τις ακόλουθες επενδυτικές προτεραιότητες³:

- την ενεργό ένταξη, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, και της ενεργού συμμετοχής και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας,
- την κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά,
- την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών,
- τη βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος,
- την προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ένταξης σε κοινωνικές επιχειρήσεις καθώς και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της οικονομίας της αλληλεγγύης προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση,
- τις στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων.

Στο πλαίσιο του ίδιου θεματικού στόχου, το **ΕΤΠΑ**, αντίστοιχα, στηρίζει τις ακόλουθες επενδυτικές προτεραιότητες⁴:

- 1) επενδύσεις στις υποδομές υγείας και στις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, στη μείωση των ανισοτήτων όσον αφορά στην κατάσταση στον τομέα της υγείας, και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης με τη βελτίωση της πρόσβασης σε

² COM(2013) 83 final – Ανακοίνωση: Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή

³ άρθρο 3, παρ. 18) του Καν. 1304/2013

⁴ άρθρο 5, παρ. 9 του Καν. 1301/2013

υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα και με τη μετάβαση από θεσμικές υπηρεσίες σε υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας·

- 2) παροχή στήριξης για φυσική, οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων εντός αστικών και αγροτικών περιοχών·
- 3) παροχή στήριξης για κοινωνικές επιχειρήσεις·
- 4) επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων.

Παράλληλα, τον Μάρτιο του 2014, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν τον Καν. (ΕΕ) αριθ. 223/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2014 για το **Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (FEAD)** (L 72). Το Ταμείο υποστηρίζει εθνικά συστήματα μέσω των οποίων διανέμονται στους απόρους τρόφιμα ή/και βασική υλική συνδρομή μέσω οργανώσεων-εταίρων που επιλέγονται από τα κράτη μέλη. Με στόχο την αύξηση και διαφοροποίηση του εφοδιασμού τροφίμων για τους απόρους, καθώς επίσης και τη μείωση και πρόληψη της σπατάλης τροφίμων, το Ταμείο μπορεί να στηρίξει δραστηριότητες σχετικά με τη συλλογή, μεταφορά, αποθήκευση και διανομή δωρεάν τροφίμων. Το Ταμείο μπορεί, επίσης, να στηρίξει συνοδευτικά μέτρα, συμπληρώνοντας την παροχή τροφίμων ή/και βασικής υλικής συνδρομής. Το Ταμείο στηρίζει δραστηριότητες που συμβάλλουν στην κοινωνική ενσωμάτωση των απόρων και προάγει, σε ενωσιακό επίπεδο, την αμοιβαία μάθηση, τη δικτύωση και τη διάδοση καλών πρακτικών στον τομέα της μη οικονομικής βοήθειας προς τους απόρους.

Τέλος, το πρόγραμμα «**Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία**» (EaSI)» που τελεί υπό την άμεση διαχείριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στηρίζει, μεταξύ άλλων, τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής για την απασχόληση και της κοινωνικής πολιτικής. Παρέχει χρηματοδότηση, σε επίπεδο ΕΕ, με στόχο τη διασφάλιση επαρκούς και αξιοπρεπούς κοινωνικής προστασίας, την προώθηση βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας, και την καταπολέμηση των διακρίσεων, του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας. Ένας από τους τρεις άξονές του, ο άξονας «Πρόσδος», παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για τη δοκιμή καινοτομιών στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης, ενώ στηρίζει και οργανισμούς, προκειμένου να αυξήσουν την ικανότητά τους να αναπτύσσουν και να υποστηρίξουν την εκτέλεση των μέσων και των πολιτικών της ΕΕ.

Ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης στη διακυβέρνηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης

Για να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της ΕΕ2020 έγινε αποδεκτό ότι πρέπει να αναπτυχθούν και να ισχυροποιηθούν τα εργαλεία οικονομικής και κοινωνικής διακυβέρνησης. Η Ευρώπη 2020 θα βασίζεται σε δύο πυλώνες: (i) τη θεματική διάρθρωση που συνδυάζει προτεραιότητες και πρωταρχικούς στόχους και (ii) την υποβολή εκθέσεων ανά χώρα, που θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν τις στρατηγικές τους για την ανάκαμψή τους στους τομείς της ανάπτυξης και των δημόσιων οικονομικών. Στα κράτη μέλη απευθύνονται ειδικές κατά χώρα συστάσεις. Σε περίπτωση ανεπαρκούς ανταπόκρισης από μέρους των κρατών μελών μπορούν να εκδίδονται προειδοποιήσεις πολιτικής. Η υποβολή εκθέσεων για την Ευρώπη 2020 και η αξιολόγηση βάσει του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης πραγματοποιούνται ταυτόχρονα, αλλά οι σχετικοί μηχανισμοί παραμένουν αυτοτελείς.

Στην καρδιά αυτών των αλλαγών βρίσκεται το **Ευρωπαϊκό Εξάμηνο**, το οποίο θεσπίστηκε το 2010 και αποτελεί μια διαδικασία συντονισμού, ώστε τα κράτη μέλη να ανταποκριθούν στις δεσμεύσεις τους ως προς τους στόχους της ΕΕ2020. Παρέχει ένα πλαίσιο για τη **δρομολόγηση και παρακολούθηση των οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων στα κράτη μέλη της ΕΕ**, έτσι ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής "Ευρώπη 2020". Τα διάφορα ζητήματα και οι προτεινόμενες λύσεις περιλαμβάνονται στις συστάσεις ανά χώρα.

Ενώ αρχικά κυριαρχούσαν οι στόχοι της δημοσιονομικής εξυγίανσης, χωρίς να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε στόχους κοινωνικής συνοχής και ένταξης, σταδιακά και ιδιαίτερα μετά το 2012 οι εν λόγω συστάσεις σχετίζονταν ολοένα και περισσότερο με ζητήματα ενεργού ένταξης, όπως η μείωση της παιδικής φτώχειας, η ένταξη ομάδων σε μειονεκτική θέση, όπως οι Ρομά, η εκπαίδευση και κατάρτιση, η ενεργοποίηση των ευάλωτων ομάδων μέσω των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και η βελτίωση της πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες.

Πολύ σημαντικό ρόλο στην προώθηση των ζητημάτων ενεργού ένταξης διαδραματίζει η **Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ)**, αξιοποιώντας την **Ανοικτή Μέθοδο Συντονισμού (ΑΜΣ)** σε τομείς όπως η κοινωνική ένταξη, η υγειονομική περίθαλψη, η μακροχρόνια φροντίδα και οι συντάξεις (κοινωνική ΑΜΣ). Μέσω της αναζωογόνησης της κοινωνικής ΑΜΣ, στο πλαίσιο της ΕΕ2020, η ΕΚΠ στοχεύει στην αναβάθμιση των κοινών στόχων, την ενίσχυση της διαδικασίας αμοιβαίας μάθησης, και την ενίσχυση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων.

Τον Οκτώβριο του 2013, έπειτα από εκκλήσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε πρόταση για την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης στη διακυβέρνηση της Οικονομικής και Νομισματικής

Ένωσης⁵. Από το 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί την κοινωνική πρόοδο που σημειώνεται στα κράτη μέλη με τη χρήση ενός Κοινωνικού Πίνακα Αποτελεσμάτων (**Social Scoreboard**), που καλύπτει 12 τομείς πολιτικής, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η ανεργία, η εκπαίδευση, η παιδική μέριμνα, η υγειονομική περίθαλψη και οι ψηφιακές δεξιότητες. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ), η συνέλευση των τοπικών και των περιφερειακών ηγετών της ΕΕ, διαπίστωσε με ανησυχία ότι ο πίνακας αποτελεσμάτων της Επιτροπής παρέχει στοιχεία μόνο σε εθνικό επίπεδο. Βάσει στοιχείων της Eurostat, η ΕτΠ εγκαινίασε λοιπόν στη συνέχεια τον περιφερειακό Κοινωνικό Πίνακα Αποτελεσμάτων (**Regional Social Scoreboard**) για τη μέτρηση της κοινωνικής προόδου στις περιφέρειες της ΕΕ.

Σύμφωνα με τον περιφερειακό Κοινωνικό Πίνακα Αποτελεσμάτων του 2019⁶, η γενική τάση μεταξύ του 2014 και του 2018 είναι θετική: πάνω από το 80% των περιφερειών της ΕΕ παρουσίασαν βελτίωση ως προς την κοινωνική πρόοδο. Ταυτόχρονα, προκύπτουν σημαντικές αποκλίσεις στο εσωτερικό κάθε μεμονωμένου κράτους μέλους, με αποτέλεσμα οι 281 Περιφέρειες της ΕΕ (επίπεδο NUTS II) να κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες:

- Περιφέρειες με θεαματική βελτίωση στις οποίες 7 δείκτες παρουσίασαν θετική εξέλιξη κατά τη διάρκεια αυτών των ετών (38 περιφέρειες).
- Περιφέρειες με μέτρια βελτίωση στις οποίες 5 με 6 δείκτες παρουσίασαν θετική εξέλιξη (188 περιφέρειες).
- Περιφέρειες σε κατάσταση στασιμότητας στις οποίες 3 με 4 δείκτες παρουσίασαν θετική εξέλιξη (47 περιφέρειες).
- Περιφέρειες σε φθίνουσα πορεία στις οποίες μόνον 1 με 2 δείκτες παρουσίασαν θετική εξέλιξη (5 περιφέρειες)

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Τον Νοέμβριο του 2017, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή διακήρυξαν τον **Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων**. Ο Πυλώνας είναι η πρώτη δέσμη κοινωνικών δικαιωμάτων που διακήρυξαν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, μετά τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων το 2000 και διατυπώνει ορισμένες βασικές αρχές για την εύρυθμη και δίκαιη λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, ενώ βασίζεται και συμπληρώνει το ισχύον κοινωνικό κεκτημένο της ΕΕ. Ο Πυλώνας ορίζει 20 βασικές αρχές και δικαιώματα των πολιτών, που διαρθρώνονται γύρω από τρία κεφάλαια:

- I. Ίσες ευκαιρίες και ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας
- II. Δίκαιες συνθήκες εργασίας
- III. Κοινωνική προστασία και ένταξη

Τα δικαιώματα που προβλέπονται στο τρίτο κεφάλαιο του Πυλώνα είναι τα ακόλουθα:

- Φροντίδα και στήριξη των παιδιών
- Κοινωνική προστασία
- Παροχές ανεργίας
- Ελάχιστο εισόδημα
- Εισόδημα ηλικιωμένων και συντάξεις
- Υγειονομική περίθαλψη
- Ένταξη ατόμων με αναπηρία
- Μακροχρόνια φροντίδα
- Στέγαση και βοήθεια για τους αστέγους
- Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες

Σε συνδυασμό με άλλα δικαιώματα του πρώτου κεφαλαίου (ενεργός στήριξη της απασχόλησης, εκπαίδευση/κατάρτιση/δια βίου μάθηση, ισότητα των φύλων, ίσες ευκαιρίες), είναι προφανές ότι το μοντέλο της ενεργού ένταξης εισχωρεί και στον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της Οικονομικής Και Νομισματικής Ένωσης - COM(2013) 690 final

⁶ European Regional Social Scoreboard, European Committee of the Regions - September 2019

Παρότι πολλά εργαλεία για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων παραμένουν στην ευθύνη των κρατών μελών, καθώς και των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, η συμπερίληψη στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εξαμήνου συστάσεων προς τα κράτη μέλη για την εφαρμογή επιμέρους πτυχών του πυλώνα αποτελεί ένα πρώτο και σημαντικό εργαλείο εφαρμογής στην πράξη μιας συνεκτικής δέσμης μέτρων προαγωγής των κοινωνικών δικαιωμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων έχει χρησιμοποιηθεί για τη δρομολόγηση σειράς νομοθετικών και πολιτικών πρωτοβουλιών, όπως η οδηγία (ΕΕ) 2019/1152 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για διαφανείς και προβλέψιμους όρους εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (L 186), και η δέσμη μέτρων για την κοινωνική δικαιοσύνη, στα οποία περιλαμβάνονται ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1149 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αρχής Εργασίας, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 883/2004, (ΕΕ) αριθ. 492/2011 και (ΕΕ) 2016/589 και την κατάργηση της απόφασης (ΕΕ) 2016/344 (L 186), και η σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019 (2019/C387/01), σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους.

Η Επιτροπή, υπό τη νέα της σύνθεση, έχει εκφράσει την πρόθεσή της να προτείνει ένα σύστημα εγγύησης για τα παιδιά⁷, καθώς και μια σειρά από άλλα μέτρα, όπως ένα σχέδιο δράσης για την πλήρη εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, ένα νομικό μέσο για τη δίκαιη αμοιβή όλων των εργαζομένων, ένα ευρωπαϊκό σύστημα αντασφάλισης επιδομάτων ανεργίας και νέα νομοθεσία για την καταπολέμηση των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης μιας νέας στρατηγικής για την ισότητα των φύλων.

3.2 ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027

Η διακήρυξη των ηγετών της ΕΕ της Ρώμης της 25ης Μαρτίου 2017, με την ευκαιρία της εξηκοστής επετείου της Ευρώπης, διατυπώνει τη δέσμευση: «Σε αυτή την εποχή αλλαγών και έχοντας επίγνωση των ανησυχιών των πολιτών μας, δεσμευόμαστε ως προς το θεματολόγιο της Ρώμης και δηλώνουμε ότι θα καταβάλουμε προσπάθειες για να υλοποιήσουμε (...) **μια κοινωνική Ευρώπη**: μια Ένωση που θα εδράζεται στη βιώσιμη ανάπτυξη, θα προωθεί την οικονομική και κοινωνική πρόοδο αλλά και τη συνοχή και τη σύγκλιση, ενώ θα προστατεύει παράλληλα την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς· μια Ένωση που θα λαμβάνει υπόψη της την ποικιλομορφία των εθνικών συστημάτων και τον βασικό ρόλο που διαδραματίζουν οι κοινωνικοί εταίροι· μια Ένωση που θα προάγει την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών καθώς και τα δικαιώματα και τις ίσες ευκαιρίες για όλους· **μια Ένωση που θα μάχεται την ανεργία, τις διακρίσεις, τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη φτώχεια· μια Ένωση όπου οι νέοι θα λαμβάνουν την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση και κατάρτιση και θα μπορούν να σπουδάζουν και να αναζητούν εργασία σε όλη την ήπειρο· μια Ένωση που θα διατηρεί την πολιτιστική μας κληρονομιά και θα προωθεί την πολιτιστική πολυμορφία.**»

Την 1η Μαρτίου 2017 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη **Λευκή Βίβλο** για το μέλλον της Ευρώπης, ενώ την ίδια περίοδο δημοσιεύθηκε το έγγραφο προβληματισμού, έγγραφο συνεισφοράς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη συζήτηση για την κοινωνική διάσταση της Ευρώπης.⁸ Η Λευκή Βίβλος και το έγγραφο προβληματισμού σηματοδότησε την αφετηρία μιας ευρείας συζήτησης για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα 27 κράτη μέλη.

Το έγγραφο προβληματισμού για την κοινωνική διάσταση της Ευρώπης έθεσε ερωτήματα σχετικά με το πώς μπορούμε να διατηρήσουμε το βιοτικό μας επίπεδο, να δημιουργήσουμε περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, να εφοδιάσουμε τους πολίτες με τις κατάλληλες δεξιότητες και να καλλιεργήσουμε την ενότητα στην κοινωνία μας, έχοντας κατά νου την κοινωνία και τον εργασιακό κόσμο του αύριο. Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά διαρθρώνεται γύρω από τρεις πιθανές επιλογές:

- **Περιορισμός της κοινωνικής διάστασης στην ελεύθερη κυκλοφορία**

Κάνοντας αυτή την επιλογή, η Ένωση θα διατηρήσει τους κανόνες προώθησης της διασυννοριακής κυκλοφορίας των προσώπων, όπως κανόνες για τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης των μετακινούμενων πολιτών, την απόσπαση εργαζομένων, τη διασυννοριακή υγειονομική περίθαλψη και την αναγνώριση διπλωμάτων. Ωστόσο, δεν θα ισχύουν πλέον ελάχιστα πρότυπα της ΕΕ όπως σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, τον χρόνο εργασίας και ανάπαυσης ή την άδεια μητρότητας και πατρότητας. Η Ευρώπη δεν θα δημιουργεί πλέον ευκαιρίες για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, του πολιτισμού και του αθλητισμού, ενώ τα προγράμματα περιφερειακής αναδιάρθρωσης που

⁷ Βλέπε Ευρωπαϊκή Επιτροπή: *FEASIBILITY STUDY FOR A CHILD GUARANTEE Final Report (March 2020)*

⁸ Έγγραφο προβληματισμού για την κοινωνική διάσταση της Ευρώπης – Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017

υλοποιούνται στα κράτη μέλη με συγχρηματοδότηση από την ΕΕ θα πρέπει να διακοπούν ή να χρηματοδοτηθούν από εθνικούς πόρους.

- Όσοι θέλουν να κάνουν περισσότερα στον κοινωνικό τομέα κάνουν περισσότερα

Οι χώρες που έχουν κοινό νόμισμα το ευρώ, θα μπορούσαν να κάνουν περισσότερα στον κοινωνικό τομέα για να διατηρήσουν την ισχύ και τη σταθερότητα της ζώνης του ευρώ και να αποτρέψουν αιφνίδιες προσαρμογές του βιοτικού επιπέδου των πολιτών τους. Άλλες ενδιαφερόμενες χώρες θα μπορούσαν επίσης να συμμετάσχουν (συμμαχίες πρόθυμων κρατών).

- Οι 27 χώρες της ΕΕ εμβαθύνουν από κοινού στην κοινωνική διάσταση της Ευρώπης

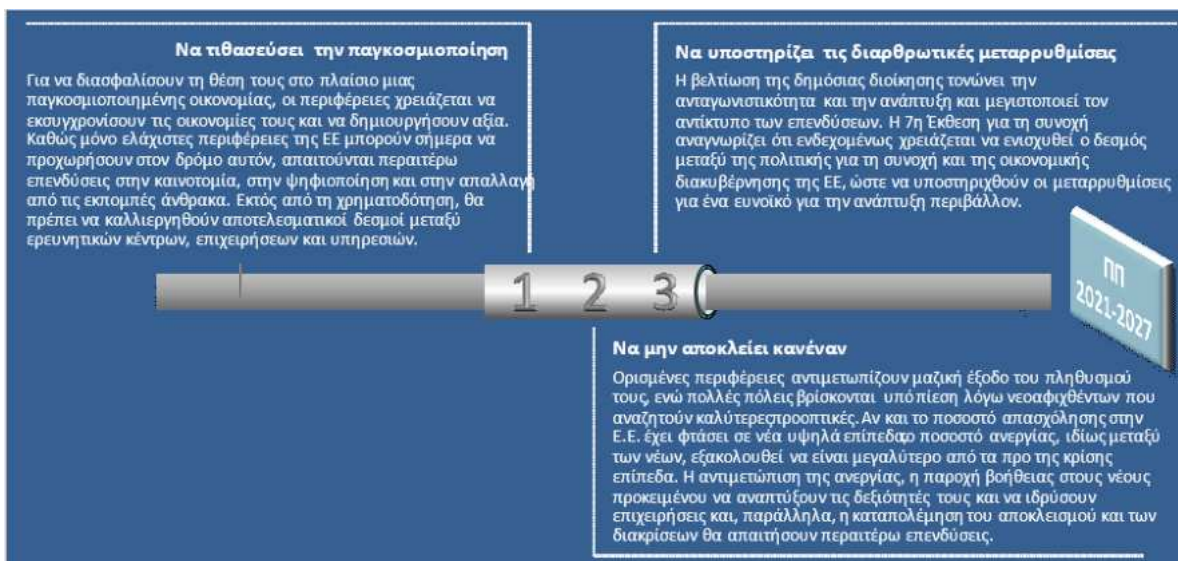
Παρότι το κέντρο βάρους των ενεργειών στον κοινωνικό τομέα θα πρέπει να παραμείνει, και θα παραμείνει, σε επίπεδο εθνικών και τοπικών αρχών, η ΕΕ θα διερευνήσει τρόπους για περαιτέρω στήριξη των ενεργειών των κρατών μελών, αξιοποιώντας πλήρως όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της. Στην περίπτωση αυτή, η νομοθεσία δεν θα καθορίζει απλώς τα ελάχιστα πρότυπα, αλλά, σε επιλεγμένους τομείς, θα μπορούσε να εναρμονίζει πλήρως τα δικαιώματα των πολιτών σε όλη την ΕΕ, με στόχο τη σύγκλιση των αποτελεσμάτων στον κοινωνικό τομέα.

- Στόχοι της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού της επόμενης προγραμματικής περιόδου 2021-2027 η Επιτροπή προωθεί μία πολιτική σε επίπεδο ΕΕ που να εξυπηρετεί τρεις βασικούς στόχους:

Σχήμα 1. Οι 3 Βασικοί Στόχοι σύμφωνα με τον στρατηγικό σχεδιασμό της ΠΠ 2021-2027

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), Η Περιφέρεια μου, η Ευρώπη μου, το μέλλον μας: η 7^η Έκθεση για την οικονομική, την κοινωνική και την εδαφική συνοχή. Βρυξέλλες: DG Regio,

Υπό αυτήν την στρατηγική κατεύθυνση, **οι επενδύσεις της Ε.Ε. την περίοδο 2021-2027, σύμφωνα με την πρόταση του Γενικού Κανονισμού, θα καθοδηγούνται από πέντε κύριους στόχους πολιτικής:**

1. μια **εξυπνότερη Ευρώπη**, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων,
2. μια **πιο πράσινη Ευρώπη** με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής,
3. μια **πιο συνδεδεμένη Ευρώπη**, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα,
4. μια **πιο κοινωνική Ευρώπη**, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες και την κοινωνική ένταξη,
5. μια **Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες**, υποστηρίζοντας τοπικές στρατηγικές ανάπτυξης και βιώσιμη αστική ανάπτυξη σε όλη την ΕΕ.

Οι προαναφερόμενοι πέντε κύριοι στόχοι πολιτικής αντικαθιστούν τους 11 θεματικούς στόχους της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 ενώ αντίστοιχα οι 60 επενδυτικές προτεραιότητες μειώνονται σε 30 ειδικούς στόχους.

Κοινωνική Ευρώπη και Ευρωπαϊκά Ταμεία Επιμερισμένης Διαχείρισης 2021-2027

Το ΕΚΤ παραμένει το Ταμείο που αποτελεί το βασικό μέσο της Ε.Ε. για επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό ενώ στην Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 έχει ως βασική αποστολή και την στήριξη της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, το ΕΚΤ, μετονομάζεται σε ΕΚΤ+ καθώς συγχωνεύονται τα ακόλουθα ταμεία και προγράμματα:

- το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
- η Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ)
- το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας στους Απόρους (ΤΕΒΑ/FEAD)
- το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία (EaSI).

Το ΕΚΤ+ ως αποτέλεσμα συνένωσης των τριών πρώτων ταμείων αποτελεί και το σκέλος επιμερισμένης διαχείρισης, ενώ το τέταρτο ("EaSI strand") θα υλοποιηθεί υπό το σχήμα άμεσης και έμμεσης διαχείρισης.

Στόχος της συγχώνευσης:

- Να ενισχυθούν η συνοχή και οι συνέργειες μεταξύ των συμπληρωματικών μέσων της ΕΕ, που παρέχουν σημαντική υποστήριξη στους ανθρώπους και στοχεύουν στη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου, με την ανάπτυξη πιο ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση.
- Να αυξηθεί η ευελιξία και να δοθεί η δυνατότητα στα ταμεία να ανταποκρίνονται περισσότερο στις προκλήσεις που εντοπίζονται στον κύκλο οικονομικής διακυβέρνησης και στις προτεραιότητες σε επίπεδο ΕΕ.
- Να επιτραπεί η απλούστευση της διαχείρισης και του προγραμματισμού του ταμείου και, συνεπώς, να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τις αρχές και τους δικαιούχους.

Ο γενικότερος στόχος πολιτικής του κανονισμού ΕΚΤ+ είναι να συμβάλει στην προώθηση μιας αποδοτικότερης και πιο ανθεκτικής «Κοινωνικής Ευρώπης» και να υλοποιήσει τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, καθώς και τις κοινωνικές και εργασιακές προτεραιότητες που εγκρίθηκαν από τη διαδικασία της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης.

Ως εκ τούτου, το ΕΚΤ+ θα συμβάλει στην υλοποίηση των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση, των ειδικών ανά χώρα συστάσεων, της σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών και του γενικού στόχου της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης με **απώτερο στόχο** την οικοδόμηση μιας ενισχυμένης κοινωνικής Ευρώπης στο πλαίσιο της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης, η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία της ΕΕ, ως σταθερής και βιώσιμης οικονομικής και πολιτικής ένωσης.

Αυτός ο στόχος θα επιδιωχθεί από το ΕΚΤ+ μέσω πολιτικών και προτεραιοτήτων που ως στόχο έχουν:

- τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης και τη δημιουργία πλήρους απασχόλησης,
- τη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία,
- την αύξηση της γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας των εργαζομένων εντός της Ένωσης,
- τη βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την αύξηση του βιοτικού επιπέδου.

Επίσης, το ΕΚΤ+ έχει ως στόχο να συμβάλει στην ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών καθώς και στο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη, βοηθώντας τα άτομα να αποκτήσουν νέες δεξιότητες, να αναβαθμίσουν τις δεξιότητες για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των βιομηχανικών κλάδων και να βελτιώσουν τις ψηφιακές δεξιότητες.

Ειδικότερα το ΕΚΤ+ σύμφωνα με το άρθρο 4.1 του σχεδίου Κανονισμού του, όπως έχει διαμορφωθεί στον Τρίλογο, στηρίζει τους **ακόλουθους ειδικούς στόχους** της πολιτικής **στους τομείς⁹ της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής ένταξης**, συνεισφέροντας, **μεταξύ άλλων, στην εξάλειψη της φτώχειας**, και συμβάλλει με αυτόν τον τρόπο στον **στόχο πολιτικής για «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη — εφαρμογή του Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» (Στόχος Πολιτικής 4)**:

- α)** βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας·
- β)** εκσυγχρονισμό των θεσμικών φορέων και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας για την εκτίμηση και την πρόβλεψη των αναγκών όσον αφορά στις δεξιότητες και για την εξασφάλιση έγκαιρης και εξατομικευμένης βοήθειας και στήριξης της αντιστοίχισης προσφοράς και ζήτησης, των μεταβάσεων και της κινητικότητας στην αγορά εργασίας·
- γ)** προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων·
- δ)** προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία·
- ε)** βελτίωση της ποιότητας, της συμμετοχικότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, με σκοπό την υποστήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, και με την προώθηση της καθιέρωσης διττών συστημάτων κατάρτισης και μαθητείας·
- στ)** προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία·
- ζ)** προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας·
- η)** προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων, και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες·
- θ)** προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών·
- ι)** προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά·
- ια)** ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρία, της αποτελεσματικότητας

⁹ Σημειώνεται ότι στην αρχική εκδοχή του σχεδίου Καν. ονοματιζόταν και το πεδίο της Υγείας, η αναφορά στο οποίο διαγράφηκε κατά τις διαδικασίες διαβούλευσης. Όμως, το εν λόγω πεδίο αποτελεί μνημονεύεται στον ΕΣ 9 καθώς και σε άλλα σημεία στον Κανονισμό.

και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης·

- ιβ)** προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των ατόρων και των παιδιών.

Το ΕΚΤ+ θα επιτύχει τα παραπάνω, βελτιώνοντας τη συμπληρωματικότητα, τις συνέργειες και τη συνοχή με άλλα ταμεία που επενδύουν στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου (ΕΤΠΑ, ΤΣ, ΕΤΘΑ, ΤΑΜΕ, Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση, το πρόγραμμα Erasmus και Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, καθώς και τα προγράμματα Ορίζων Ευρώπη, Ψηφιακή Ευρώπη και Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (ΠΣΔΜ)).

Για την επίτευξη των ειδικών στόχων του **Στόχου Πολιτικής 4** για μια **πιο κοινωνική Ευρώπη** κρίσιμη είναι η συμπληρωματικότητα και συνέργεια του ΕΚΤ+ με το ΕΤΠΑ.

Οι **ειδικοί στόχοι που υποστηρίζονται από το ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 4** είναι οι ακόλουθοι:

- 1) ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των αγορών εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης** μέσω της ανάπτυξης της κοινωνικής καινοτομίας και των υποδομών·
- 2) βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς** μέσω της ανάπτυξης υποδομών·
- 3) ακόμη μεγαλύτερη κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, μεταναστών και των ομάδων σε μειονεκτική θέση**, με την εφαρμογή ολοκληρωμένων μέτρων που αφορούν μεταξύ άλλων τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες·
- 4) εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη** με την ανάπτυξη υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης·

Αποτελέσματα της εκ των υστέρων αξιολόγησης για την πολιτική συνοχής¹⁰

Σύμφωνα με τα **αποτελέσματα της εκ των υστέρων αξιολόγησης για την πολιτική συνοχής**, προέκυψαν τα εξής βασικά συμπεράσματα:

	Ισχυρά σημεία	Αδυναμίες
ΕΚΤ	1. Οι επενδύσεις του ΕΚΤ είναι συναφείς, αποδοτικές και αποτελεσματικές. 2. Το ταμείο ήταν αποτελεσματικό επειδή άγγιξε σημαντικό αριθμό πολιτών της ΕΕ, ιδίως εκείνους που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη στήριξης, καθώς παρείχε σημαντικούς πόρους για την αντιμετώπιση των εργασιακών και κοινωνικών προκλήσεων στα κράτη μέλη και διεύρυνε την υπάρχουσα δράση με τη στήριξη ομάδων ή τομέων πολιτικής που διαφορετικά δεν θα είχαν λάβει στήριξη. 3. Το ΕΚΤ υποστήριξε τοπικές/περιφερειακές καινοτομίες που στη συνέχεια ενσωματώθηκαν σε εθνικό επίπεδο. 4. Κατά την περίοδο 2014-2020, η λογική παρέμβασης στα προγράμματα έχει γίνει πιο ισχυρή με σαφέστερους ειδικούς στόχους, πιο τυποποιημένους ορισμούς των δεικτών και υγιέστερες τιμές βάσης και στόχους.	1. Εναρμόνιση της πολιτικής: περιθώρια βελτίωσης σύνδεσης με τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. 2. Προγραμματισμός: ενισχύθηκε η έμφαση στα αποτελέσματα αλλά το πλαίσιο επιδόσεων δεν αποτελεί επαρκές κίνητρο για τα κράτη μέλη. Επιπλέον, οι απαιτήσεις προγραμματισμού έχουν επικριθεί ως επαχθείς από διοικητική άποψη. 3. Υλοποίηση του προγράμματος: παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, η διαχείριση και η υλοποίηση του ΕΚΤ παραμένουν υπερβολικά σύνθετες και η μετάβαση από μια λογική με βάση τις εισροές προς μια λογική με βάση τα αποτελέσματα δεν έχει πραγματοποιηθεί πλήρως.
ΠΠΑΝ	1. Έχει αυξήσει την προβολή των πολιτικών για την απασχόληση των νέων και έχει οδηγήσει σε μεταρρυθμίσεις πολιτικής των κρατών μελών στο πλαίσιο της δημιουργίας και της εφαρμογής των συστημάτων εγγυήσεων για τη νεολαία. 2. Έχει καθοριστική σημασία για το πεδίο εφαρμογής	1. Δημοσιονομική διαχείριση, η οποία συνδυάζει δύο πηγές χρηματοδότησης (ΕΚΤ και ΠΑΝ), το οποίο δημιουργεί πρόσθετες απαιτήσεις στην υποβολή εκθέσεων.

¹⁰ Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), (SEC(2018) 273 final) - {SWD(2018) 289 final}, Κεφ. 3.

	και τον σχεδιασμό της πολιτικής για την απασχόληση στη χώρα τους.	
TEBA	1. Τα μέτρα για τα τρόφιμα, την υλική βοήθεια και την κοινωνική ένταξη που υποστηρίζει είναι καθοριστικής σημασίας για τη ζωή των απόρων στην κοινωνία.	1. Το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ και η ερμηνεία του ή οι εθνικές απαιτήσεις μπορεί να οδηγήσουν σε δυσκολίες στη λειτουργία του Ταμείου. 2. Δυσκολίες: καθυστερήσεις κατά τη φάση έναρξης του προγράμματος, διοικητικά εμπόδια συνδέονται ως επί το πλείστον με τις εθνικές πολιτικές σύναψης δημόσιων συμβάσεων και με πρόσθετες απαιτήσεις, όπως η καταχώρηση των στοιχείων/πληροφοριών για πράξεις και τελικούς αποδέκτες για σκοπούς παρακολούθησης και με υπερβολικές και χρονοβόρες διαδικασίες.
EaSI	1. Ήταν αποδοτικό και αποτελεσματικό καθώς συνέβαλε στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τις εισροές της ενωσιακής πολιτικής στον τομέα της κοινωνικής ένταξης και της μείωσης της φτώχειας. 2. Βελτίωσε την αντίληψη των διασυννοριακών δυνατοτήτων για την απασχόληση και συνέβαλε στην ταχεία δοκιμή και εφαρμογή καινοτόμων μέτρων και στην αύξηση της πρόσβασης σε μικροχρηματοδότηση και στη στήριξη της επιχειρηματικότητας. 3. Διευκόλυνε την αλλαγή πολιτικής με τη διάδοση συγκριτικών και αναλυτικών γνώσεων, την οικοδόμηση ικανοτήτων, την αμοιβαία μάθηση και τον διάλογο και με τη βοήθεια προς τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη να επηρεάσουν τη διαμόρφωση και την εφαρμογή των κοινωνικοοικονομικών πολιτικών	1. Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης για να αυξηθεί η σημασία και ο αντίκτυπος του προγράμματος. 2. Ο άξονας PROGRESS θα πρέπει να βελτιώσει τις προσπάθειες για να αποδώσει καρπούς η πειραματική κοινωνική πολιτική με την αναθεώρηση των διαδικασιών αξιολόγησης και επιλογής έργων, καθώς και με τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για τη διάδοσή τους. 3. Για το EURES μια μεγαλύτερη περίοδος υλοποίησης σε συνδυασμό με μέτρα για τη μείωση του διοικητικού φόρτου μπορεί να δώσουν στους ενδιαφερόμενους τη δυνατότητα να αναπτύξουν και να υλοποιήσουν έργα καθώς και να μετρήσουν την αποτελεσματικότητά τους και να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά τους με κατάλληλο τρόπο.
Πρόγρ. για την Υγεία	1. Ενωσιακή προστιθέμενη αξία των δράσεων, ιδίως με τη μορφή αύξησης της ικανότητας των κρατών μελών να αντιμετωπίσουν διασυννοριακές απειλές κατά της υγείας (όπως καρκίνος, HIV, φυματίωση). 2. Δραστηριότητες του δικτύου eHealth και της αξιολόγησης των τεχνολογιών υγείας. 3. Προστιθέμενη αξία των εργαλείων για τον έλεγχο των λοιμώξεων που συνδέονται με την υγειονομική περίθαλψη και για την ενίσχυση των συντονισμένων προσπαθειών στην καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής. 4. Θετική συμβολή των δράσεων για την αύξηση της διαλειτουργικής και τυποποιημένης διασυννοριακής ανταλλαγής στοιχείων για την υγεία και των προσπαθειών που καταβάλλονται για τη δημιουργία ενωσιακής ψηφιακής υποδομής για τον σκοπό αυτό.	1. Στο μη νομοθετικό τομέα, οι δράσεις είναι λιγότερο εστιασμένες. 2. Υπάρχει περιθώριο για εξορθολογισμό των κριτηρίων προστιθέμενης αξίας με έμφαση σε τρεις βασικούς τομείς: αντιμετώπιση των διασυννοριακών απειλών κατά της υγείας, βελτίωση των οικονομικών κλίμακας και ενίσχυση της ανταλλαγής και εφαρμογής βέλτιστων πρακτικών. 3. Αδυναμίες και ανεπάρκειες στην παρακολούθηση της εφαρμογής των στοιχείων, πράγμα το οποίο μπορεί να δυσκολέψει τους διαχειριστές προγραμμάτων στην επικαιροποιημένη επισκόπηση των επιτευγμάτων του προγράμματος.

Σύμφωνα με τη **διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την πολιτική συνοχής**, προέκυψαν τα εξής βασικά συμπεράσματα:

- Η **προστιθέμενη αξία των ταμείων συνδέεται με** την προώθηση αποτελεσματικών και αποδοτικών δημόσιων επενδύσεων, τον εξορθολογισμό της ανταλλαγής γνώσεων μεταξύ χωρών και περιφερειών, τη βελτίωση της κοινωνικής ένταξης και τη δημιουργία μιας Ευρώπης χωρίς αποκλεισμούς, την υποστήριξη της πειραματικής πολιτικής και της καινοτομίας, τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη διευκόλυνση της σύγκλισης. Με τα ταμεία προστίθεται, επίσης, αξία μέσω του αποτελέσματος μόχλευσης της πολιτικής για τη συνοχή στις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις.
- Οι **πολύπλοκες διαδικασίες θεωρούνται ως τα σημαντικότερα εμπόδια** για τα ταμεία που πετυχαίνουν τους στόχους τους.

- Εκφράστηκε η **ανάγκη για την απλούστευση και τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τους δικαιούχους**, συμπεριλαμβανομένων λιγότερο επαχθών απαιτήσεων για τη συλλογή στοιχείων από τους συμμετέχοντες.
- Υπάρχει **ανάγκη να ενισχυθεί η κοινωνική διάσταση**.
- Οι **κανόνες για τα διάφορα ταμεία της ΕΕ θα πρέπει να ευθυγραμμιστούν**.
- Υπήρξε **παρότρυνση για ενίσχυση των συνεργιών και αποφυγή επαναλήψεων και αλληλεπικαλύψεων μεταξύ των ενωσιακών χρηματοδοτικών μέσων**. Η συγχώνευση ταμείων προσδιορίστηκε ως ο καλύτερος τρόπος για την επίτευξη αυτού του στόχου, υπό τον όρο ότι συμβάλλει επίσης στην απλούστευση των μέσων της ΕΕ.
- Τα έγγραφα πολιτικής παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον για τη **βελτίωση των δεσμών μεταξύ των ταμείων και του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου**.
- Τρέχοντα **ζητήματα δημόσιας υγείας** μπορεί να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μόνο μέσω της συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ. Υπάρχει προστιθέμενη αξία στην ΕΕ για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων, όπως είναι οι ανισότητες σε θέματα υγείας, η μετανάστευση, η γήρανση του πληθυσμού, η ασφάλεια των ασθενών, η υγειονομική περίθαλψη υψηλής ποιότητας, η αντιμετώπιση απειλών κατά της υγείας συμπεριλαμβανομένων των μη μεταδοτικών νόσων, των λοιμωδών νόσων και της μικροβιακής αντοχής.

Σχετικά με τα παραπάνω, πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω ενέργειες:

Για με την ανάγκη ενίσχυσης της κοινωνικής διάστασης	1. Το πεδίο εφαρμογής της στήριξης από το ΕΚΤ+ ευθυγραμμίζεται με τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Η συγχώνευση διαφορετικών μέσων στο πλαίσιο του ΕΚΤ+ θα καταστήσει δυνατή τη συγκέντρωση πόρων για την εφαρμογή των αρχών του πυλώνα. 2. Η διάσταση της κοινωνικής ένταξης του ΕΚΤ+ θα ενισχυθεί με την ενσωμάτωση του πρώην ΤΕΒΑ στο ΕΚΤ +. Αυτό δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη διευκόλυνση του συνδυασμού των διατάξεων για την παροχή τροφίμων / υλικής βοήθειας με τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης και των ενεργών μέτρων. 3. Τουλάχιστον το 25 % των εθνικών πόρων του ΕΚΤ+ θα διατεθεί για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διαθέσουν τουλάχιστον το 3% των πόρων του ΕΚΤ+ για μέτρα που στοχεύουν σε άπορους. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι μια ελάχιστη ποσότητα πόρων στοχεύει σε άτομα που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη βοήθειας. Επίσης, προβλέπεται η διάθεση ενδεδειγμένου ποσού από τους πόρους του κάθε κράτους μέλους (κμ) από το σκέλος του ΕΚΤ+ υπό επιμερισμένη διαχείριση για την υλοποίηση της εγγύησης για τα παιδιά, ενώ «τα κράτη μέλη με μέσο ποσοστό παιδιών ηλικίας έως 18 ετών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού υψηλότερο του μέσου όρου της Ένωσης για την περίοδο 2017-2019, με βάση τα στοιχεία της Eurostat, διαθέτουν τουλάχιστον το 5 % των πόρων τους από το σκέλος του ΕΚΤ+ υπό επιμερισμένη διαχείριση για την υποστήριξη των στοχευμένων δράσεων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας». 4. Προβλέπεται η διάθεση ενδεδειγμένου ποσού από τους πόρους του κάθε κράτους μέλους από το σκέλος του ΕΚΤ+ υπό επιμερισμένη διαχείριση για στοχευμένες δράσεις και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για να στηρίξουν την απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση των νέων. Τα κράτη μέλη με μέσο ποσοστό νέων ηλικίας 15 έως 29 ετών εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης υψηλότερο του μέσου όρου της Ένωσης για την περίοδο 2017-2019, με βάση τα στοιχεία της Eurostat, διαθέτουν τουλάχιστον το 12,5 % των πόρων τους του σκέλους του ΕΚΤ+ υπό επιμερισμένη διαχείριση για την περίοδο 2021-2027 για την υποστήριξη των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και στοχευμένων δράσεων.
Για την απλούστευση στην εκτέλεση του ΕΚΤ+ και μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης	Πρόσθετα των μέτρων που προβλέπει ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ), ο κανονισμός για το ΕΚΤ+ προβλέπει επίσης μέτρα για την αντιμετώπιση της υλικής στέρησης με σκοπό να αντιμετωπιστεί το αίτημα των ενδιαφερομένων μερών να διατηρηθούν λιγότερο αυστηρές απαιτήσεις για αυτού του είδους τη βοήθεια και να απλουστευτεί η συλλογή στοιχείων καθώς και οι απαιτήσεις παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων.
Για μεγαλύτερη ευθυγράμμιση με τη διαδικασία Ευρωπαϊκού	Θα διατεθούν κατάλληλα ποσά εθνικών πόρων από το ΕΚΤ+ για την υλοποίηση προκλήσεων που προσδιορίστηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού

Εξαμήνου	Εξαμήνου , μεταξύ άλλων και στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων, καθώς και στις σχετικές συστάσεις ανά χώρα που εγκρίνονται σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 121 και την παρ. 4 του άρθρου 148 ΣΛΕΕ, και λαμβάνουν υπόψη τις αρχές και τα δικαιώματα που ορίζονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων καθώς και τις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές που σχετίζονται με τους στόχους του ΕΚΤ+, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην επίτευξη των στόχων περί των οποίων το άρθρο 174 ΣΛΕΕ.
-----------------	---

Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι

Οι «**εκ των προτέρων αιρεσιμότητες**» της περιόδου 2014-2020, στην Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, **αντικαθίστανται από «αναγκαίους πρόσφορους όρους»**. Σύμφωνα με το άρθρο 11, αυτοί αφορούν στις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίηση των ειδικών στόχων, είναι λιγότεροι, πιο εστιασμένοι στους στόχους του σχετικού ταμείου και, σε αντίθεση με την περίοδο 2014-2020, θα εμποτεύονται και θα εφαρμόζονται καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, ενώ τα κράτη μέλη δεν θα είναι σε θέση να δηλώνουν δαπάνες που σχετίζονται με ειδικούς στόχους μέχρι την πλήρωση του αναγκαίου πρόσφορου όρου.

Οι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 διακρίνονται σε **οριζόντιους** που είναι εφαρμοστέοι για όλους τους ειδικούς στόχους και **θεματικούς** που έχουν εφαρμογή σε επιμέρους στόχους πολιτικής και ειδικούς στόχους.

Οι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι που συνδέονται άμεσα με τις παρεμβάσεις στήριξης της κοινωνικής ένταξης και επηρεάζουν την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης, είναι οι ακόλουθοι:

Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας¹¹

Αποτελεί **θεματικό αναγκαίο πρόσφορο όρο** που έχει εφαρμογή στους παρακάτω ειδικούς στόχους ανά Ταμείο:

- Ακόμη μεγαλύτερη κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, μεταναστών και των ομάδων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, με την εφαρμογή ολοκληρωμένων μέτρων που αφορούν μεταξύ άλλων τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες (ΕΤΠΑ).
- Προώθηση της ενεργητικής ένταξης, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας (ΕΚΤ).

Ως κριτήριο πλήρωσης του εν λόγω όρου ορίζεται η εφαρμογή εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας, το οποίο περιλαμβάνει:

1. Τεκμηριωμένη διάγνωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένης της παιδικής φτώχειας, της έλλειψης στέγης, του χωροταξικού και εκπαιδευτικού διαχωρισμού, της

¹¹ Το Στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 στη βάση των προβλέψεων της τελευταίας έκδοσης του Κανονισμού περί Κοινών Διατάξεων, ήτοι ως ακολούθως: «Αποτελεί θεματικό αναγκαίο πρόσφορο όρο που έχει εφαρμογή στους παρακάτω ειδικούς στόχους ανά Ταμείο: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος και των μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία/ies, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης και των κοινωνικών υπηρεσιών (ΕΤΠΑ). Προώθηση της ενεργού ένταξης με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών, της μη διάκρισης και της ενεργού συμμετοχής και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ιδίως για μειονεκτούσες ομάδες (ΕΚΤ +). Ως κριτήριο πλήρωσης του εν λόγω όρου ορίζεται η εφαρμογή εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας, το οποίο περιλαμβάνει: 1. Διάγνωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού βάσει στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης της παιδικής φτώχειας, ιδίως όσον αφορά την ίση πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες για παιδιά σε ευάλωτες καταστάσεις, καθώς και την έλλειψη στέγης, τον εκπαιδευτικό διαχωρισμό, την περιορισμένη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και υποδομές και τις ειδικές ανάγκες ευάλωτων ατόμων όλων των ηλικιών. 2. Μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση του διαχωρισμού σε όλα τα πεδία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής προστασίας, της αγοράς εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες για ευάλωτα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών και των προσφύγων. 3. Μέτρα για την μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας. 4. Ρυθμίσεις προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο σχεδιασμός, η εφαρμογή, η παρακολούθηση και η αναθεώρησή του πραγματοποιείται σε στενή συνεργασία με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων και των σχετικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

περιορισμένης πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες και υποδομές, και των ειδικών αναγκών των ευάλωτων ατόμων.

2. Μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση του διαχωρισμού σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων με την παροχή επαρκούς εισοδηματικής στήριξης, αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες για τα ευάλωτα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών.
3. Μέτρα για τη μετάβαση από την ιδρυματική περίθαλψη στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.

Εθνική στρατηγική για την ένταξη των Ρομά

Αποτελεί **θεματικό αναγκαίο πρόσφορο όρο** που έχει εφαρμογή για τον ειδικό στόχο “Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά” του ΕΚΤ.

Ως κριτήριο πλήρωσης του εν λόγω όρου ορίζεται η εφαρμογή εθνικής στρατηγικής για την ένταξη των Ρομά (ΕΣΕΡ), η οποία περιλαμβάνει:

1. Μέτρα για την επίτευξη της ένταξης των Ρομά, την πρόληψη και την εξάλειψη του διαχωρισμού, λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου και την κατάσταση των νέων Ρομά, και ορίζει βασικά και μετρήσιμα ορόσημα και στόχους.
2. Ρυθμίσεις για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την επανεξέταση των μέτρων για την ένταξη των Ρομά.
3. Ρυθμίσεις για την ενσωμάτωση μέτρων για την ένταξη των Ρομά σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
4. Ρυθμίσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι ο σχεδιασμός, η εφαρμογή, η παρακολούθηση και η επανεξέταση της διενεργούνται σε στενή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών των Ρομά και όλα τα άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, μεταξύ άλλων και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

Αποτελεί **οριζόντιο αναγκαίο πρόσφορο όρο** που έχει εφαρμογή για όλους τους ειδικούς στόχους που θα επιλεγούν στα Επιχειρησιακά Προγράμματα της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027. Ως κριτήριο πλήρωσης του εν λόγω όρου ορίζεται η εφαρμογή αποτελεσματικών μηχανισμών για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, οι οποίοι περιλαμβάνουν:

1. Ρυθμίσεις ώστε να διασφαλίζεται η επαλήθευση της συμμόρφωσης των πράξεων που υποστηρίζονται από τα ταμεία με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.
2. Ρυθμίσεις για την υποβολή εκθέσεων στην επιτροπή παρακολούθησης σχετικά με τη συμμόρφωση με τον Χάρτη των πράξεων που υποστηρίζονται από τα Ταμεία.

Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD) σύμφωνα με την απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2009 (2010/48/ΕΚ) του Συμβουλίου

Αποτελεί ομοίως **οριζόντιο αναγκαίο πρόσφορο όρο** που έχει εφαρμογή για όλους τους ειδικούς στόχους που θα επιλεγούν στα Επιχειρησιακά Προγράμματα της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027. Ως κριτήριο πλήρωσης του εν λόγω όρου ορίζεται η εφαρμογή εθνικού πλαισίου για την εφαρμογή της UNCRPD, το οποίο περιλαμβάνει:

1. Στόχους με μετρήσιμα ορόσημα, συλλογή δεδομένων και μηχανισμό παρακολούθησης.
2. Ρυθμίσεις που διασφαλίζουν ότι η πολιτική, η νομοθεσία και τα πρότυπα προσβασιμότητας αντανακλώνται δεόντως στην προετοιμασία και την υλοποίηση των προγραμμάτων.
3. Αναφορά ρυθμίσεων στην επιτροπή παρακολούθησης σχετικά με περιπτώσεις μη συμμόρφωσης των ενεργειών που υποστηρίζονται από τα Ταμεία με την UNCRPD και υποβληθείσες καταγγελίες σχετικά με αυτήν.

Στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 4 για την Κοινωνική Ευρώπη οι λοιποί θεματικοί αναγκαίοι πρόσφοροι όροι είναι οι ακόλουθοι:

1. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας
2. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων
3. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα
4. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία

Ενωσιακό Ταμείο για τη δικαιοσύνη, τα δικαιώματα και τις αξίες

Η Επιτροπή προτείνει τη δημιουργία ενός νέου **Ταμείου για τη δικαιοσύνη, τα δικαιώματα και τις αξίες**, το οποίο θα περιλαμβάνει τα προγράμματα «**Δικαιώματα και αξίες**» και «**Δικαιοσύνη**». Σε μια χρονική στιγμή κατά την οποία οι ευρωπαϊκές κοινωνίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον εξτρεμισμό, τη ριζοσπαστικοποίηση και τους διχασμούς, είναι σημαντικότερη από ποτέ η προώθηση, ενίσχυση και προάσπιση της δικαιοσύνης, των δικαιωμάτων και των αξιών της ΕΕ, που έχουν σοβαρές και άμεσες συνέπειες για την πολιτική, κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ζωή της Ευρώπης και συνίστανται στον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η δημιουργία ευκαιριών για δέσμευση και δημοκρατική συμμετοχή στην πολιτική ζωή και την κοινωνία των πολιτών είναι βασική υποχρέωση του μελλοντικού προϋπολογισμού της ΕΕ.

Το ταμείο αποτελείται από τα προγράμματα «**Δικαιώματα και αξίες**» και «**Δικαιοσύνη**». Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός του ταμείου ανέρχεται σε 947 εκατ. ευρώ για την επταετή περίοδο, 642 εκατ. ευρώ για το πρόγραμμα «Δικαιώματα και αξίες» και 305 εκατ. ευρώ για το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη».

Στόχος του προγράμματος «Δικαιώματα και αξίες» είναι η **προστασία και η προαγωγή των δικαιωμάτων και των αξιών** όπως κατοχυρώνονται στις Συνθήκες της ΕΕ, μεταξύ άλλων με τη στήριξη των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να διατηρηθούν οι ανοικτές, δημοκρατικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες.

Το πρόγραμμα έχει **τρεις ειδικούς στόχους**:

- να προωθεί την ισότητα και τα δικαιώματα (σκέλος «Ισότητα και δικαιώματα»),
- να προωθεί τη δραστηριοποίηση και τη συμμετοχή των πολιτών στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης (σκέλος «Δραστηριοποίηση και συμμετοχή των πολιτών»),
- να καταπολεμά τη βία (σκέλος «Δάφνη»).

Οι δραστηριότητες που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος «Δικαιώματα και αξίες»:

- ευαισθητοποίηση και κατάρτιση με σκοπό να γίνουν ευρύτερα γνωστές οι πολιτικές και τα δικαιώματα στους τομείς που καλύπτονται από το πρόγραμμα, καθώς και η αντίληψη σχετικά με τον πολιτισμό, την ιστορία και τη μνήμη της Ευρώπης·
- αμοιβαία μάθηση μεταξύ των ενδιαφερομένων, με σκοπό να βελτιωθούν η γνώση, η αμοιβαία κατανόηση και η συμμετοχή στα κοινά και στις δημοκρατικές διαδικασίες, καθώς και δραστηριότητες αδελφοποίησης πόλεων για να έρθουν σε επαφή Ευρωπαίοι διαφορετικών εθνικοτήτων και πολιτισμών·
- δραστηριότητες ανάλυσης και παρακολούθησης με σκοπό την καλύτερη κατανόηση της κατάστασης σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ, καθώς και την αποτελεσματικότερη υλοποίηση της ενωσιακής νομοθεσίας και των ενωσιακών πολιτικών·
- στήριξη των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, με την ενθάρρυνση και τη διευκόλυνση της ενεργού συμμετοχής στην οικοδόμηση μιας πιο δημοκρατικής Ένωσης, καθώς και τη συνειδητοποίηση των δικαιωμάτων και των αξιών·
- ανάπτυξη της ικανότητας των ευρωπαϊκών δικτύων, με σκοπό την προώθηση και την περαιτέρω ανάπτυξη του ενωσιακού δικαίου και των ενωσιακών στόχων και στρατηγικών πολιτικής, καθώς και στήριξη των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στους τομείς του προγράμματος.

4. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ

4.1 Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ 2014-2020

Με αφετηρία το γεγονός ότι η «ύπαρξη και εφαρμογή εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για τη μείωση της φτώχειας και για την ενεργό ένταξη ατόμων που αποκλείονται από την αγορά εργασίας, στο πλαίσιο των Κατευθυντήριων Γραμμών για την Απασχόληση», αποτελούσε αιρεσιμότητα στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, ξεκίνησε από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας τον Ιανουάριο του 2013, η διαδικασία σχεδιασμού της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης.

Η διαδικασία αυτή εντάχθηκε, παράλληλα με τις μεταρρυθμίσεις των πολιτικών εργασιακών σχέσεων και κοινωνικής ασφάλισης, στο ευρύτερο πλαίσιο ανάπτυξης ενός νέου μοντέλου «ενεργητικών πολιτικών» με την εισαγωγή μηχανισμών που αφενός θα ενίσχυαν την επάρκεια των κοινωνικών παροχών / υπηρεσιών, αφετέρου θα βελτίωναν τις προοπτικές βιωσιμότητάς τους κατά τη διάρκεια της κρίσιμης περιόδου 2015-2020.

Ως πρώτο στάδιο τεκμηρίωσης της Εθνικής Στρατηγικής εκπονήθηκε η μελέτη **«Η Πράσινη Βίβλος για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης»**, που οριοθέτησε το πλέγμα των επιλογών της κεντρικής διοίκησης για την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης και καταπολέμησης του εργασιακού και κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που διαβιούν στην Ελλάδα. Η μελέτη ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2013 και τα πορίσματα της στηρίχθηκαν στην αναλυτική καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών ένταξης, σε καλές πρακτικές άλλων κρατών της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας και τις κατευθυντήριες αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο των κοινωνικών στόχων της Στρατηγικής ΕΕ 2020 για μία «Εξυπνη, Βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ανάπτυξη», και των σχετικών εμβληματικών πρωτοβουλιών της.

Στη συνέχεια διαμορφώθηκε από τη Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Συνοχής του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, σε συνεργασία με την Ομάδα Εργασίας της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη που απεστάλη προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Δεκέμβριο του 2014. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με την Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη που υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούνιο του 2015 συνοδευόμενη από το σχετικό Σχέδιο Δράσης.

Η **Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης**, αποτελεί το πλαίσιο δημιουργίας **«...δικτύου ασφαλείας για τις ομάδες του πληθυσμού που πλήττονται περισσότερο από τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης (άτομα και οικογένειες που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού)»**, και **«...θα χρησιμοποιηθεί ως αναπτυξιακό εργαλείο για την ορθολογική προώθηση κοινωνικών επενδύσεων μεγάλης κλίμακας»**.

Η υιοθέτηση της Εθνικής Στρατηγικής εισάγει ένα νέο υπόδειγμα πολιτικών κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης υπέρ των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, το οποίο συμπληρώνει τις παραδοσιακές αναδιανεμητικές επιδοματικές πολιτικές καταπολέμησης της φτώχειας με βάση τις προτεραιότητες στήριξης του εισοδήματος για την εξασφάλιση αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων χωρίς επαρκείς πόρους, τη σύνδεση με την αγορά εργασίας μέσω μέτρων προώθησης στην απασχόληση και τη βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης σε υπηρεσίες, που διατυπώθηκε ως ακολούθως:

«Ένα πλέγμα δημόσιων πολιτικών για την προάσπιση βασικών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων μέσω οργανωμένων θεσμικών, επιχειρησιακών και χρηματοδοτικών εργαλείων πρόληψης και καταπολέμησης της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων»

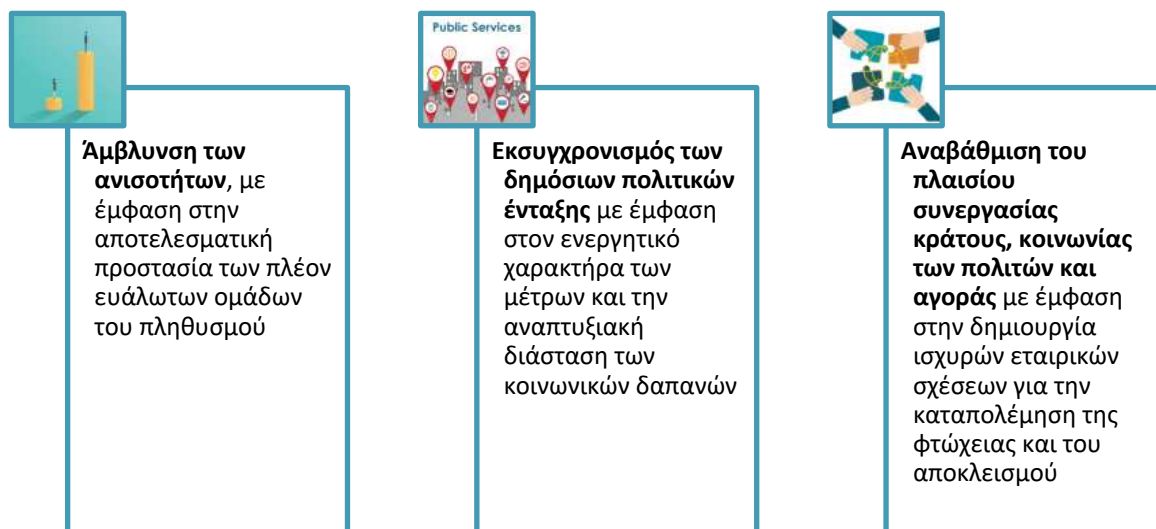
Αναλυτικότερα η Ε.Σ.Κ.Ε.:

- Θέσπισε ένα κοινό πλαίσιο αρχών, προτεραιοτήτων και στόχων για **τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των παρεμβάσεων** καταπολέμησης της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- Ιεράρχησε τις **μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες** του συστήματος κοινωνικής προστασίας βάσει των στόχων της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής 2020 για μία «Εξυπνη, Βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ανάπτυξη».
- Κατοχύρωσε τα πεδία συνεργασίας και δικτύωσης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την **πλήρη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων υλικών και ανθρώπινων πόρων**.
- Τυποποίησε τις **βασικές πηγές χρηματοδότησης** των δημόσιων πολιτικών κοινωνικής ένταξης την περίοδο 2015-2020.

- Οριοθέτησε τα πεδία αξιοποίησης του **Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης (νέο ΕΣΠΑ)** για την περίοδο 2014-2020 στον τομέα προαγωγής της ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας.

Το όραμα της Ε.Σ.Κ.Ε. συνοψίστηκε στο ακόλουθο τρίπτυχο:

Σχήμα 1. ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε.

Ως επωφελούμενοι της στοχευμένης Στρατηγικής ορίστηκαν τα άτομα και οικογένειες που απειλούνται ή έχουν εγκλωβισθεί σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, με βάση την ακόλουθη τυπολογία:

- **πρόσωπα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας**, εξαιτίας της έλλειψης πόρων που θα εξασφάλιζαν την κάλυψη κύριων αναγκών (διατροφή, στέγαση, υγιεινή, θέρμανση κλπ.),
- **παιδιά ηλικίας 0-17 ετών** που απειλούνται ή έχουν εγκλωβισθεί σε καταστάσεις αποκλεισμού,
- **πρόσωπα με αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού** εξαιτίας συγκεκριμένων σωρευτικών ή διαζευκτικών παραγόντων (μακροχρόνια ανεργία, αναπηρία, επιβαρυνόμενη κατάσταση υγείας, εξάρτηση από τρίτα πρόσωπα για την άσκηση καθημερινών λειτουργιών, εξάρτηση από ψυχοτρόπες ουσίες, διαβίωση σε περιοχές με πολλαπλά μειονεκτήματα, διαβίωση σε δομές κλειστής φροντίδας, ακατάλληλες συνθήκες στέγασης / έλλειψη στέγης, χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και αναλφαριθμητισμός, υπερχρέωση, διακρίσεις λόγω της ιδιότητας μέλους ομάδων με θρησκευτικές / πολιτιστικές ιδιαιτερότητες, διακρίσεις λόγω της ιδιότητας αιτούντος άσυλο, αναγνωρισμένου πολιτικού πρόσφυγα ή οικονομικού μετανάστη).

Η Στρατηγική οργανώθηκε σε **τρεις πυλώνες**, οριοθετώντας τις βασικές προτεραιότητες δράσης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης, με βασικό οδηγό διαμόρφωσής τους στόχους της ενεργητικής ένταξης. Οι στόχοι της ενεργητικής ένταξης είναι οι ακόλουθοι:

- 1) **Στήριξη του εισοδήματος** ώστε να διασφαλίζεται αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων χωρίς επαρκείς πόρους για την κάλυψη αναγκών.
- 2) **Σύνδεση με την αγορά εργασίας** μέσω ενεργητικών μέτρων απασχόλησης.
- 3) **Βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης σε υπηρεσίες**, ώστε να είναι δυνατή η παροχή συμβουλών, υγειονομικής περίθαλψης, φροντίδας, ψυχολογικής και κοινωνικής αποκατάστασης σε ανθρώπους που έχουν ιδιαίτερη ανάγκη από τέτοιου είδους υπηρεσίες και δεν έχουν τα μέσα ή τη γνώση να ωφεληθούν από αυτές.

Σε αυτή τη λογική, ως πυλώνες της Στρατηγικής ορίστηκαν οι ακόλουθοι:

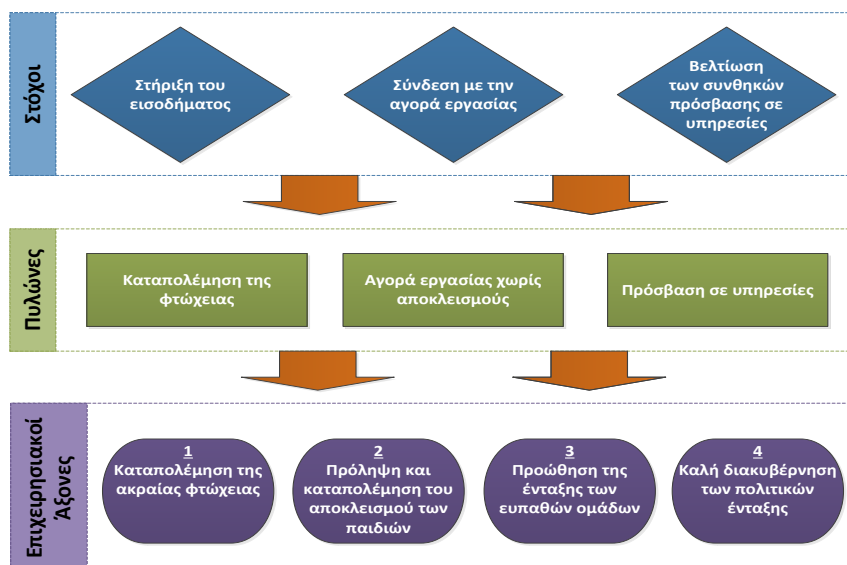
ΠΥΛΩΝΑΣ 1: «Καταπολέμηση της φτώχειας»

ΠΥΛΩΝΑΣ 2: «Πρόσβαση σε υπηρεσίες»

ΠΥΛΩΝΑΣ 3: «Αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς»

Οι τρεις πυλώνες της Στρατηγικής εξειδικεύτηκαν σε **επιχειρησιακούς άξονες**, οι οποίοι, στην ουσία αποτέλεσαν τα βασικά εργαλεία εξυπηρέτησης των στόχων της Στρατηγικής, όπως παρουσιάζονται στο ακόλουθο σχήμα.

Σχήμα 2. ΣΤΟΧΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ Ε.Σ.Κ.Ε.

Αντίστοιχα, οι Επιχειρησιακοί Άξονες της Ε.Σ.Κ.Ε. εξυπηρετούνται με συγκεκριμένες **προτεραιότητες πολιτικής**, οι οποίες προωθούνται με θεματικά **μέτρα πολιτικής**, που αναλύονται στο Παράρτημα Ι.

4.2 ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020.

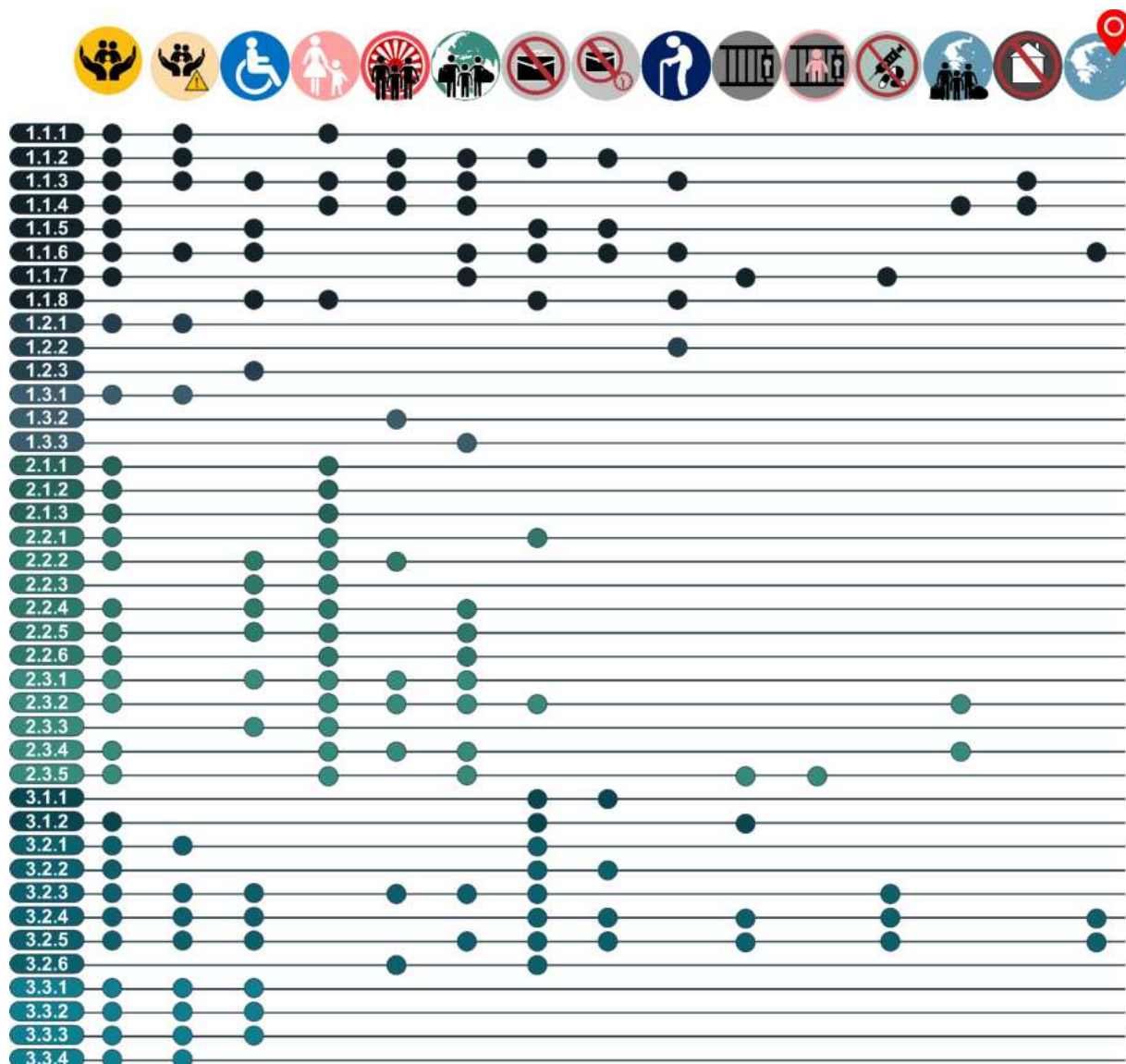
Οι Ομάδες Στόχου που καλύπτονται από τις δράσεις της Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020 είναι οι ακόλουθες:

Σχήμα 3. Ομάδες Στόχου της Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020.

Οι Ομάδες καλύφθηκαν από πλήθος δράσεων με τις πλέον πολυπληθείς ομάδες να είναι ωφελούμενοι σε αρκετές συμπληρωματικές δράσεις.

Σχήμα 4. Χαρτογράφηση δράσεων της Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020 για τις Ομάδες Στόχου

4.3 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020¹²

Η Ε.Σ.Κ.Ε. και οι παρεμβάσεις της (2014) αποτέλεσαν την πρώτη συστηματοποιημένη προσπάθεια, μετά την Πράσινη Βίβλο για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης (2013), προκειμένου να τεθούν οι βάσεις ενός ενεργητικού κοινωνικού κράτους το οποίο επιχειρήσει με τρόπο ολοκληρωμένο να συμβάλλει ουσιαστικά στη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Η Στρατηγική εγκρίθηκε από την Ε.Ε. το 2015, ως μια σημαντικότερη παρέμβαση του κράτους για την μεταρρύθμιση του μοντέλου κοινωνικής προστασίας.

Οι αυξημένες ανάγκες για κοινωνική προστασία, οδήγησαν στην υιοθέτηση του τριπτύχου: αντιμετώπιση ακραίας φτώχειας, εξασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης και την πρόληψη του αποκλεισμού με τρόπο εξατομικευμένο ως προς τις ανάγκες των ομάδων στόχου. Με τον τρόπο αυτό, η στοχευμένη Στρατηγική:

- ενσωμάτωσε τη διάσταση της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης,
- έθεσε τις βάσεις για τη θεσμική, επιχειρησιακή και χρηματοδοτική κάλυψη των μέτρων πολιτικής και των οικείων δράσεων,

¹² Πηγή: expost Αξιολόγηση της Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020

- υποστήριξε του εθνικούς στόχους που τέθηκαν στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2011-2014.

Παρά τα όποια ζητήματα εντοπίστηκαν στον σχεδιασμό, παρακολούθηση και συντονισμό, η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης, απετέλεσε το πλαίσιο δημιουργίας «....δικτύου ασφαλείας για τις ομάδες του πληθυσμού που πλήττονται περισσότερο από τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης (άτομα και οικογένειες που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού)», και «....χρησιμοποιήθηκε ως πλαίσιο για την ορθολογική προώθηση ολοκληρωμένων κοινωνικών επενδύσεων».

Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε και τους πληθυσμούς των ομάδων στόχου που εξυπηρετήθηκαν, προκύπτει η ένταση και η έκταση της Στρατηγικής. Εξάλλου και η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ) στην οικεία γνώμη (308), εκφράζει την θετική της άποψη, πέραν των προτάσεων βελτίωσης και κατοχύρωσης που προτείνει, όπως και η ex post αξιολόγησή της. Η Ε.Σ.Κ.Ε. εκτιμάται ότι ως πρώτη απόπειρα:

- θέσπισε ένα κοινό πλαίσιο αρχών, προτεραιοτήτων και στόχων για τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των παρεμβάσεων καταπολέμησης της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,
- εστίασε στην άμβλυνση των ανισοτήτων, με έμφαση στην αποτελεσματική προστασία των πλέον ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού,
- οριοθέτησε το πλέγμα των επιλογών της κεντρικής διοίκησης για την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης και καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού,
- έθεσε τις βάσεις για τον εκσυγχρονισμό των δημόσιων πολιτικών κοινωνικής ένταξης,
- ανέπτυξε για πρώτη φορά έναν Εθνικό Μηχανισμό για τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης,
- κατοχύρωσε τα πεδία συνεργασίας και δικτύωσης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την πλήρη κινητοποίηση του συστήματος,
- δημιούργησε συνέργειες και συνδέσεις με άλλες όμορες πολιτικές,
- ευθυγραμμίστηκε με τις απαιτήσεις του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης (νέο ΕΣΠΑ) για την περίοδο 2014-2020 στον τομέα προαγωγής της ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας,
- συνέβαλε στην ένταξη της κοινωνικής διάστασης στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας.

Σημείο που εκτιμάται ότι πρέπει να ενισχυθεί είναι η έμφαση πλέον στον σχεδιασμό και την υλοποίηση **ενεργητικών πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής καινοτομίας**, ώστε τα ανωτέρω να κινηθούν στο πλαίσιο ολοκληρωμένης κοινωνικής επένδυσης.

4.4 ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Η Στρατηγική διαμορφώθηκε το 2014 και απετέλεσε το πλαίσιο αναφοράς για τη διαμόρφωση των αντίστοιχων Περιφερειακών Στρατηγικών. Επικαιροποιήθηκε το 2018, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία υλοποίησης και την ανάγκη κάλυψης επίκαιρων αναγκών των ομάδων στόχου. Ο σχεδιασμός βοήθησε στο να αποτελέσουν οι παρεμβάσεις κοινωνικής ένταξης, για πρώτη φορά, αντικείμενο ολοκληρωμένης προσέγγισης και σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Στη φάση του νέου σχεδιασμού, θα πρέπει να ολοκληρωθεί το πλαίσιο υποστήριξης του σχεδιασμού και της χάραξης πολιτικής στη βάση αντικειμενικών ευρημάτων. Αυτό φέρνει στο προσκήνιο το ζήτημα της υποστήριξης σε στοιχεία και διαχρονικά δεδομένα. Ο σχεδιασμός της Ε.Σ.Κ.Ε. (2014), και της έως τώρα επικαιροποίησής της (2018), πραγματοποιήθηκε από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων που εμπλέκονται στον Εθνικό Μηχανισμό, με βάση την υφιστάμενη κατάσταση και τις διαπιστωμένες ανάγκες των ομάδων, αλλά και εντός ενός πλαισίου για την αντιμετώπιση αυτών, μέσα από ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο υποστήριξης. Η θέση βάσης αναφοράς (τιμή βάσης) για τα στοιχεία και τους δείκτες αποτελέσματος δεν πραγματοποιήθηκε, για το λόγο αυτό η στοχοθεσία παρέμεινε περιγραφική.

Ένα στοιχείο που θα χρειαστεί να περιληφθεί στον νέο σχεδιασμό, είναι η ανάγκη διαλειτουργικότητας των φορέων και των συστημάτων τους, ώστε να αξιοποιούνται πολυεπίπεδα τα δεδομένα των ομάδων στόχου, πέραν της έρευνας SILC της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛΣΤΑΤ) και των στοιχείων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ).

Ακόμη, θα πρέπει να γίνουν ενέργειες ως προς τη διασύνδεση των στόχων (προτεραιότητες πολιτικής) με τον συνολικότερο σχεδιασμό των εμπλεκόμενων Υπουργείων. Αυτό υπαγορεύεται πλέον από το γεγονός ότι οι εθνικές στρατηγικές και πολιτικές παρακολουθούνται και συντονίζονται από τη Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων και οι ετήσιοι στόχοι κάθε Υπουργείου διατυπώνονται ποσοτικοποιημένοι στο Ετήσιο Σχέδιο Δράσης του, γεγονός που καθιστά ως επιτακτική ανάγκη το θέμα του καθορισμού της λογικής της παρέμβασης όπως και της ανάπτυξης συστήματος δεικτών.

Το θέμα της παρακολούθησης και της αξιολόγησης, επίσης, θα πρέπει να συσχετιστεί με τη συνολικότερη προσπάθεια, σε εθνικό επίπεδο για τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των δημόσιων πολιτικών (αρμόδια η ΓΓ Συντονισμού) με τον ν. 4622/2019 (Α' 133) για το επιτελικό κράτος. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στη νέα Ε.Σ.Κ.Ε. θα πρέπει να παρακολουθούνται στη βάση αντικειμενικών ευρημάτων και να τροφοδοτούν τα ετήσια σχέδια δράσης των εμπλεκόμενων Υπουργείων. Το ζήτημα της αξιοπιστίας, επάρκειας, εξειδίκευσης και πληρότητας των δεδομένων και των δεικτών παρακολούθησης είναι κρίσιμα σε σχέση με την υποχρέωση αυτή.

Ο Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής (ν. 4445/2016, Α' 236), ο οποίος θεσμικά στηρίζει την υλοποίηση της Στρατηγικής, είναι ιδιαίτερα απαιτητικός στη λειτουργία του και απαιτείται να υποστηριχθεί με βάση σαφείς διαδικασίες που εξειδικεύονται πέραν των αρμοδιοτήτων ανά φορέα. Η μέχρι τώρα αποτελεσματικότητα του Εθνικού Μηχανισμού είναι περιορισμένη. Η ροή της πληροφορίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής είναι ασύγχρονη, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις δεν είναι εξειδικευμένη επαρκώς η διατιθέμενη πληροφορία. Λόγω της ανάγκης αυξημένου συντονισμού κυρίως με το αυτοδιοικητικό επίπεδο, χρειάζεται να διερευνηθεί και η ενίσχυση της δομής του Μηχανισμού. Το πλαίσιο της ενδεχόμενης αναβάθμισης του ρόλου των Κέντρων Κοινότητας και της δικτύωσης με το τοπικό επίπεδο αλλά και του συντονισμού πλήθους εταίρων διαφορετικής επιχειρησιακής επάρκειας αποτελεί πρόκληση για το νέο σχεδιασμό.

Τέλος, σημειώνεται ότι, τα όργανα διαβούλευσης του Μηχανισμού, η Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Ένταξης και Συνοχής, Περιφερειακές και Δημοτικές Επιτροπές Διαβούλευσης, παρότι έχουν ενεργοποιηθεί, δεν συνέρχονται συστηματικά, γεγονός που πρέπει να αποτελέσει τη βάση για ενδεχόμενη διερεύνηση της επικαιροποίησης του Συστήματος Διακυβέρνησης της Στρατηγικής.

5. Η ΝΕΑ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

5.1 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Για τη νέα Στρατηγική, και με βάση τη διαπιστωμένη εμπειρία σε επίπεδο παρεμβάσεων ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης, εντοπίζονται οι εξής προκλήσεις ανά κατηγορία:

Παιδί - Οικογένεια

- Η μείωση της **παιδικής φτώχειας**, η οποία αποτελεί ένα σοβαρό κοινωνικό φαινόμενο. Σε επίπεδο οικογένειας (όπως ΕΕΕ, Δομές αντιμετώπισης Φτώχειας) απουσιάζουν στοχευμένες παρεμβάσεις ολοκληρωμένου χαρακτήρα.
- Η διασύνδεση με τις 5 προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας «**Εγγύηση για το παιδί (Child Guarantee)**»: κάθε παιδί στην Ευρώπη που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού να έχει πρόσβαση σε δωρεάν υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης, παιδικής φροντίδας, στέγασης και επαρκούς σίτισης, η οποία το επόμενο διάστημα (2021) αναμένεται να εξειδικευθεί περαιτέρω. Αντίστοιχα με το θέμα της παιδικής φτώχειας, δράσεις κοινωνικής ένταξης απαιτείται να σχεδιαστούν και για τους εγκαταλειμμένους από τις οικογένειές τους πρώην ανήλικους, οι οποίοι συμπληρώνουν το 18ο έτος της ηλικίας, διαβιούσαν σε κοινωνικά ιδρύματα και αναγκάζονται, βάση της ενηλικίωσής τους, να τα εγκαταλείψουν και να ενσωματωθούν στο κοινωνικό σύνολο και τον εργασιακό χώρο.
- Η εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου για την επιτροπεία, αναφορικά με τους **ασυνόδευτους ανήλικους υπηκόους τρίτων χωρών**.
- Η μείωση του χρόνου των διοικητικών διαδικασιών περί αναδοχής και υιοθεσίας.

Άτομα με αναπηρία/ίες

- Η εντατικοποίηση δράσεων με στόχο την **ενίσχυση της αποϊδρυματοποίησης των ατόμων με αναπηρία/ίες και των παιδιών με ή χωρίς αναπηρία** και η αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων **ενίσχυσης της ποιότητας ζωής και εξασφάλιση της ανεξάρτητης διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία/ίες** μέσω καινοτόμων δράσεων όπως του «Προσωπικού βοηθού».
- Η ολοκλήρωση της πιλοτικής εφαρμογής και η **χορήγηση της κάρτας αναπηρίας σε άτομα με αναπηρία** (δικαιούχοι επιδομάτων ΟΠΕΚΑ).

3η ηλικία

- Ο σχεδιασμός δράσεων ολοκληρωμένου κοινωνικού χαρακτήρα για την **3η ηλικία**, σε συνδυασμό με ενίσχυση της πρόσβασης τους σε ψηφιακές υπηρεσίες (υγείας, παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, ενσωμάτωσης στην ψηφιακή εποχή κτλπ) με έμφαση σε αυτούς που διαβιούν σε απομακρυσμένες περιοχές.

Ρομά

- Διαπιστώνεται η ανάγκη επανεξέτασης και ανασχεδιασμού των υφιστάμενων παρεμβάσεων στο πλαίσιο της Νέας Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά 2020-2030, σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Νέου Ευρωπαϊκού Στρατηγικού Πλαισίου για την Ένταξη, την Ισότητα και τη Συμμετοχή των Ρομά, 2020-2030. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται να δοθεί έμφαση σε τομεακές και οριζόντιες παρεμβάσεις, τόσο στοχευμένες, όσο και μέσω των ευρύτερων πολιτικών ένταξης, στους τομείς της εκπαίδευσης, της στέγασης, της υγειονομικής περίθαλψης και της απασχόλησης με βάση την αρχή της εξειδικευμένης, αλλά όχι αποκλειστικής, στόχευσης αυτής της ευάλωτης πληθυσμιακής ομάδας. Η πρόσβαση στην εκπαίδευση, η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης, η καταπολέμηση των διακρίσεων, καθώς και η διαμόρφωση των προϋποθέσεων για ενεργή συμμετοχή, κοινωνική χειραφέτηση, ενδυνάμωση και συμπερίληψη των Ρομά και ειδικά των νέων και γυναικών στον κοινωνικό γίγνεσθαι αποτελούν κομβικά πεδία παρέμβασης.

Στον τομέα αυτό υπάρχει ανάγκη αναδιοργάνωσης και περαιτέρω ενίσχυσης των υλοποιούμενων παρεμβάσεων. Έχουν σημειωθεί καθυστερήσεις στην εξειδίκευση και κατ' επέκταση ενεργοποίηση των δράσεων για τους Ρομά κατά τα προηγούμενα έτη, ενώ σημαντικές δράσεις που αποτελούν βασικά εργαλεία κοινωνικής ένταξης και προϋπόθεση επιτυχίας για άλλες δράσεις, όπως η μετεγκατάσταση και βελτίωση συνθηκών διαβίωσης, μέχρι πρόσφατα δεν έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα, σε περιφερειακό

επίπεδο. Απαιτείται να δοθεί έμφαση στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ένταξης των Ρομά στον ευρύτερο αστικό ιστό έτσι ώστε να είναι εφικτή η σταδιακή κοινωνική τους ένταξη, συμμετοχή και συμπερίληψη στα κοινωνικά δρώμενα. Επιπλέον, απαιτούνται στοχευμένες παρεμβάσεις στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης. Η πρόσβαση και παραμονή στην εκπαίδευση, η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και η εν γένει βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, η καταπολέμηση των διακρίσεων, καθώς και η διαμόρφωση ευνοϊκότερων προϋποθέσεων για ενεργή συμμετοχή, κοινωνική χειραφέτηση, ενδυνάμωση και συμπερίληψη των Ρομά και ειδικά των νέων και γυναικών στην τοπική κοινωνία αποτελούν κομβικά πεδία παρέμβασης.

Αστεγία

- Ο σχεδιασμός μιας ολοκληρωμένης **Στρατηγικής για την Αστεγία και την Επισφάλεια Στέγης** που να καλύπτει βασικές πτυχές του φαινομένου (καταγραφή αστέγων, δράσεις στέγασης, κοινωνικής και επαγγελματικής επανένταξης) και να ενοποιεί επί μέρους παρεμβάσεις που υλοποιούνται (συγχρηματοδοτούμενες και από άλλες πηγές) σε ένα ευρύτερο σχεδιασμό. Στην στρατηγική αυτή θα πρέπει να προσεγγίζονται τα προβλήματα αξιοπρεπούς στέγασης για τις ευάλωτες ομάδες και να λαμβάνεται υπόψη η ορθή διαχείριση του αναξιοποίητου στεγαστικού αποθέματος προνοιακών και άλλων φορέων. Η απρόσκοπτη υλοποίηση των δράσεων που θα συμπεριληφθούν στην εν λόγω στρατηγική θα διασφαλιστεί με την ανάπτυξη συνεργασιών σε τοπικό επίπεδο, με τους δήμους και τους εμπλεκόμενους φορείς.
- Η **μετάβαση ατόμων από συνθήκες αστεγίας σε αυτόνομη διαβίωση**.

Ένταξη στην αγορά εργασίας

- Η **συμμετοχή των δικαιούχων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ) σε δράσεις ενεργοποίησης και ένταξης στη αγορά εργασίας**.
- Η συνεισφορά της **Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ)** στην εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών ένταξης και η αξιοποίηση προσεγγίσεων που εισάγουν κοινωνική καινοτομία.

Αναβάθμιση συστήματος διακυβέρνησης

- Η αναβάθμιση της λειτουργίας του «**Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής**» με σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία (όπως Σύστημα Δεικτών, Γεωπληροφοριακό Σύστημα, όπως θα αναλυθούν στο Σχέδιο Δράσης), καθώς και με διαδικασίες που θα διευκολύνουν την άμεση ανταπόκριση στις απαιτήσεις παρακολούθησης και αξιολόγησης. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστά επιμέρους πρόκληση η **εφαρμογή ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου τρόπου καταγραφής και παρακολούθησης των ωφελούμενων** των Κέντρων Κοινότητας και των δομών φτώχειας, ώστε το Μητρώο Ωφελούμενων του Γεωπληροφοριακού Συστήματος των Κέντρων Κοινότητας (έργο που έχει αναλάβει η ΗΔΙΚΑ Α.Ε.) να χρησιμοποιείται και από τις λοιπές δομές κοινωνικής αλληλεγγύης (όπως κοινωνικά παντοπωλεία και κοινωνικά φαρμακεία) και ως εκ τούτου να διασφαλιστεί ένας κοινός τρόπος καταγραφής και αποτύπωσης των ωφελούμενων, στη βάση παρακολούθησης μέσω ατομικού φακέλου ωφελούμενου. Προς την κατεύθυνση αυτή, κινείται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της **Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης Πρόσβασης στην Κοινωνική Προστασία**, η οποία στοχεύει στην απλοποίηση της πρόσβασης των πολιτών στις κοινωνικές παροχές, την άμεση και πλήρη ενημέρωσή τους για τις πολιτικές που εφαρμόζονται, την αυτόματη διασταύρωση των στοιχείων σε όλα τα προγράμματα, την αποτελεσματικότερη διαχείριση και την τήρηση ιστορικού όλων των παροχών που λαμβάνει κάθε ωφελούμενος.
- Η συνέχιση και επιχειρησιακή ενίσχυση και την περίοδο 2021-2027 της λειτουργίας σε πανελλαδικό επίπεδο **του δικτύου υπηρεσιών μίας στάσης («Δίκτυο Κέντρων Κοινότητας»)** μέσω του οποίου οι ωφελούμενοι ευάλωτοι πολίτες, μεταξύ άλλων δικαιούχοι κοινωνικής πρόνοιας, αποκτούν πρόσβαση σε διάφορες κοινωνικές υπηρεσίες. Με βάση την αναμενόμενη αύξηση του προβλήματος της φτώχειας και των οικονομικών συνεπειών της υγειονομικής κρίσης, τα κέντρα χρειάζεται να αυξηθούν γεωγραφικά, στο σύνολο των δήμων της ελληνικής επικράτειας, με βάση τα ευρήματα εντοπισμού θυλάκων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού από το Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα.
- Η **ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας των ΟΤΑ Α' βαθμού** λόγω υποστελέχωσης των υπηρεσιών τους και έλλειψης εξειδικευμένης γνώσης που απαιτείται επί διαχειριστικών θεμάτων, καθώς και ο **συντονισμός των δομών του αυτοδιοικητικού επιπέδου**.
- Η αναβάθμιση και ψηφιοποίηση των υπηρεσιών πρόνοιας-ψηφιακός μετασχηματισμός του **ΟΠΕΚΑ**. Αφορά στην αναβάθμιση των ηλεκτρονικών πλατφορμών παροχής επιδομάτων (ιδίως του επιδόματος

παιδιού) και τη δημιουργία διεπαφής για όλες τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες, καθώς και τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε κοινωνικές υπηρεσίες, τη διεύρυνση σημείων πρόσβασης και την πλήρη ψηφιοποίηση απόδοσης και καταβολής επιδομάτων και πληροφόρησης, ιδιαίτερα των ευπαθών ομάδων.

- Η ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών και των υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας.

5.2 ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Τα Κέντρα Κοινότητας εξακολουθούν να διαδραματίζουν κομβικό ρόλο και αναμένεται, κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο, να αναβαθμιστεί ο ρόλος τους και να υποστηριχθεί πλέον από τα κατάλληλα εργαλεία. Για τον σκοπό αυτό, σχεδιάζεται η ανάπτυξη και λειτουργία των Κοινωνικών Κέντρων, τα οποία θα λειτουργούν στους ΟΤΑ α' βαθμού, ως δομές συμπληρωματικές των Κοινωνικών Υπηρεσιών τους και θα εποπτεύονται από αυτές κατ' αντιστοιχία με την έως σήμερα λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας. Ωστόσο, το Κοινωνικό Κέντρο, ως ενιαία πλέον δομή θα παρέχει, σε επίπεδο Δήμου, τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικής ένταξης που έως σήμερα παρέχονται τόσο από τα Κέντρα Κοινότητας όσο και τις Δομές Φτώχειας.

Στην περίπτωση των Δήμων που διαθέτουν ήδη Κέντρα Κοινότητας, αυτά σχεδιάζεται να μετεξελιχθούν σε Κοινωνικά Κέντρα, ενώ για τους Δήμους που δεν διαθέτουν Κέντρα Κοινότητας, σχεδιάζεται η απευθείας σύσταση και λειτουργία Κοινωνικών Κέντρων. Ο σχεδιασμός προβλέπει πως τα στελέχη των υφιστάμενων Κέντρων Κοινότητας και Δομών Φτώχειας θα εξακολουθήσουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στα Κοινωνικά Κέντρα και κατά την επόμενη Προγραμματική Περίοδο. Στην περίπτωση Δήμων που δεν έχουν Κέντρα Κοινότητας ή/και δομές φτώχειας, η στελέχωση των Κοινωνικών τους Κέντρων προβλέπεται να γίνει με τη διαδικασία που ίσχυσε για την στελέχωση των Κέντρων Κοινότητας.

Η προστιθέμενη αξία τους έχει να κάνει με την

- απλοποίηση της πρόσβασης των πολιτών στις παροχές σε είδος μέσω μίας πλέον δομής σε επίπεδο Δήμου,
- συγκέντρωση διαφορετικών και κατακερματισμένων υπηρεσιών σε μια δομή,
- πληρέστερη ενημέρωση για τις πολιτικές που εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο,
- διευκόλυνση συγκέντρωσης της πληροφορίας για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τους λήπτες αυτών στην Ενιαία Ψηφιακή Πύλη Πρόσβασης στην Κοινωνική Προστασία (βλ. Δράση 4.1.3.1)

Δράσεις επιδοματικού χαρακτήρα συνεχίζουν, και η σκοπιμότητα ύπαρξης τόσο πολλών επιδομάτων θα διερευνηθεί ως προς την οπτική της ενοποίησης τους. Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, ανάγεται πλέον σε εμβληματικού χαρακτήρα παρέμβαση στην κοινωνική προστασία και τη θέσπιση κοινωνικών δικαιωμάτων, με στόχο την ενδυνάμωση και την υποστήριξη των οικονομικά αδύναμων. Η εν λόγω πρόταση σχετίζεται με την προσθήκη στο άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος της φράσης «Το κράτος μεριμνά για τη διασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης όλων των πολιτών, μέσω ενός συστήματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος». Υπό το πρίσμα αυτό, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων θέτει ως στόχο κατ' έτος 20.000 δικαιούχοι του ΕΕΕ να συμμετάσχουν σε δράσεις ενεργοποίησης και ένταξης στην αγορά εργασίας, ενώ απαιτείται ιδίως για το σκοπό αυτό, να υπάρξει ενεργοποίηση, συντονισμός και ολοκλήρωση των δράσεων που σχετίζονται με συνοδευτικές υπηρεσίες του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

Ειδικότερες ανάγκες που έχουν διαπιστωθεί ανά τομέα πολιτικής:

- **Κοινωνική αλληλεγγύη και μείωση της φτώχειας:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - βελτίωση και ενίσχυση των παροχών και δράσεων για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού,
 - αναβάθμιση και ψηφιοποίηση υπηρεσιών πρόνοιας,
 - ριζική αναδιάρθρωση του συστήματος κοινωνικής μέριμνας και κοινωνικής προστασίας, ενίσχυση της μητρότητας, της παιδικής μέριμνας και αποτελεσματική αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας,
 - δράσεις που εναρμονίζονται με τη σύμβαση για τα δικαιώματα για το παιδί,
 - στήριξη των δράσεων για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, ολοκλήρωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής δράσεων μετάβασης,
 - δράσεις για τους Ρομά (στο πλαίσιο της οικείας εθνικής στρατηγικής),
 - δράσεις για την αποϊδρυματοποίηση (στο πλαίσιο της οικείας εθνικής στρατηγικής),

- ολοκληρωμένο σχεδιασμό και δράσεις για την αστεγία, ενίσχυση του προγράμματος «Στέγαση και Εργασία»,
 - δημιουργία δομών φιλοξενίας με παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών για κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα που ανήκουν στην ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα
 - ολοκληρωμένο σχεδιασμό και δράσεις για την τρίτη ηλικία,
 - αναβάθμιση της λειτουργίας του Μηχανισμού Αξιολόγησης της Αναπηρίας,
 - δράσεις για την αναπηρία: κάρτα αναπηρίας, εκπαίδευση και κατάρτιση για όλους, εργασία και απασχόληση για όλους, ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης και κοινωνικής προστασίας,
 - δράσεις για πρώιμη παρέμβαση σε παιδιά με αναπηρία ή παιδιά με αυτισμό,
 - νέο πλαίσιο πολιτικής για την αναδοχή και την υιοθεσία,
 - δράσεις για τη συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής,
 - δράσεις για την επιτροπεία ανηλίκων,
 - μέτρα δημογραφικής πολιτικής και στήριξης της οικογένειας,
 - δράσεις στήριξης της πρώιμης παιδικής ανάπτυξης,
 - ολοκλήρωση ενός ενιαίου πλαισίου εφαρμογής δράσεις για την αντιμετώπιση κρίσεων και ενίσχυσης της ψυχοκοινωνικής παρέμβασης,
 - δράσεις που αφορούν στην ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και της προώθησης των κοινωνικά υπεύθυνων συμβάσεων, ως μέσο πρόσβασης στην αγορά εργασίας,
 - δράσεις που αφορούν στην ενίσχυση της κοινωνικής καινοτομίας για την προώθηση ενεργητικών πολιτικών κοινωνικής ένταξης,
 - συστηματοποίηση και επικαιροποίηση της καταγραφής ειδικών ομάδων,
 - αναβάθμισης του μηχανισμού επαλήθευσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε δομές όλων των τύπων.
- **Δικαιοσύνη και δικαιώματα:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - ενίσχυση της προστασίας δικαιωμάτων ευάλωτων ομάδων,
 - ενίσχυση των δράσεων για αποφυλακισθέντες,
 - αναδιάρθρωση και αναδιοργάνωση Εταιριών Προστασίας Ανηλίκων,
 - δράσεις σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο για τα Δικαιώματα του Παιδιού,
 - δράσεις σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία.
 - **Υγεία:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - δράσεις πρόληψης ψυχοκοινωνικών προβλημάτων στα παιδιά και προαγωγή της ψυχικής υγείας τους,
 - δράσεις σύμφωνες με το Εθνικό Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Ένταξης και Αποκατάστασης για άτομα με σοβαρά Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα (ΕΠΨΕΑΑΨΥΠ),
 - δράσεις διασφάλισης της καθολικής και ισότιμης πρόσβασης των πολιτών στις Δομές της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας,
 - δράσεις ενίσχυσης της ψυχικής υγείας στη κατεύθυνση της πρόληψης-πρώιμης διάγνωσης, θεραπείας και αποκατάστασης,
 - ενίσχυση της απεξάρτησης από τις διαφορετικές μορφές εξαρτήσεων, σύγχρονες και παραδοσιακές,
 - παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης του γενικού πληθυσμού – βελτίωση και ενίσχυση της ποιότητας ζωής,
 - συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη παιδιών, εφήβων, τρίτης ηλικίας και μελών των οικογενειών τους, καθώς και νοσούντων με χρόνιες ασθένειες.

- **Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - δράσεις που αφορούν σε όλες της βαθμίδες τυπικής εκπαίδευσης και σχετίζονται με την πρόσβαση και την παραμονή στο σύστημα εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένης και προσχολικής, της επαγγελματικής/τεχνικής εκπαίδευσης, της ενισχυτικής διδασκαλίας, της λειτουργίας εσπερινών σχολείων, ΣΔΕ, κλπ.),
 - δράσεις που αφορούν στην πρόσβαση στο σύστημα της ηλεκτρονικής εκπαίδευσης για όλους,
 - δράσεις που αφορούν στην ειδική αγωγή και στην πρόωπη παρέμβαση,
 - δράσεις που αφορούν στην ψυχολογική στήριξη και συμβουλευτική μαθητών (όπως θεσμός σύμβουλου καθηγητή, επέκταση διορισμού ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών ανά ομάδα σχολικών μονάδων),
 - δράσεις που αφορούν στην κοινωνική μέριμνα και υπηρεσίες για φοιτητές που αντιμετωπίζουν δυσχέρεια στην ολοκλήρωση των σπουδών λόγω οικονομικών προβλημάτων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση,
 - δράσεις για την υποστήριξη μηχανισμού πρόληψης σχολικού εκφοβισμού,
 - δράσεις σύμφωνες με την υπό κατάρτιση Εθνική Στρατηγική για τη Νεολαία,
 - δράσεις σύμφωνες με την υπό κατάρτιση Εθνική Στρατηγική για τη Δια Βίου Μάθηση,
 - δράσεις εγγύησης και προστασίας της Θρησκευτικής Ελευθερίας,
 - εκπαιδευτικές δράσεις για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.
- **Πολιτισμός και αθλητισμός:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - δράσεις πρόσβασης και προσβασιμότητας στον πολιτισμό και την αναψυχή ειδικών ομάδων (όπως άνεργοι, δικαιούχοι ΕΕΕ, παιδιά, **άτομα με αναπηρία/ίες**, οικογένειες, πρόσφυγες).
- **Ενεργειακή φτώχεια:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - δράσεις πρόσβασης στην ενέργεια ευπαθών ομάδων (όπως κοινωνικό τιμολόγιο, άτομα χρίζοντα μηχανικής ή άλλης υποστήριξης).
- **Μεταφορές:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - δράσεις πρόσβασης στα ΜΜΜ και στα ΚΤΕΛ ευπαθών ομάδων (όπως μειωμένο εισιτήριο ειδικών κατηγοριών, **άτομα με αναπηρία/ίες**, κάρτες δωρεάν μετακίνησης ανέργων).
- **Ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - ενσωμάτωση και αναφορά δράσεων που περιλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη, ιδίως όσων σχετίζονται με στοχευμένες πολιτικές για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες,
 - ολοκληρωμένο σχεδιασμό και δράσεις για τα ασυνόδευτα ανήλικα.
- **Τουρισμός:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - ενσωμάτωση και αναφορά δράσεων που σχετίζονται με κοινωνικό και ιαματικό τουρισμό.
- **Αγροτική ανάπτυξη:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - δράσεις που αφορούν στο Νέο Πρότυπο Αγροτικής Επιχειρηματικότητας, με έμφαση στους νέους γεωργούς.
- **Επιχειρηματικότητα:** Υφίσταται ανάγκη για:
 - ενσωμάτωση και συντονισμό δράσεων που θα αναπτυχθούν κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 και θα αφορούν στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και στην υλοποίηση του ΣΠ4 Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

5.3 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ (EXPOST) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020 ΠΟΥ ΛΗΦΘΗΣΑΝ ΥΠΟΨΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΦΑΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Οι βασικές συστάσεις της expost αξιολόγησης της Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020 οι οποίες ελήφθησαν υπόψη στο νέο σχεδιασμό είναι οι ακόλουθες:

Πίνακας 1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020 ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΥΠΟΨΗ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Κύριες συστάσεις expost αξιολόγησης Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020	Βαθμός ενσωμάτωσης
Σχεδιασμός και χάραξη πολιτικής στη βάση αντικειμενικών ευρημάτων. Διασφάλιση της αξιοπιστίας, επάρκειας, εξειδίκευσης και πληρότητας των δεδομένων και των δεικτών παρακολούθησης.	✓✓
Σχεδιασμός με ξεκάθαρη λογική της παρέμβασης (ανάγκες/στόχοι/δείκτες).	✓
Συνέχιση και ενίσχυση δράσεων της Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020 που παραμένουν επίκαιρες. Περαιτέρω ενίσχυση δράσεων που αφορούν σε συγκεκριμένες ομάδες.	✓✓✓
Σχεδιασμός, λαμβάνοντας υπόψη τις επικαιροποιημένες ή νέες Εθνικές Στρατηγικές και Σχέδια Δράσης αλλά και Ευρωπαϊκές Κατευθύνσεις και Συστάσεις.	✓✓✓
Διασύνδεση των στόχων της Στρατηγικής (ανά προτεραιότητα πολιτικής) με τον γενικότερο σχεδιασμό των εμπλεκόμενων Υπουργείων (στη βάση των προβλέψεων των διατάξεων για το επιτελικό κράτος και τον συντονισμό και αξιολόγηση των δημόσιων πολιτικών)	✓✓
Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας των εμπλεκόμενων φορέων και των συστημάτων τους, ώστε να αξιοποιούνται πολυεπίπεδα τα δεδομένα των ομάδων στόχου, πέραν της έρευνας SILC της ΕΛΣΤΑΤ και των στοιχείων της ΓΓΠΣ	✓✓✓
Αναδιοργάνωση και ολοκλήρωση των επιμέρους συστημάτων παρακολούθησης των δράσεων και ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης πληροφοριακής υποδομής, με βάση τον ωφελούμενο (ΑΜΚΑ-ΑΦΜ)	✓
Εντατικοποίηση του συντονισμού των επιμέρους πολιτικών ως προς τη συνέργεια του κεντρικού και αυτοδιοικητικού επιπέδου και κωδικοποίηση της οικείας νομοθεσίας και των κανονιστικών διατάξεων για τη διευκόλυνση του συντονισμού και της εφαρμογής των δράσεων.	✓✓
Αναβάθμιση και δικτύωση/ολοκλήρωση κοινωνικών δομών με την υποστήριξη κατάλληλων εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων των Κέντρων Κοινότητας.	✓✓✓
Συντονισμός διαφορετικών φορέων που εμπλέκονται σε κοινές δράσεις με στόχο τη μείωση της αποσπασματικότητας και βελτιώνοντας τη συμπληρωματικότητα στην εφαρμογή των σχετικών δράσεων, στη βάση πάντα των αρμοδιοτήτων του εκάστοτε φορέα,	✓✓
Διερεύνηση της δυνατότητας αναδιοργάνωσης μερίδας επιδομάτων ώστε στοχευμένα αυτά να εξυπηρετούν μια περισσότερο εξατομικευμένη προσέγγιση σε σχέση με υφιστάμενες πολλαπλές ανάγκες των ομάδων: ενδεικτικά αναδιοργάνωση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και συσχέτισή του με άλλα επιδόματα, ως προς επιμέρους υπο-ομάδες ωφελούμενων που ανήκουν σε πολλαπλές κατηγορίες.	✓✓
Αναβάθμιση του συστήματος ροής πληροφορίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής ώστε να είναι σύγχρονη και επαρκώς εξειδικευμένη.	✓✓
Διερεύνηση της επικαιροποίησης του Συστήματος Διακυβέρνησης της Στρατηγικής. Διερεύνηση της αναβάθμισης της δομής του Μηχανισμού και επανεξέταση των αρμοδιοτήτων των φορέων σε σχέση με την τριετή ουσιαστικά λειτουργία του, ιδίως στο πλαίσιο ενδεχόμενης αναβάθμισης του ρόλου των Κέντρων Κοινότητας και δικτύωσης με το τοπικό επίπεδο.	✓✓✓

Κύριες συστάσεις ex post αξιολόγησης Ε.Σ.Κ.Ε. 2014-2020	Βαθμός ενσωμάτωσης
Ενίσχυση της λειτουργίας των οργάνων διαβούλευσης του Μηχανισμού: Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, Περιφερειακές και Δημοτικές Επιτροπές Διαβούλευσης, Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα.	✓✓✓

5.4 ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η νέα Εθνική Στρατηγική εισάγει ένα νέο μοντέλο «ενεργητικών πολιτικών» κοινωνικής προστασίας, οι οποίες προσανατολίζονται ιδίως στην πρόληψη και αντιμετώπιση των συνεπειών που δημιουργούνται από τα φαινόμενα της ανεργίας, της φτώχειας και του αποκλεισμού στην ελληνική κοινωνία και αναμένεται να ενταθούν από τις επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 στην οικονομία σε συνδυασμό με τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις και κυρίως την άμβλυνση του προστατευτικού ρόλου της οικογένειας και των άτυπων δικτύων φροντίδας.

Η νέα Εθνική Στρατηγική προάγει την ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτών στην κοινωνική και οικονομική ζωή, επιβάλλοντας τον σχεδιασμό πολιτικών που ενθαρρύνουν και προάγουν την κοινωνικοποίηση των πλέον ευάλωτων ατόμων, ενισχύοντας τις ευκαιρίες ανάπτυξης εργασιακών δεξιοτήτων και καλλιέργειας κοινωνικών επαφών / διαπροσωπικών σχέσεων.

Δεν περιορίζεται στην παθητική υποστήριξη των ευάλωτων ατόμων, αλλά προβλέπει παρεμβάσεις ενεργητικών μέτρων, που θα ενισχύσουν ουσιαστικά τους ενδιαφερόμενους να αντιμετωπίσουν καταστάσεις ανάγκης και να επαναφέρουν την ζωή τους σε φυσιολογικό ρυθμό. Απώτερος στόχος των παρεμβάσεων είναι η σταδιακή αποκατάσταση της αυτοδυναμίας και του αυτοσεβασμού των εξυπηρετούμενων. Για τους ωφελούμενους, μάλιστα, που είναι ικανοί και διαθέσιμοι προς εργασία, η αποκατάσταση επιτυγχάνεται ιδίως μέσω της σταδιακής επανένταξης στην αγορά εργασίας, ενώ για τους υπόλοιπους (παιδιά, ηλικιωμένοι, μη οικονομικά ενεργός πληθυσμός) η αποκατάσταση επιτυγχάνεται μέσω της κοινωνικής συμμετοχής και της διασύνδεσής τους με φορείς που παρέχουν φροντίδα κατάλληλη για τις ανάγκες τους.

Η νέα Εθνική Στρατηγική εξασφαλίζει, μέσω της ορθολογικής επένδυσης δημόσιων και ιδιωτικών πόρων (στρατηγικές κοινωνικών επενδύσεων), μακροπρόθεσμα σημαντικά αναπτυξιακά οφέλη, ιδίως όσον αφορά τις προοπτικές απασχόλησης των ευπαθών ομάδων και την ενίσχυση της καταναλωτικής τους ικανότητας / αγοραστικής δύναμης.

Η Στρατηγική αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση:

- στην κινητοποίηση όλων των τομέων της οικονομίας και της κοινωνίας με στόχο την αξιοποίηση του συνόλου των διαθέσιμων πόρων,
- στον συντονισμό μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών παρεμβάσεων με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητάς τους,
- στην προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη νέων τεχνικών αντιμετώπισης των κοινωνικών προβλημάτων.

Οι αρχές της Στρατηγικής αφορούν τρία επίπεδα:

- το θεσμικό επίπεδο
- το κοινωνικοπολιτικό επίπεδο
- το επιχειρησιακό επίπεδο.

Από θεσμική άποψη, ο πυρήνας της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας αντιστοιχεί σε τρεις βασικές αρχές:

- 1 στην αρχή της αναδιανεμητικής ισότητας: για ισότιμη μεταχείριση όλων των ατόμων που αντιμετωπίζουν υψηλό κίνδυνο αποκλεισμού και τη λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της κοινωνικής και εργασιακής τους ένταξης,
- 2 στην αρχή της κοινωνικής δικαιοσύνης: για παροχή ίσων ευκαιριών στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού για την οικονομική και κοινωνική τους ανέλιξη,

- 3 στην αρχή του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας: για αντιμετώπιση κάθε ατόμου όχι ως παθητικό αντικείμενο αλλά ως υπεύθυνο πολίτη που δικαιούται να επιλέγει και να διεκδικεί την μορφή προστασίας που χρειάζεται.

Από κοινωνικοπολιτική άποψη, ο πυρήνας της Εθνικής Στρατηγικής αντιστοιχεί στις ακόλουθες βασικές αρχές.

- 1 Στην αρχή της επικουρικότητας που τυποποιεί την παρέμβαση των προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης για την κάλυψη μόνο εκείνων των αναγκών, οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους.
- 2 Στην αρχή της εξατομίκευσης που επιβάλλει την προσαρμογή των προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης σε σχέση με την εξειδίκευση των αναγκών των ενδιαφερομένων.
- 3 Στην ενεργοποίηση των αποκλεισμένων ατόμων που απορρέει από την ανάγκη άμεσης ενσωμάτωσής τους στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό.

Από επιχειρησιακή άποψη, ο πυρήνας της Εθνικής Στρατηγικής αντιστοιχεί στις ακόλουθες βασικές αρχές.

- 1 Στην αρχή της κοινωνικής λογοδοσίας που επιβάλλει τη διατήρηση της επιτελικής αρμοδιότητας λήψης αποφάσεων στα όργανα του Κράτους (κοινοβούλιο, διοίκηση), που σχεδιάζουν και ρυθμίζουν το περιεχόμενο της Στρατηγικής.
- 2 Στην αρχή της δικτύωσης που επιβάλλει τη διαμόρφωση μόνιμων δικτύων οριζόντιας και κάθετης συνεργασίας με «εταίρους» φορείς (stakeholders) που έχουν εύλογο ενδιαφέρον για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης.
- 3 Στην αρχή της πολυδιάστατης προσέγγισης της κοινωνικής καινοτομίας που επιβάλλει την υιοθέτηση σύνθετων μεθοδολογικών και εργαλείων για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων.

Ο σχεδιασμός της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας επιχειρεί να απαντήσει στη συντριπτική πλειοψηφία των ήδη διαπιστωμένων ή διαφαινόμενων αναγκών, μετά από μια δύσκολη και παρατεταμένη περίοδο κρίσης (οικονομικής και υγειονομικής), και βασίζεται στο ακόλουθο τρίπτυχο:

Σχήμα 5. Τρίπτυχο παρέμβασης της Ε.Σ.Κ.Ε.

Το τρίπτυχο υποδηλώνει την προσπάθεια ολοκληρωμένης αντιμετώπισης του ζητήματος κοινωνικής ένταξης και μείωσης της φτώχειας σε όλες τις εκφάνσεις τους, με βάση τα στατιστικά στοιχεία της τρέχουσας περιόδου. Η 'ολοκλήρωσή' της απαιτεί και προβλέπει τις συνέργειες και τις αναγκαίες διαλειτουργικότητες.

Στην νέα Στρατηγική:

- προσεγγίζονται όλες οι ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, καθώς για τον σχεδιασμό και την υλοποίησή της εξειδικεύεται πλήθος δράσεων (στοχευμένων για κάθε ομάδα),
- κινητοποιείται πλήθος αρμοδίων δημοσίων υπηρεσιών και φορέων, με πολυεπίπεδη συνεργασία,
- συμπεριλαμβάνονται δράσεις 11 συναρμόδιων Υπουργείων, Περιφερειών και Δήμων της χώρας, μέσω της λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού.

Η συνέχιση και η ενδεχόμενη αναβάθμιση των δράσεων διασφαλίζεται στη νέα Στρατηγική, διερευνώντας τη μέγιστη ενσωμάτωση της διάστασης της κοινωνικής καινοτομίας στην κοινωνική ένταξη.

6.5 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η νέα Εθνική Στρατηγική θα αποτελέσει έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες δόμησης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027.

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, με την νέα Στρατηγική, θέτει τις βασικές αρχές, στρατηγικούς στόχους και πολιτικές προτεραιότητες επί των οποίων θα ακολουθήσει και αναπτυχθεί ο κάθετος σχεδιασμός (up – bottom) μέτρων και δράσεων των Περιφερειών στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής. Ο νέος σχεδιασμός των Περιφερειών θα στηριχθεί, αφενός στον οδικό χάρτη που χαράσσει η νέα Στρατηγική, αφετέρου θα λάβει υπόψη του τις ιδιαίτερες, ισχύουσες κοινωνικό-οικονομικές συνθήκες και τα χαρακτηριστικά που παρουσιάζει η καθεμία από αυτές (bottom – up).

Ο συντονισμός, η ευθυγράμμιση και η συμπληρωματικότητα των υλοποιούμενων και σχεδιαζόμενων μέτρων και δράσεων, μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου και πιο συγκεκριμένα, μεταξύ της διοίκησης κυβερνητικού και αυτοδιοικητικού επιπέδου, θα αποτρέψει τυχόν αλληλοεπικαλύψεις και θα επιτρέψει τη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων ανάπτυξης δράσεων με πολλαπλασιαστικά οφέλη για τις ειδικές και ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού που αποτελούν ταυτόχρονα και τους λήπτες των προσφερόμενων υπηρεσιών. Ο περιφερειακός σχεδιασμός, με τον τρόπο αυτό, θα οδηγήσει στην ανάπτυξη των πλέον διαχειρίσιμων και προσβάσιμων υπηρεσιών για αυτούς, αναγνωρίζοντας τις διαπιστωμένες ανάγκες τους υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων συνθηκών που αναπτύσσονται σε κάθε Περιφέρεια.

Οι Περιφέρειες εν τέλει καλούνται να λάβουν υπόψη τους τον νέο εθνικό σχεδιασμό, όπως περιγράφεται στην νέα Στρατηγική και ανήκει βεβαίως στη διακριτική τους ευχέρεια η ενδεχόμενη απόφαση εκπόνησης Περιφερειακών Στρατηγικών για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας. Στην περίπτωση που πέραν των Περιφερειακών Επιχειρησιακών τους Προγραμμάτων εκκινήσουν τη διαδικασία εκπόνησης Περιφερειακών Στρατηγικών, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υπηρεσιών θα παράσχει κάθε υποστήριξη κατά τη διαδικασία κατάρτισης και εναρμόνισής τους με την Εθνική Στρατηγική, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμβατότητα ως προς τον σχεδιασμό και την στόχευσή τους.

5.6 ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

Η νέα Στρατηγική εμφανίζει συνέργειες με επιμέρους εθνικές στρατηγικές και σχέδια δράσης που σχετίζονται με τον τομέα της κοινωνικής ένταξης. Με τον όρο «συνέργειες» εννοείται το συνολικό πλαίσιο σχεδιασμού και εφαρμογής που δημιουργεί προϋποθέσεις για θετικά αποτελέσματα και οικονομίες κλίμακας μέσα από μία κοινή προσπάθεια με σκοπό την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, κυρίως στη βάση κοινών ή συμπληρωματικών δράσεων. Ταυτόχρονα με τον όρο αυτό εννοείται και η συσχέτιση των στρατηγικών, ιδίως όταν η μία αποτελεί υποσύνολο της άλλης (βλέπε *στρατηγικές για επιμέρους ομάδες στόχου*). Ακολουθούν οι επιμέρους εθνικές και ευρωπαϊκές Στρατηγικές και Σχέδια Δράσης:

5.6.1 Εσωτερικές συνέργειες

5.6.1.1 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (στο εξής 'ΕΣΔ') είναι ένας «οδικός χάρτης» και ένα πλαίσιο δεσμεύσεων που παρέχει ένα σαφές, συνεκτικό και συστηματικό πλαίσιο δράσης κυρίως για την περίοδο 2020-2023. Ταυτόχρονα, καταγράφονται δράσεις με πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα υλοποίησης.

Οι δράσεις του ΕΣΔ εντάσσονται σε έξι πυλώνες και τριάντα στόχους, όπως αυτοί διαμορφώθηκαν οριζόντια από τον Συντονιστικό Μηχανισμό. Οι δράσεις αναλύονται περαιτέρω σε έργα και ενέργειες με σαφές χρονοδιάγραμμα και συγκεκριμένους χειριστές. Με τον τρόπο αυτό, το Κράτος τίθεται στην υπηρεσία των ατόμων με αναπηρία με τη χάραξη δημόσιας πολιτικής που βασίζεται σε δεδομένα με στόχο την βελτίωση της καθημερινότητάς τους (Πυλώνας Ι). Θεμελιώνεται η δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας κατ' εφαρμογή της Σύμβασης (Πυλώνας ΙΙ). Διασφαλίζεται η καθολική προσβασιμότητα στο φυσικό, δομημένο και ψηφιακό περιβάλλον, αλλά και στις μεταφορές (Πυλώνας ΙΙΙ). Η συμμετοχή σε κάθε έκφανση της ζωής (Πυλώνας ΙV) και η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και της δημόσιας διοίκησης (Πυλώνας V) συνιστούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος και συμβάλλουν καθοριστικά στην ένταξη και την ανεξάρτητη διαβίωση των ατόμων με αναπηρία. Η συνεργασία των δημιουργικών δυνάμεων όλων των εμπλεκόμενων φορέων διευκολύνει την αξιοποίηση και απορρόφηση της

χρηματοδότησης για τα άτομα με αναπηρία και ενισχύει το τουριστικό μας προϊόν με θεσμικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο του προσβάσιμου τουρισμού (Πυλώνας VI).

5.6.1.2 Εθνική Στρατηγική για την Αποϊδρυματοποίηση

Η Αποϊδρυματοποίηση εντάσσεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, το οποίο στηρίζεται στις αρχές της ισότιμης συμμετοχής, της ένταξης, της απαγόρευσης των διακρίσεων, της επιλογής και του ελέγχου της ζωής και στο δικαίωμα λήψης υποστήριξης σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και χαρακτηριστικά των ωφελουμένων.

Το όραμα της στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης είναι η ανάπτυξη ενός σταθερού πλαισίου συστημάτων κοινωνικής υποστήριξης, έτσι ώστε τα παιδιά - με ιδιαίτερη έμφαση στα παραμελημένα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρίες – οι ενήλικες με αναπηρία και οι ηλικιωμένοι με διάφορες ανάγκες υποστήριξης να μπορούν να ενταχθούν πλήρως στην κοινωνία μέσω της παροχής υπηρεσιών στην κοινότητα. Προτεραιότητα θα δοθεί στην αποϊδρυματοποίηση των παιδιών και των ατόμων με αναπηρία.

Οι στρατηγικοί στόχοι καθορίζονται στην βάση των τριών διακριτών ωφελουμένων: στα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες, στους ενήλικες με αναπηρία και τους ηλικιωμένους. Κάθε προτεραιότητα εξειδικεύεται σε επιμέρους δράσεις.

Οι προτεραιότητες που τίθενται για τα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία είναι:

1. Εξασφάλιση μιας σταθερής βάσης υπηρεσιών υποστήριξης με στόχο την ενίσχυση και ενδυνάμωση των οικογενειών, παιδιών και παιδιών με αναπηρία.
2. Ανάπτυξη μιας σειράς εναλλακτικών μέτρων φροντίδας για τα παιδιά που στερούνται γονικής μέριμνας - συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρία – σε ένα οικογενειακό περιβάλλον που προσομοιάζει με αυτό της φυσικής οικογένειας που στερούνται.
3. Σταδιακή μείωση υπηρεσιών κλειστής φροντίδας, επανένταξη των παιδιών και παιδιών με αναπηρία στο οικογενειακό τους περιβάλλον ή μετάβασή τους από τα ιδρύματα σε δομές υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα.
4. Ενίσχυση, προώθηση και περαιτέρω ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για παιδιά και παιδιά με αναπηρία.
5. Ανάπτυξη προγραμμάτων υποστήριξης των παιδιών και παιδιών με αναπηρία που εγκαταλείπουν τα ιδρύματα, καθώς και την μετέπειτα υποστήριξή τους.

Οι Προτεραιότητες που τίθενται για τους ενήλικες με αναπηρία είναι:

1. Σταδιακή μείωση των ιδρυμάτων και μετάβαση των ενηλίκων με αναπηρία σε δομές υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα.
2. Ανάπτυξη μιας σειράς υπηρεσιών στο πλαίσιο της κοινότητας.
3. Πρόληψη της ιδρυματοποίησης.
4. Ανάπτυξη θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των ενηλίκων με αναπηρία στην κοινότητα.

Οι Προτεραιότητες που τίθενται για τους ηλικιωμένους είναι:

1. Ανάπτυξη προγράμματος-πλαισίου που θα αναδείξει τις ανάγκες των ηλικιωμένων και τις σχετικές υπηρεσίες που τις καλύπτουν.
2. Ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης του εργατικού δυναμικού με στόχο την καλύτερη αντιμετώπιση των μεταβαλλόμενων αναγκών των ηλικιωμένων εργαζομένων.

5.6.1.3 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Το Σχέδιο αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης αφενός εναρμονίζει την Ελλάδα με τα διεθνή πρότυπα, αφού προωθεί και διασφαλίζει την εφαρμογή των προβλέψεων της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ν. 2101/1992, Α' 192), αφετέρου με τον «Εθνικό Μηχανισμό Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού» (ν. 4491/2017, Α' 152), καλύπτεται το θεσμικό έλλειμμα που είχε επισημανθεί από την Επιτροπή Ηνωμένων Εθνών για τη μη ύπαρξη φορέα συντονισμού εφαρμογής της Διεθνούς Σύμβασης.

Οι άξονες του Εθνικού Σχεδίου για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι:

1. Καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στα παιδιά.

2. Προστασία των παιδιών στο πλαίσιο των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών.
3. Διασφάλιση του δικαιώματος των παιδιών στην υγεία.
4. Δικαιώματα των παιδιών στην εκπαίδευση, στον πολιτισμό και αθλητισμό.
5. Παιδική προστασία στην κοινότητα – αποϊδρυματοποίηση.
6. Δικαιοσύνη φιλική προς τα παιδιά.
7. Οριζόντια δράση για τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία.

5.6.1.4 Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη πολιτών τρίτων χωρών

Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη (ΕΣΕ) αποτυπώνει την οπτική και τον σχεδιασμό του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για τα δικαιώματα των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των μεταναστών και λαμβάνει υπόψη τη μαζική ροή μεικτών μεταναστευτικών ρευμάτων, καθώς και αιτούντων διεθνούς προστασίας, αλλά και την οικονομική ύφεση της χώρας κατά την περίοδο 2009-2019.

Ως πυρήνα της θέτει την ένταξη σε τοπικό επίπεδο, δημιουργώντας τη βάση για την ενεργό εμπλοκή και συμμετοχή διαφόρων θεσμικών ή/και τοπικών παραγόντων στη διαδικασία της ένταξης, όπως είναι οι Δήμοι και οι Περιφέρειες, καθιστώντας την τοπική αυτοδιοίκηση βασικό συνδιαμορφωτή και φορέα υλοποίησης ενταξιακών πρωτοβουλιών με συντονισμό από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου.

Για να επιτευχθεί αυτό, προτείνει μια νέα πολιτική προσέγγιση για την ένταξη πολιτών τρίτων χωρών, η οποία ενθαρρύνει αφενός μεν την ουσιαστική κατανόηση ανάμεσα σε διαφορετικές κουλτούρες, αλλά παράλληλα ενισχύει τον θετικό και αναπτυξιακό αντίκτυπο των ενταξιακών παρεμβάσεων στις τοπικές οικονομίες και κοινωνίες και θέτει τις βάσεις για μια ανοιχτή κοινωνία. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η κοινωνία υποδοχής έχει ουσιαστικό και βαρύνοντα ρόλο.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη αποτελεί ο γενικός και οριζόντιος συντονισμός και η διασφάλιση της συνοχής των ενταξιακών πολιτικών μεταξύ συναρμόδιων Υπουργείων και λοιπών φορέων, η οποία εναρμονίζεται με τη συνολική πολιτική της κυβέρνησης για τη δημιουργία εθνικών μηχανισμών για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής.

Οι βασικοί άξονες του σχεδιασμού του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου είναι: η πρόωπη ένταξη των αιτούντων άσυλο, η κοινωνική ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, η πρόληψη και αποτελεσματική προστασία από κάθε μορφή βίας, εκμετάλλευσης και κακοποίησης και τέλος η παρακολούθηση της ενταξιακής πορείας.

Για τον πρώτο άξονα των δράσεων πρόωπης ένταξης των αιτούντων άσυλο οι βασικοί στόχοι είναι : Η διασφάλιση ασφάλειας και προστασίας, η διασφάλιση πρόσβασης στα δικαιώματα και υπηρεσίες, η διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και η προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής. Οι βασικές επιδιώξεις του πρώτου άξονα είναι : Η διασφάλιση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος διαβίωσης, ειδικά για γυναίκες, παιδιά και άτομα με αυξημένες ανάγκες φροντίδας και υποδοχής, ο έγκαιρος εντοπισμός και διαχείριση περιπτώσεων χρόνιων προβλημάτων ψυχικής υγείας και / ή αναπηριών, η προώθηση της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, η προώθηση προγραμμάτων απεξάρτησης από ναρκωτικές ουσίες, η ενίσχυση της πρόσβασης στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση, η εξασφάλιση πρόσβασης σε περιεκτικές και ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, τις νομικές επιλογές και τους νόμους, η προώθηση φιλικών προς τα παιδιά πληροφοριών και η ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών σε όλες τις αποφάσεις που τους επηρεάζουν, η εξασφάλιση πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, η εξοικείωση με τους δημοκρατικούς θεσμούς, το κράτος δικαίου κ.λπ., η ευαισθητοποίηση σχετικά με την απαγόρευση των διακρίσεων, τον σεβασμό της πολυμορφίας και τις συνεκτικές κοινότητες και τέλος η ενίσχυση της ανάπτυξης δεξιοτήτων ζωής,

Για τον δεύτερο άξονα της κοινωνικής ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας οι βασικοί στόχοι είναι: Η βραχυπρόθεσμη και στοχευμένη στήριξη για τη διευκόλυνση της αυτονομίας, η διασφάλιση της πρόσβασης στα δικαιώματα και η ανάπτυξη συνεκτικών κοινοτήτων. Οι βασικές επιδιώξεις προς αυτή την κατεύθυνση είναι : Οι βασικές επιδιώξεις του δεύτερου άξονα είναι: Η ένταξη των προσφύγων σε προγράμματα διευκόλυνσης της αυτονομίας , η ανάπτυξη προγραμμάτων ταχείας διαδικασίας για τη διευκόλυνση της άμεσης πρόσβασης των αναγνωρισμένων προσφύγων στην αγορά εργασίας, η προώθηση της σωματικής και ψυχικής υγείας και ευημερίας των δικαιούχων διεθνούς προστασίας ,η διασφάλιση της πρόσβασης στη σχολική εκπαίδευση για ανηλίκους και ενήλικους, η ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της πρόσβασης στην απασχόληση, η

διασφάλιση της πρόσβασης σε αξιόπιστες πληροφορίες και υπηρεσίες, η δημιουργία ευκαιριών στέγασης, η προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της συμμετοχής των γυναικών και των νέων στην κοινότητα, η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που σχετίζονται με το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την κοινωνική συνοχή και την ένταξη, η προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής, η ανάπτυξη ευκαιριών απασχόλησης για τον τοπικό πληθυσμό και τους πρόσφυγες σε τοπικό επίπεδο και τέλος η εξασφάλιση εναρμονισμένης γεωγραφικής κατανομής των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε ολόκληρη την Ελλάδα,

Για τον τρίτο άξονα της πρόληψης και αποτελεσματικής προστασίας από κάθε μορφή βίας, εκμετάλλευσης και κακοποίησης οι βασικοί στόχοι είναι: Η δημιουργία οικολογικού πλαισίου για την πρόληψη της βίας, της εκμετάλλευσης και της κακοποίησης και η ενίσχυση των μηχανισμών παραπομπής για θύματα βίας, εκμετάλλευσης και κακοποίησης. Οι βασικές επιδιώξεις προς αυτή την κατεύθυνση είναι : Η ενίσχυση της πρωτογενούς, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας πρόληψης της βίας με βάση το φύλο, της κακοποίησης παιδιών και της εμπορίας ανθρώπων (σε ατομικό, διαπροσωπικό, κοινοτικό και πολιτικό επίπεδο · σε εγκαταστάσεις πρώτης υποδοχής και στην κοινότητα · εστίαση στις γυναίκες και τα παιδιά), ο καθορισμός προτύπων για την προστασία των γυναικών, των παιδιών και των ατόμων με αυξημένες ανάγκες φροντίδας, η καταπολέμηση της ξενοφοβίας, των διακρίσεων και της ριζοσπαστικοποίησης, η εξασφάλιση αποτελεσματικής αντίδρασης στη βία, την εκμετάλλευση και την κακοποίηση και η ενίσχυση των κρατικών μηχανισμών παρακολούθησης

Για τον τέταρτο άξονα της παρακολούθησης της ενταξιακής πορείας οι βασικές επιδιώξεις είναι: Η διασφάλιση της ικανότητας των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε αυτόνομη διαβίωση, η ανάπτυξη βάσης δεδομένων και πληροφορικής τόσο σε επίπεδο υπουργείου όσο και σε επίπεδο δήμου, και η παρακολούθηση της προόδου της ένταξης των δικαιούχων μέσω κοινών αποδεκτών και συγκρίσιμων δεικτών ένταξης.

5.6.1.5 Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας

Το Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας, το οποίο εκπονήθηκε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και αναμένεται να θεσμοθετηθεί μέσα στο 2021, αποτελεί το πρώτο καθοριστικό βήμα για την υιοθέτηση μιας συνεκτικής στρατηγικής, με σκοπό την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του φαινομένου της ενεργειακής ένδειας στην Ελλάδα, την περίοδο 2021-2030 μέσω του σχεδιασμού και της εφαρμογής στοχευμένων μέτρων πολιτικής. Για τις ανάγκες παρακολούθησής του, ένας ολιστικός μηχανισμός παρακολούθησης θα αναπτυχθεί, ο οποίος θα επιτρέπει τόσο την “από την κορυφή στη βάση” παρακολούθηση της εξέλιξης του φαινομένου της ενεργειακής ένδειας σε ετήσια βάση, όσο και την “από τη βάση στην κορυφή”.

Στόχος του είναι η αρχική χαρτογράφηση και ανάλυση των χαρακτηριστικών των πληττόμενων νοικοκυριών, με σκοπό την ορθότερη κατανόηση του φαινομένου και τον αποτελεσματικότερο σχεδιασμό και εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων πολιτικής για την επίτευξη των ποσοτικών στόχων που έχουν τεθεί στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Το Σχέδιο δε, περιγράφει το υφιστάμενο πλαίσιο πολιτικής σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο για την καταπολέμηση της ενεργειακής ένδειας.

Οι κατηγορίες πελατών, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ευάλωτες είναι οι οικονομικά ασθενείς οικιακοί πελάτες, οι πελάτες που χρήζουν υποστήριξης ή παρακολούθησης ζωτικών λειτουργιών, οι ηλικιωμένοι πελάτες, άνω των 70 ετών, υπό την προϋπόθεση ότι δεν συνοικούν με άλλο πρόσωπο, το οποίο δεν έχει συμπληρώσει το ίδιο έτος ηλικίας, οι πελάτες με σοβαρά προβλήματα υγείας, οι οποίοι εκ του λόγου τούτου δεν δύνανται να διαχειριστούν και διαπραγματευτούν τη συμβατική τους σχέση με τον προμηθευτή και οι πελάτες σε απομακρυσμένες περιοχές και ιδιαίτερα στα μη διασυνδεδεμένα νησιά.

Η εξειδίκευση των σχεδιαζόμενων μέτρων πολιτικής στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης βασίζεται σε τρεις διαφορετικές διαστάσεις, η πρώτη διάσταση αφορά τη διεξαγωγή δράσεων ενημέρωσης και εκπαίδευσης σε πληττόμενα νοικοκυριά, η δεύτερη διάσταση στοχεύει στη βραχυπρόθεσμη προστασία των πληττόμενων καταναλωτών από το φαινόμενο της ενεργειακής ένδειας και η τρίτη διάσταση αποσκοπεί στη μακροπρόθεσμη καταπολέμηση του φαινομένου της ενεργειακής ένδειας μέσω της υλοποίησης χρηματοδοτικών προγραμμάτων για τη συντεταγμένη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την προώθηση της χρήσης ΑΠΕ σε κτίρια κατοικίας πληττόμενων νοικοκυριών. Τέσσερα διαφορετικά μέτρα πολιτικής περιγράφεται πως θα εφαρμοστούν στο πλαίσιο της τρίτης διάστασης πλήρως ευθυγραμμισμένα με τις βασικές αρχές σχεδιασμού που περιγράφονται στο ΕΣΕΚ, τόσο για την περίπτωση χρηματοδοτικών προγραμμάτων, όσο και για συγκεκριμένους μηχανισμούς της αγοράς, όπως ενδεικτικά είναι τα Καθεστώτα Επιβολής της Υποχρέωσης Ενεργειακής Απόδοσης.

5.6.1.6 Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά

Η Νέα Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά και το Σχέδιο Δράσης της περιόδου 2021-2030, αντανακλούν τη στροφή που γίνεται σταδιακά σε αρκετές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το παραδοσιακό προνοιακό σύστημα της μονοδιάστατης αντιμετώπισης των ακραίων φαινομένων στέρησης της κοινότητας των Ρομά προς την προώθηση της ισότητας, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης και της ουσιαστικής συμμετοχής τους, βασιζόμενη ιδίως στην ολιστική προσέγγιση της ενεργητικής ένταξης των Ρομά, που συνδυάζεται με ευρύτερες παρεμβάσεις για την ανθρωποκεντρική προάσπιση των ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων τους (human rights approach)¹³. Υπό το πρίσμα αυτό, με την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2020-2030 επιδιώκεται, σύμφωνα με τη Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 12ης Μαρτίου 2021 (2021/C 93/01) και του Νέου Ευρωπαϊκού Στρατηγικού Πλαισίου για την Ένταξη, την Ισότητα και τη Συμμετοχή των Ρομά [SWD(2020) 530, ο συνδυασμός στοχευμένων πολιτικών κοινωνικής ένταξης των φτωχών ατόμων και οικογενειών Ρομά με την πρόσβαση σε γενικές πολιτικές, καθώς και η προώθηση της ισότητας και της ουσιαστικής συμμετοχής των Ρομά ανεξάρτητα από την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση με βάση την αρχή της εξειδικευμένης, αλλά όχι αποκλειστικής, στόχευσης αυτής της ευάλωτης πληθυσμιακής ομάδας.

5.6.1.7 Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020 και Κοινωνική Ένταξη

Το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) 2020 αποτελεί ένα συνεκτικό κείμενο στρατηγικών επιδιώξεων και μεταρρυθμίσεων της κυβέρνησης με γνώμονα τις ισχύουσες ευρωπαϊκές πολιτικές, τις επικρατούσες μακροοικονομικές συνθήκες και ανάγκες σε εθνικό επίπεδο, αλλά και την τρέχουσα πρόκληση της εξάπλωσης της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19. Μάλιστα, στην εισαγωγή του κειμένου (σελ. 8, Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, Απρίλιος 2020) ρητά αναφέρεται ότι ο στόχος της πολιτικής ανάσχεσης είναι διττός: «αφενός επιδιώκεται η εξασφάλιση της δημόσιας υγείας και αφετέρου η αποκατάσταση της οικονομικής δραστηριότητας». Οι δύο αυτές επιδιώξεις, σε πρώτη ανάγνωση δημιουργούν ένα trade-off: Η εξασφάλιση της δημόσιας υγείας συνεπάγεται πτώση της οικονομικής δραστηριότητας, λόγω των μέτρων lockdown και περιορισμού των μετακινήσεων. Από την άλλη, η βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας αυξάνει τον κίνδυνο της υγειονομικής κρίσης».

Με αφορμή την πρωτόγνωρη κατάσταση που προκύπτει από την υγειονομική κρίση, το ΕΠΜ για το έτος 2020 διαρθρώνει τη συνολική μεταρρυθμιστική δράση της Ελληνικής Κυβέρνησης σε τρεις άξονες:

1. Πολιτικές που αφορούν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας.
2. Μεταρρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των οικονομικών προκλήσεων που αναφέρονται στην Έκθεση της Χώρας (Country Report) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το έτος 2020, και
3. Πολιτικές που αφορούν στην εφαρμογή των Ειδικών Συστάσεων του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το έτος 2019.

Η επίδραση των ανωτέρω εξειδικευμένων σχεδιασμών στην νέα Στρατηγική και η διαλειτουργικότητα είναι αναγνωρίσιμες. Οι προτάσεις πολιτικής εξειδικεύονται με βάση τις επιμέρους Στρατηγικές εντός της Στρατηγικής (Strategies within Strategy) ενώ λαμβάνονται υπόψη οι νέες θεματικές και τομεακές προτεραιότητες επιμέρους στρατηγικών για τις ομάδες στόχο (ενδεικτικά: αποϊδρυματοποίηση, Ρομά, παιδί, ένταξη, υγεία).

5.6.2 Εξωτερικές συνέργειες

5.6.2.1 Ενισχυμένη Εγγύηση για τη Νεολαία

Η Ενισχυμένη Εγγύηση για τη Νεολαία αφορά στη δέσμευση που ανέλαβαν τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι όλοι οι νέοι κάτω των 30 ετών, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή Σύσταση της 30ης Οκτωβρίου 2020, θα λαμβάνουν

¹³ UN Human Rights Regional Office for Europe (OHCHR): *Lessons Learned: Views in the Context of Mid-Term Review of Implementation of the EU Framework for National Roma Integration Strategies 2012 - 2020*, 2017.

ποιοτική προσφορά απασχόλησης, συνεχούς εκπαίδευσης, μαθητείας, πρακτικής άσκησης, εντός τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που χάνουν τη δουλειά τους ή εξέρχονται από την επίσημη εκπαίδευση.

Οι εγγυήσεις για τη νεολαία μετατόπισαν το κέντρο βάρους στην έγκαιρη παρέμβαση και την προσέγγιση των νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, και ταυτόχρονα φώτισαν τα κενά που υπάρχουν στην παροχή υπηρεσιών προς τους άνεργους νέους. Ως αποτέλεσμα, οι περισσότερες δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης βελτίωσαν και επέκτειναν τις υπηρεσίες τους προς τους νέους σχετικά με τη μαθητεία και την πρακτική άσκηση, γεγονός που συνέβαλε **στην βελτίωση της ζωής εκατομμυρίων** νεαρών Ευρωπαίων, καθώς τους βοήθησε να προετοιμάζονται καλύτερα για την αγορά εργασίας και να αποκτούν τις απαιτούμενες δεξιότητες.

Η Επιτροπή συνεχίζει να στηρίζει την πλήρη ανάπτυξη των εθνικών προγραμμάτων εγγυήσεων για τη νεολαία. Η δέσμευσή της μάλιστα, όσον αφορά στις εγγυήσεις για τη νεολαία επαναλαμβάνεται και ανταποκρίνεται στους στόχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως τούτοι προσδιορίζονται στο Σχέδιο Δράσης για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Η νέα Στρατηγική, υπό το πρίσμα της ενισχυμένης εγγύησης περιλαμβάνει στοχευμένες δράσεις για την συγκεκριμένη ομάδα στόχο (βλ. 3ος επιχειρησιακός άξονας) έχοντας λάβει υπόψη της ειδικότερες στοχεύσεις, όπως

- ✓ την πλήρη και βέλτιστη χρήση των διαθέσιμων κεφαλαίων (εθνικών και ενωσιακών) που απαιτούνται για την εφαρμογή των μέτρων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής,
- ✓ τις ανάγκες των νέων ατόμων και ιδίως των πιο ευάλωτων, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της απασχολησιμότητάς τους με επίκεντρο τη στόχευση της κατά το δυνατό ενεργούς ενσωμάτωσής τους στον κοινωνικό ιστό,
- ✓ την βελτίωση του τρόπου συλλογής δεδομένων και παρακολούθησης (όπως μηχανισμός παρακολούθησης, δείκτες),
- ✓ την παρακολούθηση της εφαρμογής των συστημάτων εγγυήσεων για τη νεολαία μέσω της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO), στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

5.6.2.2 Εγγύηση για το Παιδί

Το 2015, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εισαγάγουν το Πρόγραμμα «Εγγύηση για το Παιδί», προκειμένου κάθε παιδί που βρίσκεται σε συνθήκες φτώχειας να έχει πρόσβαση σε δωρεάν υγειονομική περίθαλψη, δωρεάν εκπαίδευση, φροντίδα, αξιοπρεπή στέγαση και επαρκή διατροφή, στο πλαίσιο ενός ευρωπαϊκού ολοκληρωμένου σχεδίου για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας. Ακολούθως, ζήτησε από την Επιτροπή να υλοποιήσει μια προπαρασκευαστική δράση μέσω της οποίας θα διερευνούσε το δυνητικό πεδίο εφαρμογής του Προγράμματος εστιασμένο στα ευάλωτα παιδιά. Η Επιτροπή ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας σε κοινοπραξία εστιάζοντας σε τέσσερις ομάδες κοινωνικά ευάλωτων παιδιών που είναι γνωστό ότι εκτίθενται ιδιαίτερα σε κινδύνους φτώχειας και ευεξίας: τα παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματα, τα παιδιά με αναπηρία και άλλα παιδιά με ειδικές ανάγκες, παιδιά πρόσφατων μεταναστών και προσφύγων και παιδιά που ζουν σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση. Το τελικό μέρος της μελέτης περιελάμβανε προκαταρκτικές ενδείξεις για το πώς τα συμπεράσματα και οι λύσεις που προσδιορίστηκαν για τις τέσσερις ομάδες ευάλωτων παιδιών θα μπορούσαν να επεκταθούν σε μεγαλύτερες ομάδες και τελικά σε όλα τα παιδιά στην ΕΕ. Ακολούθησαν τέσσερα θεματικά εργαστήρια, που πραγματοποιήθηκαν τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2019. Αυτά τα εργαστήρια έδωσαν την ευκαιρία για συζητήσεις με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων και υπευθύνων χάραξης πολιτικής και τα συμπεράσματα διατυπώθηκαν σε μια κοινή αναφορά. Τα πορίσματα της μελέτης σκοπιμότητας συζητήθηκαν εκ νέου σε διάσκεψη των εμπλεκόμενων μερών στις Βρυξέλλες, τον Φεβρουάριο του 2020. Η τελική έκθεση με τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της μελέτης σκοπιμότητας δημοσιεύθηκε τον Ιούνιο του 2020.

Στο πλαίσιο της εθνικής πολιτικής για την ενεργή καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας, η Ελλάδα, ήδη συμμετέχει στο τρίτο στάδιο του προγράμματος αυτού, έχοντας ενεργοποιήσει αντίστοιχη συνεργασία με την UNICEF. Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας υλοποιούνται πιλοτικά προγράμματα και μοντέλα παρέμβασης με κύριο άξονα ενεργείς πολιτικές για την αποϊδρυματοποίηση των πλέον ευάλωτων παιδιών και εφήβων. Στο πλαίσιο της ίδιας συνεργασίας έχει ξεκινήσει η εκπόνηση ερευνητικής μελέτης σχετικά με την παιδική φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, η οποία, μεταξύ άλλων, στοχεύει στον προσδιορισμό των κατηγοριών των παιδιών που έχουν ανάγκη υποστήριξης και στην αποτίμηση της πρόσβασης τους σε όλες τις υπηρεσίες που καλύπτονται από τη Σύσταση της ΕΕ «Εγγύηση για το παιδί». Τα ευρήματα και οι προτάσεις της ερευνητικής μελέτης, η οποία

πρόκειται να ολοκληρωθεί τον Νοέμβριο του 2021, θα αξιοποιηθούν για την εκπόνηση του Σχεδίου Δράσης «Εγγύηση για το παιδί» σε συνεργασία με το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα. Το προαναφερθέν σχέδιο δράσης θα ενισχύσει και εξειδικεύσει την παρούσα στρατηγική σχετικά με στοχευμένες πολιτικές και δράσεις για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δια της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών σε σχέδιο ψηφίσματος που εγκρίθηκε στις 02.03.2021 τονίζει πως κάθε παιδί είναι πρωτίστως παιδί, ανεξάρτητα από την εθνοτική καταγωγή, το φύλο, την ιθαγένεια ή το κοινωνικό και οικονομικό του υπόβαθρο, τη σωματική του κατάσταση, το αν έχει μεταναστεύσει ή πού διαμένει και καλεί την Επιτροπή να υποβάλει νομοθετική πρόταση για τη θέσπιση της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά κατά το πρώτο τρίμηνο του 2021. Το κείμενο υπογραμμίζει τον τεράστιο αντίκτυπο που έχει στα παιδιά η κρίση του κορονοϊού, η οποία επιδεινώνει περαιτέρω τον κίνδυνο φτώχειας των παιδιών, επηρεάζοντας σοβαρά την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση, θέτοντας σε κίνδυνο τη σωματική και ψυχική τους υγεία και αυξάνοντας τον κίνδυνο βίας και κακοποίησης. Εστιάζει δε στα παρακάτω:

- ✓ Δικαίωμα στην εκπαίδευση (διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση για κάθε παιδί, την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και τη διασφάλιση ισότιμης ως προς το φύλο πρόσβασης στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς από την προσχολική ηλικία, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών Ρομά, των παιδιών με αναπηρίες και των παιδιών-μεταναστών. Η ψηφιακή εκπαίδευση δεν θα πρέπει ποτέ να αντικαθιστά μόνιμα τη δια ζώσης μάθηση, ενώ θα πρέπει να συμπεριληφθούν στα σχολικά προγράμματα κατάλληλες για την ηλικία πληροφορίες σχετικά με το φύλο και τη σεξουαλικότητα).
- ✓ Ένταξη των παιδιών-μεταναστών και προσφύγων (βελτίωση της κατάστασης των παιδιών-μεταναστών με έμφαση στην οικογενειακή επανένωση και στις κατάλληλες συνθήκες υποδοχής, με την εγγύηση ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θα διαθέτουν νόμιμους εκπροσώπους και κηδεμόνες).
- ✓ Καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης (φυσικής και διαδικτυακής, η οποία έχει αυξηθεί λόγω της πανδημίας και του περιορισμού της κυκλοφορίας, ενώ οι κοινωνικές υπηρεσίες και τα ιδρύματα έχουν καταστεί εξαιρετικά απρόσιτα. Καταγγέλλουν ότι 23 κράτη μέλη της ΕΕ δεν έχουν ακόμη εφαρμόσει την οδηγία του 2011 για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας).

Στο ίδιο πλαίσιο, η νέα Στρατηγική κατά τον σχεδιασμό της, έλαβε υπόψη της την Σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί. Στις αιτιολογικές σκέψεις της Σύστασης και στο κυρίως σώμα αυτής αποτυπώνονται οι βασικές κατευθύνσεις, με τις οποίες ευθυγραμμίζεται η νέα Στρατηγική. Σύμφωνα με τη Σύσταση για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί, ιδιαίτερη προσοχή απαιτούν οι κοινωνικές μειονεξίες που συγκεντρώνουν, οι παρακάτω κατηγορίες παιδιών: α) άστεγα παιδιά ή παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρή έλλειψη στέγασης, β) παιδιά με αναπηρίες, γ) παιδιά με ζητήματα ψυχικής υγείας, δ) παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο ή μειονοτικής εθνοτικής καταγωγής, ιδιαίτερα Ρομά, ε) παιδιά σε εναλλακτική, ιδιαίτερα ιδρυματική, φροντίδα, στ) παιδιά που βρίσκονται σε επισφαλείς οικογενειακές συνθήκες. Οι παραπάνω κατηγορίες παιδιών αποτελούν ειδικότερο στόχο των παρεμβάσεων της εθνικής Στρατηγικής.

Η νέα Στρατηγική υπό το πρίσμα των παραπάνω, επιχειρεί να εισάγει ένα μοντέλο ολιστικής προσέγγισης της παιδικής προστασίας, μέσω του σχεδιασμού και υλοποίησης στοχευμένων και συμπληρωματικών δράσεων που περιλαμβάνονται στους τρεις πρώτους επιχειρησιακούς της άξονες.

Συγκεκριμένα, το παιδί αμέσως και η οικογένεια εμμέσως γίνονται λήπτες υπηρεσιών και αγαθών από την πρώτη στιγμή της γέννησής του (βλ. για παράδειγμα επίδομα γέννησης) έως και την ενηλικίωσή του, λαμβάνοντας τόσο οικονομική στήριξη (βλ. για παράδειγμα επίδομα παιδιού), όσο και ποιοτικές υπηρεσίες.

Ως προς το σκέλος των υπηρεσιών, αυτές ξεκινούν από την βρεφική τους ηλικία (βλ. πρόσβαση σε βρεφονηπιακούς σταθμούς) και συνεχίζουν κατά την σχολική ζωή τους την παροχή ενός πλέγματος υπηρεσιών που περιλαμβάνουν υποστηρικτικές υπηρεσίες εντός του σχολικού περιβάλλοντος (σχολικά γεύματα, πρώιμη παρέμβαση, παράλληλη στήριξη, ενισχυτική διδασκαλία, ψυχολογική υποστήριξη, τηλεφωνική γραμμή παιδικής προστασίας), αλλά και εκτός αυτού (κέντρα δημιουργικής απασχόλησης, παιδικές κατασκηνώσεις). Παράλληλα, προβλέπονται ειδικές δράσεις για παιδιά με αναπηρία (όπως ειδικά σχολεία, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών με αναπηρία) ενώ στο πλαίσιο της αποϊδρυματοποίησης προτάσσεται το πρόγραμμα «Αναδοχή και Υιοθεσία» για όλα τα βρέφη και παιδιά που διαμένουν σε κλειστές δομές φροντίδας ή με προσωρινή εισαγγελική εντολή σε κάποιο νοσοκομείο. Από την άλλη, για τα ασυνόδευτα παιδιά προβλέπεται ως νέο μέτρο η επιτροπεία των ασυνόδευτων και χωρισμένων ανηλίκων, αλλά και η προσωρινή τους φιλοξενία σε ξενώνες. Αντίστοιχα, για τα παιδιά Ρομά προβλέπονται συμπληρωματικές δράσεις για την αποφυγή της σχολικής διαρροής, την πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη, τη διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης. Η πρόσβαση δε στη δωρεάν υγειονομική

περίθαλψη είναι καθολική και το δημόσιο σύστημα υγείας καλύπτει χωρίς διακρίσεις τις ιατροφαρμακευτικές τους ανάγκες. Η υποστήριξη για επαρκή στέγαση προβλέπεται μέσα από την εκπόνηση διαφόρων προγραμμάτων, όπως το επίδομα στέγασης και το πρόγραμμα Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους.

Βεβαίως, νέες και επίκαιρες δράσεις, όπως αυτές απορρέουν από το κείμενο της Σύστασης, θα έρθουν να προστεθούν και να λειτουργήσουν συντονιστικά και συμπληρωματικά. Οι δράσεις αυτές, προς το παρόν, αφορούν στην θεσμοθέτηση και ορισμό του Συντονιστή για την Εγγύηση για το Παιδί και στην εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την εφαρμογή της. Νέες δράσεις και παρεμβάσεις δύνανται επιπλέον να προβλεφθούν κατά την κατάρτιση του σχεδίου δράσης εφαρμογής της, λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα και τις προτάσεις της σχετικής υπό εκπόνησης ερευνητικής μελέτης σε συνεργασία με τη UNICEF.

Σύμφωνα με τη σύσταση για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί, συστήνεται στα Κράτη Μέλη, εντός εννέα μηνών (μέχρι Μάρτιο 2022) από την ψήφισή της, να υποβάλλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή εθνικό Σχέδιο Δράσης για την εφαρμογή της, το οποίο καλύπτει την περίοδο μέχρι το 2030, λαμβάνοντας υπόψη τους τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές συνθήκες, καθώς και τις υφιστάμενες δράσεις πολιτικής για την υποστήριξη των παιδιών που βρίσκονται σε ανάγκη. Το σχέδιο δράσης θα πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένα:

- στοχευμένες κατηγορίες παιδιών σε ανάγκη που θα επωφεληθούν από τα αντίστοιχα ολοκληρωμένα μέτρα,
- ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους προς επίτευξη σε σχέση με τα παιδιά σε ανάγκη που θα επωφεληθούν από τα αντίστοιχα μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές και τοπικές ανισότητες,
- τα μέτρα που προγραμματίζονται ή που έχουν ληφθεί για την εφαρμογή της Σύστασης, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους και χρονοδιαγράμματα,
- άλλα μέτρα που σχεδιάζονται ή που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών και της διάρρηξης των διαγενεακών κύκλων της μειονεξίας, με βάση το πλαίσιο πολιτικής που περιγράφεται στην παράγραφο 6 της Σύστασης,
- ένα εθνικό πλαίσιο για τη συλλογή δεδομένων, την παρακολούθηση και αποτίμηση εφαρμογής της Σύστασης, υπό την οπτική της δημιουργίας ενός κοινού πλαισίου παρακολούθησης.

Βασικός στόχος του εθνικού Σχεδίου Δράσης για την εφαρμογή της Σύστασης για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί τίθεται η μείωση του ποσοστού των παιδιών σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό από το 30.5% στο 17%.

Το εθνικό σχέδιο δράσης, άμα τη κατάρτισή του, θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος της νέας Στρατηγικής και θα έρθει να συμπληρώσει και επεκτείνει το περιεχόμενό της, ορίζοντας και εξειδικεύοντας έναν νέο επιχειρησιακό άξονα δημόσιας προτεραιότητας εστιασμένο αποκλειστικά στην προστασία της παιδικής ηλικίας, κατ' επέκταση του Επιχειρησιακού Άξονα «Πρόληψη και Καταπολέμηση του Αποκλεισμού των Παιδιών» που περιλαμβανόταν στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη του 2014. Ως εκ των ων ουκ άνευ βήματα για την αποτελεσματική κατάσχεση και παρακολούθηση υλοποίησής του θα είναι:

- η χαρτογράφηση των υπηρεσιών που ήδη παρέχονται προς τα παιδιά και τις οικογένειες και η συστηματική καταγραφή των προβλημάτων που παρατηρούνται,
- η χαρτογράφηση των δαπανών, αλλά και των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων σε βάθος χρόνου,
- η αξιολόγηση των αναγκών στους επιμέρους άξονες της Στρατηγικής,
- ο σχεδιασμός με γνώμονα τα ανωτέρω ευρήματα και
- ο προσδιορισμός συγκεκριμένων δεικτών με βάση τους οποίους θα παρακολουθείται η πρόοδος της υλοποίησης.

Συνεπώς, η νέα Στρατηγική, λαμβάνοντας υπόψη την πολυετή οικονομική κρίση της χώρας και την τρέχουσα υγειονομική και τις ευρωπαϊκές επιταγές, θέτει ως απόλυτη προτεραιότητά της την κοινωνική ένταξη και ευημερία των παιδιών, καθώς και την προαγωγή των δικαιωμάτων τους αναγνωρίζοντας πως η επένδυση στα παιδιά και τους νέους αποτελεί επένδυση για την χώρα.

5.6.2.3 Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021 – 2030

Στις 03.03.2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 με τίτλο «Ένωση ισότητας: στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030» (COM(2021) 101 final). Στόχος της είναι η διασφάλιση της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία, σε ισότιμη βάση με τους άλλους πολίτες, τόσο εντός της ΕΕ όσο και πέρα απ' αυτήν, σύμφωνα με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που κατοχυρώνουν την ισότητα και την απαγόρευση των διακρίσεων ως ακρογωνιαίους λίθους των πολιτικών της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική: α) αποτελεί συνέχεια της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Αναπηρία 2010-2020, β) υποστηρίζει, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο και γ) συμβάλλει στην υλοποίηση της αρχής 17 του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, στην οποία αναφέρεται ότι: «τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα σε εισοδηματική στήριξη που διασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση, υπηρεσίες που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, και εργασιακό περιβάλλον προσαρμοσμένο στις ανάγκες του.

Οι προτεραιότητες, όπως αναφέρονται είναι η διασφάλιση:

- ✓ της προσβασιμότητας (τα άτομα με αναπηρία έχουν πρόσβαση σε αγαθά, υπηρεσίες και υποστηρικτικά μέσα),
- ✓ της συμμετοχής (τα άτομα με αναπηρία μπορούν να ασκούν όλα τα θεμελιώδη δικαιώματά τους ως ευρωπαίοι πολίτες),
- ✓ της ισότητας (οι ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές προωθούν την ισότητα),
- ✓ της απασχόλησης (αύξηση του αριθμού των εργαζομένων με αναπηρία στην αγορά εργασίας, καθώς και διασφάλιση καλύτερης προσβασιμότητας σε χώρους εργασίας),
- ✓ της εκπαίδευσης και κατάρτισης (οι μαθητές με αναπηρία θα απολαμβάνουν ένα προσβάσιμο σύστημα εκπαίδευσης και προγράμματα δια βίου μάθησης),
- ✓ της κοινωνικής προστασίας (αντιμετώπιση προκλήσεων όπως η ανισότητα στα εισοδήματα, ο κίνδυνος φτώχειας και ο κοινωνικός αποκλεισμός),
- ✓ της υγείας (τα άτομα με αναπηρία να απολαμβάνουν ισότιμη και προσιτή από οικονομικής άποψης πρόσβαση σε υπηρεσίες και υποδομές (ψυχικής) υγείας,
- ✓ της εξωτερικής δράσης (προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία σε διεθνές επίπεδο).

Η νέα Στρατηγική, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής, όσο και τις δράσεις που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, όπως διαμορφώθηκε και στην Εθνική Στρατηγική για την Αποϊδρυματοποίηση, εντάσσει δράσεις στοχευμένες για τα **άτομα με αναπηρία/ies**, στη βάση του σεβασμού των αρχών της ισότιμης συμμετοχής τους, της ένταξής τους, της απαγόρευσης των διακρίσεων εις βάρος τους, της επιλογής και του ελέγχου της ζωής τους και του δικαιώματός τους στην λήψη υποστήριξης στη βάση των εξατομικευμένων αναγκών τους.

5.6.2.4 Σχέδιο Δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα για τα Κοινωνικά Δικαιώματα

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε στις 04.03.2021 το **Σχέδιο Δράσης για τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων**. Οι νέοι πρωταρχικοί στόχοι του, για το 2030, συνάδουν με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και θέτουν τον κοινό φιλόδοξο στόχο για μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη που εστιάζει στην απασχόληση και τις δεξιότητες για το μέλλον και προετοιμάζει το έδαφος για μια δίκαιη και ανθεκτική κοινωνικοοικονομική ανάκαμψη χωρίς αποκλεισμούς.

Το Σχέδιο Δράσης περιγράφει συγκεκριμένες ενέργειες και πρωτοβουλίες για την περαιτέρω υλοποίηση των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ως κοινή προσπάθεια των κρατών μελών και της ΕΕ, με την ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών. Τρεις είναι η πρωταρχικοί, ποσοτικοί στόχοι για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική προστασία στην ΕΕ, οι οποίοι θα πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030:

1. **Τουλάχιστον το 78%** των ατόμων ηλικίας 20 έως 64 ετών θα πρέπει να εργάζεται.
2. **Τουλάχιστον το 60%** των ενηλίκων θα πρέπει να παρακολουθεί προγράμματα κατάρτισης ετησίως.

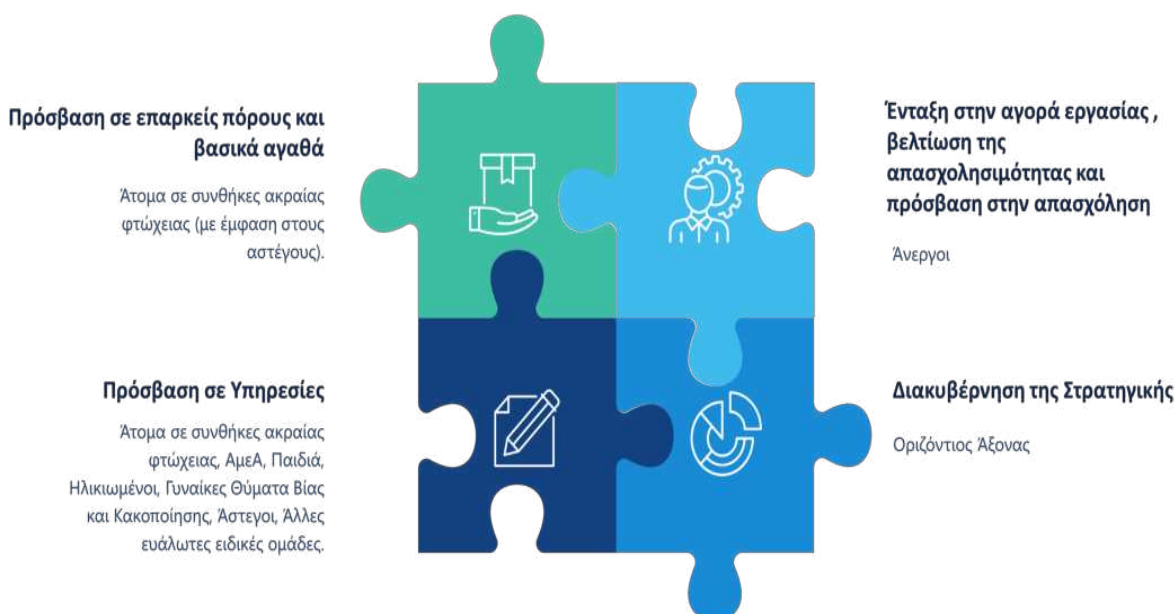
3. Ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να μειωθεί **τουλάχιστον κατά 15 εκατομμύρια**.

Η νέα Στρατηγική ανταποκρίνεται σε πλήθος προτάσεων του Σχεδίου Δράσης προς τα κράτη μέλη, όπως την εφαρμογή της Ενισχυμένης Εγγύησης για τη Νεολαία, την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Σύστασης για τους Ρομά (COM(2020) 621 final of 7 July 2020), την πρόβλεψη για βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Από την άλλη πλευρά, οι δράσεις που αναμένεται να αναπτυχθούν και προβλέπονται στο Σχέδιο Δράσης του Πυλώνα, όπως η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα του Παιδιού και η καθιέρωση, μέσω Σύστασης του Συμβουλίου, της Εγγύησης για το Παιδί, η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστενίας, η ανάπτυξη πρωτοβουλίας για την μακροχρόνια φροντίδα, η χρήση των ευρωπαϊκών πόρων μέσω των εθνικών σχεδίων για το RRF, του EKT+ και των ΠΕΠ, ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις ανάγκες και επιδιώξεις της νέας Στρατηγικής. Άλλωστε, η Στρατηγική αποτελώντας ένα δυναμικό κείμενο προσανατολισμού, για την νέα Προγραμματική Περίοδο, θα αξιοποιεί κάθε νέα ευρωπαϊκή πρωτοβουλία, την οποία και θα ενσωματώνει σχεδιάζοντας νέες δράσεις και αξιοποιώντας με αυτόν τον τρόπο τα νέα προσφερόμενα ευρωπαϊκά μέσα και χρηματοδοτικά εργαλεία.

Ακολουθώντας, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, σε συνέχεια των ευρωπαϊκών στόχων, όπως ορίζονται στο Σχέδιο Δράσης για τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, θα ορίσει και εξειδικεύσει τους εθνικούς στόχους, οι οποίοι θα ενσωματωθούν στην ΕΣΚΕ και θα αποτελέσουν την βάση για την ετήσια παρακολούθηση και αξιολόγησή της.

5.7 ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Η Στρατηγική διατυπώνεται σε τέσσερις Επιχειρησιακούς Άξονες.

Οι άξονες αυτοί συνδέονται με Στόχους Κοινωνικής Ένταξης, όπως αποτυπώνονται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 2. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Επιχειρησιακός Άξονας	Ομάδα Στόχου	Επιδιωκόμενοι Στόχοι Κοινωνικής Ένταξης
Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά	Άτομα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας (με έμφαση στους αστέγους)	- Καταπολέμηση του κινδύνου της φτώχειας και του προβλήματος έλλειψης στέγης ή πρόσβασης σε προσιτή στέγη. - Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού.

Επιχειρησιακός Άξονας	Ομάδα Στόχου	Επιδιωκόμενοι Στόχοι Κοινωνικής Ένταξης
		Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας.
Πρόσβαση σε Υπηρεσίες	Άτομα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, άτομα με αναπηρία/ίες, παιδιά, ηλικιωμένοι, γυναίκες θύματα βίας και κακοποίησης, άστεγοι, άλλες ευάλωτες ειδικές ομάδες (όπως Ρομά)	- Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. - Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας. - Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία/ίες μέσω της προώθησης της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και στήριξης της ανεξάρτητης διαβίωσης. - Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων) μέσω της επέκτασης, διεύρυνσης, εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, πολυδιάστατων παρεμβάσεων και κοινωνικής καινοτομίας. - Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα.
Ένταξη στην αγορά εργασίας, βελτίωση της απασχολησιμότητας και πρόσβαση στην απασχόληση	Άνεργοι και εργαζόμενοι σε επισφάλεια	- Προώθηση της ενεργού ένταξης με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής και βελτίωση της απασχολησιμότητας. - Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας / δια βίου μάθησης εργαζομένων ενηλίκων και διαχείριση αλλαγών. - Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας ως εργαλείο κοινωνικής ένταξης και πρόσβασης στην απασχόληση.
Διακυβέρνηση της Στρατηγικής	Οριζόντιος	- Ενίσχυση του συστήματος διακυβέρνησης των πολιτικών ένταξης. - Διασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής της Στρατηγικής. - Αναβάθμιση, βελτίωση και συμπλήρωση θεσμών και μηχανισμών που διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη.

5.8 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Επιχειρησιακός Άξονας 1: Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά

Ομάδα στόχος: Γενικός πληθυσμός με έμφαση στα άτομα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και στους αστεγούς

Επιδιωκόμενοι στόχοι κοινωνικής ένταξης:

- Καταπολέμηση της φτώχειας και του προβλήματος της έλλειψης στέγης ή πρόσβασης σε προσιτή στέγη.
- Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη κοινωνικού αποκλεισμού.
- Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας.

Προτεραιότητα Πολιτικής 1.1.: Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους

- Μέτρο 1.1.1.: Εγγύηση ελάχιστου εισοδήματος
- Μέτρο 1.1.2.: Πρόσβαση σε στέγη

- Μέτρο 1.1.3.: Πρόσβαση στο ενιαίο σύστημα κοινωνικής ασφάλειας
- Μέτρο 1.1.4.: Οικονομικές διευκολύνσεις ατόμων εκτός αγοράς εργασίας ή εργαζομένων σε επισφαλή θέση εργασίας
- Μέτρο 1.1.5.: Πρόσβαση στο επίδομα παιδιού
- Μέτρο 1.1.6.: Πρόσβαση στο επίδομα γέννησης
- Μέτρο 1.1.7.: Ενίσχυση μητρότητας
- Μέτρο 1.1.8.: Οικονομική ενίσχυση για τη στήριξη της ανάδοχης οικογένειας
- Μέτρο 1.1.9.: Εισοδηματική ενίσχυση οικογενειών ορεινών και μειονεκτικών περιοχών
- Μέτρο 1.1.10.: Επιδοματική πολιτική για **άτομα με αναπηρία/ίες**
- Μέτρο 1.1.11.: Οικονομική ενίσχυση φοιτητών-τριών
- Μέτρο 1.1.12.: Φορολογικές ευνοϊκές ρυθμίσεις
- Μέτρο 1.1.13.: Δημοσιονομικές ευνοϊκές ρυθμίσεις
- Μέτρο 1.1.14.: Αντιμετώπιση ιδιωτικού χρέους

Προτεραιότητα Πολιτικής 1.2.: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά

- Μέτρο 1.2.1.: Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης

Επιχειρησιακός Άξονας 2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες

Ομάδα στόχος: Άτομα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, **άτομα με αναπηρία/ίες**, παιδιά, ηλικιωμένοι, άστεγοι, γυναίκες θύματα βίας και κακοποίησης, άλλες ευάλωτες ειδικές ομάδες (π.χ. Ρομά)

Επιδιωκόμενοι στόχοι κοινωνικής ένταξης:

- Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των **άτομα με αναπηρία/ίες** μέσω της προώθησης της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και στήριξης της ανεξάρτητης διαβίωσης.
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων) μέσω της επέκτασης και διεύρυνσης, εκσυγχρονισμού κα αναβάθμισης κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, πολυδιάστατων παρεμβάσεων και κοινωνικής καινοτομίας.
- Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα.

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.1.: Υπηρεσίες υποστήριξης και πρόληψης

- Μέτρο 2.1.1.: Ανάπτυξη νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων υπηρεσιών για τα **άτομα με αναπηρία/ίες**
- Μέτρο 2.1.2.: Αναβάθμιση της λειτουργίας του Μηχανισμού Αξιολόγησης της Αναπηρίας
- Μέτρο 2.1.3.: Η διάσταση του φύλου στην αναπηρία
- Μέτρο 2.1.4.: Συντάξεις και παροχές αναπηρίας στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης
- Μέτρο 2.1.5.: Ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης και κοινωνικής προστασίας
- Μέτρο 2.1.6.: Πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόληψης
- Μέτρο 2.1.7.: Ισότητα και μη διάκριση – Προσβασιμότητα σε αγαθά και υπηρεσίες για **άτομα με αναπηρία/ίες** και χρονίως πάσχοντες
- Μέτρο 2.1.8.: Αντιμετώπιση κρίσεων
- Μέτρο 2.1.9.: Υποστηρικτικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση έκτακτης κοινωνικής ανάγκης ή κινδύνου των γυναικών θυμάτων βίας και κακοποίησης που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις
- Μέτρο 2.1.10.: Πρόληψη της υπερχρέωσης

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.2.: Πρόσβαση σε υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας

- Μέτρο 2.2.1.: Πρόσβαση σε δομές ανοικτής κοινωνικής φροντίδας

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.3.: Μετάβαση από δομές κλειστής φροντίδας σε δομές υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα ή στο οικογενειακό περιβάλλον

- Μέτρο 2.3.1.: Μετάβαση σε δομές υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα ή στο οικογενειακό περιβάλλον

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.4.: Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης και της αποκατάστασης

- Μέτρο 2.4.1.: Προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης των παιδιών με ή χωρίς αναπηρία που διαβιούν σε δημόσιες και ιδιωτικές δομές κλειστής φροντίδας
- Μέτρο 2.4.2: Ανεξάρτητη διαβίωση

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.5.: Υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, αγωγής και εκπαίδευσης

- Μέτρο 2.5.1.: Παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης σε παιδιά
- Μέτρο 2.5.2.: Υποστηρικτικές παρεμβάσεις σε κοινότητες Ρομά για την ενίσχυση της πρόσβασης σε ποιοτική συμπεριληπτική γενική εκπαίδευση και μείωσης της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης από παιδιά και νέους
- Μέτρο 2.5.3.: Καταπολέμηση της σχολικής διαρροής και ενίσχυση της φοίτησης των παιδιών μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Μέτρο 2.5.4.: Πρόσβαση σε υπηρεσίες σχολικής εκπαίδευσης
- Μέτρο 2.5.5.: Εκπαίδευση μαθητών-τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.6.: Υπηρεσίες υγείας

- Μέτρο 2.6.1.: Πρόσβαση ανασφάλιστων πολιτών στην παροχή υπηρεσιών υγείας (ιατρικές εξετάσεις και συνταγογράφησης μέσω ΠΦΥ)
- Μέτρο 2.6.2.: Πρόσβαση ανασφάλιστων πολιτών στην ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη
- Μέτρο 2.6.3.: Διαπολιτισμική επιμόρφωση και υπηρεσίες διαπολιτισμικής μεσολάβησης

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.7.: Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη

- Μέτρο 2.7.1.: Λειτουργία υπνωτηρίων / ξενώνων
- Μέτρο 2.7.2.: Πρόσβαση στη στέγη δικαιούχων διεθνούς προστασίας και μελών της οικογένειάς τους
- Μέτρο 2.7.3.: Πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία»
- Μέτρο 2.7.4.: Απογραφή/Ψηφιοποίηση δεδομένων / Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας
- Μέτρο 2.7.5.: Δράσεις στον τομέα της στέγασης, της κοινωνικής κατοικίας και των υποδομών σε οικισμούς/καταυλισμούς Ρομά
- Μέτρο 2.7.6. : Πρόσβαση φοιτητών-τριών στη στέγη

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.8.: Πρόσβαση σε λοιπές υπηρεσίες

- Μέτρο 2.8.1.: Ενίσχυση της συμμετοχής των Ρομά μέσω της ενδυνάμωσης της ανάπτυξης σχέσεων εμπιστοσύνης και συνεργασίας και την καταπολέμηση των διακρίσεων
- Μέτρο 2.8.2.: Πρόσβαση σε ηλεκτρική ενέργεια
- Μέτρο 2.8.3.: Πρόσβαση σε νομικές υπηρεσίες
- Μέτρο 2.8.4.: Πρόσβαση σε Μέσα Μαζικής Μεταφοράς και διευκολύνσεις μετακίνησης
- Μέτρο 2.8.5.: Πρόσβαση σε προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες της ΑΑΔΕ
- Μέτρο 2.8.6.: Πρόσβαση σε υπηρεσίες παιδείας, πολιτισμού και αναψυχής

Επιχειρησιακός Άξονας 3: Ένταξη στην αγορά εργασίας, βελτίωση της απασχολησιμότητας και πρόσβαση στην απασχόληση

Ομάδα στόχος: Άνεργοι και εργαζόμενοι σε επισφάλεια

Επιδιωκόμενοι στόχοι κοινωνικής ένταξης:

- Προώθηση της ενεργού ένταξης με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής και βελτίωση της απασχολησιμότητας
- Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας / δια βίου μάθησης εργαζομένων ενηλίκων και διαχείριση αλλαγών
- Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας ως εργαλείο κοινωνικής ένταξης και πρόσβασης στην απασχόληση

Προτεραιότητα Πολιτικής 3.1.: Συμβουλευτική

- Μέτρο 3.1.1.: Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τους/τις φοιτητές/τριες και τους αναζητούντες εργασία

Προτεραιότητα Πολιτικής 3.2.: Επαγγελματική κατάρτιση / εκπαίδευση

- Μέτρο 3.2.1.: Πρόσβαση ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις κοινωνικής επιχειρηματικότητας
- Μέτρο 3.2.2.: Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης
- Μέτρο 3.2.3.: Προσαρμογή / επανακατάρτιση ανέργων, εργαζομένων σε κίνδυνο φτώχειας ή/και σε επισφαλή θέση εργασίας σε τομείς αιχμής
- Μέτρο 3.2.4.: Ανάπτυξη δράσεων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά

Προτεραιότητα Πολιτικής 3.3.: Προγράμματα απασχόλησης

- Μέτρο 3.3.1.: Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης
- Μέτρο 3.3.2.: Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, σε τοπικό επίπεδο
- Μέτρο 3.3.3.: Πρόσβαση ανέργων γυναικών θυμάτων έμφυλης και οικογενειακής βίας σε προγράμματα εργασίας
- Μέτρο 3.3.4.: Ενίσχυση επιχειρηματικότητας σε αγροτικές και αλιευτικές περιοχές
- Μέτρο 3.3.5.: Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση των Ρομά

Προτεραιότητα Πολιτικής 3.4.: Προγράμματα Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ ΑπΚΟ

- Μέτρο 3.4.1.: Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ)
- Μέτρο 3.4.2.: Βελτίωση προοπτικών απασχόλησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού
- Μέτρο 3.4.3.: Συστημικές παρεμβάσεις των θεσμών της αγοράς εργασίας και πρόνοιας
- Μέτρο 3.4.4.: Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την «Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία» (EaSI)

Προτεραιότητα Πολιτικής 3.5.: Άλλες υπηρεσίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας

- Μέτρο 3.5.1.: Πρόσβαση και προσαρμογή αιτούντων/ών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην εργασία μέσω της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας
- Μέτρο 3.5.2.: Προσαρμογή ανέργων στον ψηφιακό μετασχηματισμό

Επιχειρησιακός Άξονας 4: Διακυβέρνηση της Ε.Σ.Κ.Ε.

Επιδιωκόμενοι στόχοι κοινωνικής ένταξης:

- Ενίσχυση του συστήματος διακυβέρνησης των πολιτικών ένταξης
- Διασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής της Στρατηγικής

- Αναβάθμιση, βελτίωση και συμπλήρωση θεσμών και μηχανισμών που διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη

Προτεραιότητα Πολιτικής 4.1.: Θεσμική και επιχειρησιακή ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής

- Μέτρο 4.1.1.: Θεσμική ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού
- Μέτρο 4.1.2.: Επιχειρησιακή ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού
- Μέτρο 4.1.3.: Ενίσχυση και ολοκλήρωση των πληροφοριακών συστημάτων που υποστηρίζουν τον Εθνικό Μηχανισμό
- Μέτρο 4.1.4.: Ενίσχυση των Περιφερειακών Παρατηρητηρίων
- Μέτρο 4.1.5.: Ενίσχυση δομών κοινωνικής ένταξης
- Μέτρο 4.1.6.: Ενίσχυση της λειτουργίας των κοινωνικών δομών των ΟΤΑ Α' βαθμού

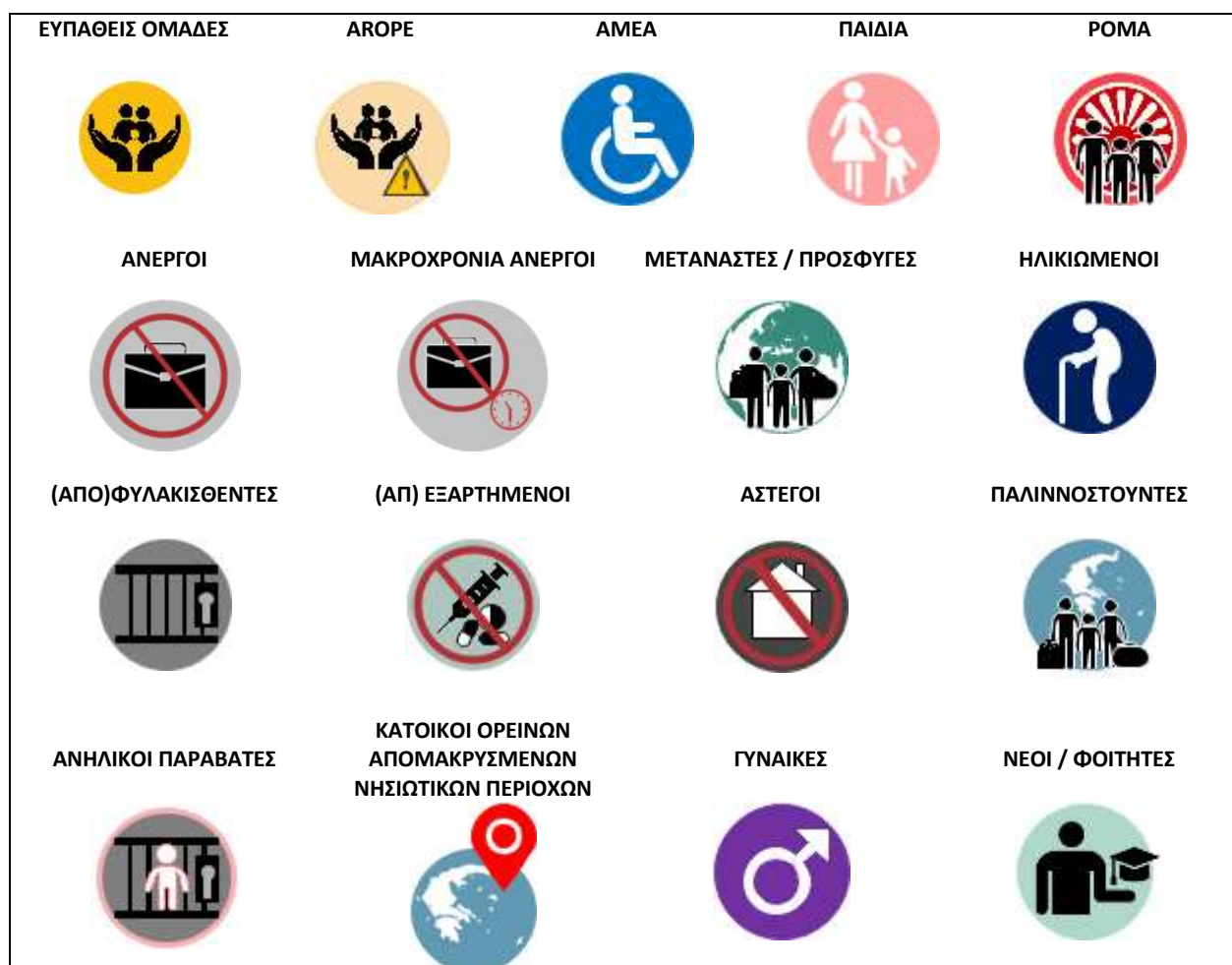
Προτεραιότητα Πολιτικής 4.2.: Ηλεκτρονική και ψηφιακή αναβάθμιση των προνοιακών θεσμών, δομών και εργαλείων για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής

- Μέτρο 4.2.1.: Ηλεκτρονική και ψηφιακή αναβάθμιση των προνοιακών θεσμών, δομών και εργαλείων

5.9 Η ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

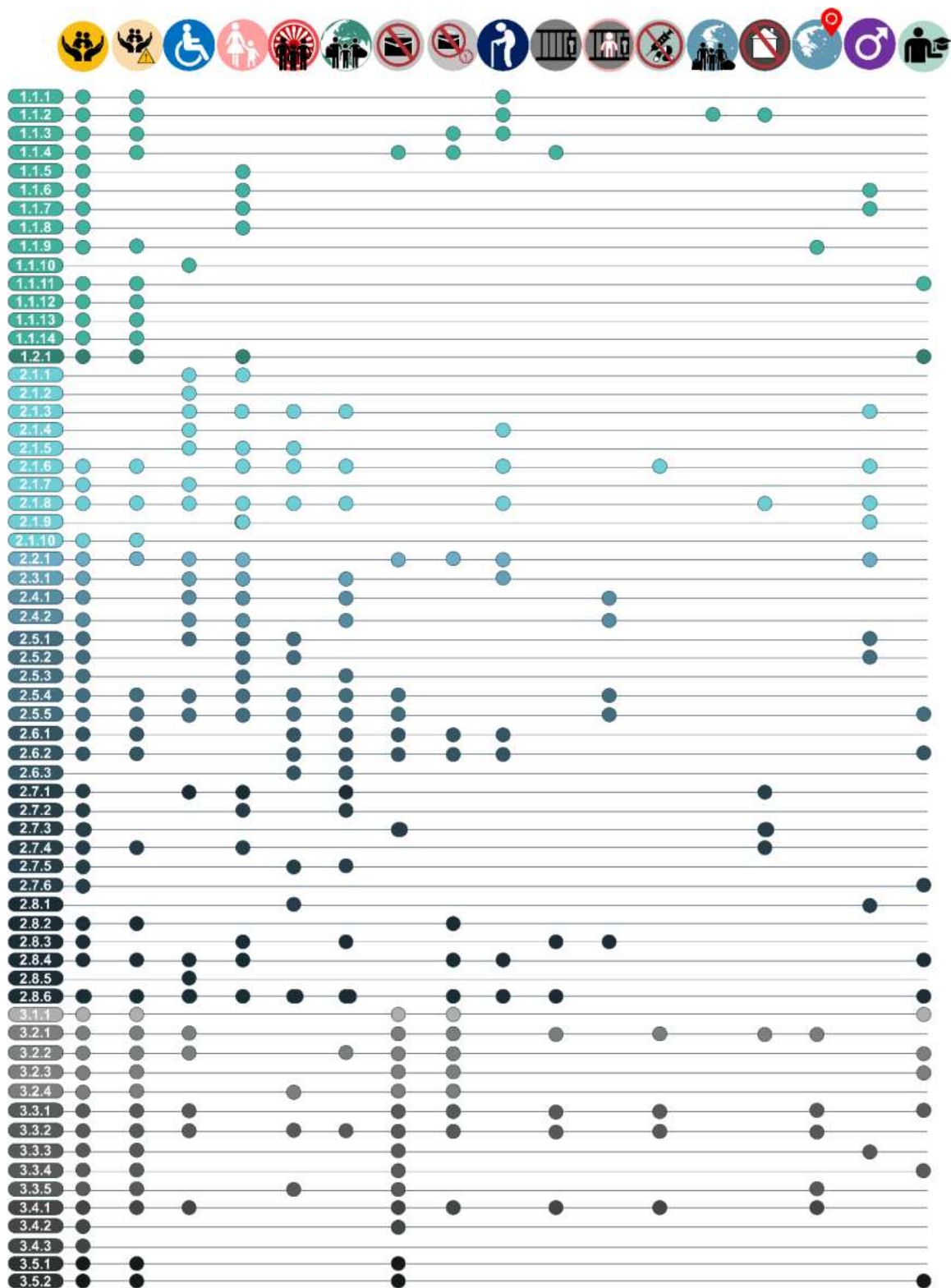
Στην Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, οι Ομάδες Στόχου είναι οι ακόλουθες:

Σχήμα 6. Ομάδες Στόχου της ΕΣΚΕ 2021-2027

Οι Ομάδες Στόχου της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, ανάλογα με τα προβλεπόμενα Μέτρα Πολιτικής είναι οι ακόλουθες:

Σχήμα 7. Χαρτογράφηση μέτρων της ΕΣΚΕ 2021-2027 για τις Ομάδες Στόχου

6. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Σ.Κ.Ε.

6.1 Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

Ο Εθνικός Μηχανισμός οργανώνεται σε δύο επίπεδα, κυβερνητικό και αυτοδιοικητικό.

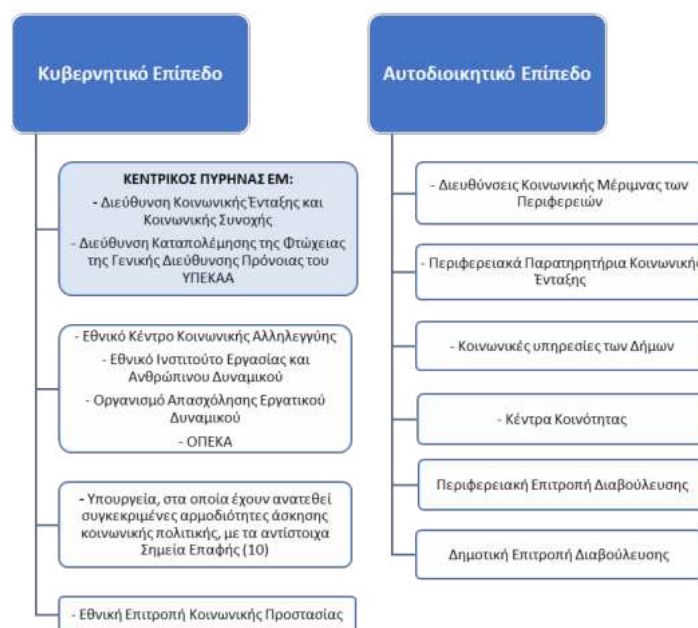
Ο Εθνικός Μηχανισμός κυβερνητικού επιπέδου αποτελείται από:

- τη Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και τη Διεύθυνση Καταπολέμησης της Φτώχειας της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, οι οποίες αποτελούν τον κεντρικό πυρήνα του Εθνικού Μηχανισμού,
- το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (άρθρο 6 του ν. 3106/2003, Α' 30), το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (άρθρο 88 του ν. 3996/2011, Α' 170) και τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ν. 2956/2001, Α' 258).
- τα Υπουργεία, που ασκούν κοινωνική πολιτική, με τα αντίστοιχα σημεία επαφής, όπως αυτά προσδιορίζονται στο άρθρο 9 του ν. 4445/2016 (Α' 236),
- την Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας.

Ο Εθνικός Μηχανισμός αυτοδιοικητικού επιπέδου αποτελείται από:

- τις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών,
- τα Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης,
- τις Κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων,
- τα Κέντρα Κοινότητας,
- την Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης (άρθρο 178 του ν. 3852/2010, Α' 87),
- τη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης (άρθρο 76 του ν. 3852/2010, Α' 87).

Σχήμα 8. Εμπλεκόμενοι στον Εθνικό Μηχανισμό συντονισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής

Οι κατά περίπτωση αρμόδιες αρχές του ν. 4314/2014 (Α' 265), ιδίως δε οι Ειδικές Υπηρεσίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, οι Επιτελικές Δομές Υπουργείων, οι Επιτροπές Παρακολούθησης και οι Διαχειριστικές Αρχές,

παρέχουν τη συνδρομή τους για τη λειτουργία του Εθνικού Μηχανισμού, αποκλειστικά σε ζητήματα κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής προστασίας.

Σε κεντρικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο, θα επιχειρηθεί, στο πλαίσιο της νέας Στρατηγικής, να ενισχυθεί ο συντονισμός και η δικτύωση μεταξύ κεντρικού και αυτοδιοικητικού επιπέδου, καθώς ένα τόσο σύνθετο σύστημα διακυβέρνησης θα πρέπει να υποστηρίζεται από σαφείς διαδικασίες, εξειδικευμένες επαρκώς, πέραν του καθορισμού αρμοδιοτήτων. Παράλληλα, θα επιτευχθεί η ενεργός συμμετοχή των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού στον σχεδιασμό, εφαρμογή και υλοποίηση δράσεων κοινωνικής ένταξης. Οι διαδικασίες και η ροή της πληροφορίας με χρονικά ορόσημα για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση θα επιχειρηθούν να αποτυπωθούν αναλυτικά. Οι διαδικασίες σε συνδυασμό με τη μέτρηση ενιαίων δεικτών και τη χρήση ενιαίων πληροφοριακών συστημάτων θα συνεισφέρουν θετικά στην άρση της αποσπασματικότητας που εμφανίζεται σε διάφορες πτυχές του συστήματος (όπως ετεροχρονισμός αναφορών, απουσία συστηματικής πληροφόρησης από τους φορείς πέραν των τυπικών εκθέσεων που παράγουν, τρόπος με τον οποίο παρέχονται τα στοιχεία, διαφορετικό περιεχόμενο ποσοτικών στοιχείων μη 'αθροιζόμενο' συστηματικά).

Τέλος, θα επιχειρηθεί η αναβάθμιση και επέκταση των εργαλείων υποστήριξης του Μηχανισμού, ώστε να έχει την επιχειρησιακή επάρκεια για την αποτελεσματική λειτουργία του.

6.2 Η ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

Στην εισαγωγή της αιτιολογικής έκθεσης του σχεδίου νόμου «Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, ρυθμίσεις για την κοινωνική αλληλεγγύη και εφαρμοστικές διατάξεις του ν. 4387/2016» (Α' 85), αναφέρεται πως ο «σχεδιασμός, η ενημέρωση, η παρακολούθηση, η αξιολόγηση και ο συντονισμός της συνολικής κοινωνικής πολιτικής του κράτους για τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού σε όλες τις πτυχές και τις βαθμίδες της διοίκησης συνιστούν εθνική επιταγή. Η ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας καθίσταται επιβεβλημένη, προκειμένου να συντονιστούν αποτελεσματικά και να συλλειτουργήσουν όλοι οι συναρμόδιοι φορείς σε κυβερνητικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο, να ενισχυθεί ο κοινωνικός διάλογος, μέσω των οργάνων διαβούλευσης, καθώς και να εξαλειφθούν φαινόμενα επικαλύψεων και κακοδιαχείρισης περιορισμένων κοινωνικών πόρων σε έναν εξαιρετικά κρίσιμο τομέα πολιτικής. Η παρακολούθηση, ο συντονισμός και η αξιολόγηση θα επιτρέψουν τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό της κοινωνικής προστασίας, τη διάχυση της πληροφορίας, της καινοτομίας και της βέλτιστης πρακτικής, την ενίσχυση της διαφάνειας και την καταπολέμηση των πελατειακών σχέσεων και της διαφθοράς στο πεδίο της κοινωνικής αλληλεγγύης. Τους ανωτέρω σκοπούς επιδιώκει να επιτελέσει ο Εθνικός Μηχανισμός.

Η θεσμοθέτηση και λειτουργία του Εθνικού Μηχανισμού παρουσιάζεται ως μέτρο καλής διακυβέρνησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής προστασίας. Η αιτιολογική έκθεση επισημαίνει ότι η συνολική κοινωνική πολιτική, στον τομέα της κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα, χαρακτηρίζεται από τον κατακερματισμό και τις επικαλύψεις των αρμοδιοτήτων, την έλλειψη συντονισμού και διαφάνειας και την απουσία αποτελεσματικής εποπτείας των πολλών φορέων, που προσφέρουν υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης. Αυτή η κατάσταση, ασύμβατη με την αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, ευνοεί τις πελατειακές σχέσεις, την προνομιακή μεταχείριση και τη διαφθορά.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4445/2016 (Α' 236):

1. Ως «Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής» (Εθνικός Μηχανισμός), ορίζεται ο ενιαίος οργανικός σχηματισμός, ο οποίος έχει ως αντικείμενο το σχεδιασμό, την ενημέρωση, το συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση οριζόντιων συνεκτικών πολυτομεακών πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής και δρα συνεκτικά μεταξύ του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και των λοιπών Υπουργείων, που ασκούν κοινωνική πολιτική, χωρίς να μεταβάλλει τις αρμοδιότητές τους ως προς την υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της πολιτικής αυτής.
2. Ως «Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα» (Ε.ΓΠ.Σ.) νοείται το πληροφοριακό σύστημα, στο οποίο ειδικώς εξουσιοδοτημένοι υπάλληλοι της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καταχωρίζουν δεδομένα, αναφορές και στατιστικά στοιχεία, που αφορούν σε πολιτικές κοινωνικής ένταξης, κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής συνοχής, με σκοπό την παρακολούθηση των κοινωνικών πολιτικών, των προτεραιοτήτων της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη (Ε.Σ.Κ.Ε.) και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συναφών παρεμβάσεων σε κυβερνητικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο.

Με βάση τα ανωτέρω αναγνωρίζεται ότι η λειτουργία του Εθνικού Μηχανισμού αποτελεί ένα σημαντικό και κρίσιμο βήμα, επιχειρώντας να βελτιώσει το συντονισμό φορέων και δράσεων στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής (σχεδιασμός, παρακολούθηση, αξιολόγηση). Η αναβάθμιση, προς αυτήν την κατεύθυνση, θα υποστηριχθεί στο πλαίσιο της νέας Στρατηγικής, στο πλαίσιο του 4ου επιχειρησιακού της άξονα, όπως αναλυτικά παρουσιάζεται στο Σχέδιο Δράσης.

Η αναβάθμιση προδιαγράφηκε με βάση τις ακόλουθες ανάγκες:

- Ενσωμάτωση των αλλαγών που προέκυψαν από τις αλλαγές αρμοδιοτήτων στους εμπλεκόμενους φορείς, και από κενά σε θέματα συντονισμού και παρακολούθησης της εφαρμογής των δράσεων σε κεντρικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο,
- Εξειδίκευση των διαδικασιών καθώς και ανάλυση των ροών πληροφορίας μεταξύ των φορέων, παράλληλα με τον καθορισμό του περιεχομένου της και των χρονικών οροσήμων ανταλλαγής της για τη βελτίωση της παρακολούθησης,
- Συντονισμό διαφορετικών φορέων που εμπλέκονται σε κοινές δράσεις, μειώνοντας την αποσπασματικότητα και βελτιώνοντας τη συνέργεια στην υλοποίηση των σχετικών δράσεων, στη βάση πάντα των αρμοδιοτήτων του εκάστοτε φορέα,
- Αναβάθμιση των διαδικασιών παρακολούθησης και αξιολόγησης της Ε.Σ.Κ.Ε. και των δράσεών της,
- Αναβάθμιση και η ολοκλήρωση των υποστηρικτικών ψηφιακών υποδομών καθώς και ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων που υποστηρίζουν το συντονισμό, την παρακολούθηση και τη αξιολόγηση της Στρατηγικής,
- Αναβάθμιση της λειτουργίας των οργάνων διαβούλευσης.

7. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

7.1 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Η χρηματοδότηση των μέτρων και επιμέρους δράσεων της νέας Στρατηγικής θα πραγματοποιηθεί πρωτίστως από εθνικούς και ενωσιακούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων των πόρων που θα εκταμιευθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – RRF. Για την υλοποίηση των δράσεων που προκαλούν δαπάνη, θα αξιοποιηθούν, τόσο οι πόροι του τακτικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων, όσο και οι πόροι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) 2014-2020 και 2021-2027. Την ίδια χρονική στιγμή, αξιοποιούνται πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης, μέσω του Εθνικού Σχεδίου που έχει καταρτιστεί και διοχετεύονται σε δράσεις που στοχεύουν στην αποκατάσταση των οικονομικών και κοινωνικών ζημιών που προκάλεσε η πανδημία του κορωνοϊού COVID - 19.

Η συμπληρωματικότητα των δράσεων που περιλαμβάνονται στην παρούσα Στρατηγική αποτελεί εγγύηση της βέλτιστης αποτελεσματικής και αποδοτικής αξιοποίησής τους σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η ανάπτυξη της Στρατηγικής θα αξιοποιήσει με συντονισμένο τρόπο τις δυνατότητες συμπληρωματικής χρηματοδότησης των πολιτικών και προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης μέσω των πόρων των ΕΔΕΤ που θα διατεθούν για την πλήρωση των στόχων των ευρωπαϊκών πολιτικών, την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027. Βασική επιδίωξη για την χώρα αποτελεί η ορθολογιστική αξιοποίησή τους, προκειμένου να τεθεί σε τροχιά μόνιμης, δυναμικής ανάπτυξης και σύγκλισης με την Ευρώπη.

Προς αυτή την κατεύθυνση, σε εθνικό επίπεδο, ο κυβερνητικός σχεδιασμός αξιοποιεί πόρους του τακτικού προϋπολογισμού, όχι μόνο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, αλλά και των υπολοίπων συναρμόδιων, σε ζητήματα κοινωνικής πολιτικής, Υπουργείων και εποπτευόμενων φορέων. Παράλληλα, προβλέπεται η αξιοποίηση πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου - ΕΚΤ+, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και λιγότερο του Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης. Ο κυβερνητικός σχεδιασμός γίνεται με τέτοιο συντονισμένο τρόπο, ώστε τα μέτρα και οι δράσεις που προβλέπονται να αλληλοσυμπληρώνονται προς όφελος των ευάλωτων και ειδικών ομάδων του πληθυσμού, δημιουργώντας σημαντικές οικονομίες κλίμακας.

Από την άλλη πλευρά, σε περιφερειακό επίπεδο, οι Περιφέρειες, μέσω των Περιφερειακών τους Προγραμμάτων, εξασφαλίζουν τη χρηματοδότηση των περιφερειακών τους δράσεων αξιοποιώντας τους ενωσιακούς πόρους, ενώ παράλληλα, επικεντρώνονται στην βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων υπέρ των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού (κεντρικοί αυτοτελείς πόροι και έσοδα από ανταποδοτικά τέλη).

Η αναγκαιότητα των ενωσιακών πόρων είναι δεδομένη, λαμβάνοντας κυρίως υπόψη την πολυετή οικονομική κρίση που έπληξε την χώρα σε συνδυασμό με την τρέχουσα υγειονομική κρίση, ο αντίκτυπος της οποίας έχει ξεκινήσει να διαφαίνεται. Η διαχείριση δε του προϋπολογισμού της Στρατηγικής θα επιτευχθεί μέσω συγκεκριμένων διαδικασιών και εργαλείων παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιμέρους δράσεων (διαθέσιμα πληροφοριακά συστήματα, δείκτες, μητρώα), όπως αναλυτικά προβλέπονται στο Σχέδιο Δράσης.

Πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση των μέτρων και δράσεων που προτείνονται στο πλαίσιο της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής, ενδεικτικά, μπορεί να αποτελέσουν οι κάτωθι:

- Εθνικοί πόροι τόσο στο πλαίσιο του τακτικού προϋπολογισμού όσο και στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (πόροι τακτικού προϋπολογισμού εμπλεκόμενων Υπουργείων, πόροι τακτικού προϋπολογισμού εποπτευόμενων φορέων: ΟΑΕΔ, ΕΚΚΑ, ΟΠΕΚΑ, πόροι Ειδική Εισφοράς Αλληλεγγύης)
- Πόροι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων 2014-2020 και 2021-2027 (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ΕΚΤ+, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης)
- Πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης (TAM)
- Πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF)
- Πόροι του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (TAM)
- Πόροι που διατίθενται στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EOX –E.A.A. Grants)

- Χρηματοδοτήσεις από DG JUSTICE “Rights, Equality and Citizenship Programme”
- Πόροι του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης
- Πόροι του Ταμείου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων (ΤΟΔΣ)
- Έκτακτες χρηματοδοτήσεις DG HOME & DG ECHO
- Ιδιωτικοί πόροι οι οποίοι μπορεί να προέρχονται από τη διαχείριση κληροδοτημάτων, Διεθνείς Οργανισμούς, κ.ά.

7.2 ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Η διαχείριση του προϋπολογισμού της Στρατηγικής διέπεται από τις ακόλουθες αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης:

α. Αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης

Σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, η διαχείριση της περιουσίας και των υποχρεώσεων των φορέων υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης, που περιλαμβάνει τους φυσικούς πόρους και τους δημοσιονομικούς κινδύνους της χώρας, πρέπει να διενεργείται με σύνεση και με γνώμονα την εξασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας της χώρας. Ειδικότερα, η αρχή αυτή εξειδικεύεται:

- στην αρχή της οικονομικότητας, σύμφωνα με την οποία τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση των κυβερνητικών πολιτικών πρέπει να διατίθενται έγκαιρα, στην ενδεδειγμένη ποιότητα και ποσότητα, με την ελάχιστη δημοσιονομική επιβάρυνση και με τη χρήση των αναγκαίων μόνο διοικητικών πόρων,
- στην αρχή της αποδοτικότητας, σύμφωνα με την οποία πρέπει να τηρείται η βέλτιστη δυνατή σχέση μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και των παραγόμενων αποτελεσμάτων και
- στην αρχή της αποτελεσματικότητας, σύμφωνα με την οποία ελέγχεται η επίτευξη των συγκεκριμένων αντικειμενικών στόχων και των αποτελεσμάτων που έχουν εκ των προτέρων ορισθεί.

β. Αρχή της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας

Σύμφωνα με την αρχή της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας, η Κυβέρνηση είναι υπεύθυνη και λογοδοτεί στη Βουλή για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης. Όλοι οι υπάλληλοι και οι λειτουργοί που συμμετέχουν στη δημόσια διαχείριση της Στρατηγικής ασκούν τις αρμοδιότητές τους, με σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας και της βιωσιμότητας των οικονομικών της Γενικής Κυβέρνησης.

γ. Αρχή της διαφάνειας

Σύμφωνα με την αρχή της διαφάνειας, όλοι οι λειτουργοί και οι φορείς που διαχειρίζονται πόρους στο πλαίσιο της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν την έγκαιρη πληροφόρηση, οικονομικής ή άλλης φύσης, που σχετίζεται με τη διαχείριση της δημοσιονομικής πολιτικής, ώστε να καθίσταται εφικτός ο αποτελεσματικός δημόσιος έλεγχος της άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής και της οικονομικής κατάστασης του Δημοσίου, εκτός και εάν η δημοσιοποίηση των πληροφοριών θα έβλαπτε ουσιαστικά την εθνική ασφάλεια, άμυνα ή τις διεθνείς σχέσεις της Ελλάδας.

δ. Αρχή της ειλικρίνειας

Σύμφωνα με την αρχή της ειλικρίνειας, κάθε οικονομική και δημοσιονομική πρόβλεψη που παρέχεται σε οποιαδήποτε έγγραφα ή εκθέσεις που καταρτίζονται στο πλαίσιο της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης, πρέπει να στηρίζονται, στο βαθμό που είναι ευλόγως και πρακτικώς δυνατό, σε πραγματικά στοιχεία, σε αποφάσεις που έχει ήδη ανακοινώσει η Κυβέρνηση, σε άλλες προβλέψεις ή εκτιμήσεις που θεωρούνται εύλογες, ενώ πρέπει να έχουν ληφθεί υπόψη όλα τα ενδεχόμενα και οι κίνδυνοι που ενδέχεται να έχουν σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις.

7.3 ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΩΝ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Κατά τη διάρκεια ανάπτυξης των δράσεων της Στρατηγικής, τα αρμόδια όργανα της κεντρικής διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' Βαθμού θα επιδιώξουν να εξασφαλίσουν σημαντικές οικονομίες κλίμακας, οι οποίες αναμένεται να προκύψουν ιδίως από:

- την εφαρμογή τεχνικών συντονισμού μεταξύ των φορέων που εμπλέκονται στην υλοποίηση των Πυλώνων της Στρατηγικής,
- την ενίσχυση της απόδοσης συστημάτων και διαδικασιών (ως αποτέλεσμα της αναβάθμισης των μεθόδων διοίκησης, παρακολούθησης και διαχείρισης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης),
- την εφαρμογή συστημάτων και τεχνικών διαχείρισης ποιότητας (Χάρτης Ποιότητας των υπηρεσιών ένταξης),
- την αναβαθμισμένη χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας,
- την αύξηση της παραγωγικότητας των στελεχών της δημόσιας διοίκησης μέσω προγραμμάτων επιμόρφωσης,
- την πρόληψη και καταπολέμηση φαινομένων απάτης (είτε από τους ίδιους τους πολίτες, είτε από στελέχη της διοίκησης) στα στάδια επιλογής των δικαιούχων και χορήγησης των παροχών / υπηρεσιών,
- την καταπολέμηση φαινομένων κακοδιαχείρισης των οικονομικών πόρων των προγραμμάτων του ΣΕΣ 2014-2020 και 2021-2027,
- την ενίσχυση πολιτικών πρωτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας και πρόληψης του αποκλεισμού που θα περιορίσουν σημαντικά την επιβάρυνση του συστήματος φροντίδας και υγείας (ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και νοσηλευτική φροντίδα),
- τη μείωση των υψηλών δαπανών ιδρυματικής περίθαλψης παιδιών, ατόμων με αναπηρία και ηλικιωμένων μέσω της συντονισμένης παραπομπής τους σε υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας,
- τον εξορθολογισμό των συνολικών δαπανών για επιδοματικές παροχές με βάση τη συνταγματική κατοχύρωση του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος,
- τη σταδιακή μείωση των συνολικών δαπανών για επιδοματικές παροχές εξαιτίας εκούσιων επιλογών των ενδιαφερομένων να αξιοποιήσουν ποιοτικές δράσεις επιχειρηματικότητας και εργασιακής ένταξης που εξασφαλίζουν είσοδο και παραμονή στην αγορά εργασίας,
- την ανάπτυξη αξιόπιστων δικτύων συνεργασίας μεταξύ φορέων του δημόσιου, ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα,
- τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού στο πεδίο της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών μέσω των τεχνικών του προνοιακού πλουραλισμού,
- την αποτελεσματική εφαρμογή των διαδικασιών εξυγίανσης των ιδιωτικών προνοιακών φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα,
- την αξιοποίηση τεχνικών κοινωνικής καινοτομίας και κοινωνικού πειραματισμού,
- την επιτάχυνση της εκτέλεσης υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων του ΕΣΠΑ 2014-2020 και την ωρίμανση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων του ΕΣΠΑ 2021-2027,
- την προώθηση της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας στο πεδίο των πολιτικών κοινωνικής ένταξης,
- την αξιοποίηση της τεχνογνωσίας (σε επίπεδο συστημάτων και εργαλείων) των Διεθνών Οργανισμών που θα υποστηρίξουν την ορθολογική ανάπτυξη της Στρατηγικής (όπως Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη, Παγκόσμια Τράπεζα και Συμβούλιο της Ευρώπης),
- την αξιοποίηση της τεχνογνωσίας (σε επίπεδο συστημάτων και εργαλείων) άλλων κρατών που θα υποστηρίξουν την ορθολογική ανάπτυξη της Στρατηγικής μέσω διακρατικών συμβάσεων και συμφώνων συνεργασίας.

8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

8.1 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ/ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΑΞΟΝΑ, ΕΣΚΕ 2021-2027

1ος ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΕΠΑΡΚΕΙΣ ΠΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ			
Ομάδα στόχος: Γενικός Πληθυσμός, με έμφαση στα Άτομα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και Αστέγους			
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ
Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους	Καταπολέμηση του κινδύνου της φτώχειας και του προβλήματος έλλειψης στέγης ή πρόσβασης σε προσιτή στέγη. Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της Οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας.	Μέτρο 1.1.1. Εγγύηση ελάχιστου εισοδήματος	Δράση 1.1.1.1 Εφαρμογή Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος
			Δράση 1.1.1.2 Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης ανασφάλιστων υπερηλίκων
		Μέτρο 1.1.2. Πρόσβαση σε στέγη	Δράση 1.1.2.1 Καθορισμός όρων και προϋποθέσεων χορήγησης επιδόματος στεγαστικής συνδρομής σε ανασφάλιστους υπερηλίκους
			Δράση 1.1.2.2 Ένταξη των αστέγων που διαμένουν σε Ξενώνες Μεταβατικής Φιλοξενίας στο πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος
			Δράση 1.1.2.3. Επίδομα στέγασης
			Δράση 1.1.2.4. Επιδότηση ενοικίου – Στεγαστική αποκατάσταση Ρομά
			Δράση 1.1.2.5. Πρόγραμμα «Στεγαστική Αποκατάσταση Παλιννοστούντων Ομογενών από τις χώρες της τέως Σοβιετικής Ένωσης στις Ζώνες Α, Β, Γ & Δ της ελληνικής επικράτειας»
			Δράση 1.1.3.1 Χορήγηση Εθνικής Σύνταξης
		Μέτρο 1.1.3. Πρόσβαση στο ενιαίο σύστημα κοινωνικής ασφάλειας	Δράση 1.1.3.2 Προαιρετική ασφάλιση μακροχρονίων ανέργων για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος
		Μέτρο 1.1.4. Οικονομικές διευκολύνσεις ατόμων εκτός αγοράς εργασίας ή εργαζομένων σε επισφαλή θέση εργασίας	Δράση 1.1.4.1. Επίδομα μακροχρονίως ανέργων
			Δράση 1.1.4.2. Ειδικό βοήθημα μετά τη λήξη της τακτικής επιδότησης ανεργίας
			Δράση 1.1.4.3. Ειδικό Βοήθημα μετά από τρίμηνη παραμονή στο μητρώο ανέργων
			Δράση 1.1.4.4. Ειδικό Βοήθημα σε όσους εξέτισαν ποινή στερητική της ελευθερίας (αποφυλακισθέντες)
			Δράση 1.1.4.5. Ειδικό Βοήθημα λόγω Επίσχεσης Εργασίας ή Διακοπής Εργασιών
			Δράση 1.1.4.6. Επίδομα λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη
			Δράση 1.1.4.7. Επίδομα διαθεσιμότητας
			Δράση 1.1.4.8. Βοήθημα ανεργίας αυτοτελώς και ανεξαρτήτως απασχολούμενων-ασφαλισμένων του e-ΕΦΚΑ

Καταπολέμηση του κινδύνου της φτώχειας και του προβλήματος έλλειψης στέγης ή πρόσβασης σε προσιτή στέγη. Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της Οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας.		Δράση 1.1.4.9. Τακτική επιδότηση ανεργίας
	Μέτρο 1.1.5. Πρόσβαση στο επίδομα παιδιού	Δράση 1.1.5.1 Επίδομα παιδιού
	Μέτρο 1.1.6. Πρόσβαση στο επίδομα γέννησης	Δράση 1.1.6.1 Επίδομα γέννησης
	Μέτρο 1.1.7. Ενίσχυση μητρότητας	Δράση 1.1.7.1 Συμπληρωματικές παροχές μητρότητας
		Δράση 1.1.7.2 Ειδική παροχή προστασίας μητρότητας
	Μέτρο 1.1.8. Οικονομική ενίσχυση ανάδοχης οικογένειας	Δράση 1.1.8.1 Οικονομική ενίσχυση Αναδοχής
	Μέτρο 1.1.9.Εισοδηματική ενίσχυση οικογενειών ορεινών και μειονεκτικών περιοχών	Δράση 1.1.9.1 Επίδομα Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών
	Μέτρο 1.1.10. Επιδοματική πολιτική για άτομα με αναπηρία/ίες	Δράση 1.1.10.1 Επίδομα κίνησης
		Δράση 1.1.10.2 Διατροφικό επίδομα σε νεφροπαθείς, μεταμοσχευμένους καρδιάς, ήπατος κ.λπ.
		Δράση 1.1.10.3 Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριά αναπηρία
		Δράση 1.1.10.4 Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριά νοητική υστέρηση
		Δράση 1.1.10.5 Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης παραπληγικών – τετραπληγικών και ακρωτηριασμένων ανασφάλιστων και ασφαλισμένων του Δημοσίου
		Δράση 1.1.10.6 Πρόγραμμα ενίσχυσης ατόμων με συγγενή αιμολυτική αναιμία ή συγγενή αιμορραγική διάθεση, Σύνδρομο Επίκτητης Ανοσοανεπάρκειας (AIDS)
		Δράση 1.1.10.7 Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης κωφών και βαρήκων ατόμων
		Δράση 1.1.10.8 Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με αναπηρία όρασης
		Δράση 1.1.10.9 Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με εγκεφαλική παράλυση
		Δράση 1.1.10.10 Οικονομική ενίσχυση ασθενών και αποθεραπευμένων χανσενικών και μελών των οικογενειών τους
	Μέτρο 1.1.11. Οικονομική ενίσχυση φοιτητών	Δράση 1.1.11.1 Χορήγηση στεγαστικού επιδόματος σε φοιτητές-τριες των Ιδρυμάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης
		Δράση 1.1.11.2 Χορήγηση Υποτροφιών
		Δράση 1.1.11.3 Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης επιμελών φοιτητών που ανήκουν στις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες
	Μέτρο 1.1.12. Φορολογικές ευνοϊκές ρυθμίσεις	Δράση 1.1.12.1 Ρυθμίσεις ως προς την άμεση φορολογία
		Δράση 1.1.12.2 Ρυθμίσεις ως προς τη φορολογία κεφαλαίου και περιουσιολογίου
		Δράση 1.1.12.3 Ρυθμίσεις ως προς την έμμεση φορολογία

Πρόσβαση σε βασικά αγαθά	Καταπολέμηση του κινδύνου της φτώχειας και του προβλήματος έλλειψης στέγης ή πρόσβασης σε προσιτή στέγη. Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού . Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της Οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας .		Δράση 1.1.12.4 Ρυθμίσεις για Τέλη και Ειδικές Φορολογίες
			Δράση 1.1.12.5 Ρυθμίσεις για την ευνοϊκή πολιτική εισπράξεων
		Μέτρο 1.1.13. Δημοσιονομικές ευνοϊκές ρυθμίσεις	Δράση 1.1.13.1 Πρόσβαση σε επαρκή θέρμανση
			Δράση 1.1.13.2 Συνταξιοδοτικές ευνοϊκές ρυθμίσεις για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που εξαιρούνται από τις διατάξεις του Ν.4387/16 σύμφωνα με την παρ 3 του άρθρου 4 αυτού
		Μέτρο 1.1.14. Αντιμετώπιση Ιδιωτικού χρέους	Δράση 1.1.14.1 Διευκολύνσεις για υπερχρεωμένα νοικοκυριά
		Μέτρο 1.2.1. Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης	Δράση 1.2.1.1 Κάλυψη βασικών υλικών στερήσεων
			Δράση 1.2.1.2 Συνοδευτικά μέτρα
			Δράση 1.2.1.3 Παροχή σχολικών γευμάτων σε μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Πρόγραμμα "Σχολικά Γεύματα"
			Δράση 1.2.1.4 Παροχή δωρεάν σίτισης σε φοιτητές των Α.Ε.Ι.

2ος ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ			
Ομάδες στόχου: Άτομα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, άτομα με αναπηρία/ίες, παιδιά, ηλικιωμένοι, άστεγοι, γυναίκες θύματα βίας και κακοποίησης, άλλες ευάλωτες ειδικές ομάδες			
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ	ΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ
Υπηρεσίες υποστήριξης και πρόληψης	Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της Οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία/ίες μέσω της προώθησης της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων) μέσω της επέκτασης, διεύρυνσης εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, πολυδιάστατων παρεμβάσεων και κοινωνικής καινοτομίας. Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα.	Μέτρο 2.1.1. Ανάπτυξη νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων υπηρεσιών για τα άτομα με αναπηρία/ίες	Δράση 2.1.1.1. Ένταξη της Κάρτας Αναπηρίας στην καθημερινότητα του πολίτη – Πιλοτική εφαρμογή Ηλεκτρονικής Κάρτας επιδομάτων αναπηρίας ΟΠΕΚΑ) Δράση 2.1.1.2. Λειτουργία πιλοτικού προγράμματος λειτουργικής αξιολόγησης της αναπηρίας Δράση 2.1.1.3. Κοινωνική ένταξη ατόμων με διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού και πρώιμη παρέμβαση Δράση 2.1.1.4. Διασφάλιση παρουσίας διερμηνέων νοηματικής γλώσσας κατά την εξέταση κωφών από τα ΚΕΠΑ Δράση 2.1.1.5. Ενίσχυση του δικαιωματικού χαρακτήρα της δημόσιας πολιτικής σε ό,τι αφορά τον μηχανισμό αξιολόγησης της αναπηρίας, όπως συστήνουν τα Ηνωμένα Έθνη
		Μέτρο 2.1.2. Αναβάθμιση της λειτουργίας του Μηχανισμού Αξιολόγησης της Αναπηρίας	Δράση 2.1.2.1. Βελτίωση των υπηρεσιών των Κέντρων Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) Δράση 2.1.2.2. Ενιαία Ηλεκτρονική Πλατφόρμα ΚΕΠΑ
		Μέτρο 2.1.3. Η διάσταση του φύλου στην αναπηρία	Δράση 2.1.3.1. Ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα για την ισότητα των φύλων Δράση 2.1.3.2. Ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας στη διαμόρφωση ολοκληρωμένης στρατηγικής για γυναίκες και κορίτσια Ρομά, πρόσφυγες, αιτούσες άσυλο και γυναίκες που η κατάστασή τους προσομοιάζει με αυτήν των γυναικών που έχουν υποστεί βία Δράση 2.1.3.3. Πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας και κακοποίησης των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία και ειδικότερα της ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης Δράση 2.1.3.4. Πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με Αναπηρία και ειδικότερα της έμφυλης βίας και κακοποίησης των γυναικών και των κοριτσιών με Αναπηρία και ειδικότερα της ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης
			Δράση 2.1.4.1. Κατάρτιση ενιαίων κανόνων για τις συντάξεις και παροχές αναπηρίας στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης
			Δράση 2.1.5.1. Βελτίωση προσβασιμότητας στις επιδοματικές πολιτικές Δράση 2.1.5.2. Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων και χωρισμένων ανηλίκων
			Δράση 2.1.6.1. Λειτουργία Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Δράση 2.1.6.2. Πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι"
		Μέτρο 2.1.4. Συντάξεις και παροχές αναπηρίας στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης	
		Μέτρο 2.1.5. Ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης και κοινωνικής προστασίας	
		Μέτρο 2.1.6. Πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόληψης	
		Μέτρο 2.1.7. Ισότητα και μη διάκριση - Προσβασιμότητα σε αγαθά και υπηρεσίες για ΑμεΑ και χρονίως πάσχοντες	Δράση 2.1.7.1. Ενσωμάτωση της Οδηγίας 882/2019 για τις απαιτήσεις προσβασιμότητας των Ατόμων με Αναπηρία (European Accessibility Act - EAA)
Υπηρεσίες υποστήριξης και πρόληψης	Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της οικογένειας και πρόληψη και	Μέτρο 2.1.8. Αντιμετώπιση κρίσεων	Δράση 2.1.8.1. Λειτουργία Κέντρων Κοινωνικής Στήριξης Δράση 2.1.8.2. Επιτόπια παρέμβαση σε καταστάσεις κρίσεως Δράση 2.1.8.3. Υπηρεσία Ψυχο-κοινωνικής παρέμβασης σε περιπτώσεις μαζικών καταστροφών Δράση 2.1.8.4. Τηλεφωνικές Υπηρεσίες Επείγουσας Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης Δράση 2.1.8.5. Αντιμετώπιση πολλαπλών διακρίσεων ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες

	καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας . Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία/ίες μέσω της προώθησης της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων) μέσω της επέκτασης, διεύρυνσης εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, πολυδιάστατων παρεμβάσεων και κοινωνικής καινοτομίας. Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα.		Δράση 2.1.8.6. Πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης και έγκαιρης παρέμβασης για πρόληψη κρίσεων
Πρόσβαση σε υπηρεσίες ανοιχτής φροντίδας			Δράση 2.1.8.7. Ξενώνες Επείγουσας και Βραχυπρόθεσμης Φιλοξενίας
Μετάβαση από δομές κλειστής φροντίδας σε δομές υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινωνία ή στο οικογενειακό περιβάλλον		Μέτρο 2.1.9.Υποστηρικτικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση έκτακτης κοινωνικής ανάγκης ή κινδύνου των γυναικών θυμάτων βίας και κακοποίησης που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις	Δράση 2.1.9.1. Ξενώνες φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους σε όλες τις μορφές ή / και μετανάστριες, πρόσφυγες, μονογονείς, άτομα με αναπηρία/ίες, άνεργες κλπ.)
Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης και αποκατάστασης			Δράση 2.1.9.2. Συμβουλευτικά Κέντρα γυναικών - θυμάτων βίας και πολλαπλών διακρίσεων- Γενική Γραμματεία Ισότητας
			Δράση 2.1.9.3.Αναβάθμιση της Βάσης Δεδομένων για την τήρηση, παραγωγή και επεξεργασία στοιχείων που αντλούνται από την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών
			Δράση 2.1.9.4. 24ωρη τηλεφωνική γραμμή SOS 15900, για στήριξη γυναικών θυμάτων βίας
		Μέτρο 2.1.10. Πρόληψη της υπερχρέωσης	Δράση 2.1.10.1. Παροχή υπηρεσιών για την πρόληψη της υπερχρέωσης
		Μέτρο 2.2.1.Πρόσβαση σε δομές ανοιχτής κοινωνικής φροντίδας	Δράση 2.2.1.1. Παροχή θέσεων φροντίδας και φιλοξενίας βρεφών, νηπίων, και παιδιών σε δομές (βρεφικοί, βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί, σταθμοί ολοκληρωμένης φροντίδας)
			Δράση 2.2.1.2. Λειτουργία βρεφονηπιακών σταθμών ΟΑΕΔ
			Δράση 2.2.1.3. Λειτουργία Κέντρων Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ)
			Δράση 2.2.1.4. Λειτουργία Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)
		Μέτρο 2.3.1. Μετάβαση από δομές κλειστής φροντίδας σε δομές υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα ή στο οικογενειακό περιβάλλον	Δράση 2.3.1.1. Λειτουργία Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ)
			Δράση 2.3.1.2. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) δικαιούχων διεθνούς προστασίας με αναπηρίες
		Μέτρο 2.4.1.: Προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης των παιδιών με ή χωρίς αναπηρία που διαβιούν σε δημόσιες και ιδιωτικές δομές κλειστής φροντίδας παιδιών	Δράση 2.4.1.1 Εφαρμογή δράσεων για την αποϊδρυματοποίηση από τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Αττικής και Δυτικής Αττικής
			Δράση 2.4.1.2 Σχέδιο Δράσης για την Εθνική Στρατηγική Αποϊδρυματοποίησης
			Δράση 2.4.1.3 Αποϊδρυματοποίηση ανηλίκων
			Δράση 2.4.1.4 Μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος αποϊδρυματοποίησης
			Δράση 2.4.1.5.Εφαρμογή του Προγράμματος "Αναδοχή και Υιοθεσία" (περιλαμβάνει 4 υποέργα: νομοθετικές ρυθμίσεις, Έκδοση πιστοποιητικών για την έναρξη ή συνέχιση διακρατικών υιοθεσιών, Υποστήριξη Εθνικών Επιστημονικών και Συντονιστικών Οργάνων για την υιοθεσία και την αναδοχή και Τήρηση στατιστικών / απολογιστικών στοιχείων
		Μέτρο 2.4.2. Ανεξάρτητη διαβίωση	Δράση 2.4.2.1. Θεσμοθέτηση του Προσωπικού Βοηθού για Άτομα με Αναπηρία & Υλοποίηση του πιλοτικού προγράμματος «Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία»
			Δράση 2.4.2.2. Παρεμβάσεις προσβασιμότητας και ασφάλειας
			Δράση 2.5.1.1. Δημιουργική απασχόληση παιδιών σε ΚΔΑΠ
			Δράση 2.5.1.2. Δημιουργική απασχόληση, παιδιών και εφήβων με αναπηρία σε ΚΔΑΠμεΑ
			Δράση 2.5.1.3. Πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών με στόχο την εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
			Δράση 2.5.1.4. Δίχρονη Υποχρεωτική Προσχολική Εκπαίδευση
			Δράση 2.5.1.5. Ενιαίος Τύπος Ολοήμερου Νηπιαγωγείου
			Δράση 2.5.1.6. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών Προσχολικής Εκπαίδευσης
			Δράση 2.5.1.7. Δημιουργία / Επέκταση / Αναβάθμιση υποδομών προσχολικής αγωγής
		Μέτρο 2.5.2.. Υποστηρικτικές	Δράση 2.5.2.1. Υποστήριξη της κοινότητας Ρομά/Ενισχυτική δράση φορέων και σύνδεση τοπικής κοινότητας

Υπηρεσίες Δημιουργικής Απασχόλησης, Αγωγής και Εκπαίδευσης	της ανεξάρτητης διαβίωσης. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων) μέσω της επέκτασης, διεύρυνσης εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, πολυδιάστατων παρεμβάσεων και κοινωνικής καινοτομίας. Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα.	παρεμβάσεις σε κοινότητες Ρομά για την ενίσχυση της πρόσβασης σε ποιοτική συμπεριληπτική γενική εκπαίδευση και μείωσης της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης από παιδιά και νέους	Δράση 2.5.2.2. Ενισχυτικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις μέσω εξατομικευμένων και ομαδικών προσεγγίσεων εντός των ο
		Μέτρο 2.5.3. Καταπολέμηση της σχολικής διαρροής και ενίσχυση της φοίτησης των παιδιών μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Δράση 2.5.3.1. Υλοποίηση πιλοτικών προγραμμάτων για την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής και ενίσχυση μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση Δράση 2.5.3.2. Τάξεις Υποδοχής στο πλαίσιο των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ) Δράση 2.5.3.3. Δομές Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφυγοπαίδων (ΔΥΕΠ) Δράση 2.5.3.4. Ένταξη Προσφυγοπαίδων, ηλικίας έως 15 ετών, στο Εκπαιδευτικό Σύστημα Δράση 2.5.3.5. Πληροφοριακό Σύστημα Συλλογής και Επεξεργασίας Δεδομένων που αφορούν στην αντιμετώπιση το σχολικής εγκατάλειψης (myschool)
Υπηρεσίες Δημιουργικής Απασχόλησης, Αγωγής και Εκπαίδευσης	Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού . Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της Οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής	Μέτρο 2.5.4. Πρόσβαση σε υπηρεσίες σχολικής εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας)	Δράση 2.5.4.1. Δραστηριότητες στα Αγγλικά στο Νηπιαγωγείο
			Δράση 2.5.4.2. Εργαστήρια Δεξιοτήτων
			Δράση 2.5.4.3. Προγράμματα Αντισταθμιστικής Εκπαίδευσης
			Δράση 2.5.4.4. Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση
			Δράση 2.5.4.5. Κοινωνική Ένταξη στον Ψηφιακό Μετασχηματισμό της Εκπαίδευσης – Πρόγραμμα voucher «Ψηφιακή Μέ
			Δράση 2.5.4.6. Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία (E-books)
			Δράση 2.5.4.7. Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό (Φωτόδεντρο)
			Δράση 2.5.4.8. Ψηφιακά Διδακτικά Σενάρια – Πλατφόρμα «Αίσωπος»
			Δράση 2.5.4.9. Ταχύρρυθμη Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
			Δράση 2.5.4.10. Πρόγραμμα «Μια νέα αρχή στα ΕΠΑ.Λ.»
			Δράση 2.5.4.11. Εσπερινά Γυμνάσια και Γενικά Λύκεια για ανήλικους εργαζόμενους-ες μαθητές-τριες και ενήλικες μαθητέ
			Δράση 2.5.4.12. Τυπική εκπαίδευση ανήλικων μαθητών-τριών που βρίσκονται σε καταστήματα κράτησης

Υπηρεσίες Δημιουργικής Απασχόλησης, Αγωγής και Εκπαίδευσης	φτώχειας. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία/ίες μέσω της προώθησης της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων) μέσω της επέκτασης, διεύρυνσης εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, πολυδιάστατων παρεμβάσεων και κοινωνικής καινοτομίας. Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα.		Δράση 2.5.4.13. Πρόβλεψη δυνατότητας εγγραφών μαθητών-τριών που ανήκουν σε οικογένειες μετακινούμενων π κατοικία – Ατομικό Δελτίο Υγείας μαθητή-τριας
			Δράση 2.5.4.14. Ενίσχυση σχολικών μονάδων με Ψυχολόγους - Κοινωνικούς Λειτουργούς
			Δράση 2.5.4.15. Εκκλησιαστική Εκπαίδευση - Εκκλησιαστικά Γυμνάσια και Γενικά Εκκλησιαστικά Λύκεια
			Δράση 2.5.4.16. Εκπαίδευση παιδιών Μουσουλμανικής Μειονότητας της Θράκης – Μουσουλμανικά Ιεροσπουδαστήρια
			Δράση 2.5.4.17. Μεταφορά μαθητών-τριών δημόσιων σχολείων από τις Περιφέρειες
			Δράση 2.5.4.18. Πρόγραμμα Μαθητείας σε Επαγγελματικές Σχολές του ΟΑΕΔ
			Δράση 2.5.4.19. Λειτουργία Πειραματικών Επαγγελματικών Σχολών Μαθητείας ΟΑΕΔ
			Δράση 2.5.5.1. Αναθεώρηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου για την εκπαίδευση των Ατόμων με Αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες συμπεριληπτική/ένταξιακή εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες
			Δράση 2.5.5.2. Δέσμευση και διάθεση επαρκών ανθρωπίνων και υλικών πόρων για την προώθηση της συμπεριληπτικής/ένταξιακής εκπαίδευσης
			Δράση 2.5.5.3. Βελτίωση της περιβαλλοντικής και μαθησιακής προσβασιμότητας.
	Δράση 2.5.5.4. Αναβάθμιση των υπηρεσιών πρώιμης εκπαιδευτικής παρέμβασης		
	Δράση 2.5.5.5. Ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης		
	Δράση 2.5.5.6. Διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των μαθητών με αναπηρία στην τριτοβάθμια και στη Δια Βίου Εκπαίδευση		
	Δράση 2.5.5.7. Διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης προσφύγων-μεταναστών και Ρομά με αναπηρία στην εκπαίδευση		
	Δράση 2.5.5.8. Πρόγραμμα εξειδικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες		
	Δράση 2.5.5.9. Πρόγραμμα εξειδικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΕΣΠ)		
	Δράση 2.5.5.10. Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες		
	Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της Οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία/ίες μέσω της προώθησης της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών	Μέτρο 2.5.5. Εκπαίδευση μαθητών-τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	

	ομάδων του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων) μέσω της επέκτασης, διεύρυνσης εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, πολυδιάστατων παρεμβάσεων και κοινωνικής καινοτομίας. Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα.		Δράση 2.5.5.11. Ενίσχυση Υποστηρικτικών Δομών Εκπαίδευσης
			Δράση 2.5.5.12. Προμήθεια των Κέντρων εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης με υλικοτεχνικό εξοπλισμό και
			Δράση 2.5.5.13. Μεταφορά μαθητών των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης από τον τόπο διαμονής τους, στο σχολείο και αντίστροφα
			Δράση 2.5.5.14. Λειτουργία δομών Επαγγελματικής Κατάρτισης Ειδικής Αγωγής σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη
Υπηρεσίες υγείας		Μέτρο 2.6.1. Πρόσβαση ανασφάλιστων πολιτών στις δημόσιες δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας	Δράση 2.6.1.1.Πρόσβαση ανασφάλιστων στις Πρωτοβάθμιες Υπηρεσίες Υγείας - Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας
		Μέτρο 2.6.2. Πρόσβαση ανασφάλιστων πολιτών στην ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη	Δράση 2.6.2.1. Δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη των ανασφαλιστων πολιτών του Ε.Σ.Υ
			Δράση 2.6.2.2.Πρόγραμμα ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης για άνεργους νέους μέχρι 29 ετών.
			Δράση 2.6.2.3.Παροχές ασθένειας σε είδος (ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη) για άνεργους ηλικίας 29 έως 55 ετών
			Δράση 2.6.2.4.Παροχές ασθένειας σε είδος (ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη) για μακροχρόνια άνεργους άνω των 55 ετών
	Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού.	Μέτρο 2.6.3. Διαπολιτισμική Επιμόρφωση και Υπηρεσίες Διαπολιτισμικής Μεσολάβησης	Δράση 2.6.3.1. Διαπολιτισμική Επιμόρφωση του προσωπικού και Υπηρεσίες Διαπολιτισμικής Μεσολάβησης σε υπηρεσίες
Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη	Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της Οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας . Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία/ιες μέσω της προώθησης της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων) μέσω της επέκτασης, διεύρυνσης εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, πολυδιάστατων παρεμβάσεων και κοινωνικής καινοτομίας. Ανάπτυξη	Μέτρο 2.7.1. Λειτουργία Ξενώνων / Υπνωτηρίων	Δράση 2.7.1.1. Λειτουργία Υπνωτηρίων, Ανοικτών Κέντρων Ημέρας Αστέγων, Ξενώνων Μεταβατικής Φιλοξενίας
			Δράση 2.7.1.2. Λειτουργία Ξενώνων για ασυνόδευτους ανήλικους υπηκόους τρίτων χωρών
			Δράση 2.7.1.3. Δημιουργία δομών φιλοξενίας με παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών για κοινωνικά αποκλεισμένα ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα
		Μέτρο 2.7.2. Πρόσβαση στη στέγη δικαιούχων διεθνούς προστασίας και μελών της οικογένειάς τους.	Δράση 2.7.2.2. Πρόγραμμα υποστήριξης της ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας (Πρόγραμμα Helios)
		Μέτρο 2.7.3. Πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία»	Δράση 2.7.3.1. Υλοποίηση Προγράμματος «Στέγαση και Εργασία»
		Μέτρο 2.7.4. Απογραφή/Ψηφιοποίηση δεδομένων / Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας	Δράση 2.7.4.1. Απογραφή/Ψηφιοποίηση δεδομένων ακίνητης περιουσίας – Αξιοποίηση ακινήτων για τη στέγαση εύλω
			Δράση 2.7.4.2. Παραχώρηση εργατικών κατοικιών, συμπεριλαμβανομένων κενών και αδιάθετων διαμερισμάτων και οικιστές (μέσω κλήρωσης ή κατόπιν αίτησης και μοριοδότησης).
			Δράση 2.7.4.3. Ρυθμίσεις τιμήματος παραχωρούμενης κατοικίας σε οικισμούς του τώως Ο.Ε.Κ.
		Μέτρο 2.7.5. Δράσεις στον τομέα της στέγασης, της κοινωνικής κατοικίας και των υποδομών σε οικισμούς/καταυλισμούς Ρομά	Δράση 2.7.5.1. Οργανωμένοι χώροι προσωρινής μετεγκατάστασης – Κοινωνική Κατοικία
			Δράση 2.7.5.2. Βελτίωση συνθηκών Διαβίωσης
			Δράση 2.7.5.3. Δημιουργία Υποδομών και αντικατάσταση παραπηγμάτων με οικισμούς
		Μέτρο 2.7.6. Πρόσβαση φοιτητών στη στέγη	Δράση 2.7.6.1. Στέγαση φοιτητών σε πανεπιστημιακές εστίες
			Δράση 2.7.6.2. Πρόγραμμα επιδότησης στέγασης και σίτισης για μαθητές των ΕΠΑΣ Μαθητείας ΟΑΕΔ.
Πρόσβαση σε λοιπές υπηρεσίες	υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια	Μέτρο 2.8.1. Ενίσχυση της συμμετοχής των Ρομά μέσω της	Δράση 2.8.1.1. Δράσεις ευαισθητοποίησης σε θέματα καταπολέμησης των διακρίσεων κατά των περιθωριοποιημένων ενεργειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών, κυρίως εργοδοτών, σχολικής κοινότητας και νέων

Πρόσβαση σε λοιπές υπηρεσίες	και την κοινότητα.	ενδυνάμωσης της ανάπτυξης σχέσεων εμπιστοσύνης και συνεργασίας και την καταπολέμηση των διακρίσεων	καταπολέμησης των διακρίσεων και των στερεοτύπων και προβολής και ανάδειξης της ιστορίας των Ρομά
			Δράση 2.8.1.2. Δράσεις ενίσχυσης της ενεργής συμμετοχής των Ρομά και ενδυνάμωσης κυρίως νέων και γυναικών
			Δράση 2.8.1.3. Ολοκληρωμένα Σχέδια Ένταξης των Ρομά με παρεμβάσεις στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο
		Μέτρο 2.8.2.Πρόσβαση σε ηλεκτρική ενέργεια	Δράση 2.8.2.1. Βελτίωση σχήματος Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου
			Δράση 2.8.2.2. Μητρώο Ευάλωτων Πελατών με ειδικά μέτρα προστασίας
			Δράση 2.8.2.3. Τιμολόγιο Υπηρεσιών Αλληλεγγύης σε ΝΠΔΔ προνοιακού χαρακτήρα
			Δράση 2.8.2.4. Ενημέρωση και εκπαίδευση των πληττόμενων νοικοκυριών στο πλαίσιο των καθεστώτων Επιβολής Απόδοσης
			Δράση 2.8.2.5. Διενέργεια στοχευμένων δράσεων ενημέρωσης και εκπαίδευσης
			Δράση 2.8.2.6. Πρόγραμμα "Εξοικονομώ - Αυτονομώ"
			Δράση 2.8.2.7. Διάθεση "ενεργειακής κάρτας" σε πληττόμενα νοικοκυριά
			Δράση 2.8.2.8. Δέσμη κανονιστικών μέτρων για την προστασία των πληττόμενων νοικοκυριών
			Δράση 2.8.2.9. Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων κατοικίας των πληττόμενων νοικοκυριών και προώθηση εγκατάστασης των ενεργειακών αναγκών τους
			Δράση 2.8.2.10. Παροχή κινήτρων για την εγκατάσταση σταθμών ΑΠΕ με σκοπό την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών
			Δράση 2.8.2.11. Παροχή κινήτρων σε υφιστάμενους μηχανισμούς για δράσεις σε πληττόμενα νοικοκυριά - Περιοχές Δίκαιης
			Δράση 2.8.2.12. Παροχή κινήτρων σε υφιστάμενους μηχανισμούς για δράσεις σε πληττόμενα νοικοκυριά - Καθεστώτα Ε
		Μέτρο 2.8.3. Πρόσβαση σε νομικές υπηρεσίες	Δράση 2.8.3.1 Παροχή Νομικής υποστήριξης στους αιτούντες διεθνή προστασία- και προσφεύγουν στο δεύτερο βαθμό
		Μέτρο 2.8.4. Πρόσβαση σε Μέσα Μαζικής Μεταφοράς και διευκολύνσεις μετακίνησης	Δράση 2.8.4.1. Δωρεάν μετακίνηση στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς της Αθήνας για τα άτομα με αναπηρία/ίες, τους ανέργους και τους εγγεγραμμένους στον ΟΑΕΔ
			Δράση 2.8.4.2. Μειωμένο Εισιτήριο για Πολυτέκνους
			Δράση 2.8.4.3. Χορήγηση δελτίου στάθμευσης σε άτομα με αναπηρία/ίες
			Δράση 2.8.4.4. Δωρεάν διέλευση από διόδους των κινητικά αναπήρων
		Μέτρο 2.8.5. Πρόσβαση σε προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες της ΑΑΔΕ	Δράση 2.8.4.5. Διευκόλυνση μετακινήσεων φοιτητών-τριών
			Δράση 2.8.5.1. Ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της ΑΑΔΕ
		Μέτρο 2.8.6. Πρόσβαση σε υπηρεσίες παιδείας, πολιτισμού και αναψυχής	Δράση 2.8.5.2. Διευκολύνσεις Ατόμων με Αναπηρία στη συναλλαγή με την ΑΑΔΕ
			Δράση 2.8.6.1. Δωρεάν διανομή διδακτικών συγγραμμάτων στους ενεργούς φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών
			Δράση 2.8.6.2. Μετεγγραφές φοιτητών-τριών των Α.Ε.Ι.
			Δράση 2.8.6.3. Κρατικό Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα
			Δράση 2.8.6.4. Λειτουργία παιδικών κατασκηνώσεων ΟΑΕΔ
			Δράση 2.8.6.5.Ενίσχυση της πρόσβασης και συμμετοχής των παιδιών Ρομά σε παιδικές κατασκηνώσεις
			Δράση 2.8.6.6. Είσοδος σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία
			Δράση 2.8.6.7. Πρόγραμμα διαπολιτισμικών περιηγήσεων σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους για μετανάστες και δικαιούχοι προστασίας
			Δράση 2.8.6.8. Κοινωνικός Τουρισμός
			Δράση 2.8.6.9. Ιαματικός Τουρισμός
			Δράση 2.8.6.10. Δωρεάν διάθεση εισιτηρίων θεάτρου
			Δράση 2.8.6.11. Δωρεάν διάθεση βιβλίων

3ος ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ			
Ομάδα στόχος: Άνεργοι και εργαζόμενοι σε επισφάλεια			
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ
Συμβουλευτική	Προώθηση της ενεργού ένταξης με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής και βελτίωση της απασχολησιμότητας. Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας / δια βίου μάθησης εργαζομένων ενηλίκων και διαχείριση αλλαγών. Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας ως εργαλείο κοινωνικής ένταξης και πρόσβασης στην απασχόληση.	Μέτρο 3.1.1. Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τους φοιτητές και τους αναζητούντες εργασία	Δράση 3.1.1.1. Πιλοτικό Πρόγραμμα ενεργοποίησης και στήριξης της επαγγελματικής απασχόλησης και της οικονομικής ανεξαρτησίας και ενδυνάμωσης αιτουσών διεθνούς προστασίας αρχηγών μονογονεϊκών οικογενειών, μέσω της μικρό επιχειρηματικότητας
			Δράση 3.1.1.2. Λειτουργία Γραφείων Διασύνδεσης Πανεπιστημίων με την αγορά εργασίας
			Δράση 3.1.1.3. Παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε 100 άτομα από ευπαθείς ομάδες (άτομα με αναπηρία/ίες, Πρόσφυγες, νέους που φιλοξενούνται σε δομές προστασία ανηλίκων κ. ά.), ηλικίας 15-24.
			Δράση 3.1.1.4. Ατομική Συμβουλευτική σε ανέργους
			Δράση 3.1.1.5. Σύνταξη Ατομικού Σχεδίου Δράσης βάση αποτελεσμάτων Ατομικής Συμβουλευτικής
			Δράση 3.1.1.6. Ομαδικές Συμβουλευτικές σε ανέργους
			Δράση 3.1.1.7. Λειτουργία Γραφείων Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας σε ΕΠΑΣ Μαθητείας και ΙΕΚ ΟΑΕΔ
			Δράση 3.1.1.8. Πιλοτικό Πρόγραμμα Υποστήριξης Επιχειρηματικών Σχεδίων ανέργων νέων 18-29 ετών
Επαγγελματική κατάρτιση/εκπαίδευση		Μέτρο 3.2.1. Πρόσβαση ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις κοινωνικής επιχειρηματικότητας	Δράση 3.2.1.1 Ίδρυση Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης (ΚοινΣΕπ) Ένταξης για την ένταξη ατόμων με αναπηρία, που φοιτούν στις σχολές για άτομα με αναπηρία/ίες, ΟΑΕΔ, στην αγορά εργασίας
		Μέτρο 3.2.2. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης	Δράση 3.2.2.1. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας
			Δράση 3.2.2.2. Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
			Δράση 3.2.2.3. Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων
			Δράση 3.2.2.4. Πρόγραμμα «Ελληνομάθεια»
			Δράση 3.2.2.5. Εξ αποστάσεως Πρόγραμμα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας επιπέδου Α2 για αλλοδαπούς
			Δράση 3.2.2.6. Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων Σχολείων δεύτερης Ευκαιρίας
			Δράση 3.2.2.7. Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης
			Δράση3.2.2.8. Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας για ανέργους νέους ηλικίας 18-29 στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Πελοποννήσου

			Δράση 3.2.2.9. Ψηφιακή κατάρτιση ατόμων με αναπηρία και εκπόνηση απαραίτητου νομοθετικού πλαισίου
			Δράση 3.2.2.10. Επαγγελματική κατάρτιση αιτούντων/ουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας
	Προώθηση της ενεργού ένταξης με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής και βελτίωση της απασχολησιμότητας .	Μέτρο 3.2.3. Προσαρμογή / επανακατάρτιση ανέργων, εργαζομένων σε κίνδυνο φτώχειας ή/και σε επισφαλή θέση εργασίας σε τομείς αιχμής	Δράση 3.2.3.1. Πρόγραμμα προεργασίας 10.000 ανέργων νέων ηλικίας έως 29 ετών στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας
		Μέτρο 3.2.4. Ανάπτυξη δράσεων για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά.	Δράση 3.2.4.1. Κοινωνική Ένταξη των Ρομά – Κατάρτιση, Εκπαίδευση και Μαθητεία
Προγράμματα απασχόλησης	Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας / δια βίου μάθησης εργαζομένων ενηλίκων και διαχείριση αλλαγών. Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας ως εργαλείο κοινωνικής ένταξης και πρόσβασης στην απασχόληση.	Μέτρο 3.3.1. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης	Δράση 3.2.4.2. Πρόγραμμα ΕΟΧ Κοινωνική Ένταξη και Ενδυνάμωση των Ρομά
			Δράση 3.3.1.1. Πρόγραμμα νέας επιχειρηματικότητας ΑμεΑ
Προγράμματα απασχόλησης			Δράση 3.3.1.2. Πρόγραμμα ενίσχυσης εργοδοτών για την πρόσληψη 2.000 ανέργων ευπαθών κοινωνικών ομάδων
			Δράση 3.3.1.3. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 3.500 ανέργων πτυχιούχων ΑΕΙ ηλικίας 22-29 ετών
			Δράση 3.3.1.4. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 8.000 ανέργων νέων ηλικίας 18-29 ετών
			Δράση 3.3.1.5. Πρόγραμμα επιχορήγησης για την απασχόληση 8.500 μακροχρόνια ανέργων νέων ηλικίας 55-67 ετών
			Δράση 3.3.1.6. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 6.000 ανέργων νέων ηλικίας έως 39 ετών αποφοίτων ΑΕΙ σε κλάδους έξυπνης εξειδίκευσης
			Δράση 3.3.1.7. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων και εργοδοτών για την απασχόληση 9.200 δικαιούχων επιταγής επανένταξης στην αγορά εργασίας.
			Δράση 3.3.1.8. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων ηλικίας 30 ετών και άνω στις Περιφέρειες με μετάβαση (ΜΕΤ) της χώρας
			Δράση 3.3.1.9. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων ηλικίας 30 ετών και άνω στις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες (ΛΑΠ) της χώρας
			Δράση 3.3.1.10. Ειδικό Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Πελοποννήσου
			Δράση 3.3.1.11. Πρόγραμμα Επιχειρηματικότητας νέων 18-29 ετών
			Δράση 3.3.1.12. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 4.000 ανέργων ηλικίας 30 ετών και άνω στις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες (ΛΑΠ) της χώρας
			Δράση 3.3.1.13. Πρόγραμμα Επιχορήγησης 50 θέσεων Εργονομικής Διευθέτησης του χώρου εργασίας για άτομα με αναπηρία/ies
			Δράση 3.3.1.14. Πρόγραμμα δεύτερης επιχειρηματικής ευκαιρίας 5000 ανέργων, πρώην αυτοαπασχολούμενων για την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας
			Δράση 3.3.1.15. Ανοιχτό Πρόγραμμα 100.000 νέων επιδοτούμενων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους
			Δράση 3.3.1.16. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη 2.000 ανέργων στις Περιφέρειες Αττικής και Νοτίου Αιγαίου
	Μέτρο 3.3.2. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, σε τοπικό επίπεδο		Δράση 3.3.2.1. Παρεμβάσεις σε μειονεκτικές περιοχές με ενίσχυση κοινωνικών υποδομών με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών, της ενεργούς συμμετοχής και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας
			Δράση 3.3.2.2 Ανάπτυξη δράσεων του Εθνικού Σημείου Επαφής της ΕΕ για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά μέσω της ενδυνάμωσης και της ενίσχυσης της συμμετοχής
			Δράση 3.3.2.3. Πρόγραμμα ενεργοποίησης και απασχόλησης αιτούντων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας
	Μέτρο 3.3.3. Πρόσβαση ανέργων γυναικών θυμάτων έμφυλης και		Δράση 3.3.3.1. Ένταξη ανέργων γυναικών θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας στο πρόγραμμα νέων θέσεων εργασίας του ΟΑΕΔ

	Προώθηση της ενεργού ένταξης με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής και βελτίωση της απασχολησιμότητας. Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας / δια βίου μάθησης εργαζομένων ενηλίκων και διαχείριση αλλαγών. Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας ως εργαλείο κοινωνικής ένταξης και πρόσβασης στην απασχόληση.	ενδοοικογενειακής βίας σε πρόγραμμα εργασίας	
		Μέτρο 3.3.4. Ενίσχυση επιχειρηματικότητας σε αγροτικές και αλιευτικές περιοχές	Δράση 3.3.4.1. Ενίσχυση εγκατάστασης νέων αγροτών
		Μέτρο 3.3.5. Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση των Ρομά	Δράση 3.3.4.2 Στήριξη για την υλοποίηση πράξεων στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων CLLD – LEADER
			Δράση 3.3.5.1. Πρόγραμμα νέας επιχειρηματικότητας για την απασχόληση ατόμων με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες (Ρομά)
			Δράση 3.3.5.2. Ενίσχυση διαχειριστικής ικανότητας και ενθάρρυνση συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών
			Δράση 3.3.5.3. Πρόγραμμα Απασχόλησης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου
			Δράση 3.3.5.4. Πρόγραμμα Απασχόλησης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων Περιφέρειας Ιονίων Νήσων
			Δράση 3.3.5.5. Πρόγραμμα Απασχόλησης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
			Δράση 3.3.5.6. Πρόγραμμα Απασχόλησης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων Περιφέρειας Αττικής
		Δράση 3.3.5.7. Πρόγραμμα Απασχόλησης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων Περιφέρειας Πελοποννήσου	
Προγράμματα Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ ΑπΚΟ	Μέτρο 3.4.1. Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ)	Δράση 3.4.1.1. Συμβουλευτική Υποστήριξη, Κατάρτιση, Πιστοποίηση και Προώθηση στην Απασχόληση Άνεργων Νέων 25 - 29 ετών στον κλάδο ΤΠΕ	
		Δράση 3.4.1.2. Συμβουλευτική Υποστήριξη, Κατάρτιση και Πιστοποίηση στο αντικείμενο του Ψηφιακού Μάρκετινγκ για ανέργους έως 29 ετών σε μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις στον κλάδο του τουρισμού	
		Δράση 3.4.1.3. Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις για την ενίσχυση γνώσεων και δεξιοτήτων ανέργων Πτυχιούχων νέων έως 29 ετών, σε δυναμικούς τομείς του αναπτυξιακού μοντέλου της Οικονομίας	
		Δράση 3.4.1.4. Προώθηση στην Απασχόληση Άνεργων νέων 25 έως 29 ετών πτυχιούχων θετικής, τεχνολογικής και οικονομικής κατεύθυνσης, μέσω κατάρτισης στον κλάδο Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών	
		Δράση 3.4.1.5. Ειδικές Δράσεις Ένταξης στην Απασχόληση για Νέους/-ες με Αναπηρία	
		Δράση 3.4.1.6. Ολοκληρωμένη Παρέμβαση επαγγελματικής ενδυνάμωσης και ένταξης στην αγορά εργασίας για νέους έως 29 ετών στον αγροδιατροφικό κλάδο	
		Δράση 3.4.1.7. Απόκτηση Δεξιοτήτων ανέργων γυναικών έως 29 ετών με στόχο την απασχολησιμότητά τους σε επιλεγμένους τομείς της Οικονομίας	
		Δράση 3.4.1.8. Συμβουλευτική, Κατάρτιση και Πιστοποίηση ανέργων ηλικίας 18-29 ετών σε ειδικότητες της Τουριστικής Βιομηχανίας	
		Δράση 3.4.1.9. Πιλοτικό Πρόγραμμα Κατάρτισης, Συμβουλευτικής, Πιστοποίησης ανέργων, στους τομείς δραστηριότητας της Γαλάζιας Οικονομίας	
		Δράση 3.4.1.10. Ολοκληρωμένη Παρέμβαση επαγγελματικής ενδυνάμωσης και ένταξης στις αγορά εργασίας για ανέργους νέους έως 29 ετών στην Ανάπτυξη Ψηφιακών Δεξιοτήτων στον Πολιτισμό	
Μέτρο 3.4.2. Βελτίωση προοπτικών απασχόλησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	Δράση 3.4.2.1 Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Ανάπτυξης του Ανθρώπινου Δυναμικού και Καταπολέμησης της Ανεργίας στον κλάδο της εφοδιαστικής αλυσίδας (logistics)και του εξαγωγικού εμπορίου		
	Δράση 3.4.2.2. Ολοκληρωμένη Παρέμβαση Ανάπτυξης του Ανθρώπινου Δυναμικού & Καταπολέμησης της Ανεργίας στον κλάδο των Υποδομών και των Μεταφορών		
	Δράση 3.4.2.3. Προώθηση της απασχόλησης μέσω Προγραμμάτων Κοινωφελούς Χαρακτήρα για 36.500 άτομα σε Δήμους, Περιφέρειες, Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειών (ΚΚΠΠ)/συναφείς φορείς, Υπηρεσίες Υπουργείων και άλλων φορέων		
	Δράση 3.4.2.4. Προώθηση της απασχόλησης μέσω Προγραμμάτων Κοινωφελούς Χαρακτήρα για 25.000 άτομα σε Δήμους, Περιφέρειες, Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειών (ΚΚΠΠ)/συναφείς φορείς, Υπηρεσίες Υπουργείων και άλλων φορέων		
	Δράση 3.4.2.5. Προώθηση στην Απασχόληση Άνεργων ηλικίας		

		>29-45 ετών πτυχιούχων θετικής, τεχνολογικής και οικονομικής κατεύθυνσης, μέσω κατάρτισης, στον κλάδο ΤΠΕ
		Δράση 3.4.2.6. Συμβουλευτική, Υποστήριξη, Κατάρτιση, Πιστοποίηση και Προώθηση στην Απασχόληση Ανέργων ηλικίας >29 - 49 ετών σε τεχνικές δεξιότητες κλάδων αιχμής
		Δράση 3.4.2.7. Ολοκληρωμένη παρέμβαση επαγγελματικής ενδυνάμωσης και ένταξης στην αγορά εργασίας για άτομα άνω των 30 ετών στον αγροδιατροφικό κλάδο
		Δράση 3.4.2.8. Ολοκληρωμένη Παρέμβαση επαγγελματικής ενδυνάμωσης και ένταξης στην αγορά εργασίας για ανέργους 30 ετών και άνω στην Ανάπτυξη Ψηφιακών Δεξιοτήτων στον Πολιτισμό
	Μέτρο 3.4.3. Συστημικές παρεμβάσεις των θεσμών της αγοράς εργασίας και πρόνοιας	Δράση 3.4.3.1. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την υλοποίηση της Συστημικής Παρέμβασης «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα»
	Μέτρο 3.4.4. Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την «Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία» (EaSI)	Δράση 3.4.4.1. «Ενίσχυση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης και Συμμετοχής των Μονογονιών/ Lone parents digital activation» (Η πρόταση αξιολογείται από την Ε.Ε., ενώ τα οριστικά αποτελέσματα αναμένονται. Υπάρχει ενημέρωση για την καταρχήν επιλογή της χρηματοδότησης της δράσης)
Άλλες υπηρεσίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας	Μέτρο 3.5.1. Πρόσβαση και προσαρμογή αιτούντων /ών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην εργασία μέσω της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας	Δράση 3.5.1.1. Εκπαιδευτικά προγράμματα γλωσσομάθειας για αιτούντες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας
		Δράση 3.5.1.2. Ολοκληρωμένη Πιλοτική Δράση για την Διευκόλυνση της Εργασιακής Ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας
	Μέτρο 3.5.2. Προσαρμογή ανέργων στον ψηφιακό μετασχηματισμό	Δράση 3.5.2.1. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας για 5.000 ανέργους νέους ηλικίας έως 29 ετών

4ος ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΣΚΕ			
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ	ΜΕΤΡΟ	ΔΡΑΣΗ
Θεσμική και επιχειρησιακή ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής	1.Ενίσχυση του συστήματος διακυβέρνησης των πολιτικών ένταξης 2.Διασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής της Στρατηγικής 3.Αναβάθμιση, βελτίωση και συμπλήρωση θεσμών και μηχανισμών που διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη	Μέτρο 4.1.1. Θεσμική ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού	Δράση 4.1.1.1. Ανάπτυξη στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση των υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας των ηλικιωμένων
			Δράση 4.1.1.2. Αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου ίδρυσης και λειτουργίας Μονάδων Παιδικής Προστασίας (ΝΠΙΔ)
			Δράση 4.1.1.3. Θεσμοθέτηση και Ορισμός Εθνικού Συντονιστή για την Εγγύηση για το Παιδί
		Μέτρο 4.1.2. Επιχειρησιακή ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού	Δράση 4.1.2.1. Έρευνες, μελέτες, ανθρώπινο δυναμικό, χάρτης ποιότητας κοινωνικών υπηρεσιών
			Δράση 4.1.2.2. Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης/Προγράμματος για την εφαρμογή της Εγγύησης για το Παιδί.
		Μέτρο 4.1.3. Ενίσχυση και ολοκλήρωση των πληροφοριακών συστημάτων που υποστηρίζουν τον Εθνικό Μηχανισμό	Δράση 4.1.3.1. Ενιαία Ψηφιακή Πύλη Πρόσβασης στην Κοινωνική Προστασία
		Μέτρο 4.1.4. Ενίσχυση των περιφερειακών παρατηρητηρίων	Δράση 4.1.4.1. Υποστήριξη της λειτουργίας των Περιφερειακών Παρατηρητηρίων Κοινωνικής Ένταξης
		Μέτρο 4.1.5. Ενίσχυση δομών κοινωνικής ένταξης	Δράση 4.1.5.1. Νέοι οργανισμοί κέντρων κοινωνικής πρόνοιας
		Μέτρο 4.1.6. Ενίσχυση της λειτουργίας των κοινωνικών δομών των ΟΤΑ Α' βαθμού	Δράση 4.1.6.1. Γεωγραφική Επέκταση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών
			Δράση 4.1.6.2. Πρόγραμμα ενίσχυσης της διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε Κέντρα Κοινότητας / Κέντρα Ένταξης Μεταναστών
			Δράση 1.1.6.3. Δημιουργία Κοινωνικών Κέντρων
Ηλεκτρονική και Ψηφιακή Αναβάθμιση των προνοιακών θεσμών, δομών και εργαλείων για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής		Μέτρο 4.2.1 Ηλεκτρονική και ψηφιακή αναβάθμιση των προνοιακών θεσμών, δομών και εργαλείων	Δράση 4.2.1.1. Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΟΠΕΚΑ – Ψηφιοποίηση και εκσυγχρονισμός του συστήματος εξυπηρέτησης των πολιτών
			Δράση 4.2.1.2. Ανάπτυξη και διαμόρφωση του πληροφοριακού συστήματος αναδοχής και υιοθεσίας
			Δράση 4.2.1.3. Ψηφιακός μετασχηματισμός Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.)
			Δράση 4.2.1.4. Αναμόρφωση νομικού πλαισίου ακινήτων Πρόνοιας - Απογραφή, Ψηφιοποίηση, Τακτοποίηση και Μελέτη Αξιοποίησης Ακινήτων του Υπουργείου
			Δράση 4.2.1.5. Ψηφιακή κατάρτιση στελεχών παροχής προνοιακών υπηρεσιών

8.2 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ/ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΑΞΟΝΑ, ΕΣΚΕ 2014-2020

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 1. Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας	
Προτεραιότητα πολιτικής	Μέτρα πολιτικής
1.1: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά	1.1.1 Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης 1.1.1.1 Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους / Fund for European Aid to the Most Deprived (TEBA/FEAD) 1.1.1.2 Δομές φτώχειας στο πλαίσιο του Θ.Σ.9 1.1.1.3 Πρόγραμμα παροχής υπηρεσιών παρασκευής - συσκευασίας και διανομής ζεστών γευμάτων σε μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Σχολικά Γεύματα) 1.1.2 Πρόσβαση στη δημόσια υγεία -υγιεινή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη 1.1.2.1 Δωρεάν ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη των ανασφάλιστων πολιτών στο Ε.Σ.Υ. 1.1.2.2 Υγειονομική χαρτογράφηση περιοχών διαβίωσης Ρομά. 1.1.2.3 Δομές υγιεινής και ομάδες βελτίωσης συνθηκών περιβαλλοντικής υγιεινής 1.1.2.4 Πρόσβαση ανασφάλιστων στο Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας 1.1.2.5 Πρόγραμμα δωρεάν φαρμακευτικής φροντίδας 1.1.2.6 Πρόσβαση στα Κοινωνικά Ιατρεία 1.1.3 Αντιμετώπιση κρίσεων 1.1.3.1 Λειτουργία Κέντρων Κοινωνικής Στήριξης -ΕΚΚΑ 1.1.3.2 Ξενώνες επείγουσας φιλοξενίας / καταφύγια προστατευμένης φιλοξενίας-ΕΚΚΑ 1.1.3.3 Επιτόπια παρέμβαση σε καταστάσεις κρίσεως - ΕΚΚΑ 1.1.3.4 Υπηρεσία ψυχο-κοινωνικής παρέμβασης σε περιπτώσεις μαζικών καταστροφών - ΕΚΚΑ 1.1.3.5 Τηλεφωνικές υπηρεσίες επείγουσας ψυχοκοινωνικής γραμμής -ΕΚΚΑ 1.1.3.6 Συμβουλευτικά κέντρα γυναικών -θυμάτων βίας - Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων 1.1.3.7 Ξενώνες φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους 1.1.3.8 Αντιμετώπιση πολλαπλών διακρίσεων ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες 1.1.4. Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη 1.1.4.1 Νομική κατοχύρωση των αστέγων ως ευπαθούς κοινωνικής ομάδας 1.1.4.2 Δράσεις πρόληψης της αστεγίας μέσω επιδότησης ενοικίου 1.1.4.3 Δράσεις παρέμβασης στην κρίση μέσω λειτουργίας υπνωτηρίων, ανοικτών κέντρων ημέρας αστέγων, ξενώνων μεταβατικής φιλοξενίας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 1. Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας	
Προτεραιότητα πολιτικής	Μέτρα πολιτικής
	1.1.4.4 Δράσεις άμεσης μετάβασης αστέγων σε αυτόνομες μορφές διαβίωσης και προώθηση στην απασχόληση 1.1.4.5 Δράσεις καταγραφής του πληθυσμού των αστέγων 1.1.4.6 Δημιουργία ξενώνων για ασυνόδευτους ανήλικους πολίτες τρίτων χωρών 1.1.4.7 Βελτίωση των συνθηκών διαμονής των μεταναστών στα προαναχωρησιακά κέντρα φιλοξενίας και δημιουργία νέων 1.1.4.8 Βελτίωση των συνθηκών κατοικίας για ομάδες πληθυσμού που διαβιούν σε ακατάλληλες συνθήκες: <i>1.1.4.8.1 Νέο θεσμικό πλαίσιο για την προσωρινή μετεγκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων σε οργανωμένους χώρους</i> <i>1.1.4.8.ii Οργανωμένοι χώροι προσωρινής μετεγκατάστασης (συγκροτήματα κοινωνικής κατοικίας)</i> <i>1.1.4.8.iii Επιδότηση ενοικίου (πilotική εφαρμογή)</i> 1.1.4.9 Ανάπτυξη νέων ξενώνων συνοδών ασθενών ή ατόμων πλήρως αυτοεξυπηρετούμενων που ακολουθούν αποδεδειγμένα ιατρική θεραπεία, ως εξωτερικοί ασθενείς σε νοσηλευτικό ίδρυμα 1.1.4.10 Στεγαστική αποκατάσταση των ομογενών παλιννοστούντων - Υπουργείο Εσωτερικών 1.1.4.11 Μειώσεις προστίμων σε ειδικές ομάδες πληθυσμού - Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας 1.1.5 Πρόσβαση σε ηλεκτρική ενέργεια 1.1.6 Πρόσβαση σε αγαθά οικονομικής φύσης - Υπουργείο Οικονομικών 1.1.6.1 Πρόσβαση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα 1.1.6.2 Ευνοϊκές ρυθμίσεις φορολογικού, τελωνειακού και δημοσιονομικού χαρακτήρα 1.1.7 Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη - Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 1.1.7.1 Εξορθολογισμός των θεσμικών εμποδίων και κλυμάτων που αφορούν την επαγγελματική επανένταξη αποφυλακισμένων 1.1.7.2 Υποστήριξη ορισμένου αριθμού αποφυλακισμένων/ κάλυψη βασικών αναγκών 1.1.7.3 Παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής 1.1.7.4 Ενίσχυση των δεσμών με την οικογένεια μέσω της διεύρυνσης και της αναβάθμισης των επισκεπτηρίων 1.1.7.5 Παροχή νομικής υποστήριξης στους αιτούντες διεθνή προστασία- και προσφεύγουν στο δεύτερο βαθμό -Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής 1.1.7.6 Κοινωνική πρόληψη της παραβατικότητας 1.1.7.7 Πρόσβαση σε δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής - Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού 1.1.8. Πρόσβαση σε συγκοινωνίες -Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών
1.2: Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους	1.2.1. Εθνική εφαρμογή του Προγράμματος «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης» 1.2.2. «Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων» - Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 1. Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας	
Προτεραιότητα πολιτικής	Μέτρα πολιτικής
	1.2.3. Οικονομική ενίσχυση ατόμων με αναπηρία/ίες – Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης
1.3: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Κοινωνικής Στήριξης και Μέριμνας	1.3.1. Κέντρα Κοινότητας 1.3.2. Παραρτήματα Ρομά / Πολύκεντρα & Ομάδες Διαχείρισης Οργανωμένων Χώρων Προσωρινής Μετεγκατάστασης 1.3.2.1. Διευρυμένα Κέντρα Κοινότητας (Πολύκεντρα) 1.3.2.2. Ομάδες Διαχείρισης των Οργανωμένων Χώρων Προσωρινής Μετεγκατάστασης 1.3.3 Δημιουργία Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) ως διακριτά Παραρτήματα των ΚΚ.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 2. Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών	
Προτεραιότητα Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
2.1: Πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους	2.1.1. Επίδομα τέκνου 2.1.2. Καταβολή χρηματικών παροχών λόγω μητρότητας 2.1.3. Επίδομα αναδοχής τέκνου
2.2: Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες	2.2.1. Πρόσβαση προσχολικής αγωγής 2.2.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, ψυχαγωγίας και αναψυχής 2.2.2.1 Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών/Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με αναπηρία 2.2.2.2 Κατασκηνωτικά προγράμματα 2.2.2.3 Πιλοτικό πρόγραμμα κατασκήνωσης παιδιών Ρομά 2.2.3. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας 2.2.3.1 Ανάπτυξη νέων κτιριακών υποδομών και αναβάθμιση υφιστάμενων 2.2.3.2 Λειτουργία Κέντρων Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας Παιδιών με Αναπηρία 2.2.4. Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας 2.2.5. Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών κλειστής φροντίδας 2.2.6. Νομική Συνδρομή 2.2.6.1 Πρόγραμμα "Δωρεάν Νομική Βοήθεια για Νέους" 2.2.6.2 Παροχή νομικής συνδρομής σε ασυνόδευτα ανήλικα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 2. Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών

Προτεραιότητα Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
2.3: Πρόσβαση στην υποχρεωτική εκπαίδευση	2.3.1. Πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης (νηπιαγωγείο) 2.3.1.1 Δίχρονη υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση 2.3.1.2 Ενιαίος τύπος ολοήμερου νηπιαγωγείου 2.3.1.3 Διαπολιτισμική εκπαίδευση (όπως αναλύεται στο μέτρο καταπολέμησης της σχολικής διαρροής) 2.3.1.4 Επιμόρφωση εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης 2.3.1.5 Δημιουργία/επέκταση/αναβάθμιση υποδομών προσχολικής αγωγής 2.3.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες σχολικής εκπαίδευσης 2.3.2.1 Ενιαίος τύπος ολοήμερου δημοτικού Σχολείου 2.3.2.2 Ψηφιακό σχολείο 2.3.2.3 Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στην χρήση και ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία 2.3.3. Ειδική αγωγή των παιδιών με αναπηρία 2.3.3.1 Υλοποίηση εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία η/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες 2.3.3.2 Επιμόρφωση εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης, πολλαπλασιαστών (σύμβουλοι ειδικής και γενικής αγωγής διαφόρων ειδικοτήτων), εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής η/και ΕΕΠ/ΕΒΠ 2.3.3.3 Ανάπτυξη υποστηρικτών δομών για την ένταξη και συμπερίληψη στην εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία η και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. 2.3.3.4 Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες η/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες 2.3.3.5 Επιμόρφωση εκπαιδευτικών εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες 2.3.4 Καταπολέμηση της σχολικής διαρροής (πρόωρη αποχώρηση από βαθμίδα υποχρεωτικής εκπαίδευσης) μέσω των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και άλλων μηχανισμών. 2.3.4.1 Ένταξη Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων (ΕΚΟ) στα δημοτικά σχολεία -Τάξεις υποδοχής (στο πλαίσιο των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας) 2.3.4.2 Προγράμματα αντισταθμιστικής εκπαίδευσης 2.3.4.3 Διαπολιτισμική εκπαίδευση 2.3.4.4 Εκπαίδευση των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη 2.3.4.5 Ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν στην αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης 2.3.5 Κοινωνική και Οικονομική Ένταξη των Παιδιών 2.3.5.1 Νόμος για την ιθαγένεια

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 2. Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών	
Προτεραιότητα Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	2.3.5.2 Ανήλικοι και μετέφηβοι παραβάτες

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 3. Προώθηση της ένταξης	
Προτεραιότητα Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
3.1: Ενίσχυση εισοδηματικών πόρων των ανέργων ΟΑΕΔ	3.1.1: Πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους 3.1.1.1 Επίδομα μακροχρονίως ανέργων 3.1.2 Πρόσβαση σε ειδικά επιδόματα για ευάλωτες ομάδες ανέργων χαμηλού εισοδήματος 3.1.2.1 Ειδικό βοήθημα μετά τη λήξη της επιδότησης λόγω ανεργίας 3.1.2.2 Ειδικό βοήθημα μετά από τρίμηνη παραμονή στα μητρώα του ΟΑΕΔ 3.1.2.3 Ειδικό βοήθημα για όσους εξέτισαν ποινή στερητική της ελευθερίας τους.
3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης -ΟΑΕΔ	3.2.1. Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τους αναζητούντες εργασία 3.2.1.1 Υλοποίηση ομάδων συμβουλευτικής επαγγελματικού προσανατολισμού / επαναπροσανατολισμού 3.2.1.2 Υλοποίηση ομάδων συμβουλευτικής τεχνικών αναζήτησης εργασίας 3.2.1.3 Υλοποίηση ομάδων συμβουλευτικής ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών 3.2.2. Παροχή υπηρεσιών ενεργοποίησης - κινητοποίησης 3.2.2.1 Εργαστήρια ενεργοποίησης -κινητοποίησης ανέργων 3.2.2.2 Forum εργασίας - ευκαιρίες καριέρας και συμβουλευτικής 3.2.3 Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης 3.2.3.1 Προγράμματα κατάρτισης νέων 15-29 ετών, NEETs 3.2.3.2 Προγράμματα κατάρτισης ανέργων άνω των 29 ετών 3.2.3.3 Προκατάρτιση, θεωρητική κατάρτιση και πρακτική άσκηση για ΕΚΟ, άτομα με αναπηρία/ίες, εξαρτημένων ατόμων ή ατόμων υπό απεξάρτηση και φυλακισμένων 3.2.3.4 Υλοποίηση Σχεδίων για την προώθηση νέων προσεγγίσεων στην άτυπη και μη τυπική μάθηση 3.2.3.5 «Σχολεία δεύτερης ευκαιρίας» 3.2.3.6 «Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης» 3.2.3.7 «Ελληνομάθεια» 3.2.3.8 «Οδυσσέας»

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 3. Προώθηση της ένταξης

Προτεραιότητα Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	3.2.3.9 «Ευρωπαϊκή ατζέντα για την εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων» 3.2.4 Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης 3.2.4.1 Πρόγραμμα παροχής κοινωφελούς εργασίας ατόμων που εκτίουν την ποινή τους 3.2.4.2 Προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους και για ειδικές ομάδες ανέργων 3.2.4.3 Ενέργειες προσέγγισης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης νέων 15 έως 29 ετών NEETs 3.2.4.4 Δράσεις απόκτησης εργασιακής εμπειρίας νέων 18 έως 24 ετών, NEETs 3.2.4.5 Δράσεις προώθησης της επιχειρηματικότητας νέων 18 έως 29 ετών, NEETs 3.2.4.6 Δράσεις ολοκληρωμένης παρέμβασης, σε νέους 15 έως 29 ετών, NEETs 3.2.4.7 Δράσεις απόκτησης εργασιακής εμπειρίας νέων 25 έως 29 ετών, NEETs 3.2.4.8 Εγγυημένη απασχόληση μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής των ανέργων σε προγράμματα κατάρτισης ανέργων άνω των 29 ετών 3.2.4.9 Ανάπτυξη προγραμμάτων εργασιακής επανένταξης ατόμων με αναπηρία/ίες και άλλων ευπαθών ομάδων που ζούσαν σε ιδρύματα 3.2.4.10 Ενίσχυση εγκατάστασης νέων γεωργών - Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 (ΠΑΑ 2014-2020) 3.2.4.11 Ενίσχυση επιχειρηματικότητας σε αγροτικές περιοχές - Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 (ΠΑΑ 2014-2020) - Υπομέτρο Μέτρο 19.2 του ΠΑΑ 2014-2010: «Στήριξη για την υλοποίηση πράξεων στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων CLLD -LEADER» (Σκέλος ιδιωτικών έργων για την Επιχειρηματικότητα και Δημοσίων Παρεμβάσεων για κατάρτιση) 3.2.5 Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας 3.2.5.1 Λειτουργία περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων 3.2.5.2 Σύσταση Ταμείου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (μικροπιστώσεις -ανακυκλούμενες πιστώσεις) 3.2.5.3 Ενίσχυση για την έναρξη δραστηριότητας και τη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων, μέσω επιχορηγήσεων ή/και με την αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, εταιρικά μερίδια, κουπόνια λήψης υπηρεσιών 3.2.6. Πρόσβαση στην απασχόληση των Ρομά 3.2.6.1 Υποστήριξη για την απασχόληση και επιχειρησιακή συμβουλευτική, με τα ακόλουθα υπομέτρα: 3.2.6.1.i Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών 3.2.6.1.ii Ευαισθητοποίηση 3.2.6.1.iii Ειδικές υπηρεσίες συμβουλευτικής για αυτούς που θα δημιουργήσουν επιχείρηση. 3.2.6.1.iv Παροχή υποστήριξης σε άτομα που αναζητούν απασχόληση σε υφιστάμενες επιχειρήσεις.
3.3: Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες Επιχειρηματικότητας	3.3.1. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες φροντίδας 3.3.2. Πρόληψη της παραπομπής σε υπηρεσίες κλειστής φροντίδας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 3. Προώθηση της ένταξης	
Προτεραιότητα Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
	3.3.3. Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών κλειστής φροντίδας 3.3.4. Πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης της φερεγγυότητας των φτωχών νοικοκυριών

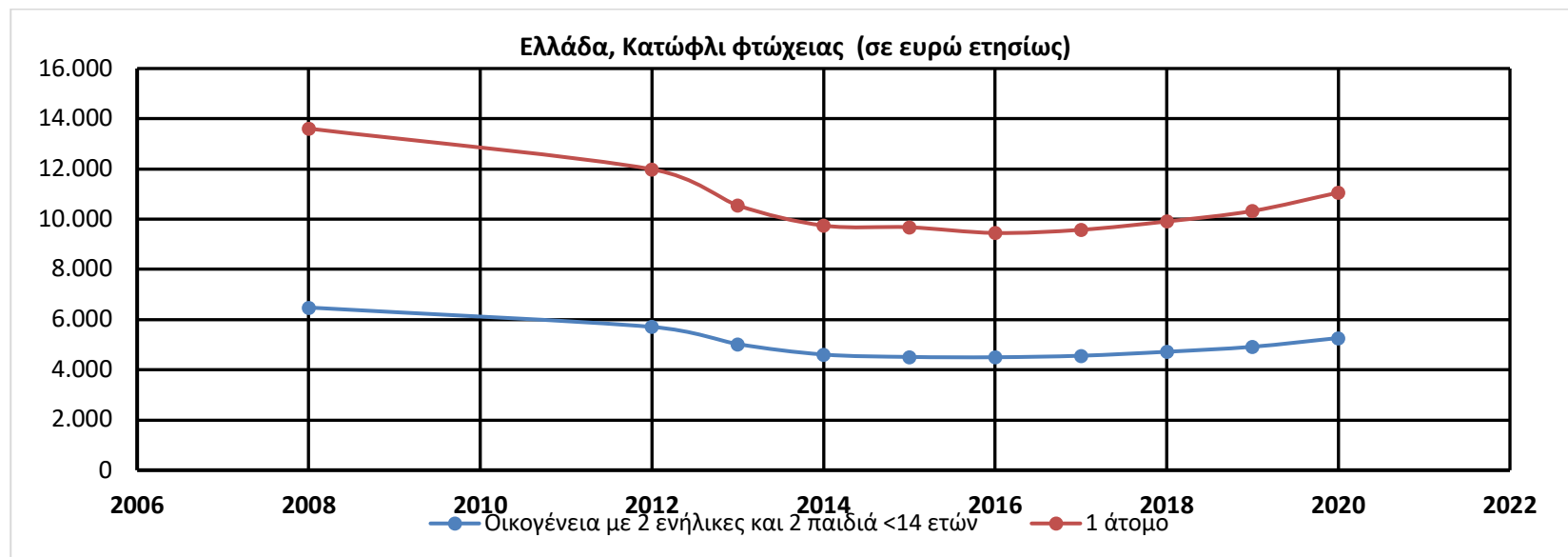
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 4. Καλή Διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης	
Προτεραιότητα Πολιτικής	Μέτρα Πολιτικής
4.1.1. Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού Παρακολούθησης & Αξιολόγησης πολιτικών κοινωνικής ένταξης & κοινωνικής συνοχής	4.1.1.1 Εθνικός Μηχανισμός κυβερνητικού επιπέδου 4.1.1.2. Εθνικός Μηχανισμός αυτοδιοικητικού επιπέδου 4.1.1.3. Όργανα Διαβούλευσης 4.1.1.4. Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Κοινωνικής Πολιτικής (ΚΥ.Σ.ΚΟΙ.Π.) 4.1.1.5. Εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης Εθνικού Μηχανισμού

8.3 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σημείωση: Η άντληση των στατιστικών στοιχείων του Παραρτήματος και η αποτύπωσή τους σε μορφή πινάκων βασίστηκε στα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία της Eurostat και της ΕΛΣΤΑΤ, συμπεριλαμβανομένων των δελτίων τύπου που η τελευταία δημοσίευσε στις 22 Ιουνίου 2021.

Κοινωνική κατάσταση

Ελλάδα, Κατώφλι φτώχειας (σε ευρώ ετησίως).		
Έτος	1 άτομο	Οικογένεια με 2 ενήλικες και 2 παιδιά <14 ετών
2008	6.480	13.608
2012	5.708	11.986
2013	5.023	10.547
2014	4.608	9.745
2015	4.512	9.677
2016	4.500	9.450
2017	4.560	9.576
2018	4.718	9.908
2019	4.917	10.326
2020	5.266	11.059

Ευρωπαϊκή Ένωση, Κατώφλι φτώχειας σε ευρώ ετησίως για ένα άτομο 2008 – 2020													
Χώρα\Έτος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Βέλγιο	10.046	10.501	10.399	10.895	11.038	11.738	11.755	11.953	12.801	12.543	12.812	13.260	13.377
Βουλγαρία	2.859	3.436	3.531	3.499	3.418	3.540	4.052	4.129	4.045	4.520	4.331	5.022	5.188
Τσεχία	5.835	5.666	5.796	5.993	6.188	6.481	6.654	6.991	7.487	7.584	7.958	8.421	-
Δανία	10.561	10.751	10.770	11.510	11.537	11.846	11.992	12.231	12.813	12.573	12.988	13.423	13.077
Γερμανία	10.804	10.770	10.544	11.037	11.525	11.687	11.530	12.219	12.691	12.799	13.188	13.616	-
Εσθονία	4.538	4.861	4.448	4.491	4.734	5.164	5.545	6.259	7.120	7.501	8.027	8.544	8.599
Ιρλανδία	10.901	10.386	10.102	9.999	9.962	10.039	9.939	10.622	10.972	10.912	11.679	11.865	
Ελλάδα	7.219	7.521	7.559	6.976	6.038	5.427	5.204	5.281	5.429	5.411	5.222	5.859	6.102
Ισπανία	9.026	9.338	8.967	8.655	8.582	8.550	8.517	8.678	9.208	9.305	9.595	9.703	-
Γαλλία	10.496	10.644	10.669	10.897	11.271	11.516	11.584	11.931	12.373	12.268	12.134	12.283	-
Κροατία	-	-	4.567	4.454	4.417	4.448	4.644	4.952	5.391	5.682	5.954	6.440	6.654
Ιταλία	9.158	9.140	9.135	9.466	9.297	9.189	9.152	9.237	9.742	9.904	10.017	10.259	-
Κύπρος	10.945	11.256	10.816	11.497	11.444	10.299	9.457	9.188	9.704	9.886	10.503	11.154	-
Λετονία	4.283	4.279	3.525	3.566	3.661	3.868	4.392	4.855	5.554	5.534	6.045	6.619	-
Λιθουανία	4.111	4.289	3.611	3.641	4.034	4.369	4.557	4.951	5.618	5.872	6.410	6.905	-
Λουξεμβούργο	16.166	16.265	15.961	15.961	15.948	16.818	16.962	17.571	17.198	17.604	19.295	17.366	-
Ουγγαρία	3.958	4.097	4.025	4.281	4.563	4.366	4.535	4.751	4.960	4.984	5.164	5.616	5.819

Μάλτα	7.958	8.146	8.023	8.417	8.760	9.034	9.300	10.009	10.324	10.703	10.807	11.153	-
Ολλανδία	11.485	11.618	11.288	11.300	11.387	11.536	11.283	11.632	12.713	12.710	12.917	13.181	13.205
Αυστρία	11.359	11.683	11.710	12.255	12.361	12.542	12.997	13.189	13.842	14.006	13.913	14.212	14.001
Πολωνία	4.039	4.417	4.547	4.993	5.181	5.495	5.736	5.970	6.519	6.635	6.962	7.401	-
Πορτογαλία	5.702	5.655	5.837	5.773	5.877	5.892	6.075	6.190	6.483	6.475	6.552	6.961	-
Ρουμανία	1.837	2.066	2.122	2.186	2.226	2.332	2.408	2.614	2.835	3.182	3.745	4.403	4.634
Σλοβενία	8.287	8.599	8.009	8.364	8.563	8.527	8.597	9.061	9.150	9.130	9.487	9.980	10.193
Σλοβακία	4.058	4.694	5.016	5.385	5.879	5.743	5.883	6.132	6.280	6.344	5.846	6.302	-
Φιλανδία	9.933	10.421	10.327	10.760	11.146	11.507	11.550	11.658	11.998	11.882	12.031	12.217	12.174
Σουηδία	10.495	10.885	10.535	10.819	11.366	12.017	11.718	12.092	12.573	12.095	12.211	12.248	12.050
ΗΒ	11.126	10.091	9.521	9.466	9.868	10.060	10.138	10.669	10.378	10.826	11.054	-	-

Ελλάδα, πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας (AROP) 2008-2020				
Έτος	Αριθμός νοικοκυριών	Αριθμός ατόμων	Ποσοστό	ΕΕ
2005	-	-	19,6%	-
2008	-	-	20,0%	16,6%
2009	-	-	19,7%	-
2010	-	-	20,1%	-
2011	-	-	21,4%	-
2012	914.873	2.535.700	23,1%	16,9%
2013	892.763	2.529.005	23,1%	16,7%
2014	888.452	2.384.035	22,1%	17,2%
2015	860.117	2.293.172	21,4%	17,3%
2016	832,065[1]	2.262.808	21,2%	-
2017	789,585[2]	2.153.691	20,2%	-
2018	763.174	1.954.400	18,5%	-
2019	-	1.882.000	17,9%	-
2020	697.590	1.861.963	17,7%	-

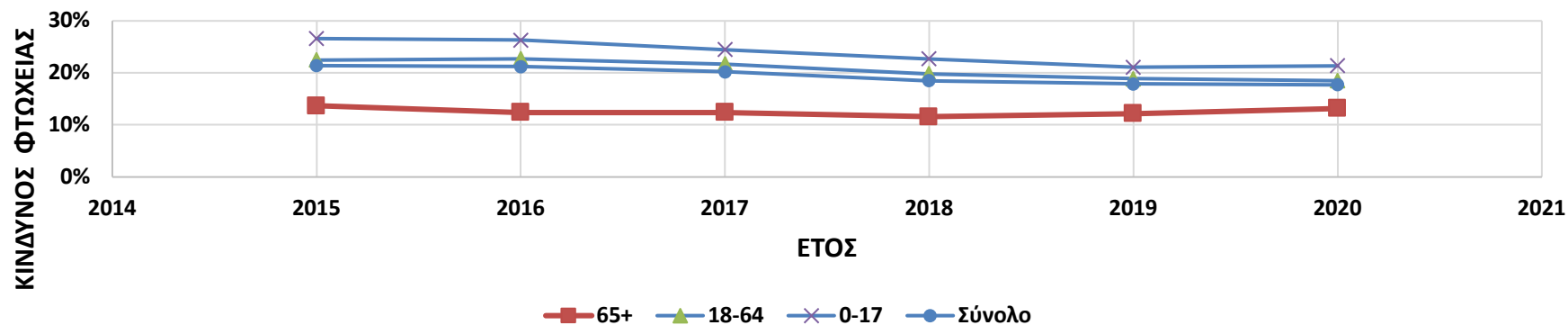
[1] Σύνολο νοικοκυριών: 4,168,784 και σύνολο ατόμων 10,651,929

[2] Σύνολο νοικοκυριών: 4,162,442 και σύνολο ατόμων 10,634,925

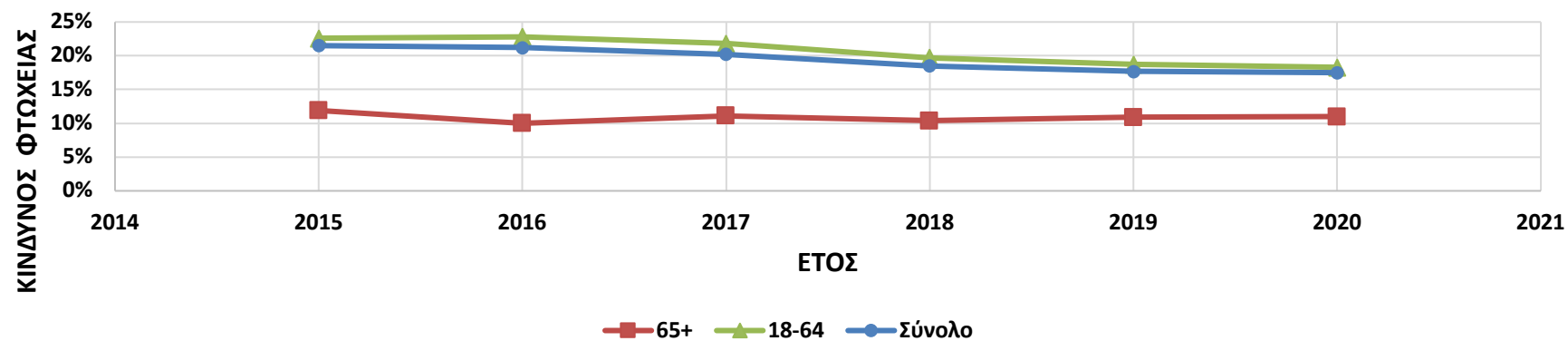
ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑ 2015-2020

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο						Άνδρες						Γυναίκες					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Σύνολο	21,4%	21,2%	20,2%	18,5%	17,9%	17,7%	21,5%	21,2%	20,2%	18,5%	17,7%	17,5 %	21,2 %	21,2 %	20,2 %	18,5 %	18,0 %	17,9%
0-17	26,6%	26,3%	24,5%	22,7%	21,1%	21,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18-64	22,5%	22,7%	21,7%	19,8%	18,9%	18,5%	22,6%	22,8%	21,8%	19,7%	18,7%	18,3 %	22,1 %	22,7 %	21,8 %	19,9 %	19,2 %	18,7%
65+	13,7%	12,4%	12,4%	11,6%	12,2%	13,2%	11,9%	10,0%	11,1%	10,4%	10,9%	11,0 %	15,2 %	13,8 %	11,1 %	12,6 %	13,4 %	14,9%

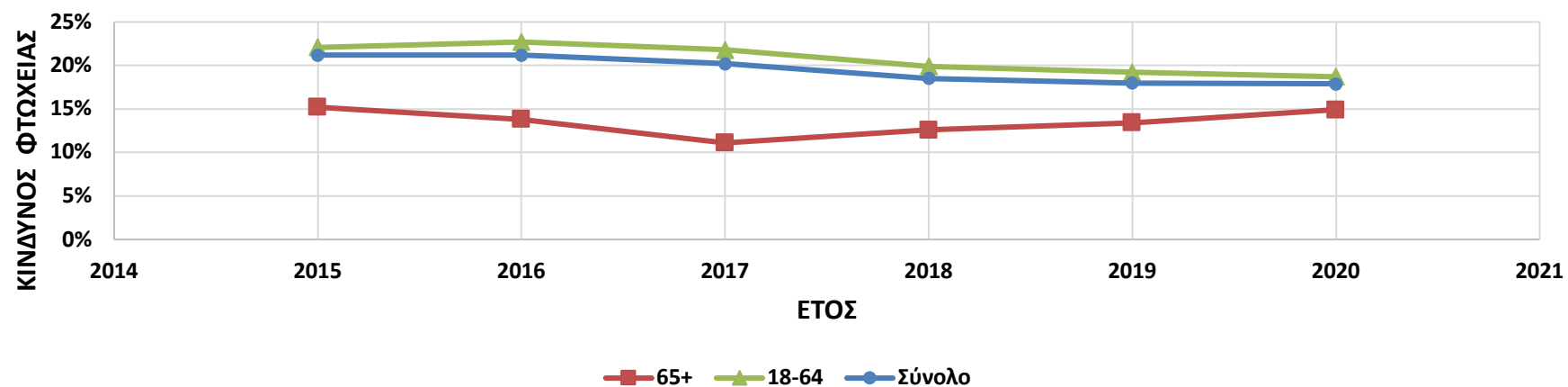
**ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑ ΦΥΛΛΟ ΚΑΙ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ (2015-2020)
: ΣΥΝΟΛΟ**

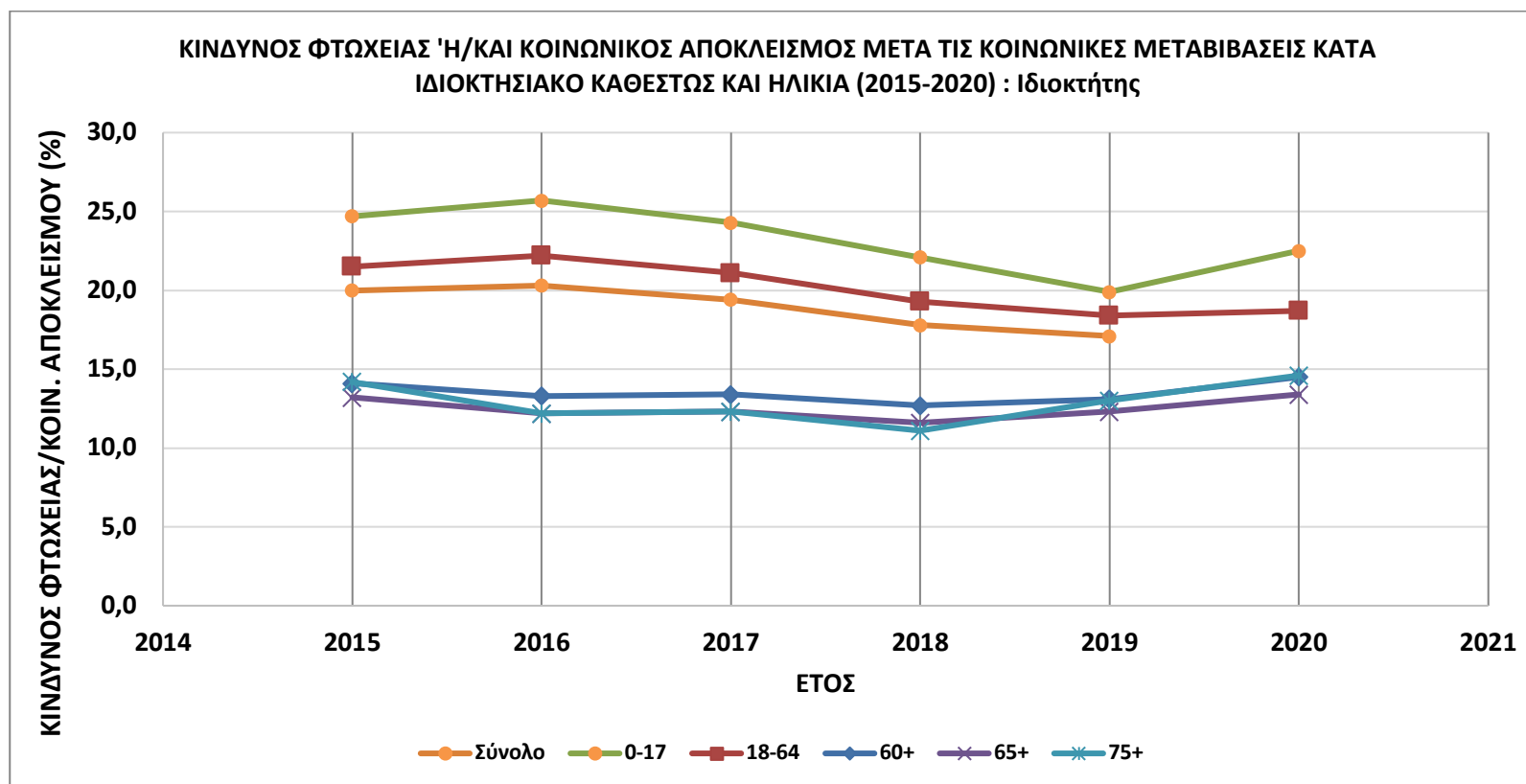
ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑ ΦΥΛΛΟ ΚΑΙ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ (2015-2020) : ΑΝΔΡΕΣ

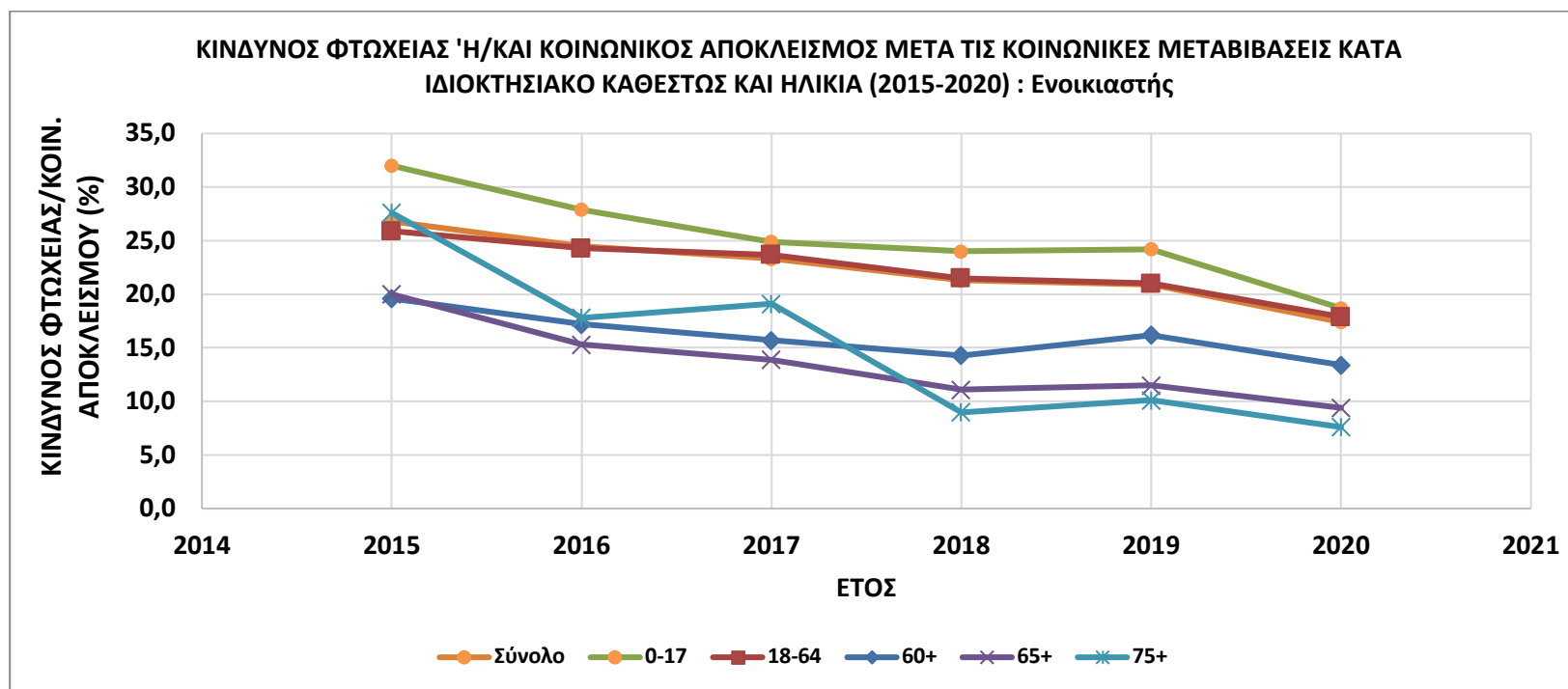

ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑ ΦΥΛΛΟ ΚΑΙ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ (2015-2020) : ΓΥΝΑΙΚΕΣ

> ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ Ή/ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΕΛΛΑΔΑ 2015-2020							
Ομάδες ηλικιών	Διαμένοντες στην Ελλάδα	2015	2016	2017	2018	2019	2020
18-64	Έλληνες υπήκοοι	37,4%	38,0%	36,5%	33,0%	31,4%	30,2%
	Ξένοι υπήκοοι	64,3%	59,7%	62,9%	56,5%	53,7%	54,0%
	Υπήκοοι ΚΜ της ΕΕ	49,1%	47,7%	53,3%	45,0%	35,3%	40,3%
	Υπήκοοι τρίτων χωρών	67,1%	61,6%	64,3%	58,4%	57,1%	56,3%
18+	Έλληνες υπήκοοι	33,4%	33,6%	32,7%	29,3%	28,4%	27,0%
	Ξένοι υπήκοοι	63,6%	59,2%	62,4%	53,7%	52,6%	53,5%
	Υπήκοοι ΚΜ της ΕΕ	45,1%	44,5%	48,2%	38,3%	32,7%	39,2%
	Υπήκοοι τρίτων χωρών	67,1%	61,8%	64,6%	56,8%	56,7%	56,1%

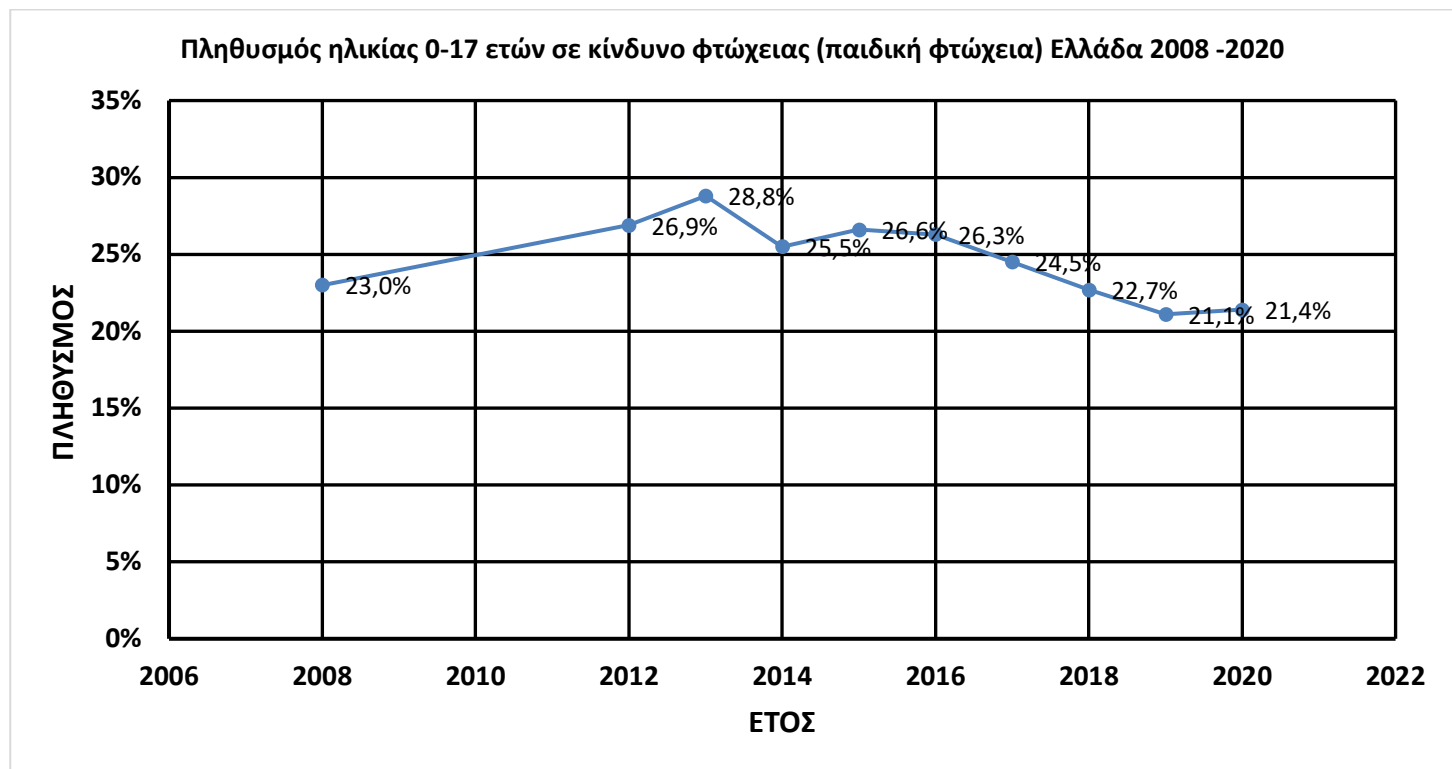

Κίνδυνος φτώχειας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2008 – 2020													
Χώρα \ Ετος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ -28													
Ευρωζώνη													
Βέλγιο	14,7%	14,6%	14,6%	15,3%	15,3%	15,1%	15,5%	14,9%	15,5%	15,9%	16,4%	14,8%	14,1%
Βουλγαρία	21,4%	21,8%	20,7%	22,2%	21,2%	21,0%	21,8%	22,0%	22,9%	23,4%	22,0%	22,6%	23,8%
Τσεχία	9,0%	8,6%	9,0%	9,8%	9,6%	8,6%	9,7%	9,7%	9,7%	9,1%	9,6%	10,1%	-

Δανία	11,8%	13,1%	13,3%	12,1%	12,0%	11,9%	12,1%	12,2%	11,9%	12,8%	12,7%	12,5%	12,1%
Γερμανία	15,2%	15,5%	15,6%	15,8%	16,1%	16,1%	16,7%	16,7%	16,5%	16,1%	16,0%	14,8%	-
Εσθονία	19,5%	19,7%	15,8%	17,5%	17,5%	18,6%	21,8%	21,6%	21,7%	21,0%	21,9%	21,7%	20,7%
Ιρλανδία	15,5%	15,0%	15,2%	15,2%	16,6%	15,7%	16,4%	16,3%	16,6%	15,6%	14,9%	13,1%	-
Ελλάδα	20,1%	19,7%	20,1%	21,4%	23,1%	23,1%	22,1%	21,4%	21,2%	20,2%	18,5%	17,9%	17,7%
Ισπανία	19,8%	20,4%	20,7%	20,6%	20,8%	20,4%	22,2%	22,1%	22,3%	21,6%	21,5%	20,7%	-
Γαλλία	12,5%	12,9%	13,3%	14,0%	14,1%	13,7%	13,3%	13,6%	13,6%	13,2%	13,4%	13,6%	-
Κροατία	-	-	20,6%	20,9%	20,4%	19,5%	19,4%	20,0%	19,5%	20,0%	19,3%	18,3%	18,3%
Ιταλία	18,9%	18,4%	18,7%	19,8%	19,5%	19,3%	19,4%	19,9%	20,6%	20,3%	20,3%	20,1%	-
Κύπρος	15,9%	15,8%	15,6%	14,8%	14,7%	15,3%	14,4%	16,2%	16,1%	15,7%	15,4%	14,7%	-
Λετονία	25,9%	26,4%	20,9%	19,0%	19,2%	19,4%	21,2%	22,5%	21,8%	22,1%	23,3%	22,9%	-
Λιθουανία	20,9%	20,3%	20,5%	19,2%	18,6%	20,6%	19,1%	22,2%	21,9%	22,9%	22,9%	20,6%	-
Λουξ/ργο	13,4%	14,9%	14,5%	13,6%	15,1%	15,9%	16,4%	15,3%	16,5%	18,7%	18,3%	17,5%	-
Ουγγαρία	12,4%	12,4%	12,3%	14,1%	14,3%	15,0%	15,0%	14,9%	14,5%	13,4%	12,8%	12,3%	12,3%
Μάλτα	15,3%	14,9%	15,5%	15,6%	15,1%	15,7%	15,9%	16,3%	16,5%	16,8%	16,8%	17,1%	-
Ολλανδία	10,5%	11,1%	10,3%	11,0%	10,1%	10,4%	11,6%	11,6%	12,7%	13,2%	13,3%	13,2%	13,6%
Αυστρία	15,2%	14,5%	14,7%	14,5%	14,4%	14,4%	14,1%	13,9%	14,1%	14,4%	14,3%	13,3%	13,9%
Πολωνία	16,9%	17,1%	17,6%	17,7%	17,1%	17,3%	17,0%	17,6%	17,3%	15,0%	14,8%	15,4%	-
Πορτογαλία	18,5%	17,9%	17,9%	18,0%	17,9%	18,7%	19,5%	19,5%	19,0%	18,3%	17,3%	17,2%	-
Ρουμανία	23,6%	22,1%	21,6%	22,3%	22,9%	23,0%	25,1%	25,4%	25,3%	23,6%	23,5%	23,8%	23,4%

Σλοβενία	12,3%	11,3%	12,7%	13,6%	13,5%	14,5%	14,5%	14,3%	13,9%	13,3%	13,3%	12,0%	12,4%
Σλοβακία	10,9%	11,0%	12,0%	13,0%	13,2%	12,8%	12,6%	12,3%	12,7%	12,4%	12,2%	11,9%	-
Φιλανδία	13,6%	13,8%	13,1%	13,7%	13,2%	11,8%	12,8%	12,4%	11,6%	11,5%	12,0%	11,6%	12,2%
Σουηδία	13,5%	14,4%	14,8%	15,4%	15,2%	16,0%	15,6%	16,3%	16,2%	15,8%	16,4%	17,1%	16,1%
HB	18,7%	17,3%	17,1%	16,2%	16,0%	15,9%	16,8%	16,6%	15,9%	17,0%	18,6%	-	-

Πληθυσμός ηλικίας 0-17 ετών σε κίνδυνο φτώχειας (παιδική φτώχεια) Ελλάδα, 2008 -2020	
Έτος	Σύνολο
2008	23,0%
2012	26,9%
2013	28,8%
2014	25,5%
2015	26,6%
2016	26,3%
2017	24,5%
2018	22,7%
2019	21,1%
2020	21,4%

Κίνδυνος φτώχειας για παιδιά 0-17 ετών													
Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ -28	20,40%	20,30%	21,00%	20,70%	20,60%	20,50%	21,10%	21,20%	21,00%	20,10%	20,20%	19,40%	-
Ευρωζώνη	19,00%	19,60%	20,70%	20,50%	20,40%	19,90%	20,40%	20,70%	20,80%	20,40%	20,10%	18,60%	-
Βέλγιο	17,20%	16,60%	18,30%	18,70%	17,30%	17,20%	18,80%	18,00%	17,80%	18,60%	20,10%	18,90%	15,60%
Βουλγαρία	25,50%	24,90%	26,70%	28,40%	28,20%	28,40%	31,70%	25,40%	31,90%	29,20%	26,60%	27,50%	28,30%
Τσεχία	13,20%	13,30%	14,30%	15,20%	13,90%	11,30%	14,70%	14,70%	14,10%	11,60%	11,00%	11,20%	-
Δανία	9,10%	10,60%	10,90%	10,30%	10,40%	9,10%	9,20%	10,40%	9,40%	10,00%	11,00%	10,30%	10,00%
Γερμανία	15,20%	15,00%	17,50%	15,60%	15,20%	14,70%	15,10%	14,60%	15,40%	15,20%	14,50%	12,10%	-
Εσθονία	17,10%	20,60%	17,30%	19,50%	17,00%	18,10%	19,70%	20,00%	18,60%	16,50%	15,20%	17,20%	15,20%
Ιρλανδία	18,00%	18,80%	18,90%	17,10%	19,30%	18,20%	18,30%	17,90%	18,90%	17,00%	15,80%	14,10%	-
Ελλάδα	23,00%	23,70%	23,00%	23,70%	26,90%	28,80%	25,50%	26,60%	26,30%	24,50%	22,70%	21,10%	21,40%
Ισπανία	27,30%	29,00%	29,30%	27,50%	27,90%	27,50%	30,50%	29,60%	29,70%	28,30%	26,80%	27,40%	-
Γαλλία	15,60%	16,80%	18,10%	18,80%	19,00%	17,60%	17,70%	18,70%	19,10%	19,00%	19,90%	18,20%	-
Κροατία	-	-	19,60%	21,10%	23,30%	21,80%	21,10%	20,90%	20,40%	21,40%	19,70%	17,10%	16,80%
Ιταλία	24,20%	24,10%	25,20%	25,90%	26,20%	25,20%	25,10%	26,80%	26,70%	26,40%	26,20%	24,50%	-
Κύπρος	14,00%	12,30%	12,60%	12,80%	13,90%	15,50%	12,80%	16,70%	17,10%	16,50%	17,30%	16,70%	-
Λετονία	23,60%	26,30%	26,30%	24,70%	24,40%	23,40%	24,30%	23,20%	18,60%	18,40%	17,50%	14,50%	-
Λιθουανία	23,30%	23,30%	24,80%	25,20%	20,80%	26,90%	23,50%	28,90%	25,60%	25,70%	23,90%	22,70%	-
Λουξ/ργο	19,80%	22,30%	21,40%	20,30%	22,60%	23,90%	25,40%	21,50%	21,80%	22,80%	22,70%	24,80%	-

Ουγγαρία	19,70%	20,60%	20,30%	23,70%	22,90%	23,80%	25,00%	22,70%	19,90%	14,80%	13,80%	11,50%	9,50%
Μάλτα	20,40%	21,20%	22,10%	23,00%	23,10%	24,00%	24,10%	23,40%	21,00%	21,20%	21,40%	20,60%	-
Ολλανδία	12,90%	15,40%	13,70%	15,50%	13,20%	12,60%	13,70%	14,00%	14,80%	14,40%	13,10%	13,60%	14,40%
Αυστρία	18,10%	17,10%	19,00%	17,80%	17,50%	18,60%	18,20%	17,80%	16,50%	19,10%	19,20%	14,90%	18,40%
Πολωνία	22,40%	23,00%	22,50%	22,00%	21,50%	23,20%	22,30%	22,40%	21,10%	14,00%	13,00%	13,40%	-
Πορτογαλία	22,80%	22,90%	22,40%	22,40%	21,80%	24,40%	25,60%	24,80%	22,40%	20,70%	19,00%	18,50%	-
Ρουμανία	33,30%	31,90%	32,10%	33,00%	33,30%	34,70%	39,30%	38,10%	37,20%	32,20%	32,00%	30,80%	30,10%
Σλοβενία	11,60%	11,20%	12,60%	14,70%	13,50%	14,70%	14,80%	14,20%	11,90%	12,80%	11,70%	10,50%	10,50%
Σλοβακία	16,70%	16,80%	18,80%	21,20%	21,90%	20,30%	19,20%	20,10%	20,80%	19,90%	20,50%	19,00%	-
Φιλανδία	12,00%	12,10%	11,40%	11,80%	11,10%	9,30%	10,90%	10,00%	9,30%	10,20%	11,10%	10,30%	11,60%
Σουηδία	15,10%	16,00%	17,10%	17,90%	17,70%	19,00%	18,20%	18,10%	18,70%	18,60%	19,30%	21,50%	18,70%
ΗΒ	24,00%	20,70%	20,40%	18,00%	18,00%	18,90%	19,70%	19,90%	18,50%	21,30%	23,50%	-	-

Βάθος φτώχειας, ΕΕ 2008 -2020													
Χώρα\Έτος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ-28	-	-	22,90%	23,00%	23,40%	23,80%	24,60%	24,80%	25,00%	24,10%	24,30%	24,20%	-
Ευρωζώνη	21,40%	21,90%	22,50%	22,80%	23,20%	24,00%	24,80%	24,90%	24,80%	24,20%	24,00%	24,20%	-
Βέλγιο	17,20%	18,10%	18,00%	18,60%	18,70%	19,20%	18,80%	17,40%	19,40%	17,80%	19,40%	16,30%	16,20%
Βουλγαρία	27,00%	27,40%	29,60%	29,40%	31,40%	30,90%	33,20%	30,30%	30,40%	30,50%	26,90%	27,50%	28,30%
Τσεχία	18,50%	18,80%	21,10%	17,20%	19,10%	16,60%	18,00%	19,20%	19,50%	16,60%	15,00%	14,10%	-
Δανία	18,00%	18,40%	21,60%	20,50%	19,50%	23,50%	18,50%	22,00%	20,80%	21,70%	19,10%	18,80%	19,30%
Γερμανία	22,20%	21,50%	20,70%	21,40%	21,10%	20,40%	23,20%	22,00%	20,70%	20,90%	22,00%	23,20%	-
Εσθονία	20,30%	17,00%	23,20%	26,00%	23,80%	21,50%	22,00%	21,00%	20,50%	20,70%	21,90%	22,00%	21,80%
Ιρλανδία	17,70%	16,20%	15,50%	17,50%	20,00%	17,50%	18,90%	18,40%	18,50%	18,30%	15,30%	14,80%	-
Ελλάδα	24,70%	24,10%	23,40%	26,10%	29,90%	32,70%	31,30%	30,60%	31,90%	30,30%	29,10%	27,00%	26,90%
Ισπανία	25,60%	25,70%	26,80%	27,40%	30,60%	30,90%	31,60%	33,80%	31,40%	32,40%	28,50%	29,10%	-
Γαλλία	14,50%	18,20%	19,50%	17,10%	16,20%	16,80%	16,60%	15,70%	16,60%	16,70%	16,80%	16,50%	-
Κροατία	-	-	27,60%	27,90%	31,00%	28,10%	27,90%	26,40%	28,20%	26,00%	28,90%	26,20%	28,00%
Ιταλία	23,20%	23,10%	24,80%	26,60%	26,00%	28,20%	28,20%	29,30%	31,60%	28,10%	29,50%	30,00%	-
Κύπρος	15,30%	17,20%	18,00%	19,00%	19,00%	17,70%	18,50%	19,80%	17,30%	15,10%	18,60%	16,00%	-
Λετονία	28,60%	29,00%	28,90%	31,70%	28,60%	27,50%	23,60%	25,50%	24,00%	25,30%	27,80%	28,20%	-
Λιθουανία	25,60%	23,80%	32,60%	29,00%	22,60%	24,80%	22,70%	26,00%	28,00%	28,00%	28,20%	26,00%	-
Λουξ/ργο	16,60%	17,60%	18,60%	15,70%	15,00%	17,50%	16,30%	17,40%	23,20%	21,80%	24,40%	24,60%	-

Ουγγαρία	17,30%	16,30%	16,50%	18,20%	20,90%	21,00%	22,30%	21,80%	18,80%	16,70%	24,10%	28,90%	36,30%
Μάλτα	20,30%	16,20%	17,30%	17,70%	16,10%	19,10%	17,80%	17,30%	15,90%	16,70%	17,00%	17,10%	-
Ολλανδία	14,90%	16,50%	16,20%	15,50%	17,30%	16,50%	16,90%	16,80%	17,30%	17,80%	18,30%	17,10%	17,10%
Αυστρία	19,90%	19,20%	21,80%	19,10%	20,10%	21,30%	20,10%	20,50%	19,80%	22,40%	21,70%	23,90%	22,70%
Πολωνία	20,60%	22,70%	22,20%	21,40%	22,20%	22,60%	23,20%	22,30%	24,40%	23,60%	23,30%	22,00%	-
Πορτογαλία	23,20%	23,60%	22,70%	23,20%	24,10%	27,40%	30,30%	29,00%	26,70%	27,00%	24,50%	22,40%	-
Ρουμανία	32,30%	31,40%	31,30%	31,40%	31,10%	33,60%	34,60%	38,20%	36,20%	34,50%	35,20%	33,00%	31,90%
Σλοβενία	19,30%	20,20%	20,20%	19,90%	19,10%	20,40%	22,00%	20,30%	20,20%	19,60%	17,50%	18,20%	16,90%
Σλοβακία	18,10%	23,20%	25,70%	22,80%	20,50%	24,10%	29,00%	28,90%	26,10%	26,00%	25,60%	25,20%	-
Φιλανδία	15,70%	15,10%	13,80%	13,50%	15,00%	15,00%	13,90%	13,20%	13,90%	13,70%	14,20%	14,90%	13,70%
Σουηδία	18,00%	19,20%	19,90%	20,30%	22,70%	19,20%	21,70%	19,90%	21,10%	21,20%	19,90%	21,70%	19,90%
ΗΒ	21,00%	20,60%	21,40%	21,30%	20,90%	19,60%	19,40%	20,40%	22,40%	20,10%	23,00%	-	-

Επίμονη φτώχεια – ΕΕ 2008 -2020													
Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ-28	-	-	10,00%	9,80%	10,30%	10,00%	10,30%	10,90%	11,00%	10,80%	11,00%	-	-
Ευρωζώνη	9,00%	9,70%	10,30%	10,00%	10,40%	10,40%	10,60%	11,50%	11,20%	11,40%	11,30%	-	-
Βέλγιο	9,00%	9,20%	9,30%	8,00%	9,90%	8,70%	9,50%	9,80%	10,00%	10,80%	10,20%	10,40%	9,00%
Βουλγαρία	-	10,70%	16,40%	16,90%	12,90%	13,40%	16,50%	16,20%	15,30%	15,90%	15,90%	16,10%	17,30%
Τσεχία	3,90%	3,70%	5,50%	4,20%	4,30%	4,10%	3,40%	4,50%	4,30%	4,40%	6,30%	5,70%	-
Δανία	4,90%	2,70%	6,30%	6,40%	5,70%	5,10%	5,30%	4,30%	7,20%	5,50%	4,70%	5,90%	6,90%
Γερμανία	7,20%	8,10%	9,10%	10,40%	10,40%	10,60%	9,50%	11,30%	10,50%	11,60%	10,50%	10,60%	-
Εσθονία	13,60%	12,90%	9,90%	10,50%	12,00%	9,30%	11,20%	13,10%	13,50%	16,10%	15,60%	16,70%	13,80%
Ιρλανδία	:	:	:	8,80%	13,20%	9,10%	10,70%	10,40%	10,80%	9,30%	10,54%	8,80%	-
Ελλάδα	13,00%	16,10%	17,60%	10,50%	13,80%	12,40%	14,50%	13,30%	15,20%	14,00%	12,50%	11,80%	11,70%
Ισπανία	11,00%	12,50%	11,60%	12,70%	13,30%	12,10%	14,30%	15,80%	14,80%	14,70%	14,00%	15,10%	-
Γαλλία	-	-	-	-	7,00%	8,30%	7,90%	8,50%	8,00%	7,90%	7,80%	8,00%	-
Κροατία	-	-	-	-	-	13,20%	-	14,70%	14,50%	15,20%	14,80%	14,60%	13,10%
Ιταλία	12,70%	13,00%	11,60%	11,80%	13,10%	13,20%	12,90%	14,30%	14,50%	13,90%	15,30%	14,10%	-
Κύπρος	9,90%	10,10%	9,20%	8,60%	8,30%	10,00%	7,30%	7,30%	7,60%	6,60%	7,10%	8,80%	-
Λετονία	12,60%	15,60%	10,50%	9,30%	12,60%	12,10%	10,80%	10,10%	15,20%	14,90%	15,50%	15,50%	-
Λιθουανία	10,90%	11,40%	7,40%	7,70%	12,30%	10,20%	16,00%	14,30%	13,50%	16,10%	15,60%	19,20%	-
Λουξ/ργο	8,40%	8,80%	6,00%	6,50%	7,10%	9,20%	8,70%	12,00%	9,70%	10,10%	9,40%	8,30%	-

Ουγγαρία	7,70%	8,60%	5,70%	8,30%	7,60%	7,30%	8,60%	7,20%	7,90%	5,80%	5,70%	5,10%	4,30%
Μάλτα	7,70%	7,70%	9,10%	11,40%	9,70%	8,50%	10,60%	12,70%	10,70%	10,80%	10,90%	13,30%	-
Ολλανδία	6,40%	4,70%	8,20%	7,70%	5,80%	6,50%	7,70%	7,30%	7,20%	5,60%	8,00%	10,10%	9,20%
Αυστρία	5,60%	6,20%	6,50%	9,80%	8,70%	8,90%	8,50%	8,80%	8,10%	9,10%	10,20%	8,30%	8,20%
Πολωνία	10,40%	10,20%	10,50%	10,10%	10,70%	9,00%	10,70%	10,10%	9,70%	9,10%	10,50%	8,60%	-
Πορτογαλία	13,10%	9,80%	13,20%	13,60%	11,40%	11,70%	12,00%	13,60%	11,50%	14,20%	12,00%	12,50%	-
Ρουμανία	:	:	18,00%	17,50%	18,70%	17,10%	19,50%	19,30%	20,20%	19,10%	19,90%	16,80%	17,00%
Σλοβενία	7,70%	7,00%	6,90%	7,50%	6,10%	7,50%	9,50%	8,10%	8,50%	8,20%	7,70%	7,40%	7,00%
Σλοβακία	4,90%	5,40%	6,00%	7,80%	8,60%	7,10%	9,80%	7,40%	7,70%	-	-	-	-
Φιλανδία	6,80%	6,50%	7,70%	7,50%	7,40%	7,00%	7,00%	8,30%	6,00%	6,00%	5,20%	6,50%	6,30%
Σουηδία	2,60%	3,70%	4,90%	4,10%	7,20%	7,60%	6,60%	7,00%	6,10%	7,10%	5,70%	7,40%	5,50%
Ηνωμένο Βασίλειο	8,50%	8,00%	7,40%	6,90%	8,60%	7,80%	6,50%	7,30%	9,40%	7,80%	8,60%	-	-

Ποσοστό εργαζομένων φτωχών ΕΕ 2007 -2020														
Χώρα/Ετος	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ-28	-	-	-	8,30%	8,80%	8,90%	9,00%	9,50%	9,50%	9,60%	9,40%	9,40%	-	-
Ευρωζώνη-19	7,90%	8,10%	8,20%	8,00%	8,50%	8,60%	8,70%	9,40%	9,40%	9,50%	9,40%	9,20%	-	-
Βέλγιο	4,30%	4,80%	4,60%	4,50%	4,20%	4,50%	4,40%	4,80%	4,60%	4,80%	5,00%	5,10%	4,80%	4,30%
Βουλγαρία	5,80%	7,50%	7,40%	7,70%	8,20%	7,40%	7,20%	9,20%	7,70%	11,40%	9,90%	9,90%	9,00%	9,70%
Τσεχία	3,30%	3,60%	3,20%	3,70%	4,00%	4,50%	4,00%	3,60%	4,00%	3,80%	3,50%	3,40%	3,50%	-
Δανία	4,10%	5,00%	5,90%	6,50%	6,30%	5,20%	5,50%	4,90%	5,50%	5,30%	5,30%	6,00%	6,30%	6,10%
Γερμανία	7,40%	7,10%	6,80%	7,20%	7,70%	7,80%	8,60%	9,90%	9,70%	9,50%	9,10%	9,00%	7,90%	-
Εσθονία	7,80%	7,30%	8,10%	6,50%	7,90%	8,30%	7,60%	11,80%	10,00%	9,60%	9,30%	9,30%	10,30%	10,50%
Ιρλανδία	5,60%	6,50%	5,30%	5,50%	5,60%	5,60%	5,00%	5,40%	4,90%	5,10%	5,10%	4,80%	4,40%	-
Ελλάδα	14,20%	14,30%	13,80%	13,80%	11,90%	15,10%	13,10%	13,40%	13,40%	14,10%	12,90%	11,00%	10,10%	9,80%
Ισπανία	10,20%	11,30%	11,70%	10,90%	10,90%	10,80%	10,50%	12,50%	13,10%	13,10%	13,10%	12,90%	12,80%	-
Γαλλία	6,50%	6,50%	6,60%	6,50%	7,60%	8,00%	7,80%	8,00%	7,50%	7,90%	7,30%	7,10%	7,40%	-
Κροατία	-	-	-	6,30%	6,60%	6,00%	6,20%	5,70%	5,90%	5,60%	5,80%	5,20%	5,00%	5,10%
Ιταλία	9,30%	9,00%	10,20%	9,50%	11,00%	11,00%	11,00%	11,00%	11,50%	11,70%	12,20%	12,20%	11,80%	-
Κύπρος	6,30%	6,30%	6,80%	7,30%	7,30%	7,90%	8,90%	7,80%	9,10%	8,20%	7,90%	7,40%	6,80%	-
Λετονία	9,20%	10,50%	10,80%	9,40%	9,30%	8,60%	8,90%	8,10%	9,20%	8,30%	8,80%	8,10%	8,70%	-

Λιθουανία	8,00%	9,40%	10,30%	12,60%	9,50%	7,60%	9,10%	8,30%	9,90%	8,50%	8,50%	8,30%	8,10%	-
Λουξεμβούργο	9,30%	9,40%	10,00%	10,60%	9,90%	10,20%	11,20%	11,10%	11,60%	12,00%	13,70%	13,50%	12,00%	-
Ουγγαρία	5,80%	5,80%	6,20%	5,30%	6,20%	5,70%	7,00%	6,70%	9,30%	9,60%	10,20%	8,40%	8,50%	7,80%
Μάλτα	4,60%	5,10%	5,40%	5,90%	6,10%	5,20%	5,70%	5,50%	5,50%	5,90%	5,70%	6,40%	6,50%	-
Ολλανδία	4,60%	4,80%	5,00%	5,10%	5,40%	4,60%	4,50%	5,30%	5,00%	5,60%	6,10%	6,10%	5,40%	5,70%
Αυστρία	6,10%	8,50%	8,20%	7,50%	7,60%	8,10%	7,90%	7,20%	7,90%	8,30%	7,70%	8,00%	7,70%	7,20%
Πολωνία	11,70%	11,50%	11,00%	11,40%	11,10%	10,40%	10,70%	10,60%	11,20%	10,80%	9,90%	9,70%	9,70%	-
Πορτογαλία	9,70%	11,80%	10,30%	9,70%	10,30%	9,90%	10,50%	10,70%	10,90%	10,90%	10,80%	9,70%	10,70%	-
Ρουμανία	17,40%	17,70%	17,40%	17,90%	19,10%	19,00%	18,40%	19,80%	18,80%	18,90%	17,40%	15,30%	15,40%	14,70%
Σλοβενία	4,70%	5,10%	4,80%	5,30%	6,00%	6,50%	7,10%	6,40%	6,70%	6,10%	6,60%	6,00%	4,50%	5,00%
Σλοβακία	4,90%	5,80%	5,20%	5,70%	6,30%	6,20%	5,70%	5,70%	6,00%	6,50%	6,30%	6,00%	4,40%	-
Φιλανδία	5,00%	5,10%	3,70%	3,70%	3,90%	3,80%	3,70%	3,70%	3,50%	3,10%	2,70%	3,10%	2,90%	3,20%
Σουηδία	6,40%	7,40%	7,50%	7,70%	7,50%	7,20%	7,60%	7,70%	8,00%	6,70%	6,90%	7,00%	7,70%	7,70%
Ηνωμένο Βασίλειο	8,00%	8,50%	6,70%	6,80%	7,90%	9,00%	8,40%	8,70%	8,10%	8,60%	8,90%	10,30%	-	-

Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό (AROE), Ελλάδα-ΕΕ, 2008-2020				
Έτος	Αριθμός ατόμων (σε χιλιάδες)	ποσοστό	Μ.Ο. ΕΕ	Αριθμός ατόμων στην ΕΕ (σε χιλιάδες)
2005	3.131	29,40%	-	-
2008	3.046	28,10%	23,80%	116.570
2009	3.007	27,60%	-	-
2010	3.031	27,70%	-	-
2011	3.403	31,00%	-	-
2012	3.795	34,60%	24,80%	123.614
2013	3.904	35,70%	24,50%	122.703
2014	3.885	36,00%	24,40%	121.897
2015	3.829	35,70%	23,70%	118.823
2016	3.789	35,60%	23,50%	118.040
2017	3.702	34,80%	22,40%	112.917
2018	3.349	31,80%	21,80%	109.863
2019	3.162	30,00%	21,40%	107.535
2020	3.044	28,90%	-	-

Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού: ανάλυση στα συστατικά του, Ελλάδα, 2017-2020												
Δείκτης	Σύνολο				Γυναίκες				Άνδρες			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή/και κοιν.αποκλεισμού	34,80%	31,80%	30,00%	28,90%	35,70%	32,60%	30,80%	29,90%	33,90%	30,90%	29,20%	28,00%
Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας	20,20%	18,50%	17,90%	17,70%	20,20%	18,50%	18,00%	17,90%	20,20%	18,50%	17,70%	17,50%
Πληθυσμός σε υλική στέρηση	21,10%	16,70%	16,20%	16,50%	21,20%	16,50%	16,50%	16,80%	21,00%	17,00%	15,90%	16,10%
Πληθυσμός 0-59 ετών που ζει σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας	15,60%	16,30%	15,60%	12,80%	17,00%	18,10%	17,30%	13,90%	14,20%	14,50%	14,00%	11,70%

Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ΕΕ 2008- 2020													
ΧΩΡΑ/ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ -28	-	-	23,80%	24,30%	24,80%	24,60%	24,40%	23,80%	23,50%	22,50%	21,80%	-	-
Ευρωζώνη	21,70%	21,60%	22,00%	22,90%	23,30%	23,10%	23,50%	23,10%	23,10%	22,10%	21,60%	-	-
Βέλγιο	20,80%	20,20%	20,80%	21,00%	21,60%	20,80%	21,20%	21,10%	20,70%	20,60%	20,00%	19,50%	18,90%
Βουλγαρία	44,80%	46,20%	49,20%	49,10%	49,30%	48,00%	40,10%	41,30%	40,40%	38,90%	32,80%	32,50%	32,10%
Τσεχία	15,30%	14,00%	14,40%	15,30%	15,40%	14,60%	14,80%	14,00%	13,30%	12,20%	12,20%	12,50%	-

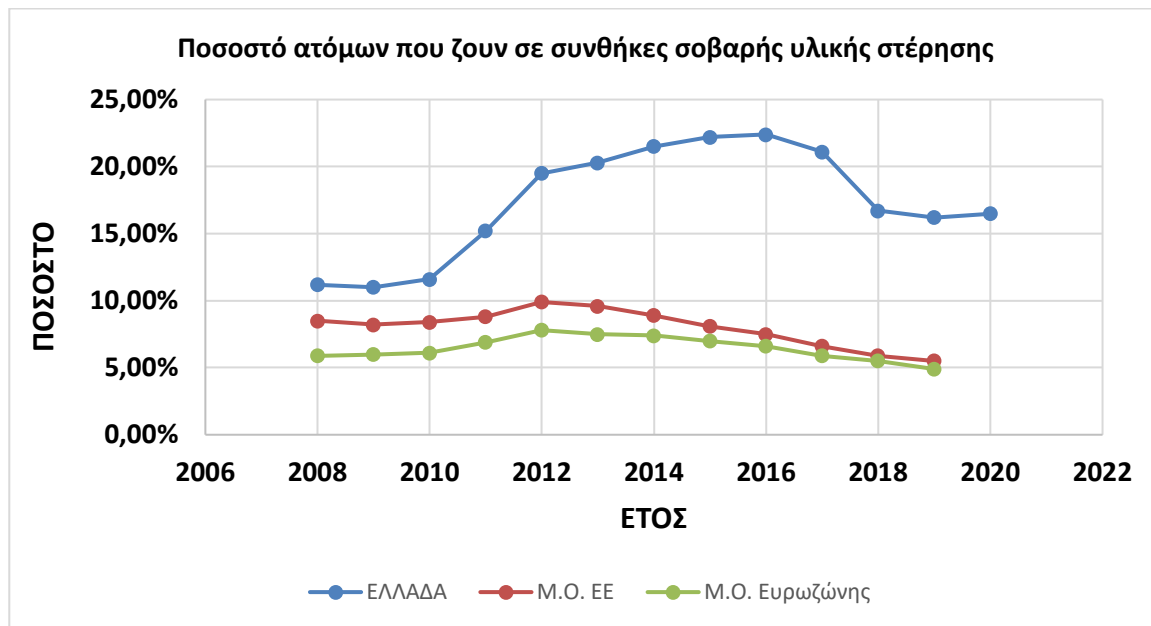
Δανία	16,30%	17,60%	18,30%	17,60%	17,50%	18,30%	17,90%	17,70%	16,80%	17,20%	17,00%	16,30%	15,90%
Γερμανία	20,10%	20,00%	19,70%	19,90%	19,60%	20,30%	20,60%	20,00%	19,70%	19,00%	18,70%	17,40%	-
Εσθονία	21,80%	23,40%	21,70%	23,10%	23,40%	23,50%	26,00%	24,20%	24,40%	23,40%	24,40%	24,30%	23,30%
Ιρλανδία	23,70%	25,70%	27,30%	29,40%	30,30%	29,90%	27,70%	26,00%	24,20%	22,70%	21,10%	20,60%	-
Ελλάδα	28,10%	27,60%	27,70%	31,00%	34,60%	35,70%	36,00%	35,70%	35,60%	34,80%	31,80%	30,00%	28,90%
Ισπανία	23,80%	24,70%	26,10%	26,70%	27,20%	27,30%	29,20%	28,60%	27,90%	26,60%	26,10%	25,30%	-
Γαλλία	18,50%	18,50%	19,20%	19,30%	19,10%	18,10%	18,50%	17,70%	18,20%	17,00%	17,40%	17,80%	-
Κροατία	-	-	31,10%	32,60%	32,60%	29,90%	29,30%	29,10%	27,90%	26,60%	26,10%	25,30%	23,20%
Ιταλία	25,50%	24,90%	25,00%	28,10%	29,90%	28,50%	28,30%	28,70%	30,00%	28,90%	27,30%	25,60%	-
Κύπρος	23,30%	23,50%	24,60%	24,60%	27,10%	27,80%	27,40%	28,90%	27,70%	25,20%	23,90%	22,30%	-
Λετονία	34,20%	37,90%	38,20%	40,10%	36,20%	35,10%	32,70%	30,90%	28,50%	28,20%	28,40%	27,30%	-
Λιθουανία	28,30%	29,60%	34,00%	33,10%	32,50%	30,80%	27,30%	29,30%	30,10%	29,60%	28,30%	26,30%	-
Λουξ/ργο	15,50%	17,80%	17,10%	16,80%	18,40%	19,00%	19,00%	18,50%	19,80%	21,50%	21,90%	20,60%	-
Ουγγαρία	28,20%	29,60%	29,90%	31,50%	33,50%	34,80%	31,80%	28,20%	26,30%	25,60%	19,60%	18,90%	17,80%
Μάλτα	20,10%	20,30%	21,20%	22,10%	23,10%	24,60%	23,90%	23,00%	20,30%	19,30%	19,00%	20,20%	-
Ολλανδία	14,90%	15,10%	15,10%	15,70%	15,00%	15,90%	16,50%	16,40%	16,70%	17,00%	16,70%	16,50%	16,30%
Αυστρία	20,60%	19,10%	18,90%	19,20%	18,50%	18,80%	19,20%	18,30%	18,00%	18,10%	17,50%	16,90%	17,50%
Πολωνία	30,50%	27,80%	27,80%	27,20%	26,70%	25,80%	24,70%	23,40%	21,90%	19,50%	18,90%	18,20%	18,20%
Πορτογαλία	26,00%	24,90%	25,30%	24,40%	25,30%	27,50%	27,50%	26,60%	25,10%	23,30%	21,60%	21,60%	-
Ρουμανία	44,20%	43,00%	41,50%	40,90%	43,20%	41,90%	40,30%	37,40%	38,80%	35,70%	32,50%	31,20%	30,40%

Σλοβενία	18,50%	17,10%	18,30%	19,30%	19,60%	20,40%	20,40%	19,20%	18,40%	17,10%	16,20%	14,40%	15,00%
Σλοβακία	20,60%	19,60%	20,60%	20,60%	20,50%	19,80%	18,40%	18,40%	18,10%	16,30%	16,30%	16,40%	-
Φιλανδία	17,40%	16,90%	16,90%	17,90%	17,20%	16,00%	17,30%	16,80%	16,60%	15,70%	16,50%	15,60%	16,00%
Σουηδία	16,70%	17,80%	17,70%	18,50%	17,70%	18,30%	18,20%	18,60%	18,30%	17,70%	18,00%	18,80%	17,90%
ΗΒ	23,20%	22,00%	23,20%	22,70%	24,10%	24,80%	24,10%	23,50%	22,20%	22,00%	23,10%	-	-

Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού 0-17 ετών –ΕΕ 2008-2020													
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ - 28	26,50%	26,50%	27,60%	27,30%	28,10%	27,90%	27,80%	27,10%	26,40%	24,90%	24,20%	-	-
Ευρωζώνη	23,70%	24,30%	25,40%	25,50%	25,60%	25,20%	25,70%	25,40%	25,30%	24,30%	23,50%	-	-
Βέλγιο	21,30%	20,50%	23,20%	23,30%	22,80%	21,90%	23,20%	23,30%	21,60%	22,10%	23,00%	22,30%	20,30%
Βουλγαρία	44,20%	47,30%	49,80%	51,80%	52,30%	51,50%	45,20%	43,70%	45,60%	41,60%	33,70%	34,30%	33,10%
Τσεχία	18,60%	17,20%	18,90%	20,00%	18,80%	16,40%	19,50%	18,50%	17,40%	14,20%	13,20%	13,00%	-
Δανία	12,70%	14,00%	15,10%	15,70%	14,90%	15,40%	14,50%	15,70%	13,90%	14,50%	15,10%	13,20%	12,40%
Γερμανία	20,10%	20,40%	21,70%	19,90%	18,40%	19,40%	19,60%	18,50%	19,30%	18,00%	17,30%	15,00%	-
Εσθονία	19,40%	24,50%	24,00%	24,80%	22,40%	22,30%	23,80%	22,50%	21,20%	18,80%	17,90%	20,30%	17,80%
Ιρλανδία	26,60%	31,40%	34,10%	34,10%	33,50%	34,40%	30,40%	28,80%	27,30%	25,20%	24,10%	23,20%	-
Ελλάδα	28,70%	30,00%	28,70%	30,40%	35,40%	38,10%	36,70%	37,80%	37,50%	36,20%	33,30%	30,50%	31,00%
Ισπανία	30,10%	32,00%	33,30%	32,20%	32,40%	32,60%	35,80%	34,40%	32,90%	31,30%	29,50%	30,30%	-

Γαλλία	21,20%	21,20%	22,90%	23,00%	23,20%	20,80%	21,60%	21,20%	22,60%	22,10%	22,90%	22,50%	-
Κροατία	-	-	29,40%	31,10%	34,80%	29,30%	29,00%	28,20%	26,60%	25,80%	23,70%	20,70%	20,20%
Ιταλία	28,40%	28,70%	29,50%	31,50%	34,10%	32,00%	32,10%	33,50%	33,20%	32,10%	30,60%	27,80%	-
Κύπρος	21,50%	20,20%	21,80%	23,40%	27,50%	27,70%	24,70%	28,90%	29,60%	25,50%	25,50%	23,00%	-
Λετονία	32,40%	38,40%	42,20%	44,10%	40,00%	38,40%	35,30%	31,30%	24,70%	23,90%	22,50%	18,90%	-
Λιθουανία	29,10%	30,80%	35,80%	34,60%	31,90%	35,40%	28,90%	32,70%	32,40%	31,60%	28,00%	26,50%	-
Λουξ/ργο	20,90%	23,70%	22,30%	21,70%	24,60%	26,00%	26,40%	23,00%	22,70%	23,60%	23,50%	25,40%	-
Ουγγαρία	33,40%	37,20%	38,70%	40,40%	41,90%	43,90%	41,80%	36,10%	33,60%	31,60%	23,80%	22,40%	17,70%
Μάλτα	25,00%	26,50%	26,70%	27,80%	31,00%	32,00%	31,30%	28,20%	24,00%	23,00%	22,80%	23,60%	-
Ολλανδία	15,50%	17,50%	16,90%	18,00%	16,90%	17,00%	17,10%	16,80%	17,60%	16,60%	15,20%	15,50%	16,10%
Αυστρία	22,90%	20,80%	22,40%	22,10%	20,90%	22,90%	23,30%	22,30%	20,00%	23,00%	21,60%	19,50%	22,20%
Πολωνία	32,90%	31,00%	30,80%	29,80%	29,30%	29,80%	28,20%	26,60%	24,20%	17,90%	17,20%	16,00%	-
Πορτογαλία	29,50%	28,70%	28,70%	28,60%	27,80%	31,70%	31,40%	29,60%	27,00%	24,20%	21,90%	22,30%	-
Ρουμανία	50,90%	50,60%	48,10%	49,20%	52,50%	51,40%	50,70%	46,80%	49,20%	41,70%	38,10%	35,80%	36,30%
Σλοβενία	15,30%	15,10%	15,20%	17,30%	16,40%	17,50%	17,70%	16,60%	14,90%	15,10%	13,10%	11,70%	12,20%
Σλοβακία	24,30%	23,70%	25,30%	26,00%	26,60%	25,50%	23,60%	24,90%	24,40%	22,50%	23,80%	22,00%	-
Φιλανδία	15,10%	14,00%	14,20%	16,10%	14,90%	13,00%	15,60%	14,90%	14,70%	15,10%	16,00%	14,30%	15,00%
Σουηδία	17,30%	18,80%	19,20%	20,30%	19,40%	20,20%	20,50%	19,80%	19,90%	19,40%	20,60%	23,10%	20,00%
ΗΒ	29,60%	27,40%	29,70%	26,90%	31,20%	32,60%	31,20%	30,30%	27,20%	27,40%	28,90%	-	-

Ποσοστό ατόμων που ζουν σε συνθήκες σοβαρής υλικής στέρησης			
Έτος	Ποσοστό Ελλάδα	Μ.Ο. ΕΕ	Μ.Ο. Ευρωζώνης
2008	11,20%	8,50%	5,90%
2009	11,00%	8,20%	6,00%
2010	11,60%	8,40%	6,10%
2011	15,20%	8,80%	6,90%
2012	19,50%	9,90%	7,80%
2013	20,30%	9,60%	7,50%
2014	21,50%	8,90%	7,40%
2015	22,20%	8,10%	7,00%
2016	22,40%	7,50%	6,60%
2017	21,10%	6,60%	5,90%
2018	16,70%	5,90%	5,50%
2019	16,20%	5,50%	4,90%
2020	16,50%	-	-

Κατανομή των νοικοκυριών με δυσκολίες ανταπόκρισης στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών με διάκριση σε φτωχά και μη φτωχά νοικοκυριά Ελλάδα, 2016-2020

Πάγιοι λογαριασμοί	Σύνολο					Φτωχά νοικοκυριά					Μη-φτωχά νοικοκυριά				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Ενοίκιο ή δόση δανείου	39,70%	34,30%	29,30%	30,40%	27,70%	63,40%	52,90%	48,20%	43,20%	59,60%	33,50%	29,60%	25,00%	27,40 %	21,20%
Πάγιοι λογαριασμοί (ηλ.ρεύμα. νερό. κλπ)	39,20%	36,00%	32,90%	36,50%	27,90%	62,30%	56,50%	53,40%	58,70%	49,00%	33,50%	31,30%	28,60%	26,90 %	23,40%
Δόσεις δανείου ή πιστωτικών καρτών	51,80%	46,00%	43,70%	41,90%	36,30%	85,00%	71,20%	57,80%	68,80%	70,00%	46,00%	42,00%	41,90%	39,00 %	32,30%

Οικονομική αδυναμία νοικοκυριών ικανοποίησης βασικών αναγκών με διάκριση σε φτωχά και μη φτωχά νοικοκυριά Ελλάδα, 2016-2020

Βασικές ανάγκες	Σύνολο					Φτωχά νοικοκυριά					Μη-φτωχά νοικοκυριά				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
1 εβδομάδα διακοπών	52,50%	50,70%	50,70%	49,20%	53,50%	88,50%	80,50%	78,20%	79,50%	89,00%	43,50%	43,80%	44,90%	42,60%	45,90%
Διατροφή κάθε 2η μέρα με κοτόπουλο. κρέας. ψάρι ή λαχανικά ίσης θρεπτικής αξίας	12,10%	11,80%	11,80%	11,70%	12,40%	53,20%	43,50%	29,50%	37,70%	45,50%	1,80%	4,40%	8,10%	6,10%	5,30%
Αντιμετώπιση έκτακτων αναγκαίων δαπανών ύψους 375 ευρώ περίπου	54,20%	53,20%	51,40%	47,70%	50,40%	80,70%	78,30%	76,70%	73,00%	96,60%	47,60%	47,30%	46,10%	42,20%	49,50%

Δείκτης υλικής στέρησης - ΕΕ (2008-2020)

Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ-28	-	-	8,40%	8,80%	9,90%	9,60%	8,90%	8,10%	7,50%	6,60%	5,90%	5,50%	-
Ευρωζώνη	5,90%	6,00%	6,10%	6,90%	7,80%	7,50%	7,40%	7,00%	6,60%	5,80%	5,40%	4,90%	-
Βέλγιο	5,60%	5,20%	5,90%	5,70%	6,30%	5,10%	5,90%	5,80%	5,50%	5,20%	5,00%	4,30%	3,90%
Βουλγαρία	41,20%	41,90%	45,70%	43,60%	44,10%	43,00%	33,10%	34,20%	31,90%	30,00%	20,90%	19,90%	19,40%
Τσεχία	6,80%	6,10%	6,20%	6,10%	6,60%	6,60%	6,70%	5,60%	4,80%	3,70%	2,80%	2,70%	2,40%
Δανία	2,00%	2,30%	2,70%	2,30%	2,70%	3,60%	3,20%	3,70%	2,60%	3,10%	3,40%	2,60%	2,40%
Γερμανία	5,50%	5,40%	4,50%	5,30%	4,90%	5,40%	5,00%	4,40%	3,70%	3,40%	3,10%	2,70%	-
Εσθονία	4,90%	6,20%	9,00%	8,70%	9,40%	7,60%	6,20%	4,50%	4,70%	4,10%	3,80%	3,30%	2,80%
Ιρλανδία	5,50%	6,10%	5,70%	7,80%	9,80%	9,90%	8,40%	8,50%	6,70%	5,20%	4,90%	5,40%	-
Ελλάδα	11,20%	11,00%	11,60%	15,20%	19,50%	20,30%	21,50%	22,20%	22,40%	21,10%	16,70%	16,20%	16,50%
Ισπανία	3,60%	4,50%	4,90%	4,50%	5,80%	6,20%	7,10%	6,40%	5,80%	5,10%	5,40%	4,70%	-
Γαλλία	5,40%	5,60%	5,80%	5,20%	5,30%	4,90%	4,80%	4,50%	4,40%	4,10%	4,70%	4,70%	4,80%
Κροατία	-	-	14,30%	15,20%	15,90%	14,70%	13,90%	13,70%	12,50%	10,30%	8,60%	7,20%	6,90%
Ιταλία	7,50%	7,30%	7,40%	11,10%	14,50%	12,30%	11,60%	11,50%	12,10%	10,10%	8,50%	7,40%	-
Κύπρος	9,10%	9,50%	11,20%	11,70%	15,00%	16,10%	15,30%	15,40%	13,60%	11,50%	10,20%	9,10%	8,40%
Λετονία	19,30%	22,10%	27,60%	31,00%	25,60%	24,00%	19,20%	16,40%	12,80%	11,30%	9,50%	7,80%	-
Λιθουανία	12,50%	15,60%	19,90%	19,00%	19,80%	16,00%	13,60%	13,90%	13,50%	12,40%	11,10%	9,40%	-
Λουξεμβούργο	0,70%	1,10%	0,50%	1,20%	1,30%	1,80%	1,40%	2,00%	1,60%	1,20%	1,30%	1,30%	-

Ουγγαρία	17,90%	20,30%	21,60%	23,40%	26,30%	27,80%	24,00%	19,40%	16,20%	14,50%	10,10%	8,70%	8,00%
Μάλτα	4,30%	5,00%	6,50%	6,60%	9,20%	9,50%	10,20%	8,10%	4,40%	3,30%	3,00%	3,60%	3,30%
Ολλανδία	1,50%	1,40%	2,20%	2,50%	2,30%	2,50%	3,20%	2,60%	2,60%	2,60%	2,40%	2,50%	2,10%
Αυστρία	5,90%	4,60%	4,30%	4,00%	4,00%	4,20%	4,00%	3,60%	3,00%	3,70%	2,80%	2,60%	2,70%
Πολωνία	17,70%	15,00%	14,20%	13,00%	13,50%	11,90%	10,40%	8,10%	6,70%	5,90%	4,70%	3,60%	-
Πορτογαλία	9,70%	9,10%	9,00%	8,30%	8,60%	10,90%	10,60%	9,60%	8,40%	6,90%	6,00%	5,60%	-
Ρουμανία	32,70%	32,10%	30,50%	29,50%	31,10%	29,80%	25,90%	22,70%	23,80%	19,70%	16,80%	14,50%	15,20%
Σλοβενία	6,70%	6,10%	5,90%	6,10%	6,60%	6,70%	6,60%	5,80%	5,40%	4,60%	3,70%	2,60%	3,00%
Σλοβακία	11,80%	11,10%	11,40%	10,60%	10,50%	10,20%	9,90%	9,00%	8,20%	7,00%	7,00%	7,90%	5,90%
Φιλανδία	3,50%	2,80%	2,80%	3,20%	2,90%	2,50%	2,80%	2,20%	2,20%	2,10%	2,80%	2,40%	2,60%
Σουηδία	1,80%	2,00%	1,90%	1,70%	1,80%	1,90%	1,00%	1,10%	0,80%	1,10%	1,60%	1,80%	1,80%
ΗΒ	4,50%	3,30%	4,80%	5,10%	7,80%	8,30%	7,40%	6,10%	5,20%	5,10%	4,60%	-	-

Υλική στέρηση παιδιών (0-17 ετών) Ελλάδα 2009-2020		
Έτος	Ποσοστό	Μ.Ο. ΕΕ
2009	12,20%	9,50%
2011	16,40%	10,10%
2012	20,90%	11,80%
2013	23,30%	11,10%
2014	23,80%	10,40%
2015	25,70%	9,60%
2016	26,70%	8,50%
2017	23,80%	7,10%
2018	18,60%	6,50%
2019	17,60%	6,00%
2020	19,70%	-

Δείκτης υλικής στέρησης πληθυσμού ηλικίας κάτω των 18 ετών ΕΕ 2008-2020													
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ-28	9,80%	9,50%	9,90%	10,10%	11,80%	11,10%	10,40%	9,60%	8,50%	7,30%	6,50%	6,00%	-
Ευρωζώνη	7,10%	7,20%	7,20%	7,80%	9,00%	8,40%	8,40%	8,10%	7,20%	6,20%	5,80%	5,00%	-
Βέλγιο	7,30%	6,50%	7,70%	8,20%	8,30%	5,50%	6,80%	7,90%	6,90%	6,50%	6,90%	5,40%	4,60%
Βουλγαρία	40,80%	43,60%	46,50%	45,60%	46,60%	46,30%	38,40%	37,30%	36,10%	33,10%	19,10%	20,20%	20,00%
Τσεχία	8,30%	7,40%	8,60%	8,00%	8,50%	7,30%	9,70%	7,20%	6,30%	4,50%	3,40%	2,90%	3,10%
Δανία	2,50%	2,10%	3,10%	2,90%	4,00%	3,80%	3,10%	4,30%	3,00%	3,10%	4,30%	3,10%	2,20%
Γερμανία	6,90%	7,10%	5,20%	5,40%	4,80%	5,60%	5,00%	4,70%	3,60%	3,30%	2,70%	2,10%	-
Εσθονία	5,30%	7,00%	10,70%	9,10%	9,20%	7,00%	5,70%	3,90%	4,00%	3,40%	3,50%	3,10%	2,10%
Ιρλανδία	6,80%	8,40%	8,20%	10,00%	12,40%	13,40%	10,10%	10,70%	9,30%	6,80%	6,70%	6,90%	-
Ελλάδα	10,40%	12,20%	12,20%	16,40%	20,90%	23,30%	23,80%	25,70%	26,70%	23,80%	18,60%	17,60%	19,70%
Ισπανία	5,50%	6,70%	7,40%	5,20%	7,60%	8,30%	9,50%	9,10%	7,10%	6,50%	6,50%	6,00%	-
Γαλλία	6,60%	6,50%	7,00%	7,00%	7,20%	5,60%	5,70%	5,40%	5,30%	5,10%	5,70%	5,10%	5,90%
Κροατία	-	-	14,80%	14,40%	18,10%	13,70%	13,10%	13,40%	11,60%	8,80%	7,60%	5,70%	4,70%
Ιταλία	8,60%	8,50%	8,60%	12,10%	16,80%	13,50%	13,70%	13,00%	12,40%	9,80%	8,10%	6,5%	-
Κύπρος	9,70%	9,30%	12,50%	14,80%	18,10%	18,70%	15,60%	17,20%	17,70%	13,60%	12,60%	11,70%	11,80%
Λετονία	19,20%	24,60%	30,70%	32,40%	27,30%	25,40%	19,90%	17,00%	11,90%	10,30%	8,30%	6,00%	-
Λιθουανία	11,80%	15,80%	20,00%	16,70%	16,90%	18,50%	13,70%	13,80%	11,50%	13,00%	10,00%	8,20%	-
Λουξεμβούργο	0,90%	1,20%	0,20%	1,20%	1,70%	2,40%	1,80%	3,00%	1,20%	1,20%	1,50%	1.3%	-

Ουγγαρία	21,50%	25,50%	28,80%	30,40%	34,10%	35,60%	31,90%	24,90%	21,10%	19,20%	15,20%	13,10%	11,00%
Μάλτα	6,30%	7,20%	7,70%	7,70%	12,30%	11,80%	13,90%	10,40%	6,40%	5,10%	4,00%	4,80%	3,90%
Ολλανδία	2,20%	1,50%	2,00%	2,90%	3,30%	2,30%	3,70%	2,60%	2,50%	2,40%	2,30%	2,40%	2,70%
Αυστρία	6,70%	5,00%	5,60%	5,80%	5,80%	6,40%	6,00%	4,20%	3,50%	5,30%	3,60%	3,50%	4,50%
Πολωνία	17,50%	15,30%	14,90%	13,20%	13,70%	11,80%	10,20%	7,90%	5,80%	4,60%	3,60%	2,60%	-
Πορτογαλία	11,80%	10,50%	10,80%	11,30%	10,30%	13,90%	12,90%	11,00%	9,60%	7,40%	5,70%	5,60%	-
Ρουμανία	38,50%	39,10%	35,80%	35,70%	38,80%	36,40%	31,00%	28,90%	30,20%	21,50%	19,70%	17,70%	21,40%
Σλοβενία	5,20%	5,40%	5,10%	5,30%	5,90%	6,00%	4,90%	4,70%	4,50%	3,10%	2,20%	1,90%	2,40%
Σλοβακία	12,60%	12,70%	13,50%	12,40%	11,90%	13,00%	12,10%	11,20%	9,70%	9,10%	9,00%	8,70%	6,40%
Φιλανδία	3,10%	2,50%	2,30%	3,20%	2,80%	1,80%	2,00%	2,00%	1,80%	1,80%	2,70%	2,40%	2,20%
Σουηδία	2,20%	2,20%	2,10%	2,20%	2,10%	2,60%	1,50%	1,40%	0,70%	0,90%	2,30%	3,10%	3,00%
Ηνωμένο Βασίλειο	6,50%	4,40%	7,30%	7,10%	12,50%	12,30%	10,80%	9,60%	7,50%	5,80%	7,00%	-	-

Κίνδυνος φτώχειας πριν από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (Δεν περιλαμβάνονται στο διαθέσιμο εισόδημα τα κοινωνικά επιδόματα, αλλά περιλαμβάνονται οι συντάξεις), κατά φύλο και ομάδες ηλικιών: Ελλάδα, 2020			
Ομάδες ηλικιών	ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ
ΣΥΝΟΛΟ	23,60%	23,70%	23,50%
0-17	32,40%	-	-
18-64	24,60%	24,70%	24,40%
65+	15,00%	17,70%	12,50%

Δείκτης επίπτωσης των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας, ΕΕ 2006-2020															
Χώρα/Ετος	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ -28	-	-	-	-	36,78%	35,98%	34,88%	35,77%	34,10%	33,72%	33,20%	32,40%	32,94%	33,70%	-
Ευρωζώνη	37,10%	34,55%	33,47%	33,61%	35,32%	34,63%	32,94%	34,51%	33,72%	33,07%	32,30%	32,00%	31,73%	32,79%	-
Βέλγιο	45,15%	44,73%	45,56%	45,32%	45,32%	44,96%	44,77%	42,59%	43,64%	44,19%	41,51%	40,00%	35,18%	41,73%	44,92%
Βουλγαρία	25,51%	13,73%	21,03%	17,42%	23,62%	18,98%	18,15%	21,35%	20,15%	22,54%	17,92%	19,86%	25,42%	23,65%	20,40%
Τσεχία	54,17%	52,24%	55,00%	51,96%	50,28%	45,56%	45,45%	48,19%	43,60%	42,26%	40,49%	42,41%	38,46%	39,16%	-
Δανία	58,21%	56,83%	57,55%	58,01%	54,30%	56,63%	56,20%	57,19%	55,02%	52,71%	52,21%	50,99%	47,30%	47,26%	52,36%
Γερμανία	51,36%	38,71%	37,19%	35,68%	35,54%	37,05%	33,74%	34,02%	33,20%	33,47%	34,78%	33,20%	33,33%	36,21%	-
Εσθονία	25,61%	23,02%	21,05%	23,94%	36,55%	29,72%	29,44%	26,77%	23,24%	22,30%	24,91%	27,34%	26,76%	28,15%	31,68%
Ιρλανδία	43,60%	48,04%	54,41%	60,00%	61,90%	61,62%	57,97%	59,01%	55,80%	55,49%	51,45%	52,58%	51,78%	57,74%	-

Ελλάδα	12,39%	14,35%	13,73%	13,22%	15,55%	13,71%	13,81%	17,50%	15,00%	16,08%	15,87%	15,83%	20,26%	22,84%	25,00%
Ισπανία	17,48%	16,88%	22,96%	24,16%	28,13%	31,33%	28,52%	32,00%	28,62%	26,58%	24,41%	23,94%	22,94%	23,05%	-
Γαλλία	46,99%	50,38%	46,81%	46,25%	46,59%	43,32%	40,76%	43,85%	44,58%	43,10%	42,37%	45,00%	44,40%	42,13%	-
Κροατία	-	-	-	-	31,33%	31,92%	33,33%	34,34%	35,12%	35,48%	28,57%	24,81%	24,90%	24,69%	23,11%
Ιταλία	18,57%	17,72%	19,57%	21,03%	21,10%	19,51%	20,41%	21,54%	21,46%	21,65%	21,37%	19,44%	21,62%	20,24%	-
Κύπρος	27,78%	26,19%	30,57%	33,05%	33,62%	37,02%	37,45%	37,04%	41,46%	36,22%	35,60%	35,92%	36,36%	35,24%	-
Λετονία	16,07%	22,91%	14,24%	14,84%	26,67%	29,10%	25,29%	25,38%	21,48%	17,58%	21,58%	21,91%	19,10%	23,41%	-
Λιθουανία	24,81%	25,10%	23,72%	29,02%	34,50%	36,42%	34,51%	32,01%	30,55%	22,38%	21,51%	23,15%	22,90%	31,56%	-
Λουξ/ργο	40,25%	42,31%	43,22%	44,81%	50,17%	50,00%	47,93%	45,92%	40,58%	43,75%	39,11%	35,52%	33,45%	33,96%	-
Ουγγαρία	46,28%	58,02%	59,21%	57,09%	56,69%	51,38%	47,62%	44,44%	43,61%	42,02%	43,80%	46,40%	48,80%	38,50%	44,09%
Μάλτα	33,33%	29,77%	33,19%	34,93%	34,04%	32,76%	37,08%	32,62%	33,19%	31,22%	30,67%	29,11%	30,58%	26,29%	-
Ολλανδία	53,81%	50,49%	47,24%	45,85%	51,18%	47,37%	50,97%	50,00%	45,54%	47,98%	42,53%	39,73%	38,99%	38,32%	36,15%
Αυστρία	49,80%	51,42%	41,31%	42,69%	43,46%	46,49%	44,19%	44,40%	44,49%	45,70%	46,39%	42,17%	43,25%	49,24%	41,10%
Πολωνία	33,22%	34,72%	32,67%	27,54%	27,87%	26,56%	25,33%	24,78%	26,41%	23,14%	24,45%	37,50%	40,32%	36,89%	-
Πορτογαλία	26,29%	25,21%	25,70%	26,34%	32,20%	29,13%	29,25%	26,67%	26,97%	26,14%	24,00%	22,46%	23,79%	24,23%	-
Ρουμανία	-	21,90%	23,38%	23,00%	22,30%	23,63%	20,49%	18,44%	12,85%	13,31%	14,24%	16,61%	16,07%	15,30%	15,83%
Σλοβενία	52,07%	50,22%	46,52%	48,64%	47,52%	43,80%	46,43%	42,69%	42,23%	42,34%	42,80%	44,58%	43,16%	45,45%	44,64%
Σλοβακία	42,00%	41,76%	40,76%	35,67%	39,39%	33,33%	34,00%	36,32%	35,71%	35,26%	30,98%	29,14%	31,07%	38,02%	-
Φιλανδία	55,94%	55,02%	50,18%	47,33%	51,48%	50,00%	50,93%	55,30%	53,62%	53,73%	57,04%	56,93%	53,67%	53,97%	51,39%
Σουηδία	57,59%	61,82%	55,00%	50,00%	48,97%	48,32%	47,59%	44,64%	48,00%	45,30%	45,82%	46,08%	43,25%	40,83%	42,70%

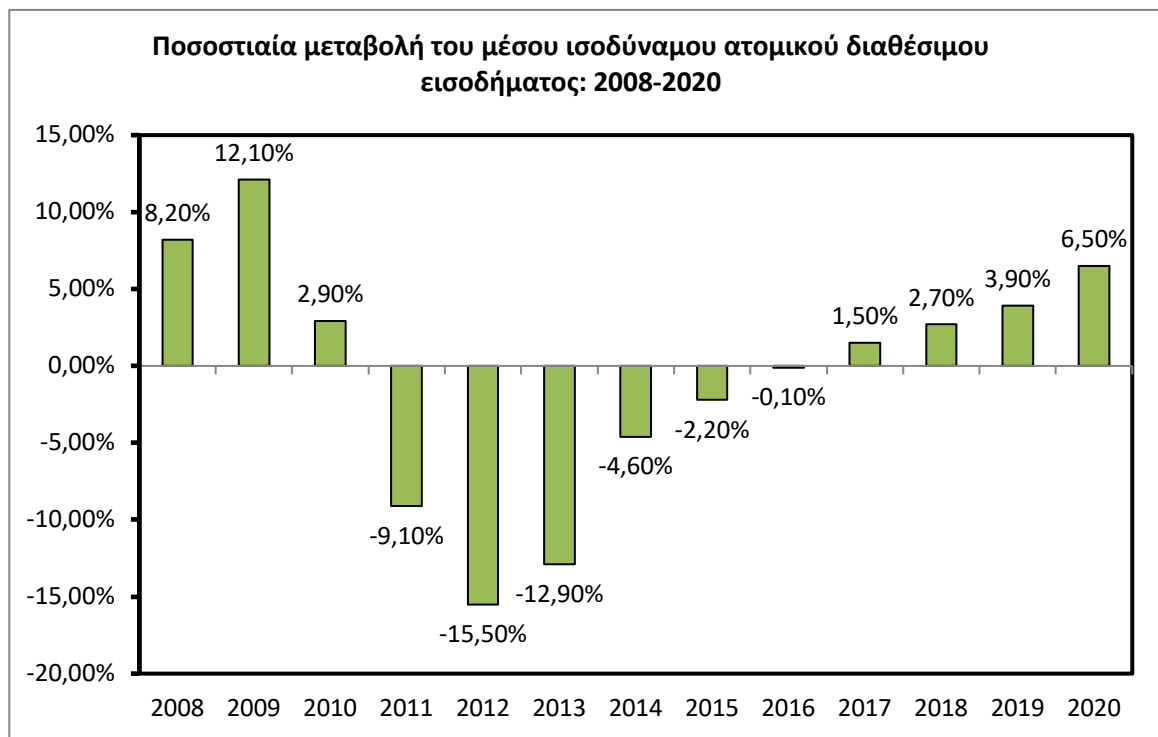
HB	36,88%	37,37%	35,29%	43,09%	44,84%	46,89%	46,13%	47,18%	42,86%	43,34%	43,42%	41,78%	36,08%	-	-
----	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	---	---

Ελλάδα, Δείκτης κατανομής εισοδήματος S80/S20													
2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
5,8%	5,90%	5,80%	5,60%	6,00%	6,60%	6,60%	6,50%	6,50%	6,60%	6,10%	5,51%	5,11%	5,15%

Δείκτης κατανομής εισοδήματος σε πεμπτημόρια, ΕΕ (2008-2020)													
Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ -28	5,00%	4,90%	4,90%	5,00%	5,00%	5,00%	5,20%	5,20%	5,20%	5,08%	5,12%	5,09%	-
Ευρωζώνη	4,90%	4,90%	4,90%	5,00%	5,00%	5,10%	5,20%	5,20%	5,16%	5,05%	5,07%	4,98%	-
Βέλγιο	4,10%	3,90%	3,90%	3,90%	4,00%	3,80%	3,80%	3,80%	3,80%	3,84%	3,79%	3,61%	3,65%
Βουλγαρία	6,50%	5,90%	5,90%	6,50%	6,10%	6,60%	6,80%	7,10%	7,70%	8,20%	7,66%	8,10%	8,01%
Τσεχία	3,40%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,40%	3,50%	3,50%	3,50%	3,40%	3,32%	3,34%	-
Δανία	3,60%	4,60%	4,40%	4,00%	3,90%	4,00%	4,10%	4,10%	4,10%	4,10%	4,11%	4,09%	4,00%
Γερμανία	4,80%	4,50%	4,50%	4,50%	4,30%	4,60%	5,10%	4,80%	4,60%	4,49%	5,07%	4,89%	-
Εσθονία	5,00%	5,00%	5,00%	5,30%	5,40%	5,50%	6,50%	6,20%	5,60%	5,42%	5,07%	5,08%	5,03%
Ιρλανδία	4,40%	4,20%	4,70%	4,60%	4,80%	4,70%	4,90%	4,50%	4,45%	4,63%	4,23%	4,03%	-
Ελλάδα	5,90%	5,80%	5,60%	6,00%	6,60%	6,60%	6,50%	6,50%	6,60%	6,11%	5,51%	5,11%	5,15%

Ισπανία	5,60%	5,90%	6,20%	6,30%	6,50%	6,30%	6,80%	6,90%	6,60%	6,11%	6,03%	5,94%	-
Γαλλία	4,40%	4,40%	4,40%	4,60%	4,50%	4,50%	4,30%	4,30%	4,32%	4,31%	4,23%	4,27%	-
Κροατία	-	-	5,50%	5,60%	5,40%	5,30%	5,10%	5,20%	5,00%	5,03%	5,00%	4,76%	4,61%
Ιταλία	5,20%	5,30%	5,40%	5,70%	5,60%	5,80%	5,80%	5,80%	6,30%	5,92%	6,09%	6,01%	-
Κύπρος	4,30%	4,40%	4,50%	4,30%	4,70%	4,90%	5,40%	5,20%	4,90%	4,56%	4,29%	4,58%	-
Λετονία	7,30%	7,40%	6,80%	6,50%	6,50%	6,30%	6,50%	6,50%	6,20%	6,30%	6,78%	6,54%	-
Λιθουανία	6,10%	6,40%	7,30%	5,80%	5,30%	6,10%	6,10%	7,50%	7,10%	7,28%	7,09%	6,44%	-
Λουξ/ργο	4,10%	4,30%	4,10%	4,00%	4,10%	4,60%	4,40%	4,30%	5,00%	5,00%	5,72%	5,34%	-
Ουγγαρία	3,60%	3,50%	3,40%	3,90%	4,00%	4,30%	4,30%	4,30%	4,30%	4,30%	4,35%	4,23%	4,30%
Μάλτα	4,30%	4,00%	4,30%	4,00%	3,90%	4,10%	4,00%	4,20%	4,20%	4,21%	4,28%	4,18%	-
Ολλανδία	4,00%	4,00%	3,70%	3,80%	3,60%	3,60%	3,80%	3,80%	3,90%	4,00%	4,05%	3,94%	4,04%
Αυστρία	4,20%	4,20%	4,30%	4,10%	4,20%	4,10%	4,10%	4,00%	4,10%	4,30%	4,04%	4,17%	4,11%
Πολωνία	5,10%	5,00%	5,00%	5,00%	4,90%	4,90%	4,90%	4,90%	4,80%	4,60%	4,25%	4,37%	-
Πορτογαλία	6,10%	6,00%	5,60%	5,70%	5,80%	6,00%	6,20%	6,00%	5,90%	5,75%	5,22%	5,16%	-
Ρουμανία	7,00%	6,50%	6,10%	6,20%	6,60%	6,80%	7,20%	8,30%	7,20%	6,50%	7,21%	7,08%	6,62%
Σλοβενία	3,40%	3,20%	3,40%	3,50%	3,40%	3,60%	3,70%	3,60%	3,60%	3,42%	3,38%	3,39%	3,32%
Σλοβακία	3,40%	3,60%	3,80%	3,80%	3,70%	3,60%	3,90%	3,50%	3,63%	3,49%	3,03%	3,34%	
Φιλανδία	3,80%	3,70%	3,60%	3,70%	3,70%	3,60%	3,60%	3,60%	3,60%	3,54%	3,65%	3,69%	3,72%
Σουηδία	3,70%	4,00%	3,80%	4,00%	4,00%	4,00%	4,20%	4,10%	4,25%	4,27%	4,13%	4,33%	4,12%
ΗΒ	5,60%	5,30%	5,40%	5,30%	5,00%	4,60%	5,10%	5,20%	5,12%	5,40%	5,63%	-	-

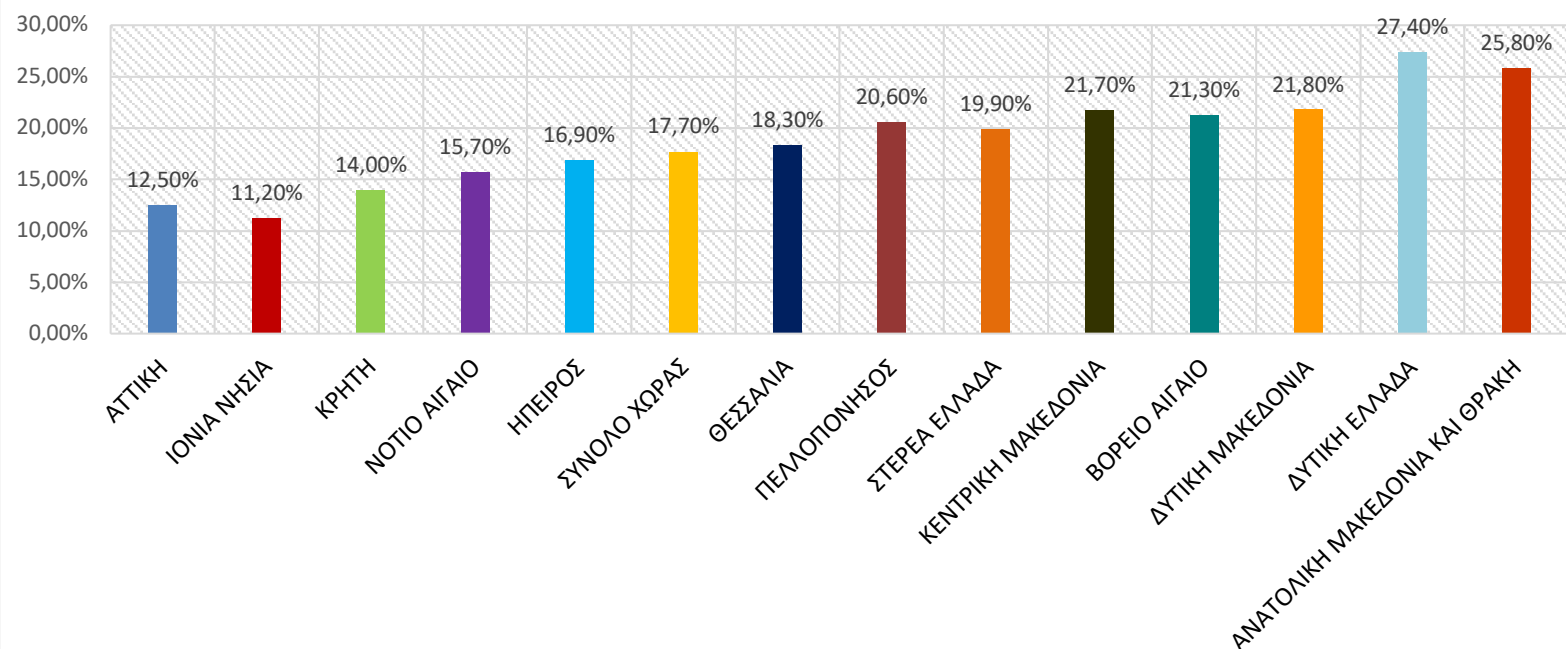
Μεταβολή του μέσου ισοδύναμου ατομικού διαθέσιμου εισοδήματος: Ελλάδα, 2008-2020												
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
8,20%	12,10%	2,90%	-9,10%	-15,50%	-12,90%	-4,60%	-2,20%	-0,10%	1,50%	2,70%	3,90%	6,50%

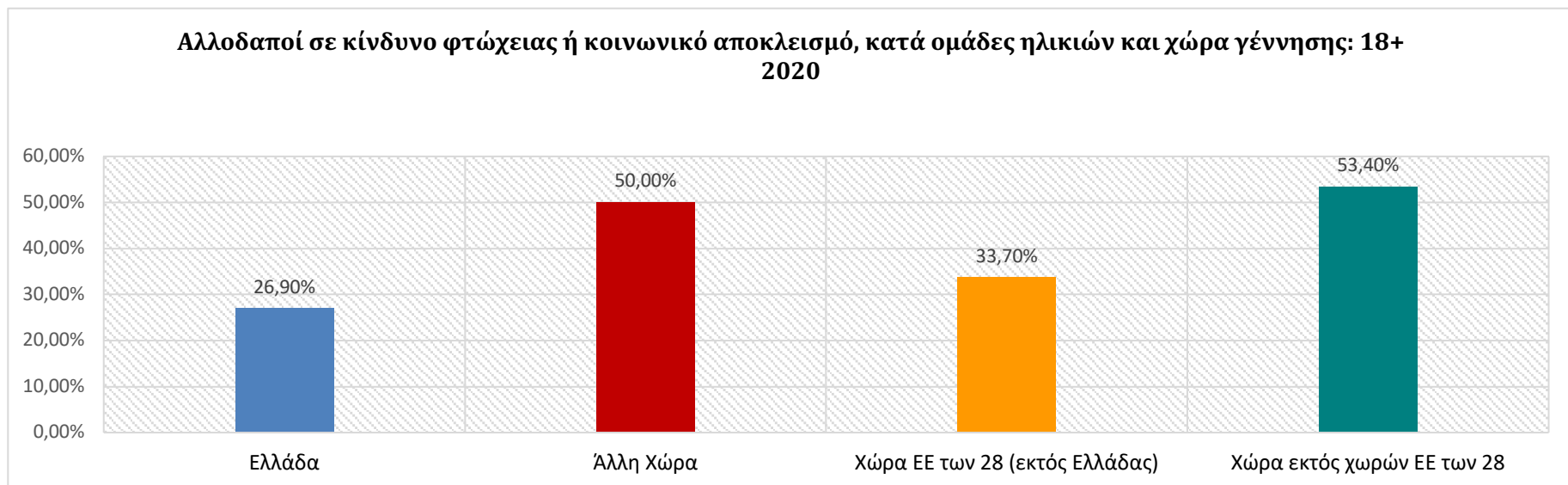
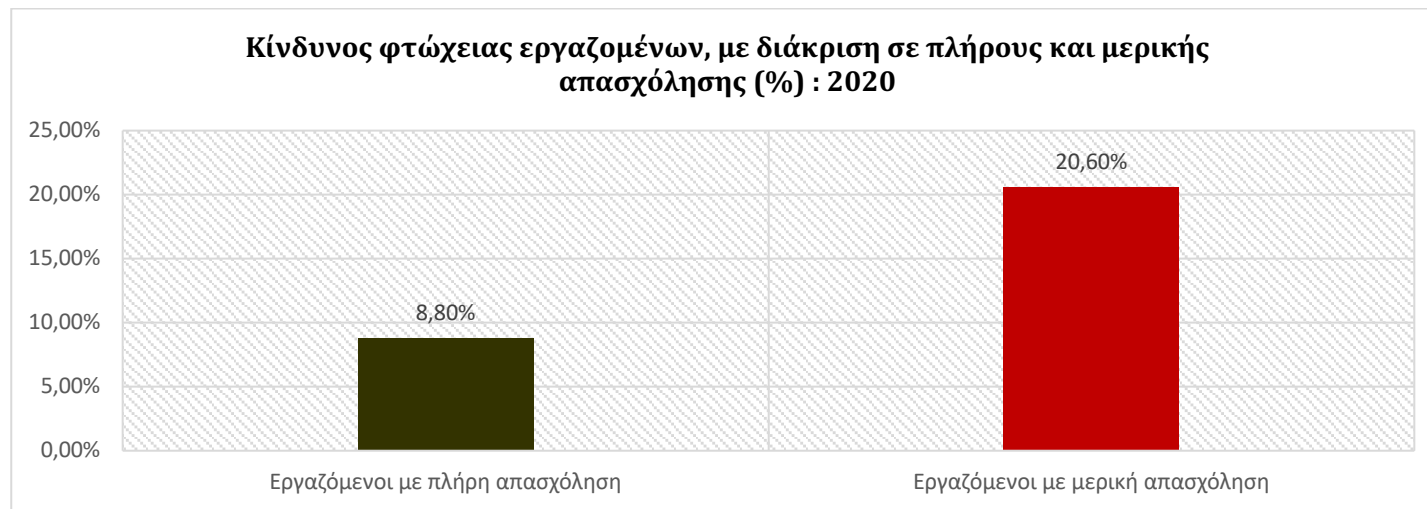

Μέσο ισοδύναμο ατομικό διαθέσιμο εισόδημα: Ελλάδα, 2008-2020													
ΕΤΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Μέσο ισοδύναμο ατομικό διαθέσιμο εισόδημα (σε €)	12.051 €	13.505 €	13.896 €	12.637 €	10.676 €	9.303 €	8.879 €	8.682 €	8.672 €	8.800 €	9.034 €	9.382 €	9.993 €

Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ανά Περιφέρεια	2019	2020
ΑΤΤΙΚΗ	13,70%	12,50%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	13,90%	11,20%
ΚΡΗΤΗ	15,20%	14,00%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	16,90%	15,70%
ΗΠΕΙΡΟΣ	17,40%	16,90%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	17,90%	17,70%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	19,00%	18,30%
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΣ	19,70%	20,60%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	20,30%	19,90%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	20,60%	21,70%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	20,70%	21,30%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	21,60%	21,80%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	23,80%	27,40%
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	24,30%	25,80%

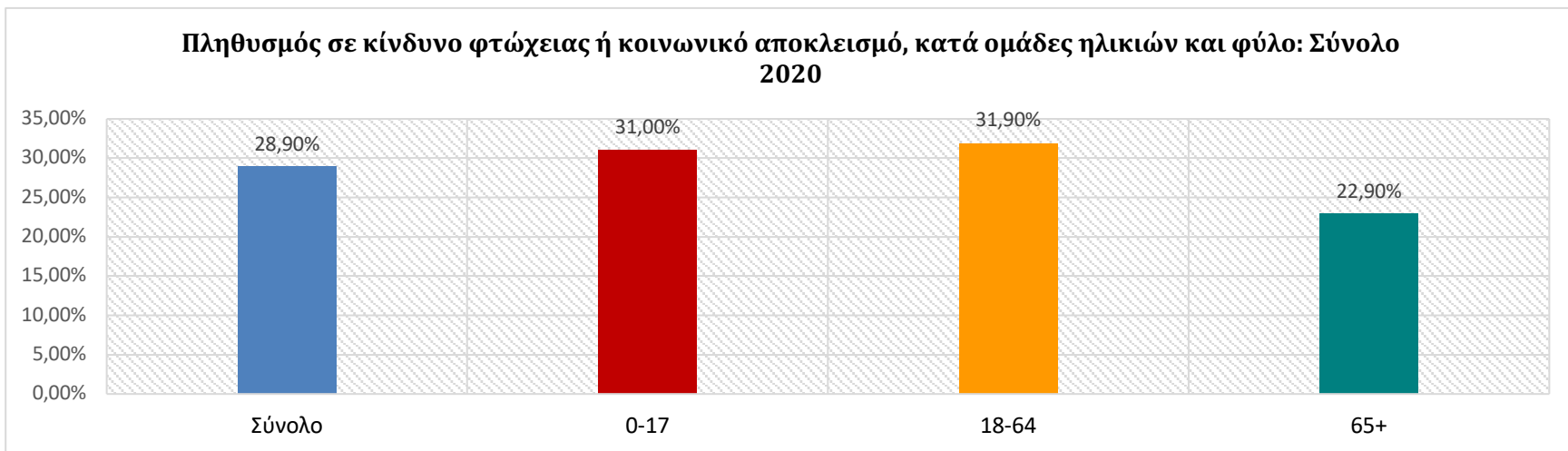
Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ανά Περιφέρεια: 2020

Υποκατηγορίες δεικτών φτώχειας της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», κατά ομάδες ηλικιών: Ελλάδα, 2019-2020			
Ομάδες ηλικιών	Υποκατηγορία Δεικτών Φτώχειας	2019	2020
Σύνολο Πληθυσμού	Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση και χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	7,50%	7,00%
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση αλλά με χαμηλή ένταση εργασίας	3,80%	3,60%
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά με υλική στέρηση αλλά χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	8,00%	7,50%
	Πληθυσμός με κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά με υλική στέρηση και με χαμηλή ένταση εργασίας	3,20%	–
18-64	Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση και χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	7,00%	7,00%
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση αλλά με χαμηλή ένταση εργασίας	5,80%	5,40%
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά με υλική στέρηση αλλά χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	7,60%	6,80%
0-17	Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση και χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	7,30%	7,50%
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση αλλά με χαμηλή ένταση εργασίας	1,70%	1,80%
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά με υλική στέρηση αλλά χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	9,70%	8,80%

Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό, κατά ομάδες ηλικιών και φύλο: Ελλάδα, 2019 2020						
2019				2020		
Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	30,00%	30,80%	29,20%	28,90%	29,90%	28,00%
0-17	30,50%	-	-	31,00%	-	-
18-64	33,10%	34,10%	32,00%	31,90%	33,10%	30,70%
65+	21,10%	23,20%	18,40%	22,90%	22,90%	16,30%

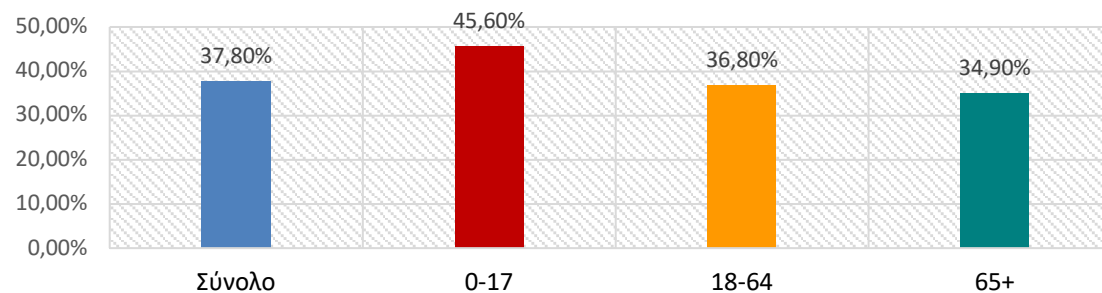
Κίνδυνος φτώχειας ηλικιωμένων μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών, Ελλάδα						
Ομάδες ηλικιών	2019			2020		
	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
60+	13,40%	13,80%	12,80%	14,40%	15,40%	13,20%
75+	12,70%	15,40%	9,30%	14,20%	17,40%	9,90%
0-59	19,60%	19,70%	19,50%	19,10%	19,10%	19,20%
0-74	18,40%	18,30%	18,60%	18,20%	18,00%	18,30%

Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά τύπο νοικοκυριού: Ελλάδα, 2020			
ΤΥΠΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ		Ποσοστό	
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΥΘΗΣΜΟΣ		17,70%	
Νοικοκυριά χωρίς εξαρτώμενα παιδιά	Ένας ενήλικας ηλικίας < 65 ετών	20,80%	15,60%
	Ένας ενήλικας ηλικίας ≥ 65 ετών	20,30%	
	Μονοπρόσωπο νοικοκυριό – θήλυ	21,20%	
	Μονοπρόσωπο νοικοκυριό – άρρεν	19,40%	
	2 ενήλικες ηλικίας < 65 ετών χωρίς εξαρτώμενα	13,90%	
	Τρεις ή περισσότεροι ενήλικες χωρίς εξαρτώμενα παιδιά	17,70%	
Νοικοκυριά με εξαρτώμενα παιδιά	Μονογονεϊκό νοικοκυριό με, τουλάχιστον, ένα εξαρτώμενο παιδί	25,60%	20,20%
	Δύο ενήλικες με ένα εξαρτώμενο παιδί	14,10%	
	Δύο ενήλικες με δύο εξαρτώμενα παιδιά	17,00%	
	Δύο ενήλικες με τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα παιδιά	27,20%	
	Δύο ή περισσότεροι ενήλικες με εξαρτώμενα παιδιά	20,10%	
	Τρεις ή περισσότεροι ενήλικες με εξαρτώμενα παιδιά	22,80%	

Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις του πληθυσμού ηλικίας 18 ετών και άνω, κατά φύλο και κατάσταση απασχόλησης: Ελλάδα, 2020			
ΑΣΧΟΛΙΑ	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Εργαζόμενοι	10,20%	8,10%	11,70%
Μη εργαζόμενοι (άνεργοι και οικονομικά μη-ενεργοί)	22,00%	22,30%	21,40%
Άνεργοι	44,90%	39,30%	51,30%
Συνταξιούχοι	8,90%	9,40%	8,50%
Λοιποί μη-οικονομικά ενεργοί (εκτός συνταξιούχων)	25,20%	25,00%	26,30%

Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις υπολογιζόμενος με το κατώφλι φτώχειας του έτους 2008 (πληθωρισμένο με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή), κατά ομάδες ηλικιών και φύλο: Ελλάδα, 2020			
Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	37,80%	39,20%	36,30%
0-17	45,60%	-	-
18-64	36,80%	37,90%	35,80%
65+	34,90%	38,70%	30,40%

**Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις
υπολογιζόμενος με το κατώφλι φτώχειας του έτους 2008
(πληθωρισμένο με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών
καταναλωτή), κατά ομάδες ηλικιών και φύλο: Σύνολο 2020**

Κίνδυνος φτώχειας πληθυσμού που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών: Ελλάδα, 2020			
Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
18-59	14,40%	15,90%	12,90%
0-17	7,70%	-	-
0-59	12,80%	13,90%	11,70%

Απασχόληση-Ανεργία

Δείκτης Απασχόλησης, ΕΕ 2006-2020															
Χώρα/Ετος	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ-28	68,90%	69,80%	70,30%	69,00%	68,60%	68,60%	68,40%	68,40%	69,20%	70,10%	71,10%	72,20%	73,20%	73,90%	72,50%
Ευρωζώνη	69,00%	69,90%	70,20%	68,80%	68,40%	68,40%	68,00%	67,70%	68,20%	69,00%	70,00%	71,00%	72,00%	72,70%	71,80%
Βέλγιο	66,50%	67,70%	68,00%	67,10%	67,60%	67,30%	67,20%	67,20%	67,30%	67,20%	67,70%	68,50%	69,70%	70,50%	70,00%
Βουλγαρία	65,10%	68,40%	70,70%	68,80%	64,70%	62,90%	63,00%	63,50%	65,10%	67,10%	67,70%	71,30%	72,40%	75,00%	73,40%
Τσεχία	71,20%	72,00%	72,40%	70,90%	70,40%	70,90%	71,50%	72,50%	73,50%	74,80%	76,70%	78,50%	79,90%	80,30%	79,70%
Δανία	79,40%	79,00%	79,70%	77,50%	75,80%	75,70%	75,40%	75,60%	75,90%	75,40%	76,00%	76,60%	77,50%	78,30%	77,80%
Γερμανία	71,10%	72,90%	74,00%	74,20%	75,00%	76,50%	76,90%	77,30%	77,70%	78,00%	78,60%	79,20%	79,90%	80,60%	80,00%
Εσθονία	75,90%	76,90%	77,10%	70,00%	66,80%	70,60%	72,20%	73,30%	74,30%	76,50%	76,60%	78,70%	79,50%	80,20%	78,80%
Ιρλανδία	74,70%	75,10%	73,50%	68,00%	65,50%	64,60%	64,50%	66,50%	68,10%	69,90%	71,40%	73,00%	74,10%	75,10%	73,40%
Ελλάδα	65,60%	65,80%	66,30%	65,60%	63,80%	59,60%	55,00%	52,90%	53,30%	54,90%	56,20%	57,80%	59,50%	61,20%	61,10%
Ισπανία	69,00%	69,70%	68,50%	64,00%	62,80%	62,00%	59,60%	58,60%	59,90%	62,00%	63,90%	65,50%	67,00%	68,00%	65,70%
Γαλλία	-	-	69,90%	69,00%	68,90%	68,80%	68,90%	69,00%	69,20%	69,50%	70,00%	70,60%	71,30%	71,60%	72,10%
Κροατία	60,60%	63,90%	64,90%	64,20%	62,10%	59,80%	58,10%	57,20%	59,20%	60,60%	61,40%	63,60%	65,20%	66,70%	66,90%
Ιταλία	62,40%	62,70%	62,90%	61,60%	61,00%	61,00%	60,90%	59,70%	59,90%	60,50%	61,60%	62,30%	63,00%	63,50%	62,60%
Κύπρος	75,80%	76,80%	76,50%	75,30%	75,00%	73,40%	70,20%	67,20%	67,60%	67,90%	68,70%	70,80%	73,90%	75,70%	74,90%

Λετονία	73,20%	75,20%	75,40%	66,60%	64,30%	66,30%	68,10%	69,70%	70,70%	72,50%	73,20%	74,80%	76,80%	77,40%	77,00%
Λιθουανία	71,30%	72,70%	72,00%	67,00%	64,30%	66,90%	68,50%	69,90%	71,80%	73,30%	75,20%	76,00%	77,80%	78,20%	76,70%
Λουξ/ργο	69,10%	69,60%	68,80%	70,40%	70,70%	70,10%	71,40%	71,10%	72,10%	70,90%	70,70%	71,50%	72,10%	72,80%	72,10%
Ουγγαρία	62,60%	62,30%	61,50%	60,10%	59,90%	60,40%	61,60%	63,00%	66,70%	68,90%	71,50%	73,30%	74,40%	75,30%	75,00%
Μάλτα	57,90%	58,60%	59,20%	59,00%	60,10%	61,60%	63,90%	66,20%	67,90%	69,00%	71,10%	73,00%	75,50%	77,20%	77,40%
Ολλανδία	76,30%	77,80%	78,90%	78,80%	76,80%	76,40%	76,60%	75,90%	75,40%	76,40%	77,10%	78,00%	79,20%	80,10%	80,00%
Αυστρία	71,60%	72,80%	73,80%	73,40%	73,90%	74,20%	74,40%	74,60%	74,20%	74,30%	74,80%	75,40%	76,20%	76,80%	75,50%
Πολωνία	60,10%	62,70%	65,00%	64,90%	64,30%	64,50%	64,70%	64,90%	66,50%	67,80%	69,30%	70,90%	72,20%	73,00%	73,60%
Πορτογαλία	72,60%	72,50%	73,10%	71,10%	70,30%	68,80%	66,30%	65,40%	67,60%	69,10%	70,60%	73,40%	75,40%	76,10%	74,70%
Ρουμανία	64,80%	64,40%	64,40%	63,50%	64,80%	63,80%	64,80%	64,70%	65,70%	66,00%	66,30%	68,80%	69,90%	70,90%	70,80%
Σλοβενία	71,50%	72,40%	73,00%	71,90%	70,30%	68,40%	68,30%	67,20%	67,70%	69,10%	70,10%	73,40%	75,40%	76,40%	75,60%
Σλοβακία	66,00%	67,20%	68,80%	66,40%	64,60%	65,00%	65,10%	65,00%	65,90%	67,70%	69,80%	71,10%	72,40%	73,40%	72,50%
Φιλανδία	73,90%	74,80%	75,80%	73,50%	73,00%	73,80%	74,00%	73,30%	73,10%	72,90%	73,40%	74,20%	76,30%	77,20%	76,50%
Σουηδία	78,80%	80,10%	80,40%	78,30%	78,10%	79,40%	79,40%	79,80%	80,00%	80,50%	81,20%	81,80%	82,40%	82,10%	80,80%
ΗΒ	75,20%	75,20%	75,20%	73,90%	73,50%	73,50%	74,10%	74,80%	76,20%	76,80%	77,50%	78,20%	78,70%	79,30%	82,30%

Δείκτης Ανεργίας ΕΕ 2007-2020														
Χώρα/Ετος	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ-28	7,20%	7,00%	9,00%	9,60%	9,70%	10,50%	10,90%	10,20%	9,40%	8,60%	7,60%	6,80%	6,30%	7,10%
Ευρωζώνη	7,50%	7,60%	9,60%	10,20%	10,20%	11,40%	12,00%	11,60%	10,90%	10,00%	9,00%	8,10%	7,50%	7,90%
Βέλγιο	7,50%	7,00%	7,90%	8,30%	7,20%	7,60%	8,40%	8,50%	8,50%	7,80%	7,10%	6,00%	5,40%	5,60%
Βουλγαρία	6,90%	5,60%	6,80%	10,30%	11,30%	12,30%	13,00%	11,40%	9,20%	7,60%	6,20%	5,20%	4,20%	5,10%
Τσεχία	5,30%	4,40%	6,70%	7,30%	6,70%	7,00%	7,00%	6,10%	5,10%	4,00%	2,90%	2,20%	2,00%	2,60%
Δανία	3,80%	3,40%	6,00%	7,50%	7,60%	7,50%	7,00%	6,60%	6,30%	6,00%	5,80%	5,10%	5,00%	5,60%
Γερμανία	8,50%	7,40%	7,60%	7,00%	5,80%	5,40%	5,20%	5,00%	4,60%	4,10%	3,80%	3,40%	3,20%	3,80%
Εσθονία	4,60%	5,50%	13,50%	16,70%	12,30%	10,00%	8,60%	7,40%	6,20%	6,80%	5,80%	5,40%	4,40%	6,80%
Ιρλανδία	5,00%	6,80%	12,60%	14,60%	15,40%	15,50%	13,80%	11,90%	10,00%	8,40%	6,70%	5,80%	5,00%	5,70%
Ελλάδα	8,40%	7,80%	9,60%	12,70%	17,90%	24,50%	27,50%	26,50%	24,90%	23,60%	21,50%	19,30%	17,30%	16,30%
Ισπανία	8,20%	11,30%	17,90%	19,90%	21,40%	24,80%	26,10%	24,50%	22,10%	19,60%	17,20%	15,30%	14,10%	15,50%
Γαλλία	8,00%	7,40%	9,10%	9,30%	9,20%	9,80%	10,30%	10,30%	10,40%	10,10%	9,40%	9,00%	8,50%	8,00%
Κροατία	9,90%	8,60%	9,30%	11,80%	13,70%	15,80%	17,40%	17,20%	16,20%	13,10%	11,20%	8,50%	6,60%	7,50%
Ιταλία	6,10%	6,70%	7,70%	8,40%	8,40%	10,70%	12,10%	12,70%	11,90%	11,70%	11,20%	10,60%	10,00%	9,20%
Κύπρος	3,90%	3,70%	5,40%	6,30%	7,90%	11,90%	15,90%	16,10%	15,00%	13,00%	11,10%	8,40%	7,10%	7,60%
Λετονία	6,10%	7,70%	17,50%	19,50%	16,20%	15,00%	11,90%	10,80%	9,90%	9,60%	8,70%	7,40%	6,30%	8,10%
Λιθουανία	4,30%	5,80%	13,80%	17,80%	15,40%	13,40%	11,80%	10,70%	9,10%	7,90%	7,10%	6,20%	6,30%	8,50%
Λουξεμβούργο	4,20%	4,90%	5,10%	4,60%	4,80%	5,10%	5,90%	6,00%	6,50%	6,30%	5,50%	5,60%	5,60%	6,80%

Ουγγαρία	7,40%	7,80%	10,00%	11,20%	11,00%	11,00%	10,20%	7,70%	6,80%	5,10%	4,20%	3,70%	3,40%	4,30%
Μάλτα	6,50%	6,00%	6,90%	6,90%	6,40%	6,20%	6,10%	5,70%	5,40%	4,70%	4,00%	3,70%	3,40%	4,30%
Ολλανδία	4,20%	3,70%	4,40%	5,00%	5,00%	5,80%	7,30%	7,40%	6,90%	6,00%	4,90%	3,80%	3,40%	3,80%
Αυστρία	4,90%	4,10%	5,30%	4,80%	4,60%	4,90%	5,40%	5,60%	5,70%	6,00%	5,50%	4,90%	4,50%	5,40%
Πολωνία	9,60%	7,10%	8,10%	9,70%	9,70%	10,10%	10,30%	9,00%	7,50%	6,20%	4,90%	3,90%	3,30%	3,20%
Πορτογαλία	9,10%	8,80%	10,70%	12,00%	12,90%	15,80%	16,40%	14,10%	12,60%	11,20%	9,00%	7,10%	6,50%	6,90%
Ρουμανία	6,40%	5,60%	6,50%	7,00%	7,20%	6,80%	7,10%	6,80%	6,80%	5,90%	4,90%	4,20%	3,90%	5,00%
Σλοβενία	4,90%	4,40%	5,90%	7,30%	8,20%	8,90%	10,10%	9,70%	9,00%	8,00%	6,60%	5,10%	4,50%	5,00%
Σλοβακία	11,20%	9,60%	12,10%	14,50%	13,70%	14,00%	14,20%	13,20%	11,50%	9,70%	8,10%	6,50%	5,80%	6,70%
Φιλανδία	6,90%	6,40%	8,20%	8,40%	7,80%	7,70%	8,20%	8,70%	9,40%	8,80%	8,60%	7,40%	6,70%	7,80%
Σουηδία	6,10%	6,20%	8,30%	8,60%	7,80%	8,00%	8,00%	7,90%	7,40%	6,90%	6,70%	6,40%	6,80%	8,30%
ΗΒ	5,30%	5,60%	7,60%	7,80%	8,10%	7,90%	7,50%	6,10%	5,30%	4,80%	4,40%	4,00%	3,80%	–

Δείκτης Ανεργίας Νέων ΕΕ															
Χώρα/Ετος	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ-28	17,70%	15,80%	15,90%	20,30%	21,40%	21,80%	23,30%	23,80%	22,20%	20,30%	18,70%	16,80%	15,20%	14,40%	17,10%
Ευρωζώνη	17,10%	15,50%	16,10%	20,70%	21,50%	21,40%	23,60%	24,40%	23,70%	22,30%	20,90%	18,80%	16,90%	15,70%	17,70%
Βέλγιο	20,50%	18,80%	18,00%	21,90%	22,40%	18,70%	19,80%	23,70%	23,20%	22,10%	20,10%	19,30%	15,80%	14,20%	15,30%
Βουλγαρία	18,30%	14,10%	11,90%	15,10%	21,90%	25,00%	28,10%	28,40%	23,80%	21,60%	17,20%	12,90%	12,70%	8,90%	14,20%
Τσεχία	17,50%	10,70%	9,90%	16,60%	18,30%	18,10%	19,50%	18,90%	15,90%	12,60%	10,50%	7,90%	6,70%	5,60%	8,00%
Δανία	7,70%	7,50%	8,00%	11,80%	13,90%	14,20%	14,10%	14,80%	14,20%	12,20%	12,20%	12,40%	10,50%	10,10%	11,60%
Γερμανία	13,60%	11,80%	10,40%	11,10%	9,80%	8,50%	8,00%	7,80%	7,70%	7,20%	7,10%	6,80%	6,20%	5,80%	7,40%
Εσθονία	12,10%	10,10%	12,00%	27,40%	32,90%	22,40%	20,90%	18,70%	15,00%	13,10%	13,40%	12,10%	11,80%	11,10%	17,90%
Ιρλανδία	8,80%	9,20%	13,50%	24,50%	28,10%	29,60%	30,80%	26,70%	23,40%	20,20%	16,80%	14,40%	13,80%	12,50%	15,30%
Ελλάδα	25,00%	22,70%	21,90%	25,70%	33,00%	44,70%	55,30%	58,30%	52,40%	49,80%	47,30%	43,60%	39,90%	35,20%	35,00%
Ισπανία	17,90%	18,10%	24,50%	37,70%	41,50%	46,20%	52,90%	55,50%	53,20%	48,30%	44,40%	38,60%	34,30%	32,50%	38,30%
Γαλλία	22,00%	19,50%	19,00%	23,60%	23,30%	22,60%	24,40%	24,90%	24,20%	24,70%	24,50%	22,10%	20,80%	19,60%	21,50%

									%						
Κροατία	28,90%	25,40%	23,60%	25,40%	32,30%	36,60%	42,20%	49,90%	44,90 %	42,30%	31,80%	27,20%	23,70%	16,60%	21,10%
Ιταλία	21,80%	20,40%	21,20%	25,30%	27,90%	29,20%	35,30%	40,00%	42,70 %	40,30%	37,80%	34,70%	32,20%	29,20%	29,40%
Κύπρος	10,00%	10,20%	9,00%	13,80%	16,60%	22,40%	27,70%	38,90%	36,00 %	32,80%	29,10%	24,70%	20,20%	16,60%	18,20%
Λετονία	13,60%	10,60%	13,60%	33,30%	36,20%	31,00%	28,50%	23,20%	19,60 %	16,30%	17,30%	17,00%	12,20%	12,40%	14,90%
Λιθουανία	10,00%	8,40%	13,30%	29,60%	35,70%	32,60%	26,70%	21,90%	19,30 %	16,30%	14,50%	13,30%	11,10%	11,90%	19,60%
Λουξ/ργο	15,50%	15,60%	17,30%	16,50%	15,80%	16,40%	18,00%	16,90%	22,60 %	17,30%	18,90%	15,40%	14,20%	17,00%	23,20%
Ουγγαρία	19,10%	18,10%	19,50%	26,40%	26,40%	26,00%	28,20%	26,60%	20,40 %	17,30%	12,90%	10,70%	10,20%	11,40%	12,80%
Μάλτα	15,50%	13,50%	11,70%	14,50%	13,20%	13,30%	13,80%	12,70%	11,70 %	11,60%	10,70%	10,60%	9,10%	9,30%	10,70%
Ολλανδία	10,00%	9,40%	8,60%	10,20%	11,10%	10,00%	11,70%	13,20%	12,70 %	11,30%	10,80%	8,90%	7,20%	6,70%	9,10%
Αυστρία	9,80%	9,40%	8,50%	10,70%	9,50%	8,90%	9,40%	9,70%	10,30 %	10,60%	11,20%	9,80%	9,40%	8,50%	10,50%
Πολωνία	29,80%	21,60%	17,20%	20,60%	23,70%	25,80%	26,50%	27,30%	23,90 %	20,80%	17,70%	14,80%	11,70%	9,90%	10,80%
Πορτογαλία	21,20%	21,40%	21,60%	25,30%	28,20%	30,20%	38,00%	38,10%	34,70 %	32,00%	28,20%	23,80%	20,30%	18,30%	22,60%
Ρουμανία	20,20%	19,30%	17,60%	20,00%	22,10%	23,90%	22,60%	23,70%	24,00 %	21,70%	20,60%	18,30%	16,20%	16,80%	17,30%

Σλοβενία	13,90%	10,10%	10,40%	13,60%	14,70%	15,70%	20,60%	21,60%	20,20 %	16,30%	15,20%	11,20%	8,80%	8,10%	14,20%
Σλοβακία	27,00%	20,60%	19,30%	27,60%	33,90%	33,70%	34,00%	33,70%	29,70 %	26,50%	22,20%	18,90%	14,90%	16,10%	19,30%
Φιλανδία	18,70%	16,50%	16,50%	21,50%	21,40%	20,10%	19,00%	19,90%	20,50 %	22,40%	20,10%	20,10%	17,00%	17,20%	21,40%
Σουηδία	21,50%	19,20%	20,20%	25,00%	24,80%	22,80%	23,70%	23,60%	22,90 %	20,40%	18,90%	17,90%	17,40%	20,10%	23,90%
Η Β	13,90%	14,30%	15,00%	19,10%	19,90%	21,30%	21,20%	20,70%	17,00 %	14,60%	13,00%	12,10%	11,30%	11,20%	–

Μακροχρόνια ανεργία (15-74 ετών, % ενεργού πληθυσμού), ΕΕ (2008-2020)													
Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ -28	2,60%	2,90%	3,80%	4,10%	4,60%	5,10%	5,00%	4,50%	4,00%	3,40%	2,90%	2,50%	–
Ευρωζώνη	2,90%	3,30%	4,30%	4,60%	5,20%	5,90%	6,00%	5,50%	5,00%	4,40%	3,80%	3,30%	–
Βέλγιο	3,30%	3,50%	4,00%	3,50%	3,40%	3,90%	4,30%	4,40%	4,00%	3,50%	2,90%	2,30%	2,30%
Βουλγαρία	2,90%	3,00%	4,70%	6,30%	6,80%	7,40%	6,90%	5,60%	4,50%	3,40%	3,00%	2,40%	2,30%
Τσεχία	2,20%	2,00%	3,00%	2,70%	3,00%	3,00%	2,70%	2,40%	1,70%	1,00%	0,70%	0,60%	0,60%
Δανία	0,50%	0,60%	1,50%	1,80%	2,10%	1,80%	1,70%	1,60%	1,20%	1,20%	1,00%	0,80%	0,90%
Γερμανία	3,90%	3,50%	3,30%	2,80%	2,40%	2,30%	2,20%	2,00%	1,70%	1,60%	1,40%	1,20%	1,10%
Εσθονία	1,70%	3,70%	7,60%	7,10%	5,50%	3,80%	3,30%	2,40%	2,10%	1,90%	1,30%	0,90%	1,20%
Ιρλανδία	1,70%	3,50%	6,90%	8,80%	9,20%	8,00%	6,60%	5,30%	4,20%	3,00%	2,10%	1,60%	1,30%
Ελλάδα	3,70%	3,90%	5,70%	8,80%	14,50%	18,50%	19,50%	18,20%	17,00%	15,60%	13,60%	12,20%	10,90%
Ισπανία	2,00%	4,30%	7,30%	8,90%	11,00%	13,00%	12,90%	11,40%	9,50%	7,70%	6,40%	5,30%	5,00%
Γαλλία	2,90%	3,30%	3,90%	4,00%	4,10%	4,40%	4,50%	4,60%	4,60%	4,20%	3,80%	3,40%	1,90%
Κροατία	5,30%	5,10%	6,60%	8,40%	10,20%	11,00%	10,10%	10,20%	6,60%	4,60%	3,40%	2,40%	2,10%
Ιταλία	3,00%	3,40%	4,00%	4,30%	5,60%	6,90%	7,70%	6,90%	6,70%	6,50%	6,20%	5,60%	4,70%
Κύπρος	0,50%	0,60%	1,30%	1,60%	3,60%	6,10%	7,70%	6,80%	5,80%	4,50%	2,70%	2,10%	2,10%
Λετονία	1,90%	4,50%	8,80%	8,80%	7,80%	5,70%	4,60%	4,50%	4,00%	3,30%	3,10%	2,40%	2,20%
Λιθουανία	1,30%	3,30%	7,40%	8,00%	6,60%	5,10%	4,80%	3,90%	3,00%	2,70%	2,00%	1,90%	2,50%
Λουξ/ργο	1,60%	1,20%	1,30%	1,40%	1,60%	1,80%	1,60%	1,90%	2,20%	2,10%	1,40%	1,30%	1,70%

Ουγγαρία	3,60%	4,20%	5,50%	5,20%	5,00%	4,90%	3,70%	3,10%	2,40%	1,70%	1,40%	1,10%	1,10%
Μάλτα	2,60%	2,90%	3,10%	3,00%	3,00%	2,80%	2,90%	2,70%	2,40%	2,00%	1,80%	1,10%	1,10%
Ολλανδία	0,90%	0,80%	1,20%	1,60%	1,90%	2,50%	2,90%	3,00%	2,50%	1,90%	1,40%	1,00%	0,90%
Αυστρία	1,00%	1,20%	1,20%	1,20%	1,20%	1,30%	1,50%	1,70%	1,90%	1,80%	1,40%	1,10%	1,30%
Πολωνία	2,40%	2,50%	3,00%	3,60%	4,10%	4,40%	3,80%	3,00%	2,20%	1,50%	1,00%	0,70%	0,60%
Πορτογαλία	3,60%	4,20%	5,70%	6,20%	7,70%	9,30%	8,40%	7,20%	6,20%	4,50%	3,10%	2,80%	2,30%
Ρουμανία	2,40%	2,20%	2,40%	2,90%	3,00%	3,20%	2,80%	3,00%	3,00%	2,00%	1,80%	1,70%	1,50%
Σλοβενία	1,90%	1,80%	3,20%	3,60%	4,30%	5,20%	5,30%	4,70%	4,30%	3,10%	2,20%	1,90%	1,90%
Σλοβακία	6,60%	6,50%	9,20%	9,20%	9,40%	10,00%	9,30%	7,60%	5,80%	5,10%	4,00%	3,40%	3,20%
Φιλανδία	1,20%	1,40%	2,00%	1,70%	1,60%	1,70%	1,90%	2,30%	2,30%	2,10%	1,60%	1,20%	1,20%
Σουηδία	0,80%	1,10%	1,60%	1,50%	1,50%	1,40%	1,40%	1,50%	1,30%	1,20%	1,10%	0,90%	1,10%
ΗΒ	1,40%	1,90%	2,50%	2,70%	2,70%	2,70%	2,20%	1,60%	1,30%	1,10%	1,10%	0,90%	–

Δείκτης μακροχρόνιας ανεργίας (15-74 ετών, % συνολικής ανεργίας) ΕΕ (2008-2020)

Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ -28	36,90%	33,10%	39,80%	42,80%	44,30%	47,10%	49,30%	48,10%	46,40%	44,70%	42,90%	40,10%	–
Ευρωζώνη	38,60%	35,10%	42,20%	45,00%	46,20%	49,40%	52,20%	51,10%	49,70%	48,50%	46,40%	43,60%	38,08%
Βέλγιο	47,40%	44,20%	48,70%	48,30%	44,60%	46,00%	49,90%	51,70%	51,60%	48,60%	48,70%	43,50%	41,90%
Βουλγαρία	51,70%	43,30%	46,10%	55,70%	55,20%	57,30%	60,40%	61,20%	59,10%	55,00%	58,40%	56,60%	45,75%
Τσεχία	49,20%	30,00%	40,90%	40,60%	43,40%	43,40%	43,50%	47,30%	42,10%	35,00%	30,50%	30,00%	22,38%
Δανία	13,50%	9,50%	20,20%	22,70%	26,60%	24,50%	24,30%	25,70%	20,40%	20,50%	19,10%	16,40%	16,88%
Γερμανία	51,80%	44,90%	46,80%	47,60%	45,10%	44,40%	44,00%	43,60%	40,80%	41,70%	40,90%	37,80%	–
Εσθονία	31,10%	27,30%	45,30%	57,30%	54,70%	44,50%	45,30%	38,30%	31,60%	33,50%	24,90%	20,00%	17,38%
Ιρλανδία	25,00%	27,90%	47,30%	56,80%	59,30%	57,70%	55,10%	53,60%	50,50%	44,90%	36,30%	32,10%	24,43%
Ελλάδα	47,10%	40,40%	44,60%	49,30%	59,10%	67,10%	73,50%	73,10%	72,00%	72,80%	70,30%	70,10%	66,68%
Ισπανία	18,00%	23,80%	36,60%	41,60%	44,40%	49,70%	52,80%	51,60%	48,40%	44,50%	41,70%	37,80%	32,05%
Γαλλία	-	-	-	42,10%	42,90%	43,60%	43,90%	44,00%	45,40%	45,10%	41,60%	40,20%	36,70%
Κροατία	62,30%	55,70%	56,30%	61,30%	63,70%	63,60%	58,30%	63,10%	50,70%	41,00%	40,20%	35,80%	28,58%
Ιταλία	45,20%	44,30%	48,00%	51,40%	52,60%	56,40%	60,80%	58,10%	57,40%	57,80%	58,10%	56,00%	52,90%
Κύπρος	13,60%	10,40%	20,40%	20,80%	30,10%	38,30%	47,70%	45,60%	44,40%	40,60%	31,70%	29,10%	28,20%
Λετονία	24,10%	25,80%	45,00%	54,50%	52,10%	48,40%	42,90%	45,30%	41,40%	37,60%	41,60%	38,00%	27,38%
Λιθουανία	21,60%	23,70%	41,70%	52,10%	49,20%	42,90%	44,70%	42,90%	38,30%	37,60%	33,20%	30,60%	29,23%
Λουξ/ργο	32,40%	23,10%	29,30%	28,80%	30,30%	30,40%	27,40%	28,40%	34,80%	38,10%	24,70%	22,80%	26,95%

Ουγγαρία	46,20%	41,50%	49,00%	47,60%	45,30%	48,60%	47,50%	45,60%	46,50%	40,40%	38,50%	31,90%	26,38%
Μάλτα	42,70%	42,00%	44,90%	47,30%	48,80%	45,90%	47,50%	44,20%	39,70%	40,10%	30,00%	33,20%	25,70%
Ολλανδία	34,00%	24,40%	27,10%	32,30%	32,90%	34,90%	39,20%	42,90%	41,50%	39,50%	36,60%	30,30%	24,13%
Αυστρία	24,30%	21,70%	25,40%	26,30%	24,90%	24,60%	27,20%	29,20%	32,30%	33,40%	28,90%	25,10%	24,53%
Πολωνία	33,50%	30,30%	31,10%	37,20%	40,30%	42,50%	42,70%	39,30%	35,00%	31,00%	26,90%	21,60%	20,05%
Πορτογαλία	47,30%	44,00%	52,00%	48,40%	48,80%	56,40%	59,60%	57,40%	55,40%	49,90%	43,70%	42,60%	33,20%
Ρουμανία	41,30%	31,60%	34,50%	41,00%	44,20%	45,20%	41,10%	43,90%	50,00%	41,40%	44,10%	42,40%	30,18%
Σλοβενία	42,20%	30,10%	43,30%	44,20%	47,90%	51,00%	54,50%	52,30%	53,30%	47,50%	42,90%	43,00%	38,98%
Σλοβακία	69,60%	54,00%	64,00%	67,90%	67,30%	70,20%	70,20%	65,80%	60,20%	62,40%	41,80%	58,20%	48,28%
Φιλανδία	18,20%	16,70%	23,80%	22,00%	21,20%	20,60%	22,10%	24,40%	25,70%	24,20%	21,80%	17,60%	15,90%
Σουηδία	12,30%	13,10%	18,10%	19,00%	18,30%	17,70%	18,20%	19,60%	18,30%	18,50%	17,20%	13,70%	14,48%
Η Β	24,10%	24,50%	32,50%	33,40%	34,70%	36,10%	35,80%	30,70%	27,10%	25,90%	26,20%	25,00%	–

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ

Σύμφωνα με το πρόγραμμα Europe2020, οι στόχοι της ΕΕ και οι εθνικοί στόχοι για την μείωση της σχολικής διαρροής είναι οι εξής:

- Μείωση των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κάτω από 10% - Εθνικός στόχος: <10%.
- Τουλάχιστον 40% των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών να ολοκληρώνουν τριτοβάθμια εκπαίδευση – Εθνικός στόχος: 32%.96

Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού ηλικίας 18 ετών και άνω, με υλικές στερήσεις, κατά επίπεδο εκπαίδευσης:

Εκπαίδευση:	2016	2017	2018	2019
Πρωτοβάθμια	27,6	27,3	23,1	23,3
Δευτεροβάθμια	23,1	21,7	16,8	15,9
Τριτοβάθμια	9,6	8,3	6,4	6,1

ΕΛΣΤΑΤ (<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA10/2019>)

Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) του Υπουργείου Πολιτισμού υλοποιεί την πράξη «Επιστημονική υποστήριξη σχεδιασμού εξειδίκευσης δράσεων ΠΕΣ» με κωδικό ΟΠΣ 5001036 (συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020». Δημοσιεύσεις του Δεκεμβρίου 2019 αναφέρουν ενδεικτικά τα εξής ποσοτικά δεδομένα: **το ποσοστό της πρόωρης εγκατάλειψη από την εκπαίδευση και την κατάρτιση (18-24) μειώθηκε** από 11,3% το 2012 σε 7,9% το 2015, με κοινοτικούς μέσους όρους 12,7% και 11% αντίστοιχα. **Παρατηρείται έντονη διαφοροποίηση ανά περιφέρεια**, με την Αν. Μακεδονία και Θράκη να βρίσκονται αισθητά πάνω από το μέσο όρο της Ελλάδας (<http://www.iep.edu.gr/pes/>).

Η μαθητική διαρροή στο γυμνάσιο 2013-2016 εμφανίζει πτωτική τάση, με τις περιφέρειες Α. Μακεδονίας-Θράκης, Πελοποννήσου και Δ. Ελλάδας να εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά. **Το γενικό λύκειο εμφανίζει ακόμα χαμηλότερα ποσοστά μαθητικής διαρροής**, και τα αγόρια διαρρέουν σε μεγαλύτερο ποσοστό απ' ότι τα κορίτσια.

Σημειώνεται ότι η έρευνα πεδίου που διεξάχθηκε από το ΙΕΠ έδειξε ότι και στις τρεις βαθμίδες, οι μαθητές που διαρρέουν ανήκουν στις **ευαίσθητες πληθυσμιακές ομάδες**, και αναφέρονται συστηματικά **οι ΡΟΜΑ** (χριστιανών και μουσουλμάνων), **οι πρόσφυγες**, ιδιαίτερα τα **αυσυνόδευτα ανήλικα και οι μετανάστες**.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, **οι μαθητές του δημοτικού** που διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους κατά το έτος 2018/2019 ήταν συνολικά 6.161 (3.150 αγόρια, 3.011 κορίτσια). **Οι μαθητές του γυμνασίου** που διέκοψαν τη φοίτησή τους ήταν 2.701 μαθητές, με τους περισσότερους (αγόρια και κορίτσια) να διακόπτουν στην Α Γυμνασίου (1.456 μαθητές), λιγότεροι να διακόπτουν στην Β Γυμνασίου (680 μαθητές) και οι λιγότεροι στην Γ Γυμνασίου (565 μαθητές).

Το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ έχει αναπτύξει πληροφοριακό σύστημα **συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν στην αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης** (έργο συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ΕΚΤ, 2016-2018), επεκτείνοντας το πληροφοριακό σύστημα «my school»

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατά το 2018/2019 λειτουργούσαν συνολικά **488 Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης** (ΣΜΕΑΕ), από τις οποίες 294 είναι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

(μείωση 3 μονάδων σε σχέση με το 2017/2018), και 194 είναι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (αύξηση 6 μονάδων σε σχέση με το 2017/2018). **Το διδακτικό προσωπικό αυξήθηκε κατά 8% την ίδια περίοδο για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, και κατά 7,5% για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση.** Παράλληλα, οι εγγεγραμμένοι μαθητές αυξήθηκαν κατά 2,5% στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (συνολικά 4.923 μαθητές), και κατά 7,5% στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση (συνολικά 6.619 μαθητές). Από το σύνολο των 11.542 μαθητών των ΣΜΕΑΕ, η επικρατέστερη ειδική εκπαιδευτική ανάγκη ήταν η νοητική υστέρηση (ποσοστό 35%), και επόμενη ο αυτισμός (ποσοστό 31,4%). (<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SED41/->)

Συνολικά το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων απασχολεί **4.368 διδακτικό προσωπικό σε μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης**, από τους οποίους το 36,2% (1.581) έχει μεταπτυχιακές σπουδές στην ειδική αγωγή ή σχολική ψυχολογία. Το Υπουργείο απασχολεί συνολικά 2.468 Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ) & Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) κατά την περίοδο 2018/2019 με πλήρη απασχόληση (τα στοιχεία αυτά αφορούν όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης: νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο, λύκειο, επαγγελματικό λύκειο, ΕΕΕΕΚ, επαγγελματικό γυμνάσιο). (<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SED41/->)

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι νέοι με αναπηρία αποτελούν **μεγάλο ποσοστό των ατόμων που αποχωρούν από την εκπαίδευση** και μικρό ποσοστό αυτών που ολοκληρώνουν τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σε σχέση με άλλες χώρες-μέλη της ΕΕ, η Ελλάδα είναι **9η** στο ποσοστό ΑμεΑ που έχουν ολοκληρώσει βασική εκπαίδευση, αλλά **26η** στο ποσοστό των ΑμεΑ που έχουν ολοκληρώσει δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση (2018). European Semester 2018/2019 country fiche on disability, Eleni Strati, Academic Network of European Disability experts (ANED)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, οι **αλλοδαποί μαθητές** των νηπιαγωγείων ήταν συνολικά **7.479 παιδιά** (2018/2019), από τα οποία 658 ήταν από χώρες της ΕΕ, 6.302 ήταν από χώρες εκτός ΕΕ, και 519 ήταν άγνωστης υπηκοότητας.

Το σύνολο των **αλλοδαπών μαθητών πρωτοβάθμιας** εκπαίδευσης ήταν **28.696** κατά τη λήξη του σχολικού έτους 2018/2019 (15.155 αγόρια, 13.541 κορίτσια). Από αυτά, συνολικά 2.492 μαθητές ήταν από χώρες της ΕΕ, 23.529 ήταν από χώρες εκτός ΕΕ, και 2.675 ήταν άγνωστης υπηκοότητας. (<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SED12/->)

Όπως αναγράφεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας, κατά το σχολικό έτος 2018-2019 εξακολούθησε να λειτουργεί ο θεσμός των απογευματινών **Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφυγοπαίδων (ΔΥΕΠ)** προκειμένου οι νεοεισερχόμενοι στην χώρα μαθητές πρόσφυγες να εξοικειωθούν με το πλαίσιο της σχολικής ζωής.

Σύμφωνα με στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος my school (2019):

- Το σύνολο **προσφύγων μαθητών ήταν 12.867**, από τα οποία το σύνολο των εγγεγραμμένων μαθητών σε ΔΥΕΠ ήταν 4.577 (νηπιαγωγεία 1.506 μαθητές, δημοτικά 2.267 μαθητές, γυμνάσια 804 μαθητές).
- Το σύνολο **εγγεγραμμένων μαθητών αιτούντων/δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε σχολικές μονάδες με τάξεις υποδοχής ήταν 4.050 μαθητές** (δημοτικά 1.774 μαθητές, γυμνάσια 807 μαθητές, λύκεια όλων των τύπων 1.469 μαθητές).
- Το σύνολο **εγγεγραμμένων μαθητών αιτούντων/δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε σχολικές μονάδες χωρίς τάξεις υποδοχής ήταν 4.240 μαθητές** (δημοτικά 3.264 μαθητές, γυμνάσια 687 μαθητές, λύκεια 289 μαθητές). Η εκπαίδευση των προσφυγοπαίδων ρυθμίζεται με τον νόμο 4547/2018.

Παράλληλα, στην χώρα λειτουργούν τα **Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης** (Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια) (ν.2413/1996). Σε αυτά εφαρμόζονται τα αντίστοιχα προγράμματα των δημοσίων σχολείων ανάλογα προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών τους. Σύμφωνα με τον νόμο 4415/2016, αυτά τα σχολεία προβλέπεται να λειτουργήσουν ως Πειραματικά Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, επιδιώκοντας τη συνεργασία με τα ΑΕΙ της χώρας. Στην ιστοσελίδα <https://edu.klimaka.gr/> αναφέρονται 13 πρωτοβάθμια και 13 δευτεροβάθμια Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης σε όλη τη χώρα

Για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών της μουσουλμάνων που κατοικούν στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Θράκης λειτουργούν **Μειονοτικά Σχολεία**, των οποίων το αναλυτικό πρόγραμμα είναι δίγλωσσο. Λειτουργούν **77 δημοτικά μειονοτικά σχολεία στην Περιφέρεια Ροδόπης και 44 στην Περιφέρεια Ξάνθης, καθώς και 2 ιεροσπουδαστήρια και 2 γυμνάσια στις ίδιες περιφέρειες.**

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ/ΙΕΣ

Πηγή: Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας-ΕΣΑμεΑ, Ετήσια Έκθεση 2020, κεφ. Εργασία και Απασχόληση

Το πεδίο της εργασίας εξακολουθεί να αποτελεί πεδίο απροσπέλαστο για τα άτομα με αναπηρία, πεδίο σημαντικών φραγμών και διακρίσεων που παρεμποδίζουν την άσκηση του θεμελιώδους δικαιώματος στη εργασία σε ίση βάση με τους άλλους, και κατ' επέκταση την ισότιμη ένταξη τους στην κοινωνία.

Η Επιτροπή των Η.Ε. στις Τελικές Παρατηρήσεις της προς τη χώρα εξέφρασε την ανησυχία της για το υψηλό ποσοστό ανεργίας μεταξύ των ατόμων με αναπηρία και τις ανεπαρκείς προσπάθειες για να διασφαλιστεί η ένταξή τους στην ανοιχτή αγορά εργασίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών του 2019: Ο δείκτης απασχόλησης των ατόμων με σοβαρή αναπηρία στις ηλικίες 20-64 ετών, υπολογίστηκε να είναι στο εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο του 21,3%, υπολειπόμενος κατά 41,5 μονάδες σε σχέση με την τιμή του στον πληθυσμό χωρίς αναπηρία (57,6%).

Επίσης, ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι, το χάσμα διευρύνεται το διάστημα 2016-2019. Συγκεκριμένα, ενώ ο πληθυσμός των ατόμων χωρίς αναπηρία εμφανίζει αύξηση στο ποσοστό των απασχολούμενων, στην κατηγορία των ατόμων με αναπηρία σημειώνεται περαιτέρω πτώση του δείκτη.

Πίνακας 1: Δείκτης και χάσμα απασχόλησης και κατάσταση αναπηρίας

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (2016)	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (2019)	ΧΑΣΜΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ 2019		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΔΕΙΚΤΗ
			(% απασχολούμενων χωρίς αναπηρία- % απασχολούμενων με σοβαρή		

			αναπηρία)	
Σοβαρή Αναπηρία	24,2%	21,3%	41,5	-2,9%
Μέτρια Αναπηρία	43,0%	40,9%	21,9	-2,1%
Χωρίς Αναπηρία	57,6%	62,8%		5,2%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών /
Επεξεργασία: Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας.

Η ανάλυση των στοιχείων ανά φύλο έδειξε ότι, η επίδραση της αναπηρίας ως παράγοντας εργασιακού αποκλεισμού είναι πολύ ισχυρότερη από τη διάκριση του φύλου με αποτέλεσμα τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες με αναπηρία να βρίσκονται σε παρόμοια και εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα απασχόλησης.

Ο δείκτης ανεργίας ανέρχεται σε εξαιρετικά υψηλό επίπεδο στο πληθυσμό των ατόμων με σοβαρή αναπηρία (20-64 ετών), φτάνοντας στο 39,4% για το έτος 2019. Στη κατηγορία των ατόμων με μέτρια αναπηρία, άνεργοι είναι το 27,3%, ενώ στον πληθυσμό των ατόμων χωρίς αναπηρία η ανεργία εκτιμάται στο 19,5%.

Στις νεότερες ηλικίες (25-39), η ανεργία αγγίζει τρομακτικά επίπεδα της τάξεως του 60%, συνθέτοντας την εικόνα ενός νέου σε ηλικία πληθυσμού πλήρως αποκλεισμένου από τη δυνατότητα αξιοπρεπούς εργασίας και διαβίωσης.

Το 64,8% (182.576 άτομα) του πληθυσμού με σοβαρή αναπηρία (20-64 ετών) και το 43,7% των ατόμων με μέτρια αναπηρία (168.023 άτομα) εκτιμάται ότι δεν μετέχουν στο εργατικό δυναμικό της χώρας. Επιπροσθέτως, το 95% των νέων με σοβαρή αναπηρία και το 75% των νέων με μέτρια αναπηρία 20-29 ετών αναφέρουν ότι δεν έχουν αποκτήσει καμία εργασιακή εμπειρία.

Μεγάλο τμήμα των μη ενεργών ατόμων, στην πραγματικότητα ανήκει στην ομάδα του απογοητευμένου εν δυνάμει εργατικού δυναμικού «discouraged job seekers», το οποίο έχει εγκαταλείψει την ελπίδα ότι θα βρει κάποια εργασία.

Τα εμπεδωμένα στερεότυπα και οι πρακτικοί φραγμοί (π.χ. έλλειψη προσβασιμότητας του δομημένου περιβάλλοντος, των μέσων μαζικής μεταφοράς κ.ά.) που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στην αγορά εργασίας αποτρέπουν μεγάλο τμήμα αυτών από την ενεργή αναζήτηση απασχόλησης.

Η στατιστική ανάλυση των αναφορών που υποβλήθηκαν στον ΣτΠ ως αρχή της ίσης μεταχείρισης καταδεικνύουν τη μεγάλη έκταση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης. Σε σύνολο 1.176 νέων αναφορών, το 37% αφορούν σε διακρίσεις λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης (δεύτερος επικρατέστερος λόγος μετά τις διακρίσεις λόγω φύλου).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ., τον Μάιο του 2020, ήταν εγγεγραμμένα 26.884 άτομα με αναπηρία. Το 84% των εγγεγραμμένων βρίσκονται σε μακροχρόνια ανεργία, ενώ το μέσο χρονικό διάστημα ανεργίας είναι τα 5,5 έτη (σύνολο εγγεγραμμένων).

Επιπροσθέτως, από τα στοιχεία προκύπτει ότι, παρά την παρατεταμένη παραμονή τους σε καθεστώς ανεργίας η πλειονότητα αυτών των εγγεγραμμένων δεν έχουν λάβει καμία επαγγελματική κατάρτιση μέσω προγραμμάτων του ΟΑΕΔ. Ειδικότερα, έχει λάβει κάποια κατάρτιση μόνο το 2,3% των εγγεγραμμένων.

Πίνακας 2: Στοιχεία του Μητρώου Ανέργων με Αναπηρία του Ο.Α.Ε.Δ. (ΜΑΙΟΣ 2020)

Εγγεγραμμένοι άνεργοι με αναπηρία (50% και άνω)	26884
Έχουν λάβει κατάρτιση	630
Βρίσκονται σε μακροχρόνια ανεργία	22684

Πηγή: Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού/ΟΑΕΔ.

8.4 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων αντιλαμβανόμενο πλήρως τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εκπλήρωση του με αρ. 4.4 Αναγκαίου Όρου, ξεκίνησε το τρίτο τρίμηνο του 2020, την διαδικασία σχεδιασμού της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας.

Το πρώτο βήμα που πραγματοποιήθηκε προς την κατεύθυνση της εκπόνησης της Εθνικής Στρατηγικής ήταν ο καθορισμός εκ μέρους της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Υποθέσεων και Καταπολέμησης της Φτώχειας της αναγκαίας διαδικασίας, όπως περιγράφεται παρακάτω:

1. προσδιορισμός εμπλεκόμενων φορέων,
2. καθορισμός διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών,
3. συγκέντρωση των διαθέσιμων τομεακών Εθνικών Στρατηγικών και Σχεδίων Δράσης, καθώς και των αντίστοιχων ευρωπαϊκών Στρατηγικών, Σχεδίων Δράσης και Πρωτοβουλιών,
4. πρώτη καταγραφή των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων και μετέπειτα διάγνωση διαπιστωμένων ή διαφαινόμενων αναγκών,
5. προσδιορισμός βασικών στρατηγικών στόχων της Εθνικής Στρατηγικής,
6. προσδιορισμός δομής της Εθνικής Στρατηγικής (επιχειρησιακοί άξονες, πολιτικές προτεραιότητες) και αντιστοίχιση αυτών με ομάδες ωφελούμενων.
7. κατάρτιση ενδεικτικού χρονοδιαγράμματος

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων αναγνωρίζοντας πως η διαδικασία θα ήταν σύνθετη, πολυδιάστατη και σε αυτήν θα εμπλεκόταν πλήθος φορέων, προέβη στην ανάθεση του έργου της υποστήριξης της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Υποθέσεων και Καταπολέμησης της Φτώχειας σε εξωτερικό ανάδοχο, δυνάμει της με την α. π. 807/2020/18-09-2020 Σύμβασης.

Κατά την έναρξη της συνεργασίας με τον ανάδοχο επιβεβαιώθηκε η αρχική εκτίμηση της αναγκαιότητας αξιολόγησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Καταπολέμηση της Φτώχειας,

Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020. Για τον σκοπό αυτό άμεσα προγραμματίστηκε και ανατέθηκε η εκ των υστέρων αξιολόγηση της Στρατηγικής αυτής, δυνάμει της με α.π. 1024/2020/02.11.2020 Σύμβασης, σε εξωτερικό ανάδοχο. Η αξιολόγηση λήφθηκε υπόψη κατά την κατάρτιση της νέας Στρατηγικής.

Το κείμενο της ΕΣΚΕ εκπονήθηκε κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του Ν.4445/2016 (ΦΕΚ 236 Α'), σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και τους εποπτευόμενους φορείς. Μεσούσης, ωστόσο, της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης, εξαιτίας του κορονοϊού Covid 19 και των αναγκών εθνικών περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν για την μείωση της διασποράς του, οι συνθήκες που επικρατούσαν ήταν δύσκολες και αποτρεπτικές κατά το μέρος που αφορούσαν την διεξαγωγή συναντήσεων και την ανάπτυξη εκ του σύνεγγυς συνεργασιών. Επελέγη, ως τρόπος συνεργασίας, η πραγματοποίηση τηλεδιασκέψεων και η ανταλλαγή ηλεκτρονικής αλληλογραφίας. Ακολουθεί χρονολόγιο διαδικασιών:

22.12.2020: Έναρξη διαδικασίας διαβούλευσης για τον σχεδιασμό και την εκπόνηση της νέας Εθνικής Στρατηγικής. Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας απέστειλε

- Μία κοινή επιστολή προς τα σημεία επαφής των Υπουργείων Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υγείας, Υποδομών και Μεταφορών, Μετανάστευσης και Ασύλου και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων που είχαν οριστεί έως εκείνη την στιγμή. Εκκρεμούσε την δεδομένη στιγμή, ο ορισμός από τα υπόλοιπα Υπουργεία. Η επιστολή περιλάμβανε σύντομη ενημέρωση αναφορικά με τον 4.4. αναγκαίο όρο, γενικές πληροφορίες για τον στόχο και τις προτεραιότητες της νέας Στρατηγικής, ενώ καλούσε τα σημεία επαφής τηρώντας το θεσμικό πλαίσιο ορισμού τους, να υποδείξουν στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων τις δράσεις που υλοποιούν ή σχεδιάζουν να υλοποιήσουν και εμπίπτουν στο πεδίο της κοινωνικής προστασίας.
- 12 επιστολές με όμοιο περιεχόμενο προς
 - Την Γενική Γραμματέα Εργασίας
 - Την Γενική Γραμματέα Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων
 - Την Γενική Γραμματέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
 - Τον Διοικητή του ΟΑΕΔ
 - Την Πρόεδρο του ΕΚΚΑ
 - Τον Πρόεδρο του ΕΙΕΑΔ
 - Την Διοικητή του ΟΠΕΚΑ
 - Τον Πρόεδρο της ΕΕΤΑΑ
 - Τον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ
 - Τον Πρόεδρο της ΕΣΑμεΑ
 - Την Προϊσταμένη της ΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ
 - Τον Προϊστάμενο της ΕΥΔ Περιφέρειας Αττικής

20.01.2021 και 21.01.2021: Με αφορμή την καθυστέρηση ορισμού σημείων επαφής από πλευράς των λοιπών Υπουργείων (Πολιτισμού και Αθλητισμού, Δικαιοσύνης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών και Οικονομικών), απεστάλησαν πέντε (5) επιστολές της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας προς τους αντίστοιχους Γενικούς Γραμματείς, με την υπενθύμιση της υποχρέωσής τους.

29.01.2021: Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας απέστειλε κοινή επιστολή προς τα σημεία επαφής των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού και Περιβάλλοντος και Ενέργειας που ανταποκρίθηκαν στην υπενθυμιστική επιστολή του. Η επιστολή περιλάμβανε σύντομη ενημέρωση αναφορικά με τον 4.4. αναγκαίο όρο, γενικές πληροφορίες για τον στόχο και τις προτεραιότητες της νέας Στρατηγικής, ενώ καλούσε τα σημεία επαφής τηρώντας το θεσμικό πλαίσιο ορισμού τους να υποδείξουν στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων τις δράσεις που υλοποιούν ή σχεδιάζουν να υλοποιήσουν και εμπίπτουν στο πεδίο της κοινωνικής προστασίας.

08.02.2021: Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας απέστειλε δεκατρείς (13) κοινές, ως προς το περιεχόμενο, επιστολές προς τις ισάριθμες ΕΥΔ των Περιφερειών της χώρας. Η επιστολή περιλάμβανε σύντομη ενημέρωση αναφορικά με τον 4.4. αναγκαίο όρο και γενικές πληροφορίες για τον στόχο και τις προτεραιότητες της νέας Στρατηγικής. Ζητούσε δε την εκ μέρους τους υποβολή προτάσεων για νέα μέτρα και δράσεις που κρίνουν ως απαραίτητα να σχεδιαστούν και υλοποιηθούν κατά την νέα Προγραμματική Περίοδο,

λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία τους επί του σχεδιασμού και της υλοποίησης των περιφερειακών τους προγραμμάτων.

17.02.2021: Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας απέστειλε δεκατρείς (13) κοινές, ως προς το περιεχόμενο, επιστολές προς τις ισάριθμες Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών της χώρας, με κοινοποίηση στις αντίστοιχες ΕΥΔ. Διττός ήταν ο σκοπός της επιστολής. Αφενός επιδίωκε να τους ενημερώσει πως το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ανταποκρινόμενο στις απαιτήσεις του 4.4. αναγκαίου όρου, έχει ξεκινήσει την διαδικασία εκπόνησης της Εθνικής Στρατηγικής, αφετέρου να αφήσει στην διακριτική ευχέρεια των Διευθύνσεων Κοινωνικής Μέριμνας, ως καθ' ύλην αρμόδιων υπηρεσιών, την απόφαση εκπόνησης ή μη Περιφερειακής Στρατηγικής, επικαιροποίηση ή μη των Περιφερειακών Στρατηγικών που είχαν εκπονήσει για τις ανάγκες της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020.

Η συνεργασία με τους φορείς κατά την διάρκεια της κατάρτισης της Στρατηγικής υπήρξε διαρκής. Ωστόσο, η ανταπόκριση τους ήταν διαφοροποιημένη, τόσο ως προς τον χρόνο, όσο και ως προς το περιεχόμενο της συνδρομής τους. Απαιτήθηκε η συμπληρωματική ανταλλαγή δεκάδων ηλεκτρονικών μηνυμάτων και αντίστοιχων τηλεφωνικών συνομιλιών, προκειμένου να ολοκληρωθεί το προσχέδιο της Εθνικής Στρατηγικής. Την ίδια περίοδο πραγματοποιήθηκαν τηλεδιασκέψεις με εκπροσώπους του ΟΑΕΔ, ΕΙΕΑΔ, Υπουργείου Περιβάλλοντος και του ΠΕΠ Αττικής, ενώ έγιναν και συναντήσεις με στελέχη του ΟΠΕΚΑ, Υπουργείου Υγείας, Υποδομών και Μεταφορών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και των Διευθύνσεων της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας.

22.03.2021-23.03.2021: στο πλαίσιο του έργου της εκ των υστέρων εξωτερικής Αξιολόγησης των Αποτελεσμάτων της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Καταπολέμηση της Φτώχειας, Περιόδου 2014-2020, πραγματοποιήθηκαν τέσσερις (4) τηλεδιασκέψεις με ισάριθμες Ομάδες Εστίασης.

Σε αυτές συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς:

- Επιτελική Δομή Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Τομέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Σημεία Επαφής συναρμόδιων Υπουργείων (Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Μετανάστευσης και Ασύλου)
- Ε.Κ.Κ.Α.
- Ο.Α.Ε.Δ.
- ΕΥΣΕΚΤ
- Ε.Σ.Α.μεΑ.
- Ελλάν Πασσέ - Πανελλαδική Συνομοσπονδία Ελλήνων Ρομά
- Ελληνικό Δίκτυο για το Δικαίωμα στη Στέγη και την Κατοικία
- Κ.Ε.Δ.Ε.
- Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Αττικής
- Περιφέρεια Κρήτης - Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης
- Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Δήμου Αθηναίων
- Διεύθυνση Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Κοινωνικής Προστασίας, Δήμος Πατρέων
- Πανελλήνιο Σωματείο Εργαζομένων Κέντρων Κοινότητας (Κ.Κ.) και των Παρακολουθημάτων τους
- Σύλλογος Κοινωνικών Δομών για την Αντιμετώπιση της Φτώχειας (Σ.ΚΟΙΝ.Δ.Α.Φ.)

Στις συναντήσεις αυτές οι φορείς, μεταξύ άλλων, κατέθεσαν την εμπειρία τους και υπέβαλαν τις προτάσεις τους για δράσεις που κρίνουν σκόπιμο είτε να συνεχίσουν, είτε να συμπεριληφθούν, ως νέες, στην νέα Στρατηγική.

Επιπλέον, ο Ανάδοχος για τις ανάγκες του έργου της εξωτερικής αξιολόγησης πραγματοποίησε έξι (6) τηλεδιασκέψεις (Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Μεταφορών και Υποδομών, ΕΥΣΕΚΤ και ΕΚΚΑ) και τρεις (3) δια ζώσεις συναντήσεις (Υπουργείο Υγείας, ΟΠΕΚΑ, Διευθύνσεις Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας).

09.04.2021: Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας απέστειλε το προσχέδιο Στρατηγικής στους φορείς, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, προκειμένου να ελέγξουν την ορθή συμπερίληψη της συνδρομής τους σε αυτό. Με την ολοκλήρωση και αυτής της φάσης κι έχοντας την θετική ανταπόκριση των φορέων το κείμενο της Στρατηγικής είχε πλέον ολοκληρωθεί.

07.05.2021: ο Γενικός Γραμματέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας απέστειλε την Στρατηγική στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και στη συνέχεια το κείμενο απεστάλη στην Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων προς έλεγχο.

27.05.2021: Μετά από έλεγχο της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων, η Στρατηγική επέστρεψε με διορθώσεις στην Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, οι οποίες ενσωματώθηκαν πάραυτα.

01.06.2021: Η νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας τέθηκε για δεκαπέντε (15) ημέρες σε ηλεκτρονική δημόσια διαβούλευση στον διαδικτυακό τόπο www.opengov.gr. Το χρονικό διάστημα διαβούλευσης παρατάθηκε για δέκα (10) επιπλέον ημέρες και ολοκληρώθηκε στις 25.06.2021.

28.06.2021 έως 30.07.2021: Συγκέντρωση, ομαδοποίηση, αξιολόγηση και επεξεργασία υποβληθέντων σχολίων.

02.08.2021 έως 23.08.2021: Ενσωμάτωση υποβληθέντων σχολίων στο κείμενο της Εθνικής Στρατηγικής, όπου κρίθηκε απαραίτητο.

23.08.2021 έως 30.09.2021: Μελέτη και έγκριση τελικού κειμένου από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

07.10.2021: Αποστολή της εγκεκριμένης Εθνικής Στρατηγικής στην Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

07.10.2021: Αποστολή της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή από την Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

01.02.2022: Λήψη παρατηρήσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με την εκπλήρωση του αναγκαίου όρου 4.4 "Strategic policy framework for social inclusion and poverty reduction"

02.03.2022: Αποστολή απαντήσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων επί των παρατηρήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

25.03.2022: Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για διεξαγωγή τεχνικής συνάντησης και προγραμματισμός της για 07.04.2022.

06.04.2022: Λήψη πρόσθετων παρατηρήσεων/σημείων συζήτησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενόψει της τεχνικής συνάντησης της 7ης Απριλίου τ.ε.

07.04.2022: Πραγματοποίηση διαδικτυακής τεχνικής συνάντησης με την γεωγραφική μονάδα της Γενικής Διεύθυνσης Απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατά την οποία συζητήθηκαν τα επιμέρους κριτήρια του αναγκαίου όρου 4.4., διευκρινίστηκαν τα σημεία που χρήζουν περαιτέρω επεξεργασίας από πλευράς του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και αμοιβαίως συμφωνήθηκαν να αποσταλούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

08.04.2022- 13.05.2022: Επεξεργασία συμπληρωματικού και επεξηγηματικού υλικού από την Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας

Μάιος του 2022: Αποστολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- επικαιροποιημένου πίνακα (self assessment)
- αρχείου excel που αποτελεί πλέον νέο και διακριτό Παράρτημα της ΕΣΚΕ (Παράρτημα V: ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΣΚΕ)
- αρχείου word που αποτελεί πλέον νέο και διακριτό Παράρτημα της ΕΣΚΕ (Παράρτημα IV: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ)
- αρχείου word που αποτελεί πλέον νέο και διακριτό Παράρτημα της ΕΣΚΕ (Παράρτημα VI: ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΣΚΕ)

26.07.2022: Εκπλήρωση του Θεματικού Αναγκαίου Όρου 4.4.

8.5 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V: ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ (Συνημμένο αρχείο)

8.6 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI: ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

8.6.1. Θεσμικά όργανα διαβούλευσης

Ως θεσμικά όργανα διαβούλευσης νοούνται τα όργανα του Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής (ΕΜ), εθνικού και αυτοδιοικητικού επιπέδου που θεσπίστηκαν με τον Ν.4445/2016 (ΦΕΚ Α'236). Η συνεργασία των οργάνων του ΕΜ είναι διαρκής και πραγματοποιείται, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον παραπάνω νόμο. Σκοπός της λειτουργίας του είναι η ενημέρωση, η παρακολούθηση, η αξιολόγηση και ο συντονισμός της συνολικής κοινωνικής πολιτικής του κράτους για τις ειδικές και ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Ο ΕΜ κυβερνητικού επιπέδου αποτελείται από:

- τη Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και τη Διεύθυνση Καταπολέμησης της Φτώχειας της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, οι οποίες αποτελούν τον κεντρικό πυρήνα του Εθνικού Μηχανισμού,
- το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού,
- τα Υπουργεία, που ασκούν κοινωνική πολιτική, με τα αντίστοιχα Σημεία Επαφής, όπως αυτά προσδιορίζονται στο άρθρο 9 του νόμου 4445/2016,
- την Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας.

Ο ΕΜ αυτοδιοικητικού επιπέδου αποτελείται από:

- τις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών,
- τα Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης,
- τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων,
- τα Κέντρα Κοινότητας,
- την Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης,
- τη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης.

Οι κατά περίπτωση αρμόδιες αρχές του ν. 4314/2014 (Α' 265), ιδίως οι Ειδικές Υπηρεσίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, οι Επιτελικές Δομές Υπουργείων, οι Επιτροπές Παρακολούθησης και οι Διαχειριστικές Αρχές, παρέχουν τη συνδρομή τους για τη λειτουργία του Εθνικού Μηχανισμού, αποκλειστικά σε ζητήματα κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής προστασίας.

Συγκεκριμένα, σε εθνικό επίπεδο:

Α. Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας αποτελεί τον πυρήνα του Εθνικού Μηχανισμού. Ο επιχειρησιακός στόχος της Διεύθυνσης είναι ο συντονισμός και η αξιολόγηση των πολιτικών για την κοινωνική προστασία, την κοινωνική συνοχή και των πολιτικών, που αποσκοπούν στη διασφάλιση της κοινωνικής αλληλεγγύης και στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Στο πλαίσιο υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της νέας Εθνικής Στρατηγικής, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής θα αποτελέσει το κεντρικό συντονιστικό όργανο. Τα δύο Τμήματα της Διεύθυνσης, το Τμήμα Σχεδιασμού και Αξιολόγησης και το Τμήμα Παρακολούθησης, ως δύο εκ των βασικών οργανικών μονάδων της Διεύθυνσης, θα αναλάβουν τον συντονισμό των υπολοίπων οργάνων του Εθνικού Μηχανισμού, σε εθνικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο, κατά την παρακολούθηση και αξιολόγηση των μέτρων της νέας Εθνικής Στρατηγικής και την υλοποίηση των επιμέρους δράσεων.

Ειδικότερα, **το Τμήμα Σχεδιασμού και Αξιολόγησης θα είναι αρμόδιο**, μεταξύ άλλων για

- την επεξεργασία και εισήγηση προτάσεων, μέτρων και πολιτικών για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων,
- την προώθηση της οριζόντιας και κάθετης δικτύωσης φορέων, που εφαρμόζουν πολιτικές κοινωνικής ένταξης και η διοργάνωση συναντήσεων εργασίας, ομάδων διαβούλευσης, ημερίδων ανταλλαγής καλών πρακτικών και εκστρατειών ευαισθητοποίησης μεγάλης εμβέλειας,
- την παρακολούθηση των διαστάσεων του κοινωνικού αποκλεισμού και την εφαρμογή της νέας Ε.Σ.Κ.Ε.,
- την συνεργασία με τις κατά περίπτωση αρμόδιες αρχές του ν. 4314/2014 και τους φορείς υλοποίησης πολιτικών και μέτρων κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής αλληλεγγύης για την ενσωμάτωση των δεικτών τους στις διαδικασίες μέτρησης,
- την συλλογή στοιχείων και δεδομένων, που αναφέρονται στην αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των επιμέρους πολιτικών κοινωνικής και
- τον εντοπισμό των βέλτιστων πρακτικών αποτελεσματικής και αποδοτικής εφαρμογής ρυθμίσεων ή διαφορετικών πολιτικών ένταξης.

Το Τμήμα Παρακολούθησης θα είναι αρμόδιο, μεταξύ άλλων για

- την συνεργασία με ομάδες εργασίας συναρμόδιων Υπουργείων και την παρακολούθηση της εφαρμογής των επιμέρους δράσεων της νέας Ε.Σ.Κ.Ε.,
- την συνεργασία με εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς για το συντονισμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Ε.Σ.Κ.Ε. και η οργάνωση συναντήσεων εργασίας, επιτόπιων επισκέψεων, διαβουλεύσεων, με σκοπό την προώθηση θεμάτων, που άπτονται της εφαρμογής της Ε.Σ.Κ.Ε.,
- την διενέργεια, όποτε κρίνεται σκόπιμο, επιτόπιων ερευνών, για την παρακολούθηση της υλοποίησης επιμέρους παρεμβάσεων και την εκτίμηση των επιπτώσεών τους προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των δεικτών κοινωνικής ένταξης,
- τον εντοπισμό των αποκλίσεων από τους εθνικούς στόχους, των καθυστερήσεων και των εμποδίων στην εξέλιξη κάθε προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής και
- **την σύνταξη και υποβολή εκθέσεων προόδου και αναφορών προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.**

Β. Σημαντικότατο ρόλο κατά την λειτουργία του Εθνικού Μηχανισμού διαδραματίζουν οι υπάλληλοι των έντεκα (11) συναρμόδιων Υπουργείων που έχουν οριστεί ως σημεία επαφής με τον Εθνικό Μηχανισμό. Η συμβολή τους, το 2018, κατά την επικαιροποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Περιόδου 2014-2020, υπήρξε καθοριστική, καθώς τροφοδότησαν το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων με όλη την απαραίτητη πληροφορία για πολιτικές και προγράμματα κοινωνικής προστασίας των σχετικών Υπουργείων. **Αντίστοιχη υπήρξε η συμβολή τους κατά την σύνταξη της νέας Εθνικής Στρατηγικής**, συμμετέχοντας στην διαδικασία κατάρτισής της, αποστέλλοντας στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων τις υλοποιούμενες και σχεδιαζόμενες δράσεις των Υπουργείων τους.

Ως Σημείο Επαφής του κάθε συναρμόδιου Υπουργείου με τον Εθνικό Μηχανισμό σύμφωνα με τον Ν.4445/2016, ορίζονται δύο (2) υπάλληλοι, μόνιμοι ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, με εμπειρία σε θέματα σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικών κοινωνικής προστασίας του Υπουργείου, στο οποίο ανήκουν οργανικά. Ως εμπειρία νοείται η άσκηση έργου, που σχετίζεται με πολιτικές κοινωνικής προστασίας. Η θητεία των μελών του Σημείου Επαφής κάθε συναρμόδιου Υπουργείου είναι διετής και ορίζονται με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.

Οι αρμοδιότητες των υπαλλήλων - Σημείων Επαφής των συναρμόδιων Υπουργείων με τον Εθνικό Μηχανισμό είναι οι παρακάτω:

- η υποστήριξη των οικείων Υπουργείων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και η αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών,
- η συνεργασία με τις αρμόδιες διοικητικές υπηρεσίες για το σχεδιασμό και ανάπτυξη συνεκτικών πολιτικών ανά τομέα,
- ο συντονισμός της παρακολούθησης και αξιολόγησης της πορείας εφαρμογής και του τρόπου υλοποίησης των κοινωνικών πολιτικών του Υπουργείου, του οποίου αποτελούν Σημείο Επαφής,
- η τροφοδότηση του Εθνικού Μηχανισμού με συγκεντρωτικά στοιχεία στατιστικής φύσεως και αναφορές, που άπτονται της Ε.Σ.Κ.Ε.,
- **η σύνταξη ετήσιων εκθέσεων - αναφορών προόδου και η διαβίβαση αυτών, κατόπιν έγκρισης από τον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό, στη Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής της**

Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

Κατά την νέα Προγραμματική Περίοδο, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, αξιοποιώντας την εμπειρία από την συνεργασία της με τα σημεία επαφής, **σχεδιάζει την περαιτέρω ενισχυμένη συνεργασία μαζί τους διαθέτοντάς τους τα απαραίτητα εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών κοινωνικής προστασίας των Υπουργείων** στα οποία ανήκουν οργανικά. Συγκεκριμένα, θα τους αποσταλεί:

- **Οδικός χάρτης (roadmap) στον οποίο θα περιέχονται ανά δράση, τα απαραίτητα πεδία** (δείκτες εκροών και αποτελέσματος, πηγή μέτρησης, πληροφοριακό σύστημα τήρησης και άντλησης στοιχείων, συχνότητα μέτρησης, εμπλεκόμενοι φορείς, διάσταση δεδομένων, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, αριθμός ωφελούμενων) **προς συμπλήρωση για κάθε μέτρο και δράση-εις που αυτό περιλαμβάνει.** Ο οδικός χάρτης θα συμπληρώνεται ετησίως από τα σημεία επαφής και θα αποστέλλεται στην Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής το πρώτο δίμηνο κάθε έτους, με περίοδο αναφοράς το προηγούμενο έτος. **Το υλικό των συναρμόδιων Υπουργείων θα συγκεντρώνεται από την Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και θα αποτελεί την βάση για την εκπόνηση ετήσιας έκθεσης προόδου της νέας Εθνικής Στρατηγικής, η οποία θα υποβάλλεται στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Σύνοψη της έκθεσης θα αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου και θα κοινοποιείται στις θεματικές ομάδες εργασίας.**
- **Πρότυπο ετήσιας έκθεσης – αναφοράς, στο οποίο θα αποτυπώνεται η ενιαία δομή και οι απαραίτητες ενότητες προς συμπλήρωση.** Βασικές οδηγίες θα συνοδεύουν κάθε ενότητα, **προκειμένου η πληροφορία που θα εισάγεται να έχει κοινή μορφή και στόχευση.** Με τον τρόπο αυτό θα διευκολυνθεί το έργο των συντακτών, καθώς οι κατευθυντήριες οδηγίες που θα έχουν στην διάθεσή τους θα ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο παρερμηνειών ή ελλιπούς συμπλήρωσης των απαραίτητων εννοιών.

Γ. Οι εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων θα συνεχίσουν να συνδράμουν το έργο του ΕΜ και κατά την νέα Προγραμματική Περίοδο. Ο διακριτός τους ρόλος περιγράφεται παρακάτω ανά Φορέα:

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), ενημερώνει και πληροφορεί για υπηρεσίες και προγράμματα κοινωνικής αλληλεγγύης, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ταυτόχρονα, σχεδιάζει και εξειδικεύει τρόπους άμεσης κοινωνικής παρέμβασης σε ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση φτώχειας και ακραίας φτώχειας. Στο πλαίσιο δε του ΕΜ, **συντάσσει και υποβάλλει έκθεση το πρώτο δίμηνο κάθε έτους προς τα αρμόδια Τμήματα της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και της Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, στην οποία αναφέρεται η πρόοδος στην υλοποίηση των στόχων, τα προβλήματα, που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση και οι προτάσεις για διορθωτικές παρεμβάσεις.**

Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) συμμετέχει, δια των Διευθύνσεων Απασχόλησης, Ασφάλισης και της Υπηρεσίας Ειδικών Κοινωνικών Θεμάτων στην συμπερίληψη των υλοποιούμενων και σχεδιαζόμενων δράσεων του στην Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης και Μείωσης της Φτώχειας. Στο πλαίσιο λειτουργίας του ΕΜ, **υποβάλλει κάθε έτος στις αρμόδιες υπηρεσίες της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και της Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Φτώχειας (α) εισηγητική έκθεση για τη χάραξη πολιτικής και τη λήψη μέτρων στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης, και (β) ενημερωτικό σημείωμα απολογισμού του προηγούμενου έτους σε ζητήματα κοινωνικής.**

Ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), ως ενιαίος φορέας παροχής προνοιακών επιδομάτων τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και σκοπός του είναι η χορήγηση των χρηματοδοτούμενων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό προνοιακών παροχών, επιδομάτων, οικονομικών ενισχύσεων, κοινωνικών υπηρεσιών για την οικονομική στήριξη και κοινωνική ένταξη οικογενειών και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. Παράλληλα, υλοποιεί και διαχειρίζεται προγράμματα που αφορούν προνοιακές πολιτικές του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ενώ είναι αρμόδιος και για την χορήγηση παροχών και υπηρεσιών κοινωνικού, εκπαιδευτικού, πολιτιστικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα του Λογαριασμού Αγροτικής Εστίας. Κατά την νέα Προγραμματική Περίοδο, με σχετική τροποποίηση του άρθρου 10 του ν.4445/2016, **ο ΟΠΕΚΑ θα προστεθεί ως διακριτό όργανο στον ΕΜ, στο πλαίσιο λειτουργίας του οποίου θα αναλάβει την υποχρέωση εκπόνησης και υποβολής ετήσιας έκθεσης προόδου.**

Δ. Η Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (Ε.Ε.Κ.Π.) αποτελεί το σημαντικότερο θεσμοθετημένο όργανο διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο. Έργο της Ε.Ε.Κ.Π. μεταξύ άλλων, είναι:

- α. η προώθηση του Κοινωνικού Διαλόγου για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού,
- β. η προετοιμασία των προτάσεων πολιτικής, ο καθορισμός των προτεραιοτήτων και η αξιολόγηση δράσεων στο πλαίσιο της λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού,
- γ. η διαβούλευση επί των εκθέσεων των περιφερειακών και δημοτικών επιτροπών διαβούλευσης ως προς τις πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας,
- δ. η διοργάνωση, ανά διετία, εκδήλωσης υπό τον τίτλο «Ημέρα Διαλόγου για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού».

Η Ε.Ε.Κ.Π. συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, και αποτελείται από:

- α. τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ως Πρόεδρο,
- β. τον Υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, αρμόδιο για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης,
- γ. τον Γενικό Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας,
- δ. τον Συνήγορο του Πολίτη,
- ε. έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Ε.),
- στ. έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος (ΕΝ.Π.Ε.),
- ζ. έναν (1) εκπρόσωπο της Εκκλησίας της Ελλάδος,
- η. έναν (1) εκπρόσωπο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.),
- θ. έναν (1) εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.),
- ι. έναν (1) εκπρόσωπο του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.),
- ια. έναν (1) εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.),
- ιβ. έναν (1) εκπρόσωπο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.) και
- ιγ. έναν (1) εκπρόσωπο του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (Σ.Κ.Λ.Ε.).

Η θητεία των μελών της Ε.Ε.Κ.Π. είναι τριετής. και τα καθήκοντα γραμματειακής υποστήριξης της Ε.Ε.Κ.Π. ανατίθενται σε υπαλλήλους της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Στην Ε.Ε.Κ.Π. καλούνται και μετέχουν ως μέλη, εφόσον συζητούνται θέματα της αρμοδιότητάς τους, Γενικοί Γραμματείς άλλων Υπουργείων, εκπρόσωποι φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κοινωνικοί εταίροι, ερευνητικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα και γενικότερα νομικές οντότητες, που έχουν ως κύριο σκοπό την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η Ε.Ε.Κ.Π. προβλέπεται να συνεδριάζει τακτικά μία (1) φορά το χρόνο και εκτάκτως, όποτε κρίνεται αναγκαίο, κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της.

Σύμφωνα με τον νέο προγραμματισμό, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων θα συγκροτήσει εκ νέου την Ε.Ε.Κ.Π. προκειμένου αυτή να συνεδριάσει το φθινόπωρο του 2022.

Αντίστοιχα, σε περιφερειακό επίπεδο:

Α. Οι Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών, σε αυτοδιοικητικό επίπεδο (ΟΤΑ Β' βαθμού) λειτουργίας του ΕΜ είναι αρμόδιες μεταξύ άλλων, για:

- την κατηγοριοποίηση, ιεράρχηση και επεξεργασία παρεμβάσεων, προτάσεων και επιμέρους αναγκών, όπως αυτές προκύπτουν από τη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης και τις σχετικές εισηγήσεις των Περιφερειακών και Δημοτικών Συμβουλίων και των αρμόδιων για θέματα κοινωνικής προστασίας υπηρεσιών τους,
- τη διατύπωση εισηγητικών προτάσεων για τη λήψη μέτρων και τη διαμόρφωση σχετικών πολιτικών και την υποβολή τους στο Περιφερειακό Συμβούλιο για έγκριση,
- το συντονισμό των Δήμων εντός των ορίων της οικείας Περιφέρειας σε θέματα κοινωνικής αλληλεγγύης και τη μέριμνα για την εφαρμογή των οριζόντιων μέτρων πολιτικής και την ανάπτυξη παρεμβάσεων στο πλαίσιο της αντιμετώπισης ειδικών τοπικών αναγκών,
- την κατάλληλη υποστήριξη και διάθεση τεχνογνωσίας στους Δήμους για την εφαρμογή και παρακολούθηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης,
- τη δικτύωση όμορων Δήμων
- τη διενέργεια τακτικών συναντήσεων με εκπροσώπους της οικείας Περιφέρειας, των Δήμων, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών, των φορέων υλοποίησης παρεμβάσεων κοινωνικού

χαρακτήρα, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης στο πλαίσιο Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Υ.Δ.-Π.Ε.Π.) και γενικότερα τη διενέργεια κοινωνικού διαλόγου - διαβούλευσης σε περιφερειακό επίπεδο,

- την καταγραφή των βέλτιστων πρακτικών και τον εντοπισμό αποκλίσεων στην υλοποίηση.
- τη διαβίβαση στοιχείων, δεδομένων και πληροφοριών προς το Ε.Γ.Π.Σ. του Εθνικού Μηχανισμού, και
- **τη σύνταξη και υποβολή ετήσιας έκθεσης, κατόπιν έγκρισης από το οικείο Περιφερειακό Συμβούλιο, προς τις αρμόδιες υπηρεσίες της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και της Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Φτώχειας της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης.**

Β. Συμπληρωματικά, σε αυτοδιοικητικό επίπεδο (ΟΤΑ Β' βαθμού) στο πλαίσιο λειτουργίας του ΕΜ έχουν συσταθεί και λειτουργούν **τα Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.**

Η λειτουργία τους αποσκοπεί:

- στην αποτελεσματική παρακολούθηση και το συντονισμό των στόχων, οι οποίοι εξειδικεύονται στο πλαίσιο της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη,
- στην ανάδειξη τοπικών αναγκών σε θέματα πολιτικών κοινωνικής προστασίας, πρόνοιας και αλληλεγγύης,
- στη διαβίβαση στοιχείων και πληροφοριών στο Ε.Γ.Π.Σ. του Εθνικού Μηχανισμού,
- στην αποτύπωση και χαρτογράφηση των χωρικών διαστάσεων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ως πυλώνες της κοινωνικής ένταξης σε αυτοδιοικητικό επίπεδο, το Παρατηρητήριο προωθεί τις ακόλουθες δράσεις:

- την εκπόνηση ετήσιας Περιφερειακής Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης για τη διαπίστωση των επιπτώσεων συγκεκριμένων πολιτικών στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της οικείας Περιφέρειας,
- την ανάπτυξη και εφαρμογή εργαλείων και δεικτών παρακολούθησης των διαδικασιών κοινωνικής ένταξης των ωφελούμενων της ΠΕ.Σ.Κ.Ε., ιδίως σε ζητήματα, που άπτονται της ένταξης στην αγορά εργασίας και της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας,
- την παρακολούθηση και καταγραφή κοινωνικών φαινομένων, όπως ακραία φτώχεια, υπερχρεωμένα νοικοκυριά και την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, ιδιαίτερα των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων,
- την δημιουργία διαδικτυακής πύλης για την καταγραφή της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού,
- τη συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση συγκεντρωτικών στοιχείων στατιστικού χαρακτήρα και αναφορών κοινωνικών φαινομένων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και δράσεων της περιφερειακής στρατηγικής.

Γ. Η κοινωνική υπηρεσία κάθε Δήμου σε αυτοδιοικητικό επίπεδο (ΟΤΑ Α' βαθμού), στο πλαίσιο λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού:

- συλλέγει και επεξεργάζεται στοιχεία και πληροφορίες, που σχετίζονται με τις πτυχές του κοινωνικού αποκλεισμού και της υλικής αποστέρησης (όπως εισόδημα- φτώχεια, απασχόληση- ανεργία, εκπαίδευση και κατάρτιση, στέγαση, υγεία και κοινωνική φροντίδα, τοπικό περιβάλλον) σε επίπεδο Δήμου,
- διαβουλεύεται με την τοπική κοινωνία και εισηγείται προς το Δημοτικό Συμβούλιο και τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας τη χάραξη πολιτικών και τη λήψη μέτρων για την κοινωνική ένταξη,
- λειτουργεί ως σημείο αναφοράς των φορέων υλοποίησης έργων για την κοινωνική ένταξη, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στα όρια της διοικητικής αρμοδιότητας του Δήμου και στο πλαίσιο αυτό συντάσσει χάρτη χωρικών παρεμβάσεων, τον οποίο υποβάλλει στο Ε.Γ.Π.Σ. του Εθνικού Μηχανισμού,
- προωθεί τη δικτύωση των φορέων υλοποίησης παρεμβάσεων και των κοινωνικών υπηρεσιών, που δρουν σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, για την υλοποίηση ολιστικών παρεμβάσεων,
- μεριμνά για την εφαρμογή των οριζόντιων πολιτικών, **υποβάλλει στοιχεία, δεδομένα και πληροφορίες, που άπτονται του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων, του είδους της προνοιακής στήριξης και των κοινωνικών παροχών των ωφελούμενων, προς τη Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας της οικείας Περιφέρειας και στις αρμόδιες κεντρικές υπηρεσίες του Εθνικού Μηχανισμού.**

Δ. Σε αυτοδιοικητικό επίσης, επίπεδο (ΟΤΑ Α' βαθμού), λειτουργούν **τα Κέντρα Κοινότητας** που αποτελούν μια νέα δομή που θεσμοθετήθηκε με τον Ν. 4368 (ΦΕΚ 21 Α/2016) και την Κοινή Υπουργική Απόφαση με Α.Π.

Δ23/ΟΙΚ. 14435/1135/29.03.2016 (ΦΕΚ 854 Β/2016) που ορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές λειτουργίας του και η οποία τροποποιήθηκε με την ΚΥΑ με α.π. Δ14 /15834/237/19.04.2019 (ΦΕΚ 1344 Β)

Τα Κέντρα Κοινότητας, μαζί με τα Παραρτήματα και τις Κινητές Μονάδες τους, αποτελούν τον βασικό «πυρήνα» διευρυμένων υπηρεσιών τύπου “One Stop Shop”, με εξατομικευμένη ολιστική προσέγγιση, τα οποία, υποστηρίζοντας ή συνεργώντας με τη Δ/ση Κοινωνικών Υπηρεσιών του κάθε ΟΤΑ, αποτελούν μία δράση «ομπρέλα» παρέχοντας υπηρεσίες, οι οποίες ανταποκρίνονται και ενισχύουν τις πολιτικές που ήδη υλοποιούνται ή προγραμματίζονται από πλευράς Υπουργείου, όπως η καθολική εφαρμογή του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης. Αποτελούν δομές συμπληρωματικές των κοινωνικών υπηρεσιών των αντίστοιχων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού και εποπτεύονται από αυτές.

Με τη λειτουργία τους επιδιώκεται η ανάπτυξη ενός τοπικού σημείου αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών με όλα τα κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες (Υπηρεσίες ΟΤΑ, Δημόσιες Υπηρεσίες, εθελοντικές οργανώσεις, οργανισμούς κοινωνικού χαρακτήρα κλπ) που υλοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης, με στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών τους, την καταπολέμηση της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και κάθε μορφής διακρίσεων, καθώς και την προώθηση στην απασχόληση. Τα Κέντρα ενσωματώνουν μάλιστα τις λειτουργίες εξειδικευμένων κέντρων που αποτελούν διακριτά Παραρτήματα για ειδικές κατηγορίες του πληθυσμού (π.χ. Κέντρα Ρομά, Κέντρα Ένταξης Μεταναστών).

Σκοπός της λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας στο πλαίσιο του Εθνικού Μηχανισμού είναι η περαιτέρω υποστήριξη των Δήμων στην εφαρμογή πολιτικών κοινωνικής προστασίας και καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και η ανάπτυξη ενός τοπικού σημείου αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών με κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες προνοιακού χαρακτήρα, που υλοποιούνται σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.

Ως χώρος πρώτης υποδοχής, τα Κέντρα Κοινότητας συμβάλλουν στο έργο των κοινωνικών υπηρεσιών των Δήμων στο πλαίσιο του Εθνικού Μηχανισμού, επιτελώντας:

α. την υποδοχή, καταγραφή, εξυπηρέτηση, διασύνδεση και παραπομπή των ωφελούμενων, μέσω πληροφοριακού συστήματος, το οποίο εξασφαλίζει τη συλλογή και επεξεργασία στοιχείων και δεδομένων,

β. τη σύσταση και διαχείριση αρχείου και ατομικών φακέλων των ωφελούμενων,

γ. τη διαβίβαση των στοιχείων στις αρμόδιες για θέματα κοινωνικής προστασίας υπηρεσίες των Δήμων και την απευθείας και άμεση ενημέρωση του Ε.Γ.Π.Σ. του Εθνικού Μηχανισμού

Η χρηματοδότησή τους καλύπτεται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) του ΕΣΠΑ 2014-2020, χωρίς βέβαια να αποκλείεται και η χρήση πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) για ενέργειες διαμόρφωσης χώρων., αλλά και η δυνατότητα χρήσης εθνικών πόρων.

Σήμερα λειτουργούν 245 ΚΚ στελεχωμένα με 1200 περίπου υπαλλήλους ΙΔΟΧ, που προσελήφθησαν με διαδικασίες ΑΣΕΠ. Από αυτά τα ΚΚ έχουν περάσει και έχουν καταγραφεί στο μητρώο ωφελούμενων από την έναρξή τους έως σήμερα 619.862 άνθρωποι. Στο πλαίσιο των ΚΚ, ως παραρτήματά τους λειτουργούν 50 Παραρτήματα Ρομά και 10 Κέντρα Ένταξης Μεταναστών.

Ε. Σε αυτοδιοικητικό επίπεδο και στο πλαίσιο λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού, για την αξιολόγηση πολιτικών και δράσεων κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής, η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης κάθε Περιφέρειας και η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης Δήμου, με πληθυσμό μεγαλύτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων, ασκούν τα γνωμοδοτικά τους καθήκοντα, όπως καθορίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 178 και 76 του ν. 3852/2010, αντίστοιχα.

Τα πρακτικά της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης, που άπτονται θεμάτων κοινωνικής προστασίας, διαβιβάζονται στη Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας της οικείας Περιφέρειας, ενώ τα πρακτικά της Δημοτικής

Επιτροπής Διαβούλευσης που άπτονται θεμάτων κοινωνικής προστασίας, διαβιβάζονται στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία του οικείου Δήμου.

Οι συνεδριάσεις των εν λόγω Επιτροπών δεν γίνονται σε τακτική βάση, ωστόσο παραμένουν το θεμέλιο της ενισχυμένης διαβούλευσης σε αυτοδιοικητικό επίπεδο, για ζητήματα κοινωνικής ένταξης ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού.

8.6.2. Υποστηρικτικά όργανα διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο

Σύσταση και λειτουργία Θεματικών Ομάδων Εργασίας

Ο σχεδιασμός του ελληνικού συστήματος κοινωνικής προστασίας αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία κατά την οποία οι ευάλωτες και ειδικές ομάδες του πληθυσμού συχνά απέχουν από αυτήν ή υποεκπροσωπούνται.

Κατά την εφαρμογή της νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη **κρίνεται σκόπιμη η ενίσχυση της συνεργασίας και δικτύωσης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα**, προκειμένου η διαβούλευση να είναι συνεχής και εποικοδομητική για τους ίδιους τους ωφελούμενους.

Η άμεση συμμετοχή των ίδιων των εκπροσώπων των ομάδων στόχου, αλλά και των σχετικών εμπλεκόμενων φορέων θα συμβάλλει στην

- θέσπιση ενός κοινού πλαισίου αρχών, προτεραιοτήτων και στόχων,
- ιεράρχηση των μεταρρυθμιστικών προτεραιοτήτων,
- άρση των επιλεκτικών παρεμβάσεων κάλυψης των αναγκών τους,
- ενίσχυση της διαφάνειας

Προς αυτή την κατεύθυνση, κατά την νέα Προγραμματική Περίοδο, **θα συσταθούν πέντε (5) θεματικές ομάδες εργασίας, ανά ομάδα στόχου που θα συνεπικουρούν το έργο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής:**

- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία και ένταξη των ΑμεΑ.
- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία και ένταξη των Ρομά.
- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία των παιδιών και των οικογενειών τους.
- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία των ηλικιωμένων / προώθηση της αποϊδρυματοποίησης.
- Ομάδα εργασίας για την κοινωνική προστασία των αστέγων και ατόμων και οικογενειών που διαβιούν σε συνθήκες αστεγίας.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Η σύνθεση των ομάδων θα διαφοροποιείται αναλόγως της ομάδας στόχου. Σε αυτές θα μετέχουν στελέχη της δημόσιας διοίκησης, του Συνηγόρου του Πολίτη, της ΕΕΔΑ, των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας και βεβαίως εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών φορέων των ομάδων στόχου.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Πρωταρχικός σκοπός των ομάδων είναι η ενίσχυση της διαβούλευσης. Η συμμετοχή των άμεσα εμπλεκόμενων μερών δημόσιου και ιδιωτικού τομέα θα συμβάλλει στην συγκέντρωση όλης της διαθέσιμης πληροφορίας, τον σχεδιασμό και επανασχεδιασμό δράσεων και στην υποβολή και επεξεργασία από κοινού προτάσεων και μέτρων πολιτικής. Επιπρόσθετα, και με δεδομένο ότι η νέα Εθνική Στρατηγική αποτελεί ένα κείμενο δυναμικής φύσεως, **η διαρκής λειτουργία των ομάδων εργασίας θα ενισχύσει τον ρόλο του ιδιωτικού τομέα κατά την ανατροφοδότησή της.**

ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Οι ομάδες θα συνεδριάζουν σε μηνιαία βάση με ευθύνη της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής.

Το έργο τους θα δομείται στους παρακάτω έξι άξονες:

- Επιδιοματική πολιτική – Ενίσχυση εισοδήματος
- Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας
- Πρόσβαση σε υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Πρόσβαση στην εργασία
- Πρόσβαση στη στέγη
- Πρόσβαση στην κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.

Σε πρώτη φάση οι προπαρασκευαστικές ομάδες θα συγκεντρώνουν το αναγκαίο και διαθέσιμο πληροφοριακό υλικό και σε δεύτερη θα διατυπώνουν προτάσεις σε κοινή βάση συμφωνίας. **Οι εργασίες τους θα καταλήγουν στην σύνταξη τρίμηνων αναφορών και εξαμηνιαίας έκθεσης προόδου, η οποία θα κατατίθεται στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων με παράλληλη κοινοποίηση στην Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής.** Οι εκθέσεις αυτές θα συμβάλλουν τόσο κατά την παρακολούθηση και επικαιροποίηση της νέας Εθνικής Στρατηγικής, όσο και κατά την προετοιμασία της σύγκλησης της Εθνικής Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, εφόσον θα αποτελεί το πρωτόλειο κείμενο διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΟΜΑΔΩΝ

Με τη λήξη κάθε εξαμήνου εργασιών, θα διοργανώνεται ένα ημερήσιο εργαστήριο, στο οποίο θα συμμετέχουν όλες οι ομάδες, με σκοπό τη διάχυση και αμοιβαία ανταλλαγή των πληροφοριών που αφορούν στο έργο κάθε μίας ξεχωριστά.

8.6.3. Συμπληρωματικά υποστηρικτικά εργαλεία του Εθνικού Μηχανισμού

Συμπληρωματικά υποστηρικτικά εργαλεία του Εθνικού Μηχανισμού θα αποτελέσουν:

- **οι εκθέσεις των οργάνων του Εθνικού Μηχανισμού**, εθνικού και αυτοδιοικητικού επιπέδου, όπως προβλέπονται στον Ν. 4445/2016,
- **τα πρακτικά των θεματικών ομάδων εργασίας,**
- **οι έρευνες** που θα διεξαχθούν και **οι μελέτες** που θα εκπονηθούν και θα αφορούν στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης, καθώς και
- **η διεξαγωγή συναντήσεων εργασίας, επιτόπιων επισκέψεων, διαβουλεύσεων**, με σκοπό των προώθηση θεμάτων, που άπτονται της εφαρμογής της νέας Εθνικής Στρατηγικής.

Συγκεκριμένα, κατά την νέα Προγραμματική Περίοδο, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας αξιοποιώντας την εμπειρία που αποκόμισε από την συνεργασία της με τα λοιπά όργανα του Εθνικού Μηχανισμού θα αναλάβει πέρα από την σύνταξη και υποβολή εκθέσεων προόδου και αναφορών αρμοδιότητάς της προς την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων:

- **την αποστολή προτύπων εκθέσεων προς τα σημεία επαφής των συναρμόδιων Υπουργείων, το ΕΚΚΑ, το ΕΙΕΑΔ, τον ΟΑΕΔ, τις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών και τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων με σαφείς κατευθύνσεις ως προς το είδος και το εύρος των πληροφοριών που θα περιλαμβάνονται σε αυτές, καθώς και το χρονοδιάγραμμα σύνταξης και αποστολής τους.** Στις εκθέσεις αυτές θα αναφέρεται η πρόοδος των υλοποιούμενων δράσεων, τα προβλήματα που ανέκυψαν κατά την υλοποίησή τους και διορθωτικές προτάσεις που οι ίδιοι οι φορείς κρίνουν ως απαραίτητες για την βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητάς τους. Συμπληρωματικά, θα αποστέλλουν στοιχεία, δεδομένα και πληροφορίες, που άπτονται του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων, του είδους της προνοιακής στήριξης που τυχόν λαμβάνουν και των εν γένει κοινωνικών παροχών των ωφελούμενων. Τα προτυποποιημένα έντυπα με διακριτά πεδία και περιεχόμενα θα επιτρέψουν την ομοιογενή συλλογή των διαθέσιμων πληροφοριών και θα διευκολύνουν την επεξεργασία τους από την Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής.
- **την συγκέντρωση και επεξεργασία των εξαμηνιαίων εκθέσεων προόδου των θεματικών ομάδων εργασίας.** Οι εκθέσεις προόδου θα υποβάλλονται στην Διεύθυνση, η οποία θα είναι υπεύθυνη για την επεξεργασία τους κατά τρόπο που να αναδεικνύεται η πρόοδος των σχετικών με κάθε ομάδα δράσεων της νέας Εθνικής Στρατηγικής λαμβάνοντας υπόψη τυχόν προτάσεις που διατυπώνονται σε αυτές και στοχεύουν στην βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων τους.
- **την εκπόνηση μελετών και διεξαγωγή ερευνών** που θα κριθούν ως απαραίτητες κατά την παρακολούθηση της νέας Εθνικής Στρατηγικής. Η Διεύθυνση, για τις ανάγκες της παρακολούθησης και

αξιολόγησης των επιμέρους μέτρων και δράσεων θα χρησιμοποιήσει μεθοδολογικά εργαλεία ποιοτικού και ποσοτικού χαρακτήρα, ιδίως δε ερωτηματολόγια πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εφαρμογή των μέτρων που θα επιλέγονται ανά εξάμηνο, συνεντεύξεις, συγκριτική αξιολόγηση, μελέτες περιπτώσιολογικές, έρευνες, ομάδες ελέγχου ορθής εφαρμογής κοινωνικών προγραμμάτων, ομάδες εργασίας και διαβούλευσης, χρήση και επεξεργασία συγκεντρωτικών στοιχείων στατιστικού χαρακτήρα. Παράλληλα, σε ετήσια βάση θα επικαιροποιούνται οι δράσεις της νέας Στρατηγικής, κατά το μέρος που αφορά την συνέχιση ή όχι αυτών. Δύο χρόνια μετά την έναρξη εφαρμογής της νέας Στρατηγικής, η Διεύθυνση θα αναλάβει την εκπόνηση μελέτης για την ενδιάμεση αξιολόγηση της νέας Στρατηγικής, ενώ θα ακολουθήσει, σε δεύτερο χρόνο και πριν την ολοκλήρωση της νέας Προγραμματικής Περιόδου, η εκ των υστέρων αξιολόγησή της.

- **την οργάνωση συναντήσεων εργασίας, επιτόπιων επισκέψεων, διαβουλεύσεων**, με σκοπό των προώθηση θεμάτων, που άπτονται της εφαρμογής της νέας Εθνικής Στρατηγικής. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης και ενίσχυσης της κάθετης και οριζόντιας δικτύωσης των οργάνων του Εθνικού Μηχανισμού και των λοιπών φορέων που εφαρμόζουν πολιτικές κοινωνικής ένταξης, η Διεύθυνση θα αναλάβει την διοργάνωση συναντήσεων εργασίας, ομάδων διαβούλευσης και ημερίδων ανταλλαγής καλών πρακτικών και ευαισθητοποίησης. Κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού (2017-2019) και πριν την επιβολή των περιοριστικών μέτρων για την αποφυγή διασποράς του ιού Covid-19, η Διεύθυνση είχε διοργανώσει πληθώρα συναντήσεων με τα όργανα του εθνικού και αυτοδιοικητικού επιπέδου, ενώ υπάλληλοί της είχαν πραγματοποιήσει δεκάδες υπηρεσιακές μετακινήσεις, στο πλαίσιο, αφενός της ανταλλαγής τεχνογνωσίας με τα Κέντρα Κοινότητας και τις υπηρεσίες των Περιφερειών, αφετέρου της αξιολόγησης της λειτουργίας των Περιφερειακών Παρατηρητηρίων για την Κοινωνική Ένταξη.

8.6.4. Αναθεώρηση Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας

Η νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, όπως έχει αναφερθεί ήδη στο κυρίως σώμα αυτής, αποτελεί ένα κείμενο δυναμικής φύσεως, της οποίας τα Μέτρα και οι σχετικές δράσεις δύναται να επικαιροποιούνται.

Ο εθνικός και ευρωπαϊκός προσανατολισμός και σχεδιασμός, οι τυχόν νέες εθνικές και ευρωπαϊκές συνθήκες και προκλήσεις, ενδεχομένως να επιφέρουν, κατά τη διάρκεια της νέας προγραμματικής περιόδου, τροποποιήσεις των πολιτικών προτεραιοτήτων, μέτρων και δράσεων ή και προσθήκη νέων παρεμβάσεων, ώστε η ελληνική πολιτεία να ανταποκρίνεται άμεσα και αποτελεσματικά στις επίκαιρες κάθε φορά ανάγκες των ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Η αποτύπωση αυτών των αλλαγών θα γίνεται κατά την διαδικασία αναθεώρησης της Εθνικής Στρατηγικής.

Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας θα αναθεωρεί την Στρατηγική κάθε τρία χρόνια, αρχής γενομένης από το πρώτο εξάμηνο του 2024, με δεδομένο ότι έχει παρέλθει ήδη ένα έτος από την κατάρτισή της.

Όργανα και εργαλεία

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επικαιροποίησή της Στρατηγικής είναι η πραγματοποίηση σε χρόνο προγενέστερο, μιας εξωτερικής ενδιάμεσης αξιολόγησης. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων σχεδιάζει την υλοποίησή της κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023. Η αξιολόγηση θα έχει ως στόχο:

1. να εξετάσει την επικαιρότητα της Στρατηγικής και να διαπιστώσει, αν εξακολουθούν να υφίστανται οι ανάγκες τις οποίες έχει κληθεί να καλύψει,
2. να αναλύσει, σε συνολικό επίπεδο, αν κατά τα τρία (3) χρόνια υλοποίησης της, επιτεύχθηκαν τα επιθυμητά αποτελέσματα (εξέταση της Λογικής της Παρέμβασης) και να διερευνήσει τους λόγους για τους οποίους αυτά επιτεύχθηκαν πλήρως, μερικώς ή δεν επιτεύχθηκαν,
3. να εντοπίσει τυχόν αποκλίσεις στην εφαρμογή της Στρατηγικής, αν δηλαδή υπήρξαν συνιστώσες που δεν υλοποιήθηκαν, και να αναλύσει τους λόγους για τους οποίους έγινε αυτό,
5. να εκτιμήσει το βαθμό επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής,
6. να συνεισφέρει με την υποβολή προτάσεων για την επικαιροποίηση της Ε.Σ.Κ.Ε., ήτοι

- να αναδείξει, ποια ζητήματα, τρία χρόνια μετά, παραμένουν επίκαιρα και άρα απαιτείται η ενίσχυση υπαρχόντων μέτρων ή λήψη νέων μέτρων για την αντιμετώπισή τους,
- να αναδείξει τα επιτεύγματα και τα δυνατά σημεία της τριχρονής υλοποίησής της και να προτείνει βελτιώσεις με στόχο την κάλυψη των αδύνατων σημείων,
- να αναγνωρίσει προβλήματα και να αποσαφηνίσει αποτυχίες ή/και επιτυχίες κατά τη διάρκεια υλοποίησης των παρεμβάσεων της Ε.Σ.Κ.Ε.

7. να χρησιμοποιήσει, παρουσιάσει και αξιοποιήσει τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία προς ενίσχυση και τεκμηρίωση των εκτιμήσεων και προτάσεων που θα υποβληθούν.

Με την ολοκλήρωση της αξιολόγησης, η **Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας**, ως κεντρικό συντονιστικό όργανο του Εθνικού Μηχανισμού θα εκκινήσει την διαδικασία αναθεώρησης της Εθνικής Στρατηγικής, εμπλέκοντας τα όργανα κυβερνητικού επιπέδου (σημεία επαφής συναρμόδιων Υπουργείων και εποπτευόμενων φορέων ΥΠΕΚΥ) και αυτοδιοικητικού επιπέδου (Περιφέρειες, Κέντρα Κοινότητας) του Εθνικού Μηχανισμού. **Οι εργασίες της θα στηριχθούν:**

1. στην εξωτερική ενδιάμεση αξιολόγηση που θα παραδοθεί στην Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας,
2. στο επικαιροποιημένο υλικό που θα κατατεθεί από τα σημεία επαφής των συναρμόδιων Υπουργείων και εποπτευόμενων φορέων του ΥΠΕΚΥ αναφορικά με διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα και δράσεις (φυσικό αντικείμενο, κόστος, πηγή χρηματοδότησης, φορέας υλοποίησης, χρονοδιάγραμμα) που συμπεριλαμβάνονται στην ΕΣΚΕ, αλλά και νέες δράσεις που έχουν προκύψει κατά την περίοδο εφαρμογής της,
3. στις ετήσιες εκθέσεις των σημείων επαφής των συναρμόδιων Υπουργείων και εποπτευόμενων φορέων ΥΠΕΚΥ, έτους 2023,
4. στις ετήσιες εκθέσεις των Περιφερειών, έτους 2023,
5. στα πρακτικά των συνεδριάσεων της Εθνικής Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,
6. στις εξαμηνιαίες εκθέσεις προόδου των Θεματικών Ομάδων Εργασίας, ετών 2022 και 2023
7. στην ετήσια έκθεση της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής αναφορικά με την λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας, έτους 2023, κατόπιν αποστολής ερωτηματολογίων στα Κέντρα Κοινότητας, προς συμπλήρωση,
8. στα συμπεράσματα και προτάσεις που θα υποβληθούν μέσω της διοργάνωσης ομάδων εστίασης με την συμμετοχή φορέων της δημόσιας διοίκησης και της κοινωνίας των πολιτών.

Η διαδικασία της επικαιροποίησης αναμένεται να διαρκέσει ένα εξάμηνο και να ολοκληρωθεί τον Ιούνιο του 2024, οπότε και θα αποσταλεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς ενημέρωση. Παράλληλα, η αναθεωρημένη πλέον Εθνική Στρατηγική θα αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

Η δεύτερη αναθεώρηση της Εθνικής Στρατηγικής θα πραγματοποιηθεί, αντιστοίχως το 2027, έτος λήξης της νέας προγραμματικής περιόδου και ταυτόχρονα, λήξης της περιόδου εφαρμογής της. Προϋπόθεση και για αυτήν την αναθεώρηση θα είναι η εκπόνηση, σε προγενέστερο χρόνο, μιας εξωτερικής εκ των υστέρων, αυτή τη φορά, αξιολόγησής της συνολικής εφαρμογής της.